

Programmabegroting

1 oktober 2024

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	5
Leeswijzer	6
2. Inleiding	7
3. Wijzigingen begroting	9
3.1 Knelpunten/beleidswensen	9
3.2 Inkomstenverhoging/lastenverzwaring	12
4. Programmaplannen	14
1 Maatschappelijke voorzieningen	15
2 Preventieve ondersteuning	26
3 Individuele ondersteuning	41
4 Economie en mobiliteit	56
5 Ruimtelijke ontwikkeling	67
6 Veiligheid	81
7 Kwaliteit leefomgeving	86
8 Bestuur en organisatie	91
5. Financiën	102
5.1 Samenvatting financieel beeld	102
5.2 Financiële positie	104
5.3 Algemene uitkering	105
5.4 Investerings	106
5.5 Kredieten	107
5.6 Reserves	108
6. Actualisatie	110
7. Paragrafen	120
7.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	120
7.2 Lokale heffingen	124
7.3 Onderhoud kapitaalgoederen	129
7.4 Financiering	137
7.5 Bedrijfsvoering	143
7.6 Openbaarheidsparagraaf	148
7.7 Verbonden partijen	149
7.8 Grondbeleid	155
7.9 Grote projecten	159
8. Bijlagen	167
Bijlage 1A - Overzicht meerjarenperspectief	168

Bijlage 1B - Totaaloverzicht programmaplannen	171
Bijlage 1C - Historisch overzicht actuele begroting 2024	173
Bijlage 1D - Overzicht algemene dekkingsmiddelen	175
Bijlage 1E - Overzicht kosten per taakveld	176
Bijlage 1F - Geprognoseerde balans 2025-2028	180
Bijlage 1G - Overzicht incidentele baten en lasten	181
Bijlage 2 - Meerjarenoverzicht reserves	186
Bijlage 2A - Toelichting op in te stellen reserve Omgevingsvisie	188
Bijlage 3 - Meerjarenoverzicht voorzieningen	190
Bijlage 4 - Kredieten.....	191
Bijlage 5 - Definities kengetallen paragraaf Weerstandsvermogen	195
Bijlage 6 - Berekening kostendekkendheid tarieven	197
Bijlage 7 - Overzicht (Depla)beleidsindicatoren.....	199
Bijlage 8 - Kerngegevens	201
Bijlage 9 - EMU saldo	203
Bijlage 10 - Begrotingssubsidies.....	204
Bijlage 11 - Aanbevelingen Rekenkamercommissie	207
Bijlage 12 - MPG Lite 2024.....	210

1. Voorwoord

Voor u ligt de Programmabegroting 2025-2028. De eerste begroting waarin de consequenties van ‘het ravijn’ duidelijk zichtbaar worden. Het Ravijn is ontstaan doordat het Rijk ons als gemeenten niet voldoende vergoedt voor de opdrachten die we hebben gekregen. Het Rijk dwingt ons daardoor in de positie dat we fundamentele keuzes moeten maken. We kiezen ervoor om in 2025 een verhoging van de belastingen door te voeren. Door dit nu te doen, kunnen we de forse bezuinigingen die vanaf 2026 nodig zijn op een verantwoorde wijze doorvoeren.

Deze begroting staat dus in het licht van de perspectiefnota van volgend jaar, waar de grote keuzes voor ombuigingen moeten worden gemaakt. U kunt zich voorstellen dat ik als wethouder Financiën graag een andere boodschap had gebracht. Omdat ik goed besef dat de gevolgen voor u als inwoner van Ede voelbaar zullen worden.

Ede blijft groeien en ook de komende jaren is het hard nodig om woningen te bouwen om onze woningzoekenden een thuis te bieden. Uit recent onderzoek is gebleken dat de Edenaar van nu heel tevreden is met de woonomgeving en dit willen we ook kunnen bieden aan onze kinderen en andere toekomstige Edenaren. Dat vraagt om investeringen in voorzieningen, zoals wegen, scholen en sport- en speelplekken. Ondanks de naderende ombuigingen kiezen wij er als college dus ook voor om gericht te blijven investeren in Ede.

De komende maanden zullen we de ombuigingen steeds meer vormgeven. Enerzijds zal er gekeken worden naar de inkomsten van de gemeente, anderzijds hoe we met efficiënter werken kunnen besparen en ambities kunnen bijstellen. Dit is geen makkelijke opgave voor de organisatie en voor Ede. Het komt ook bovenop de uitdagingen die er al zijn, zoals een krappe arbeidsmarkt, stijgende zorgvraag en het woningtekort.

De komende tijd zullen de ombuigingen leiden tot keuzes. We zullen ook niet ontkomen aan lastige keuzes. Dat is helaas de positie waarin het Rijk ons als gemeente dwingt. Mijn oproep is dat we in deze opgave elkaar blijven zien en doen met zorg en aandacht voor elkaar. Want dat is hoe we in Ede samen uitdagingen aanpakken.

Bram van der Beek
Wethouder Financiën

Leeswijzer

Met deze leeswijzer geven we een overzicht wat in welk hoofdstuk van de programmabegroting staat vermeld.

In het *inleidend* hoofdstuk, *hoofdstuk 2*, licht het college toe hoe zij tot deze programmabegroting is gekomen.

Alle belangrijke *wijzigingen* ten opzichte van de Programmabegroting 2024-2027 en de Perspectiefnota 2025-2028 zijn opgenomen in *hoofdstuk 3*. In dit hoofdstuk wordt aangegeven waar meer en minder geld aan wordt uitgegeven in de jaren 2025 tot en met 2028. Al deze posten worden vervolgens kort toegelicht. Wijzigingen voor het jaar 2024 zijn opgenomen in hoofdstuk 6 Actualisatie.

Deze programmabegroting bestaat uit acht deelprogramma's. In *hoofdstuk 4* zijn hiervoor de *programmaplannen* opgenomen. Voor elk van de acht begrotingsprogramma's is aangegeven wat het doel is en welke algemene ontwikkelingen we zien. Elk programma bestaat vervolgens weer uit een aantal productgroepen. Per productgroep is aangegeven wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat dat kost. Hierbij zijn zoveel mogelijk streefwaarden opgenomen bij zogenaamde effect- en prestatie-indicatoren. Nieuwe indicatoren worden aangeduid met een (1). Vanaf 2020 worden in door de gemeenteraad vast te stellen nota's, waar van toepassing, streefwaarden opgenomen. Deze streefwaarden komen terug in de programmabegroting. Voor onderwerpen waarvoor door de raad nog geen kaders zijn vastgesteld, worden streefwaarden bepaald door middel van deze programmabegroting.

De programmaplannen zijn financieel gebaseerd op de kaders die voortvloeien uit de Perspectiefnota 2025-2028. De voorstellen die zijn opgenomen in hoofdstuk 3 zijn nog niet verwerkt in de programmaplannen. Diverse thema's zoals bijvoorbeeld duurzaamheid, food en transformatie sociaal domein spelen binnen verschillende programma's. Dit maakt dat gedeeltelijke herhaling noodzakelijk is.

In *hoofdstuk 5* gaan we in op het totaal van de gemeentelijke *financiën*. We schetsen het financiële beeld van de gemeente voor en na de keuzes in deze programmabegroting. Verder gaan we in op de financiële positie van de gemeente, de gevolgen van de algemene uitkering van het rijk en onze investeringen, kredieten en reserves.

In *hoofdstuk 6* geven we een *actualisatie* van het huidige begrotingsjaar 2024. Per begrotingsprogramma geven we aan voor welke posten we grote afwijkingen voorzien. Deze posten worden allemaal kort toegelicht.

In *hoofdstuk 7* behandelen we een aantal onderwerpen die verder inzicht geven in onze *financiële situatie* in 9 paragrafen. Dit zijn belangrijke achtergronden bij deze programmabegroting. Zo gaan we bijvoorbeeld in op ons weerstandsvermogen en risico's, de lokale heffingen en met welke partijen we verbonden zijn.

2. Inleiding

“Een volk dat leeft, bouwt aan zijn toekomst”. Deze woorden leest u midden op de Afsluitdijk. Deze dijk werd opgeleverd in mei 1932 in financieel moeilijke tijden. Daarmee is er een parallel met de situatie waarin Ede zich bevindt: investeren in moeilijke tijden.

Ook Ede leeft, groeit en ontwikkelt zich. Daarom blijven wij investeren in de toekomst van Ede en haar inwoners. De vierde editie van de Staat van Ede (september 2024) laat opnieuw zien dat onze gemeente sterk groeit en dat onze inwoners nog steeds fijn wonen, werken en recreëren in Ede vanwege de combinatie van stad, platteland en natuur. Dit brengt tegelijkertijd uitdagingen met zich mee, zoals voldoende passende woningen, sport- en cultuurvoorzieningen en het behouden van de leefbaarheid in wijken en dorpen. Tegelijkertijd breken er nu ook in Ede moeilijke tijden aan. De financiële situatie van de gemeente Ede verslechtert. Het “ravijn”, dat ontstaat doordat het rijk weigert over de brug te komen met voldoende structurele middelen voor gemeenten na 2025, komt snel dichterbij. Zoals in de Perspectiefnota aangekondigd, betekent dit dat wij naast investeren ons ook moeten voorbereiden op ombuigingen.

In deze inleiding schetsen wij in vogelvlucht hoe wij het financieel zware weer het hoofd gaan bieden en welke eerste stappen wij in 2025 zetten voor wat betreft inkomstenverhoging. Vervolgens schetsen wij een beperkt aantal onuitstelbare maatregelen, die ten tijde van de Perspectiefnota nog niet waren voorzien, maar die noodzakelijk zijn voor het voorzieningenniveau bij een groeiende bevolking. Zodat ook bij een volgende Staat van Ede blijkt dat het hier nog steeds goed wonen is. We zien daarbij nu dat de grenzen van onze financiële mogelijkheden in zicht zijn, waardoor versneld ingrijpen onvermijdelijk wordt

Financieel perspectief

Als gevolg van het ravijn dreigt voor veel gemeenten vanaf 2026 een flink tekort op hun begroting. Dit geldt helaas ook voor de gemeente Ede. Bij de behandeling van de Perspectiefnota gaven wij aan, dat in Ede voorstellen voor ombuigingen nodig zijn met een omvang van tussen de € 20 en € 30 miljoen.

Voor deze ombuigingen gaan we te werk langs drie pijlers:

- *Takendiscussie en ambitieniveau* - welke taken willen en kunnen we uitvoeren en welk ambitieniveau houden we aan?
- *Organisatie en efficiency* - voeren we de taken op de goede en efficiënte wijze uit?
- *Inkomstensverhoging* - welke bijdrage kan gevraagd worden van de Edese inwoners, organisaties/bedrijven en bezoekers.

Uitgangspunten hierbij zijn, dat we een goede basis behouden en waar nodig blijven investeren in Ede. De kaasschaaf zal niet voldoen: er zijn fundamentele keuzes nodig, waarbij de hele begroting in beeld komt en er geen heilige huisjes zijn. Daarbij willen we desinvesteringen zo veel mogelijk voorkomen. Tot slot is van belang dat maatregelen gefaseerd kunnen worden ingevoerd, zodat uiterlijk in 2029 de begroting weer structureel in evenwicht is.

In december 2024 worden de eerste denkrichtingen met de raad gedeeld. Vervolgens worden deze omgezet in voorstellen en ombuigescenario's, die in juli 2025 bij de behandeling van de Perspectiefnota 2026-2029 worden aangeboden. Op basis van de afwegingen die dan in de raad worden gemaakt, vindt verwerking in de Programmabegroting 2026-2029 plaats.

Bij de behandeling van de Perspectiefnota gaven wij aan dat het voor houdbare financiën onontkoombaar is om onze inkomsten te betrekken bij de ombuigingen. Daarbij hielden we de optie open om de inkomsten, zoals de OZB, al met ingang van 2025 te verhogen. De ontwikkeling van het financieel beeld in deze programmabegroting zorgt ervoor dat we er niet aan ontkomen nu al maatregelen te nemen. Als gevolg van

het verwerken van de knelpunten en noodzakelijke investeringen zouden we geen reëel sluitende begroting kunnen opleveren en zou de Algemene reserve door de bodem zakken. Het nemen van inkomstenverhogende maatregelen is daarmee onontkoombaar. De maatregelen zijn een eerste stap in het totale ombuigingstraject wat verder zal worden uitgewerkt richting de Perspectiefnota 2026-2029.

Noodzakelijke investeringen in Ede

Zoals aangegeven, blijven wij investeren in Ede en voor onze Edese inwoners. De afgelopen jaren is dat gebeurd in het centrum van Ede, in het stationsgebied, in cultuur, in sportvoorzieningen en in grote infrastructurele voorzieningen. Bij de vaststelling van de Perspectiefnota heeft u als raad een integrale afweging gemaakt. Aanvullend heeft u ruimte gereserveerd voor investeringen in diverse voorzieningen, zoals buurt-, wijk- en dorpshuizen, concrete sport- en culturele voorzieningen, fietsvoorzieningen, natuurcentrum en maatregelen, die voortvloeiden uit participatie-trajecten met inwoners (o.a. gebiedsproces Otterlo). Ook heeft uw raad middelen beschikbaar gesteld voor maatregelen op het gebied van minima (stadspas), Wmo en Jeugd.

Aanvullend ten opzichte van de Perspectiefnota wordt in deze programmabegroting een aantal concrete knelpunten opgelost, die niet uitstelbaar en daarmee onontkoombaar zijn. Het gaat om maatregelen voor onderwijshuisvesting, de rotonde Westzoom, Hoogbouw Ede Zuid, Jeugdhulp en Participatiewet (de zogeheten BUIG-middelen). We herijken onze inzet als het gaat om wonen en werken in het stationskwartier om het nieuwe station als OV-knooppunt maximaal te benutten. Aanvullend wordt een kredietaanvraag gehonoreerd voor de afronding van het project Spoorzone.

Ten aanzien van Jeugdhulp hebben we onderzocht welke mogelijkheden er zijn om jeugdhulp passend te houden en kosten te beheersen. De rijksmiddelen blijven achter bij de daadwerkelijke uitgaven. Dit nadeel wordt deels verwerkt in de begroting en deels opgenomen in de risicoparagraaf. De ontwikkelingen en het beroep op jeugdzorg worden gemonitord.

Bij de Perspectiefnota is aangegeven, dat bij een overvraag van het woningbouwfonds een nieuwe aanvraag gedaan zou worden in deze begroting. In het fonds is nog beperkt ruimte voor een tweede subsidieronde; deze ruimte wordt eerst aangewend. Om die reden en gelet op de financiële situatie is ervoor gekozen om op dit moment geen extra storting in het woningbouwfonds te doen.

Om regie te kunnen houden op de duurzame ruimtelijke ontwikkeling van Ede op langere termijn is een reserve Omgevingsvisie ingesteld. Zo houden wij als Ede vast aan onze koers die met de Omgevingsvisie is ingezet. Hoewel het rijk ons structureel tot nu toe weinig financiële armslag heeft geboden, zijn er wel incidentele middelen geboden (voorbeeld WBI - Woningbouw Impuls). Deze reserve kan ook dienen als cofinanciering voor nieuwe rijks- en provinciale middelen voor landelijk gebied, mobiliteit en woonopgaven. Veel projecten zijn zonder zo'n bijdrage van rijk of provincie niet of nauwelijks haalbaar.

We houden zo het huishoudboekje op orde en blijven investeren in de toekomst van Ede en haar inwoners.

3. Wijzigingen begroting

Tabel 3.1 Wijzigingen begroting

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Progr.	2025	2026	2027	2028
Voorstellen/beleidswensen					
Onderwijshuisvesting De Plataan	1	-	-	81 N	81 N
Onderwijshuisvesting - Nieuwe school Rehoboth ValkWekerom	1	20 N	7 N	7 N	7 N
Onderwijshuisvesting - voorbereidingskrediet CBS Nederwoud	1	-	6 N	6 N	6 N
Onderwijshuisvesting - voorbereidingskrediet CBS Nederwoud - dekking	1	-	6 V	6 V	6 V
Onderwijshuisvesting - 1e inrichting Wegwijzer, Ruitenbeekschool en Tamboerijn	1	-	6 N	6 N	6 N
Onderwijshuisvesting - 1e inrichting Wegwijzer, Ruitenbeekschool en Tamboerijn - dekking	1	-	6 V	6 V	6 V
Ziekenbarakken (zie ook hoofdstuk Actualisatie)	1	100 N	-	-	-
Ziekenbarakken - Onttrekking reserve Cofinanciering Edese Opgaven	1	100 V	-	-	-
Bijstandsmiddelen Participatiewet (BUIG-middelen)	3	1.306 N	1.355 N	1.407 N	1.467 N
Kredietaanvraag Rotonde Westzoom	4	-	34 N	34 N	33 N
Kredietaanvraag Spoorzone	5	-	127 N	360 N	357 N
Programma Hart voor Hoogbouw Ede Zuid	5	240 N	-	-	-
Ingzet resterende middelen WFC t.b.v. Stationsomgeving	5	3.500 V	-	-	-
Ingzet resterende middelen WFC t.b.v. Stationsomgeving	5	3.500 N	-	-	-
Subsidie beëindiging houtoogst (zie ook Hoofdstuk Actualisatie)	7	25 N	25 N	25 N	25 N
Subtotaal voorstellen/beleidswensen		1.591 N	1.548 N	1.914 N	1.970 N
Inkomstenverhoging/lastenverzwaring					
Verhoging OZB	8	3.365 V	3.365 V	3.365 V	3.365 V
Forensenbelasting	8	150 V	150 V	150 V	150 V
Parkeerbelasting	4	435 V	435 V	435 V	435 V
Afvalstoffenheffing - kostendekkendheid naar voren halen	5	250 V	-	-	-
Subtotaal Inkomstenverhoging/lastenverzwaring		4.200 V	3.950 V	3.950 V	3.950 V
Totaal		2.609 V	2.402 V	2.036 V	1.980 V

3.1 Knelpunten/beleidswensen

Programma 1

Onderwijshuisvesting De Plataan

De Wingerd en de Julianaschool in Bennekom zijn gefuseerd en gaan door onder de naam de Plataan, die gevestigd is aan de Heidelaan 25 te Bennekom. Op de huisvestingsagenda (SHP, 2018) is de Plataan opgenomen voor vernieuwbouw in 2020. Vanwege een vertraging van de daadwerkelijke fusie van de Wingerd met de Julianaschool was de vernieuwbouw vertraagd. In 2021 is een start gemaakt met de bouwplannen. Uitgangspunt blijft passend onderwijshuisvesting van de betreffende school voor het aantal leerlingen. De school groeit naar 228 leerlingen. Voor 228 leerlingen is een school van 1.347 m² nodig (inclusief een speellokaal van 90 m²). Op dit moment zijn de plannen vergevorderd en zal naar verwachting de school in Q2 2025 starten met de bouw. De oplevering is naar verwachting medio 2026.

Er is al € 2.200.000 beschikbaar (Perspectiefnota 2020-2023), maar de VNG-norm Onderwijshuisvesting geeft aan dat een school in de omvang van 1347 m² naar verwachting € 4.305.959 (prijspeil 2024) zal bedragen. Hierdoor vragen wij aanvullend budget van € 2.105.959 aan om met bouw van de Plataan door te kunnen gaan met als gevolg een structurele last van € 81.100 per 2027.

Onderwijshuisvesting - Nieuwe school Rehoboth

De minister van Onderwijs, Cultuur en Waterschap heeft positief besloten voor de start van een nieuwe school Rehoboth vanaf 1 augustus 2025. Het voedingsgebied is Valk en Wekerom.

De gemeente Ede heeft de wettelijke taak om passende huisvesting te realiseren, voor huisvesting is het voedingsgebied niet leidend. Gemeentelijk kader is dat wij proberen huidige leegstand zoveel als mogelijk te gebruiken en de nieuwe school hiernaar verwijzen. Een nieuwe school heeft 11 jaar de tijd om aan de stichtingsnorm te voldoen (200 leerlingen): een ingroeimodel lijkt meest passend waarbij de school klein begint en ingroeit naar 200 of meer leerlingen. Hiervoor is voor de tijdelijkheid een verwijzing naar de bestaande leegstand bij de basisschool de Schakel in Ederveen (Zicht 3) mogelijk. Daarbij is ook een speellokaal en gymlokaal op loopafstand aanwezig. De inpaskosten zijn € 20.000 incidenteel en voor de 1^e inrichting onderwijsleerpakket en meubilair is € 66.000 nodig. De totale lasten bedragen dan € 7.000 structureel.

Onderwijshuisvesting - voorbereidingskrediet CBS Nederwoud

De School met de Bijbel Nederwoud is gevestigd aan de Kruisbeekweg 45 en is opgenomen voor een vernieuwbouw in 2028. Basisschool Nederwoud is een van de drie scholen van de Vereniging Instandhouding van de Scholen met de Bijbel Lunteren waarbij basisschool Nederwoud een hoofdgebouw heeft dat stamt uit 1905. De huidige staat van het gebouw, maar ook de constante groei van de leerlingen zorgt dat het gebouw haar (maximum) capaciteit bijna heeft bereikt. Op basis van de leerlingenprognose van 2023 zien we dat de leerlingen van Nederwoud een gestage groei laat zien met ongeveer 127 leerlingen bij het einde van de prognoseperiode in 2043. Voor 127 leerlingen is een school van 839 m² nodig (inclusief een speellokaal van 90 m²). De School met de Bijbel Nederwoud is opgenomen voor een vernieuwbouw in 2028. Volgens de Verordening kunnen schoolbesturen voorbereidingskosten aanvragen om te starten met de voorbereiding. Hierdoor vragen wij voorbereidingskrediet aan van € 150.000 om onderzoek te doen naar nieuwbouw. Er liggen bestuurlijke afspraken onder en zijn de kredieten benodigd en daarmee onuitstelbaar. De bijbehorende structurele kapitaallasten bedragen € 6.000, hiervoor is dekking binnen de reguliere exploitatie onderwijshuisvesting.

Onderwijshuisvesting - 1^e inrichting Wegwijzer, Ruitenbeekschool en Tamboerijn

De gemeente Ede is wettelijk verplicht vanuit Onderwijshuisvesting om 1^e inrichting onderwijsleerpakket en meubilair beschikbaar te stellen voor scholen die nieuw zijn of groeien in het aantal leerlingen. De totale kosten voor eerste inrichting (de drie scholen tezamen) bedragen € 96.204. De bijbehorende structurele kapitaallasten bedragen € 6.000, hiervoor is dekking binnen de reguliere exploitatie onderwijshuisvesting.

Ziekenbarakken

In de Programmabegroting 2024-2027 is vanuit de reserve Cofinanciering Edese Opgaven voor 2024 € 200.000 beschikbaar gesteld voor het verplaatsen van twee barakken naar de Mauritskazerne. Het project wordt in twee fasen uitgevoerd. Vanwege deze fasering wordt voorgesteld om de vaststelling van de subsidie op te delen in twee tranches en daarmee € 100.000 door te schuiven naar 2025. In hoofdstuk 6 'Actualisatie' onder programma 1 is nadere toelichting opgenomen.

Programma 3

Bijstandsmiddelen Participatiewet (BUIG-middelen)

Bijstandsverlening is een openeinderegeling. De gemeente Ede is meerjarig een nadeelgemeente. Dit betekent dat Ede onvoldoende vanuit de BUIG-middelen voor de kosten van bijstandsverlening wordt gecompenseerd.

Vanuit de gemeente wordt structureel € 1 miljoen aanvullend beschikbaar gesteld.

Het is de verwachting dat er vanaf 2025 e.v. tussen de € 1.300.000 en € 1.450.000 per jaar extra tekort zal worden geschreven op de Participatiewet budgetten. Aan de inkomstenkant is dit te wijten aan het verdeelmodel dat negatief uitvalt. Aan de uitgavenkant ligt dit met name aan de hogere gemeentelijke taakstelling voor vestiging van statushouders.

Daarom is voor de Programmabegroting 2025-2028 een claim ingediend om de begroting voor deze jaren

structureel op te hogen met respectievelijk € 1.306.000 (2025), € 1.355.000 (2026), € 1.407.000 (2027) en € 1.466.000 (2028). Op deze manier sluit budget (rijksmiddelen plus gemeentelijke middelen) aan op de verwachte kosten voor het betalen van uitkeringen Participatiewet.

Programma 4

Kredietaanvraag Rotonde Westzoom

De verkeersveiligheid aan de Westzoom in Lunteren is al geruime tijd een punt van discussie. Een stagnatie van de daling in verkeersongevallen en -slachtoffers zorgt al langer voor een pleidooi om gebiedsontsluitingswegen veiliger in te richten. Sinds 2018 is een krediet beschikbaar gesteld om een rotonde aan de Westzoom mogelijk te maken als verkeersveilige oplossing. Mede door de ontwikkeling van de Stroet II en de bijbehorende ontsluiting, heeft de aanleg van de rotonde langer op zich laten wachten.

Na een evaluatie eind 2023 is een nieuwe raming gemaakt om de totaalkosten inzichtelijk te maken waarbij de rotonde een sober en doelmatig ontwerp heeft. Afgezien van het feit dat de oorspronkelijke raming van 2018 vanwege sterke prijsstijgingen niet meer toereikend is, zijn er ook onvoorziene kosten in de nieuwe SSK-raming naar voren gekomen. Hieronder vallen elementen als meerwerk voor het verleggen van kabels en leidingen en de aanleg voor een bypass om te voorkomen dat de Westzoom volledig wordt afgesloten. Wij vragen daarom een ophoging van het bestaande krediet vanaf 2024 met een bedrag van € 700.000. Dit vertaalt zich in hogere kapitaallasten vanaf 2026 van € 34.000 per jaar.

De voorbereiding van de rotonde zal in het laatste kwartaal van 2024 plaatsvinden. Hiermee zal de uitvoering in het eerste kwartaal van 2025 starten en naar verwachting eind 2025 afgerond worden.

Programma 5

Kredietaanvraag Spoorzone

De Spoorzone kent richting afronding tegenvallers en optredende risico's die sterker optreden dan bij de kredietaanvraag van februari 2024 ingeschat. Dit leidt tot een knelpunt van € 6,5 miljoen. De oorzaak hiervan ligt in nog te verwachten tegenvallers in Contract 1 (station-contract) en extra kosten gekoppeld aan Contract 3 (P&R-garage en openbare infrastructuur). Een belangrijke extra hoge kostenpost gekoppeld aan Contract 1 zijn de verbussingskosten gedurende treinvrije-periodes. Daarnaast vallen de (onvermijdelijk) te vergoeden prijsstijgingen hoger uit dan eerder geraamd.

Bij de P&R garage, de openbare infrastructuur en de groene inrichting spelen deze prijsstijgingen ook en zien we dat de markt hogere prijzen hanteert dan eerder ingeschat. Daarnaast zijn er in de uitvoering extra kosten gemaakt als gevolg van slecht weer en vanwege de dwingende noodzaak om tijdig onderdelen op te leveren, bv in relatie tot het busplein.

Tenslotte ontstaat een deel van het knelpunt door het niet in kunnen zetten van een toegezegde bijdrage vanwege daaraan gekoppelde verplichtingen.

Met het beschikbaar stellen van extra middelen, beschikt het project over voldoende middelen om de Spoorzone volgens alle uitgangspunten te kunnen opleveren. De risico's nemen vanwege de voortgang van het project en de oplevering van de meest complexe onderdelen fors af en kunnen in principe gedekt worden vanuit het krediet. Enkel de uitkomst van de aangespannen arbitrages door EdeSpoort is onvoorspelbaar en nog als risico verwerkt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de Programmabegroting 2025-2028. Deze blijven daarmee een risico vormen op extra tekorten.

Programma Hart voor Hoogbouw Ede Zuid

Het college van B&W heeft op 14 mei 2024 besloten een programma in te richten onder de naam "Hart voor Hoogbouw Ede Zuid 2040". Het programma heeft een beoogde looptijd tot 2040 en vraagt om zowel sociale als ruimtelijke interventies in de vorm van herstructurering. Tot eind 2025 bouwen we het programma op middels twee concrete producten:

1) Visie en uitvoeringsagenda voor de buurt richting 2040 op basis van de pijlers:

- a. Goed leven (sociaal)
- b. Fijne leefomgeving (fysiek)
- c. Levendige buurt

2) Een Stedenbouwkundig Raamwerk "Hart voor Hoogbouw Ede Zuid 2040" voor de gehele buurt. In het raamwerk is nadere aandacht voor de uitwerking van de herstructurering van het gebied rondom de flats Van Eekelen, Merlijn en mogelijk op termijn de Stroomberg en daarnaast het gebied rondom de schoolgebouwen en mogelijk op termijn de Brugge.

Om bovenstaande activiteiten in 2025 te kunnen uitvoeren, is € 240.000 nodig. De middelen voor het uitwerken van het stedenbouwkundig raamwerk (€ 120.000) worden gedekt vanuit de gereserveerde middelen voor uitwerking van de Omgevingsvisie 2040 (Ontwikkel- en Investeringsstrategie).

Inzet resterende middelen WFC ten behoeve van Stationsomgeving

Met het beëindigen van het project om te komen tot de bezoekersattractie World Food Experience, valt een belangrijke pijler onder het Food Innovation District weg. Daarmee zal moeten worden ingezet op andere initiatieven om te komen tot een levendige en bedrijvige stationsomgeving. Dit vergt komende jaren forse inspanningen en investeringen. Voorgesteld wordt om de resterende middelen vanuit WFC Experience (€ 3,5 miljoen) toe te voegen aan de gereserveerde middelen voor de Ontwikkel- en Investeringsstrategie en deze daarbinnen te labelen voor de ruimtelijke en economische opgaven in het Stationskwartier.

In 2025 zal hiervoor - mede op basis van de ruimtelijke en programmatische visie die voor het Stationskwartier wordt opgesteld - een visie en plan van aanpak worden opgesteld, inclusief een meerjarig investeringsprogramma. Daarbij willen wij ook onze partners, zoals o.a. de Provincie Gelderland, betrekken en onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor subsidies en bijdragen. Op basis van het plan van aanpak is de verwachting dat in de Perspectiefnota 2026-2029 aanvullende middelen zullen worden aangevraagd voor de uitvoering.

Programma 7

Subsidie beëindiging houtoogst (zie ook Hoofdstuk Actualisatie)

Omdat in met name het Edese Bos de houtoogst is stopgezet, ontvangen we geen jaarlijkse opbrengsten meer ter hoogte van € 25.000. In 2024 wordt hiervoor een eenmalige subsidie ontvangen ter hoogte van € 794.000, deze is opgenomen in het hoofdstuk actualisatie.

3.2 Inkomstenverhoging/lastenverzwaring

Als gevolg van de, in hoofdstuk 3.1 opgenomen, voorstellen/knelpunten en de actualisatie van het financieel beeld in hoofdstuk 5 lopen de tekorten voor Ede in alle jaarschijven op. Vanuit het Rijk is nog geen zicht op tegemoetkoming van het intredende ravijn vanaf 2026 om de tekorten deels of geheel te dempen. Zonder maatregelen lukt het niet een structureel en reëel sluitende begroting kunnen opleveren hetgeen een vereiste is op basis van artikel 189 gemeentewet "De raad ziet erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is". Naast een niet sluitende begroting neemt het beroep op de Algemene Reserve dusdanig toe dat de reserve in jaarschijf 2028 negatief komt te staan. Om dit te voorkomen en om voor 2025 een sluitende begroting te kunnen opleveren worden in dit hoofdstuk enkele inkomstenverhogende maatregelen voorgesteld. Hiermee lopen deze inkomstenverhogende maatregelen vooruit op het ombuigingstraject in aanloop naar de Perspectiefnota 2026-2029. De maatregelen blijven wel onderdeel uitmaken van het totaalpakket aan ombuigingen wat uiteindelijk gepresenteerd wordt (als reeds doorgevoerde maatregelen). De voorgestelde maatregelen moeten worden gezien als eerste stap, verdere verhoging van inkomsten wordt bij

de perspectiefnota '26 afgewogen. Deze stap is nodig om een gefaseerde doorvoering van ombuigingen mogelijk te houden aangezien de ombuigingsopgave groot is.

Verhoging OZB

Na de algemene uitkering is de OZB de belangrijkste inkomstenbron voor gemeenten. De OZB maakt onderdeel uit van het kengetal belastingcapaciteit. Ede zit met een belastingcapaciteit van 85% onder het landelijk gemiddelde. Dit, gecombineerd met het feit dat we ondanks de financiële situatie blijven investeren in onze groeiende gemeente, maakt dat een verhoging van de OZB voor het college noodzakelijk is. Voorgesteld wordt om, naast de reguliere inflatiecorrectie van 3,5%, de tarieven OZB met 10% te verhogen. Dit levert met ingang van 2025 structureel € 3,3 miljoen op.

Overigens leidt deze verhoging niet per definitie tot een hogere belastingcapaciteit. Alle gemeenten in Nederland krijgen te maken met het ravijn en veel gemeenten velen zullen dus ook extra lastenverhoging doorvoeren. Omdat de belastingcapaciteit wordt berekend op basis van daadwerkelijke OZB-wijzigingen van alle gemeenten, is hier vooraf geen voorspelling over te doen. Op basis van een inventarisatierondje langs enkele gemeenten is het beeld dat veel gemeenten een verhoging bovenop de inflatie doorvoeren. Waarvan meerdere gemeenten ook al over meerdere jaren een verhoging aankondigen of een forsere stijging in 1 keer.

Forensenbelasting

De forensenbelastingen is, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de toeristenbelasting, de afgelopen jaren alleen verhoogd met de inflatiecorrectie. Ten opzichte van andere gemeenten zijn de tarieven relatief laag. Voorgesteld wordt de tarieven met 15% te verhogen. Deze stijging is in lijn met de recente stijging van de toeristenbelasting. Dit levert de gemeente vanaf 2025 structureel € 150.000 per jaar op. Hiermee behoort Ede nog steeds tot gemeenten met lage tarieven voor de forensenbelasting.

Parkeerbelasting

De parkeertarieven worden per 1-1-2025 verhoogd, wat in lijn is met eerder vastgestelde beleidsdoelen. Dit betreft de verhoging van de dagkaarten van € 4,00 naar € 6,50. Ook het kort parkeren wijzigt naar € 0,20 per vijf minuten, waarbij het uurtarief hiermee op € 2,40 komt. Het tarief voor kort parkeren wordt gehanteerd totdat het dagtarief van € 6,50 bereikt is.

Op dit moment wordt het Mobiliteitsfonds Ede Centrum verder uitgewerkt, waarbij het voorstel is om een deel van deze opbrengsten (€ 0,50 per dagkaart) voor dit mobiliteitsfonds te reserveren. Dit kan ingezet worden voor mobiliteitsalternatieven. Het doel is om hiermee een toenemende parkeerdruk tegen te gaan en andere vormen van mobiliteit te stimuleren.

Door bovenstaande wijzigingen door te voeren worden jaarlijks rond de € 495.000 structureel meer parkeeropbrengsten verwacht.

Afvalstofheffing - kostendekkendheid versnellen

In het Bestuursakkoord 2022-2026 is besloten om toe te werken naar kostendekkendheid in drie jaar, waarbij er in die drie jaar € 1,5 miljoen kosten toegerekend worden aan het product afval, die tot nu toe niet ten laste van de heffing kwam. Gezien de financiële situatie van de gemeente, wordt de kostendekkendheid in 2025 versneld doorgevoerd waarbij in 2025 € 250.000 toegerekend wordt aan het product Afval. Het resterende bedrag van € 250.000 komt daar in 2026 bij.

4. Programmaplannen

Doel programma

Adequate voorzieningen voor onderwijs, sport en cultuur en duurzaam behoud en ontwikkeling van erfgoed.

Ontwikkelingen programma

Algemeen

Programma 1 gaat grotendeels over maatschappelijke voorzieningen zoals scholen, sporthallen en bibliotheken. Daarmee zijn grote investeringen gemoeid voor realisatie, onderhoud en vervanging. Om de basis voor Ede op orde te houden, zijn hiervoor de komende jaren grote investeringen nodig. Daarnaast groeit Ede. Dit vraagt om extra en nieuwe type voorzieningen. Deze voorzieningen zullen naast de investeringen in de huidige voorzieningen, een extra druk leggen op de gemeentebegroting.

Onderwijshuisvesting

Ede groeit in het aantal inwoners en hierdoor ook in het aantal kinderen. In de periode 2024-2032 groeit de basisgeneratie (4 tot 12-jarigen) met 1.231 kinderen extra naar totaal 13.000 kinderen. Deze groei doet zich vooral voor in de wijken Veluwe Poort, Enka en Kernhem en in de dorpen Lunteren, Ederveen en Wekerom. Dit zal te zien zijn in het stijgende aantal leerlingen op scholen. Realisatie van nieuwbouw, uitbreiding en vervanging van onderwijsgebouwen is daarom nodig. Onderwijshuisvesting is een wettelijke taak van de gemeente Ede. De ruimtevraag van onderwijs tot 2040 is groot in de schaarse ruimte. Realisatie van nieuwbouw, maar ook uitbreiding van bestaande bouw vergt een goede planning en onderzoek van mogelijkheden tot clustering. Onderwijs is een van de drie functies die de grootste uitbreidingsbehoefte heeft naast de sportvelden en volkstuinten gelet op de toename in het aantal inwoners. Ook de toenemende verwijzing naar (Voortgezet) Speciaal Onderwijs (SO/VSO) vergt uitbreiding. Om een bijdrage te leveren aan de realisatie van het klimaatakkoord worden onderwijsgebouwen zoveel mogelijk bijna energieneutraal gebouwd/aangepast. De Coronacrisis heeft aangetoond dat ventilatie erg belangrijk is; dit heeft consequenties voor de onderwijshuisvesting. De regie hiervoor ligt bij de onderwijsbesturen. Om te voorkomen dat kinderen naar het SO/VSO gaan, worden huidige en toekomstige onderwijsgebouwen zodanig ingericht dat passend/inclusief onderwijs mogelijk wordt. We zien dat de bouwkosten in 2024 met 12,47% zijn gestegen wat hoog te noemen is. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zet zich samen met de PO-, VO-raad en VNG in voor het realiseren van kwalitatief goed onderwijs: met het Programma Onderwijshuisvesting wordt een integrale aanpak ontwikkeld om de verouderde huisvestingsvoorraad in Nederland te verbeteren. Door standaardisering en bundeling van huisvestingsvraagstukken is er winst te behalen. Het ministerie van OCW maakt structureel € 10,2 miljoen vrij om de programmatische aanpak onderwijshuisvesting op te zetten. Het Nationaal Groeifonds investeert maximaal € 483,7 miljoen in projecten als gevolg van de landelijke programmatische aanpak. Dit bedrag bestaat uit een toekenning van € 124,2 miljoen en een voorwaardelijke toekenning van € 359,5 miljoen. Met de voorwaardelijke toekenning kunnen 72 nieuwe scholen, onder

voorwaarde dat er regionaal- en bovenregionaal wordt samengewerkt, worden gebouwd. Gegeven de schaarse ruimte, het bredere scala aan gebruikers en de beperkte middelen is samenwerking zowel intern als extern belangrijker dan ooit: die samenwerking is nodig om het nu geldende Strategisch Huisvestingsplan uit 2018 te actualiseren. In 2025 zal het Integraal Huisvestingsplan van de gemeente Ede worden vastgesteld met aandacht voor thema's als duurzaamheid, de rol van de gemeente bij het realiseren van een integraal kindcentra en passend/inclusief onderwijs.

Sport

Preventie wordt steeds meer gezien als instrument om onze inwoners gezond te houden; sport en bewegen zijn daarvoor belangrijk. Het Gezond en actief leven akkoord (GALA) bepaalt de agenda voor de komende jaren op het gebied van sport en bewegen. Onlosmakelijk verbonden met GALA zijn voorzieningen. Gelet op de schaa sprong van Ede, kijken we welke voorzieningen nodig zijn voor een passend vestigingsklimaat. Deze zijn belangrijk om sport en bewegen mogelijk te maken en we volgen de landelijke trend om deze voorzieningen steeds meer multifunctioneel, open en toegankelijk te maken.

Evenementen

De maatschappelijke impact van evenementen wordt steeds meer ingezien. Evenementen dragen niet alleen bij aan een goed vestigingsklimaat, maar ook aan sociale cohesie en leefbaarheid. Duurzaamheid bij evenementen is een belangrijk aspect, denk aan duurzame energieopwekking, gezond aanbod bij de horeca van evenementen en verminderen van plastic. De druk op de ruimte neemt toe, ook vanwege de schaa sprong en daarmee ook vraagstukken rondom het faciliteren van evenementenlocaties.

Cultuur

Op landelijk niveau is 2025 het jaar waarin de plannen voor professionele kunsten, cultuurparticipatie en cultuureducatie van start gaan. De door de overheid gestimuleerde samenwerking met zorg en welzijn biedt - te midden van de toenemende vergrijzing en verschraling van de zorg - de kans om een brede doelgroep betere kansen te bieden op cultuurdeelname, talentontwikkeling en zelfontplooiing. Samen met sport is cultuur een middel voor preventie. Het landelijke meerjarenbeleid 'Cultuureducatie met Kwaliteit' start in 2025 en biedt basisscholen in Ede de mogelijkheid om cultuureducatie toegankelijk te maken voor alle leerlingen. Gemeenten krijgen vanaf 2025 de wettelijke taak om inwoners toegang te bieden tot een volwaardige openbare bibliotheekvoorziening in de buurt. Om een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor Edenaren te bieden, onderzoeken we welke voorzieningen nodig zijn.

Erfgoed

De Omgevingswet heeft gevolgen voor het erfgoed; onderliggende instructieregels vanuit rijk en provincie verplichten de gemeente tot nieuw beleid om de aantasting van de omgevingen van monumenten ('monumentenbiotoop') en molens ('molenbiotoop') te voorkomen. Vanuit behoefte in de samenleving wordt de gemeente geacht méér voor de toekomst te behouden, dan alleen het wettelijk beschermde erfgoed: karakteristieke historisch-stedenbouwkundige en cultuurlandschappelijke objecten en wat nog onder het maaiveld resteert aan bijzondere archeologische waarden. Bedrijfsbeëindigingen en functiewijzigingen leiden, direct of indirect, tot verlies van erfgoed. Ondergrondse archeologische resten gaan ongezien verloren en karakteristieke gebieden veranderen van identiteit. Urgente opgaven op gebied van energietransitie, natuurcompensatie en woningbouw versterken dit proces aanzienlijk. De kans dat karakteristiek vastgoed wordt gesloopt, neemt hierdoor toe. Als gevolg van in uitvoering zijnde beleidsopgaven stijgt het aantal monumenten in de gemeente. Dit heeft gevolgen voor de gemeentelijke tegemoetkomingsregeling, waarin de laatste jaren door overvraag al een aanzienlijke scheefgroei is ontstaan.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Onderwijshuisvesting	6.213 N	8.494 N	8.614 N	10.176 N	10.163 N	10.358 N
Sport	9.611 N	9.740 N	9.769 N	10.051 N	10.390 N	11.024 N
Evenementen	0 N	718 N	695 N	695 N	539 N	539 N
Cultuur	10.542 N	11.901 N	13.984 N	12.036 N	11.787 N	11.807 N
Lasten programma	26.366 N	30.852 N	33.062 N	32.957 N	32.880 N	33.728 N
Onderwijshuisvesting	401 V	30 V	30 V	30 V	30 V	30 V
Sport	1.955 V	633 V	633 V	596 V	0 V	0 V
Evenementen	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Cultuur	580 V	609 V	184 V	184 V	144 V	144 V
Baten programma	2.936 V	1.272 V	847 V	810 V	174 V	174 V
Saldo van baten en lasten	23.432 N	29.580 N	32.215 N	32.148 N	32.706 N	33.554 N
Storting reserve	550 N	2.207 N	262 N	217 N	216 N	215 N
Onttrekking reserve	779 V	2.882 V	2.214 V	237 V	267 V	287 V
Resultaat	23.203 N	28.905 N	30.264 N	32.128 N	32.655 N	33.483 N

Productgroep Onderwijshuisvesting

Doel

Onderwijsaccommodaties die passen bij de huidige maatschappelijke verwachtingen en die voldoen aan de huidige bouwbesluiten voor nieuwbouw en de eisen die van kracht worden in het kader van het Klimaatakkoord en de doelstellingen van Parijs 2050.

Ketenpartners

Schoolbesturen (en in mindere mate schooldirecties en medezeggenschapsraden); Instellingen voor Kinderopvang (in de rol van huurder/gebruiker van onderwijsaccommodatie); Sportservice de Vallei (voor faciliteiten bewegingsonderwijs).

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Programma en overzicht Onderwijshuisvesting 2023](#)
- [Samenwerken aan de Toekomst, Bestuursakkoord 2022-2026](#)
- [Programma, overzicht en huisvestingsagenda voor kalenderjaar 2021. Toekenningen en weigeringen aanvragen & huisvestingsagenda SHP2022](#)
- [Strategisch huisvestingsplan onderwijs, deel 2 2018-2021](#)
- [Strategisch huisvestingsplan onderwijs deel 1 2017-2020](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Ede 2017 ev.](#)
- [Integraal huisvestingsplan onderwijs 2015-2018](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel Prestaties

Betere kwaliteit van de (bestaande) onderwijsgebouwen.

- Verdere uitwerking Voor-Ontwerp Senior gebouw en Junior gebouw van het Marnixcollege op 1 locatie aan de Prins Bernhardlaan 25.
- Verdere uitwerking Definitief-Ontwerp nieuwbouw Koning Davidschool op het Elias Beeckman 2 terrein.

- Onderzoek naar een alternatieve locatie voor het Van Lodenstein College ter uitvoering van de huisvestingsagenda.
- Bouwkundig onderzoek om de inzet van Heyendaal 2 te kunnen beoordelen als permanente locatie voor nieuwkomers primair onderwijs.
- Realisatie van tijdelijke huisvesting voor de nieuwe school Rehoboth.
- Onderzoek naar vervangende nieuwbouw voor CBS Nederwoud ter uitvoering van de huisvestingsagenda en bestuurlijke afspraken.
- Bouwkundig onderzoek om Wilhelminaschool inpandig uit te kunnen breiden op locatie.

Subdoel

Voldoende onderwijsvoorzieningen in Doesburgerbroek die geschikt zijn voor passend onderwijs/inclusief onderwijs.

Prestatie

- Opnemen van voldoende onderwijsvoorzieningen bij het ruimtelijk raamwerk Doesburgerbroek waarbij de onderwijsvoorzieningen zijn afgestemd op het aantal en type woningen.

Subdoel

Voldoende onderwijsvoorzieningen met oog op de groei van Ede.

Prestatie

- Implementeren van het 'normenkader maatschappelijke voorzieningen Ede 2040' in het programma onderwijshuisvesting.

Subdoel

De leegstand wordt vaker benut voor onderwijs of andere maatschappelijke doelen.

Prestatie

- Wij maken afspraken met schoolbesturen zodat onderwijsgebouwen efficiënter worden benut.

Subdoel

Actualiseren van het nu geldende Integraal Huisvestingsplan 2016 en Strategisch Huisvestingsplan 2018.

Prestatie

- Onder leiding van bureau M3V starten we in september 2024 een gezamenlijk traject met schoolbesturen om een nieuw Integraal Huisvestingsplan voor de gemeente Ede vast te stellen in Q2 2025.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	6.213 N	8.494 N	8.614 N	10.176 N	10.163 N	10.358 N
Baten	401 V	30 V	30 V	30 V	30 V	30 V
Storting reserve	0 N	1.500 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	85 V	1.951 V	146 V	0 N	0 N	0 N

Toelichting

De totale lasten binnen productgroep Onderwijsondersteuning nemen in 2025 ten opzichte van 2024 met € 0,1 miljoen toe. De belangrijkste oorzaken zijn technisch van aard: loon-/prijscompensatie en herrekening van de kapitaallasten (als gevolg van de aanpassing van het rentepercentage van 1,75% naar 2,3%) leveren een toename van lasten op van € 0,3 miljoen. Aan de andere kant zijn er in 2024 vanuit de Programmabegroting 2024-2027 incidenteel toegekende budgetten geraamd voor Inclusief Onderwijs en Noodlokalen voor de Koning Davidschool. Dit levert in totaal een daling van lasten op in 2025 ten opzichte van 2024 van € 0,2 miljoen.

De reservemutaties hebben te maken met de aankoop van de Zandlaan 29a voor het ISK.

Doel

We bieden of geven onze inwoners voldoende kansen en mogelijkheden om te sporten en bewegen. Dit vinden we belangrijk omdat het vitaliteit en contact stimuleert. We streven ernaar dat onze inwoners geen belemmering ervaren om te gaan sporten en bewegen en via sport en bewegen een gezonde leefstijl aan gaan meten en sociaal actief zijn.

Ketenpartners

Sportservice de Vallei, Sportforum Ede, (commerciële) sportaanbieders; onderwijsinstellingen en zorgaanbieders.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Accommodatieplannen binnensport- buitensport 2022-2025](#) (2022)
- [Sportvisie Ede](#) (2020)
- [Sportakkoord](#) (2019)
- [Toekomstvisie zwemproduct](#) (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel	Meer inwoners voldoen aan de beweegrichtlijnen.
Prestaties	• Uitvoering geven aan het GALA akkoord voor wat betreft sport en bewegen, doordat Sportservice de Vallei regie voert op de ketenaanpakken valpreventie en overgewicht bij volwassenen en de daarbij behorende activiteiten uitvoert. • Toekennen initiatieven in het kader van Sportakkoord.
Subdoel	Het aantal voorzieningen sluit aan bij de samenstelling van de bevolking.
Prestaties	• Besluitvorming over de accommodatieplannen binnensport en buitensport. • Uitwerking nieuwbouwplan Turnstede n.a.v. locatiestudie. • Voorbereiden start bouw nieuw zwembad Nieuw Hoekelum.
Subdoel	Voorzieningen worden gewaardeerd met een 7 of hoger. We willen dat onze faciliteiten goed worden beoordeeld omdat goede accommodaties het gebruik bevorderen.
Prestatie	• Uitvoeren geplande renovaties binnensport en kunstgrasvelden.
Subdoel	Hoger lidmaatschap van organisaties op het gebied van sport en bewegen. Daarbij gaat het ook om het bevorderen van de sociale activatie; het gaat daarom niet alleen om sportverenigingen, maar ook om fitness, loopgroepen, maneges en dergelijke.
Prestaties	• Samen met verenigingen, Sportforum en Sportservice de Vallei werken aan toekomstbestendige verenigingen door inzet van verenigingsadviseur. • Uitvoeren plan van aanpak sociale veiligheid binnen sportvereniging. • Toekennen initiatieven in het kader van Sportakkoord.

Indicatoren

Effectindicatoren	2018	2019	Metingen 31-12		2022	2023	Streefsw. 2025
			2020	2021			
Percentage inwoners dat sport in groepsverband (vereniging, club, loopgroep, MTB-groep o.i.d.)	-	-	40	-	36	-	40
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten. Streefwaarde is landelijk gemiddeld.</i>							
Percentage inwoners (4 jaar en ouder) dat voldoet aan de beweegrichtlijnen	56	55	54	-	49	-	55

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Percentage inwoners dat op de een of andere wijze aan sport doet <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	-	71	-	60	-	70
Oordeel gebruikers over gemeentelijke sportaccommodaties (rapportcijfer) <i>Zoals sporthallen, Zwembad De Peppel, voetbalvelden. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	-	7,5	-	7,4	-	7
Percentage inwoners (4 jaar en ouder) dat één keer per week of vaker sport <i>Percentage.</i>	-	-	-	-	49	49,9	50
Percentage Edenaren dat tevreden is over aanbod aan sport en recreatie (1) <i>Wordt tweejaarlijks gemeten (met ingang van 2024).</i>	-	-	-	-	-	-	-

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Percentage gerealiseerde gemeentelijke sportaccommodaties dat benodigd is volgens het accommodatieplan sport om te voldoen aan de vraag van de bevolking	75	80	90	95	95	95	100
De mate waarin de hoeveelheid accommodaties aansluit bij de samenstelling van de bevolking <i>In procenten. In het accommodatieplan is per jaar ingeschat hoeveel accommodaties nodig zijn; het percentage geeft aan in welke mate dit is gerealiseerd.</i>	85	85	95	95	95	95	100

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	9.611 N	9.740 N	9.769 N	10.051 N	10.390 N	11.024 N
Baten	1.955 V	633 V	633 V	596 V	0 V	0 V
Storting reserve	14 N	13 N	17 N	16 N	15 N	15 N
Onttrekking reserve	143 V	41 V	43 V	47 V	47 V	47 V

Toelichting

Het saldo van de lasten en baten van productgroep Sport laat geen noemenswaardig verschil zien. Hieronder liggen echter enkele grotere plussen en minnen die elkaar opheffen. Vanwege loon- en prijscompensatie nemen de lasten toe met € 0,25 miljoen. Vanwege hogere doorbelastingen vanuit de vastgoedportefeuille stijgen de lasten met € 0,45 miljoen. Dit heeft onder andere te maken met de vervanging van kunstgrasvelden en de verhoging van de rente naar 2,3%.

Daartegenover laten de lasten in 2025 ten opzichte van 2024 ook een daling zien van € 0,65 miljoen door fluctuatie in incidenteel toegekend budgetten.

In de Programmabegroting 2024-2027 is er voor zwembad De Vrije Slag budget toegekend voor de machinekamer. In 2024 € 0,6 miljoen en in 2025 € 0,4 miljoen, dit betekent een daling van de lasten met € 0,2 miljoen. In de Perspectiefnota 2025-2028 is er in 2024 eenmalig € 0,3 miljoen voor herbouw van het kantinegebouw van de voetbalclub Advendo toegekend. In dezelfde perspectiefnota zijn er middelen vrijgemaakt voor Sportservice De Vallei om de stijging van loon- en energiekosten te dekken. Dit laat ook een fluctuatie in de jaarschijven zien waardoor in 2025 de lasten met € 0,15 miljoen dalen ten opzichte van 2024.

Productgroep Evenementen

Doel

We werken aan een evenementenaanbod van evenementen die samen een aantrekkelijk vrijetijdsaanbod bieden aan alle Edenaren, die bezoekers naar Ede trekken om hier te verblijven en die uitstralen wie we zijn.

Ketenpartners

Ede Marketing, Sport Service Ede, Cultura, Platform Ede Centrum.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Evenementenvisie](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel

Er zijn voldoende evenementen voor inwoners.

Prestaties

- Monitoren in hoeverre de evenementenkalender evenwichtig verdeeld is.
- Faciliteren van nieuwe evenementen, aanvullend aan het bestaande evenementenaanbod.

Subdoel

We faciliteren de organisatoren van onze DNA-evenementen door kennisoverdracht en ondersteuning op onderdelen van het proces.

Prestaties

- Ondersteunen bij verkeersmaatregelen en afval.
- Ondersteunen met subsidie in tegemoetkoming oplopende kosten.
- Het twee keer per jaar organiseren van informatiesessies voor organisatoren van DNA-evenementen.
- Ondersteuning en begeleiding bij het vergunningenproces.

Subdoel

We brengen de basis van het proces rondom evenementen op orde.

Prestaties

- Faciliteren van evenementenorganisatoren in samenwerking met veiligheid.
- Het in kaart brengen van evenementenlocaties in Ede Centrum en in groene gebieden om daarmee de druk die er op de ruimte is beter te verdelen.
- Optimaliseren van communicatie en marketing rondom evenementen.
- We onderzoeken de haalbaarheid van een evenementenfonds.
- We verkennen een op te zetten structuur om gezonde voeding en lokaal voedsel aan evenementen te koppelen.
- We werken een strategie uit om tot duurzame evenementen te komen.

Indicatoren

Beeldindicatoren

	Metingen 31-12					Streefw.	
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Percentage Edenaren dat tevreden is over aanbod aan uitgaansmogelijkheden, horeca, film	-	-	-	-	-	-	-
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten (met ingang van 2024). Vragen in Inwoners aan het woord over vrije tijd en cultuur worden aangepast, daarom naam indicator gewijzigd van Percentage inwoners dat tevreden is over het vrijetijdsaanbod naar Percentage Edenaren dat tevreden is over aanbod aan uitgaansmogelijkheden, horeca en film.</i>							

Effectindicatoren

	Metingen 31-12					Streefw.	
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Oordeel inwoners over het aanbod van evenementen	-	-	-	-	-	-	-
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten (met ingang van 2024).</i>							

Vervallen indicatoren	Metingen 31-12			Streefsw.		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage jongeren (15-22 jaar) dat tevreden is over het vrijetijdsaanbod in Ede	77	-	82	-	70	-
<i>Indicator vervalt omdat vragen in Inwoners aan het woord over vrije tijd en cultuur worden aangepast.</i>						

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	0 N	718 N	695 N	695 N	539 N	539 N
Baten	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V

Toelichting

De totale lasten binnen productgroep Evenementen zijn in 2025 iets lager dan in 2024. In de Programmabegroting 2023-2026 is budget toegekend voor onder andere de evenementenvisie, vanaf jaarschijf 2025 is het toegekende budget € 35.000 lager dan de eerste twee jaren. Aan de andere kant zorgt de loon- en prijscompensatie voor een stijging van € 12.000.

Productgroep Cultuur

Doel

Kunst, cultuur en erfgoed worden meer zichtbaar en de voorzieningen sluiten aan op de behoefte van inwoners.

Ketenpartners

Ministerie OCW; Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed (RCE); Provincie Gelderland; Cultuur Oost, Kröller-Müller Museum; Moe (museum overleg Ede); lokale musea; Omroep Ede; Cultura; Cultuurmakelaar, Openluchttheater; culturele instellingen die (incidentele) subsidie van de gemeente Ede ontvangen; monumenteneigenaren, -gebruikers en -huurders; architecten; restauratie-bedrijven; archeologisch bedrijfsleven; aannemers; hoveniers; beheerders; commissie ruimtelijke kwaliteit Ede (CRK); Bond Heemschut; Vereniging De Hollandsche Molen; Federatie Grote Monumentengemeenten (FGM); Nationaal Restauratiefonds (NRF); Vereniging Edese Monumenten (VEM); Nationale Maatschappij tot Restaureren en Herbesteden van Cultureel Erfgoed (BOEI); Stichting Monumentenwacht Gelderland; Comité Open Monumenten Dag Ede (OMD); Historische verenigingen; Archeologische vrijwilligersorganisaties; buur- en regiegemeenten; Vereniging Behoud Begraafplaats Bennekom; BAK (belangenvereniging amateurkunst), Platform Edese Kunstenaars (PEK), Cultuurforum.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Verordening Commissie Ruimtelijke Kwaliteit Ede](#) (2024)
- [Beleidsregels voor onderhoud en restauratie van monumenten \(Beleidsregel MOOI Ede\)](#) (2023)
- [Erfgoedverordening Gemeente Ede](#) (2024)
- [Subsidieregeling Instandhouding Erfgoed Ede](#) (2024)
- [Subsidieregeling tegemoetkoming leges duurzame maatregelen monumenten Ede](#) (2024)
- [Cultuurhistorische Waardenkaart](#) (2023)
- [Nota 'Erfgoed maakt Edel' \(archeologie, monumentenzorg, archief\)](#) (2018)
- [Subsidieregeling cultuur 2017](#)
- [Cultuurnota 2016 en verder](#) (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Cultuur

Subdoel Prestaties	Alle kinderen maken kennis met en krijgen een basis van alle cultuurvormen. • In 2025 wordt het convenant met het Kröller Müller Museum vernieuwd waarbij cultuureducatie voor de scholen in Ede het uitgangspunt voor de samenwerking blijft. • Het doorontwikkelen en uitbreiden van het aantal scholen dat meedoet aan Cultuureducatie met Kwaliteit 2025-2028. • Het uitbreiden van de bibliotheekvoorziening in Bennekom en Otterlo.
Subdoel Prestatie	Edenaren kennen de (militaire) historie van Ede (het verhaal van Ede). • Om het 150-jarig bestaan van station Ede-Wageningen te markeren organiseren we de tentoonstelling 'De Reis van Station Ede-Wageningen'.
Subdoel Prestaties	Inwoners en bezoekers komen meer met elkaar in contact via kunst en cultuur. Dit versterkt de sociale cohesie en sociale kracht van Ede. • Om aan de zorgplicht (per 2025) te voldoen werken we aan een plan voor de Bibliotheken waarin wij de verschillende functies van de bibliotheek een plaats geven. • In 2025 starten we met het herijken van de subsidieregelingen cultuur met als doel een transparant en toegankelijk subsidiebeleid passend bij de nieuwe cultuurvisie. • We zetten in 2025 extra in op jongerencultuur en samenwerking met het sociaal domein. Hierbij zetten we de SPUK-impuls jongerencultuur en de SPUK GALA in. • Pilot van het ophalen en afstemmen van culturele behoeften en bestaand aanbod in de dorpen.
Subdoel Prestaties	Een beter (cultureel) ondernemersklimaat. • De opdracht van de cultuurmakelaar wordt aangepast in lijn met de doelen uit de nieuwe cultuurvisie. • Het faciliteren van ontmoeting en een online platform waar vraag en aanbod van culturele ondernemers bij elkaar komen.
Subdoel Prestaties	Een culturele uitstraling van Ede die beter aansluit bij de behoefte van inwoners. • Doorontwikkeling van activiteiten op het gebied van jongerencultuur en talentontwikkeling in Ede en in de cultuurregio Ede-Wageningen. • Participeren in de begeleidingsgroep voor de ontwikkeling en uitvoering van een integraal plan voor een toekomstbestendig pand Cultura. • Het faciliteren van de ontwikkeling van de FRISO tot culturele hotspot samen met Akoesticum, ARTBASE en Redrum. • Om het rijksmonumentale Openluchttheater beter uit te nutten werken we aan een nieuwe set afspraken omtrent het gebruik van het theater.

Erfgoed

Subdoel Prestaties	We werken via Cultura Erfgoed aan erfgoed in de hele gemeente, omdat deze locatie de uitvalsbasis is voor kennisuitwisseling en voor cultuurhistorisch (veld)onderzoek. • We bieden Edenaren de ruimte om deel te nemen aan wetenschappelijk onderzoek en het beheer van archeologische terreinen onder begeleiding van professionals. • Erfgoedorganisaties uit de hele gemeente werken meer in verband aan gezamenlijke projecten, exposities en educatieve activiteiten (binnen én buiten het gebouw). • Vrijwilligers worden verder bekwaamd tot gastheren/dames en ambassadeurs; we trekken nieuwe vrijwilligers aan.
-------------------------------------	---

Subdoel	Edenaren en bezoekers kennen de historie van Ede; de geschiedenis van Ede wordt tastbaar en beleefbaar.
Prestaties	• We blijven evenementen gericht op erfgoededucatie ondersteunen, zoals Open Monumentendag en Historisch Café Ede.
Subdoel	Wij houden bestaande beschermde monumenten (archeologisch, gebouwd en aangelegd) en erfgoedwaarden zo goed mogelijk in stand.
Prestaties	• Wij overleggen met eigenaren inzake restauratie- of verbouwplannen en zijn nadien vaak betrokken bij restauratiebegeleiding of als gevolg van nieuwe inzichten op de bouwplaats. • Wij adviseren en ondersteunen bij aanvragen o.g.v. diverse instandhoudingsregelingen, stimuleren periodieke inspecties en verlenen subsidies op basis van de eigen gemeentelijke tegemoetkomingsregeling en controleren dit in het veld.
Subdoel	Wij zorgen dat nieuwe erfgoedwaarden op diverse deelgebieden, zowel actief (op basis van beleid of wetgeving) als passief (op verzoek derden), zichtbaar en/of beschermd worden:
Prestaties	• Wij analyseren en beschermen als gemeentelijk monument het meest waardevolle funeraire erfgoed in Ede (begraafplaatsen en graftekens). • Wij beschermen als gemeentelijk monument in voorkomende gevallen de meest waardevolle objecten uit de periode van 'Oorlog & Wederopbouw' (1945-1965) en Post-65 Erfgoed (1965-1990)' en 'karakteristieke bouwwerken' (tot 1965) in Ede. • Wij doorlopen door derden of door de minister geïnitieerde verzoeken tot aanwijzing als gemeentelijk of rijksmonument. • Wij typeren, waarderen en beschermen waardevolle stadsgezichten en/of cultuurlandschappen via het Omgevingsplan (taak Omgevingswet/Omgevingsplan). • Wij herijken cultuurhistorische zones op de Cultuurhistorische Waardenkaart door in gebieden interdisciplinaire kernkwaliteiten te benoemen en (ter bescherming) te verankeren in het Omgevingsplan.
Subdoel	Het (wettelijk verplichte) voorkomen van de aantasting of ontsiering van de omgeving van beschermde monumenten en karakteristieke bouwwerken en het voorkomen van verlies van windvang in de omgeving van molens (instructieregels Omgevingswet).
Prestaties	• Wij gaan regels ontwikkelen voor biotoopgebieden rondom monumenten en karakteristieke objecten ter voorkoming van ontsiering of aantasting van de directe omgeving. • Wij gaan molenbiotoopregels rondom windmolens actualiseren en uniformeren.
Subdoel	Het rijke ondergrondse erfgoed van Ede wordt duurzaam beheerd voor de toekomst.
Prestatie	• We gaan archeologische terreinen in het buitengebied, waaronder archeologische rijksmonumenten, consequent monitoren en beheren.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Sociale cohesie	-	6,4	-	6,3	-	6,3	n.v.t.
<i>Schaalscore op 10-puntsschaal die is opgebouwd uit vier stellingen over sociale samenhang in de buurt. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Woonaantrekkelijkheid Ede	25	25	26	25	25	22	n.v.t.
<i>Rangnummering woonaantrekkelijkheidsindex (Atlas voor gemeenten): hoe lager des te aantrekkelijker is de gemeente.</i>							

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Percentage Edenaren dat cultuuraanbod voldoende vindt <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	70	-	63	-	72	-	-
Deelname aantal scholen aan het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit'	22	29	33	40	41	41	45
Percentage inwoners dat een (zeer) positief beeld heeft van de gemeente Ede (als gebied) <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	72	-	77	-	81	-	-
Percentage Edenaren dat tevreden is over aanbod aan theater en voorstellingen (1) <i>Wordt tweejaarlijks gemeten (met ingang van 2024).</i>	-	-	-	-	-	-	-

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	10.542 N	11.901 N	13.984 N	12.036 N	11.787 N	11.807 N
Baten	580 V	609 V	184 V	184 V	144 V	144 V
Storting reserve	537 N	694 N	246 N	201 N	201 N	200 N
Onttrekking reserve	551 V	890 V	2.024 V	189 V	219 V	239 V

Toelichting

Het saldo van de lasten en baten van productgroep Cultuur neemt in 2025 toe met € 0,9 miljoen ten opzichte van 2024. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de toekenning van reguliere loon- en prijscompensatie en mutaties in kapitaallasten waardoor de lasten in 2025 ten opzichte van 2024 stijgen met € 0,4 miljoen.

In de Perspectiefnota 2025-2028 zijn er budgetten toegekend voor de realisatie van een bibliotheekvoorziening in Otterlo en voor het opstellen van het uitvoeringsprogramma voor cultuur en voorzieningen. Hierdoor stijgen de lasten in 2025 met € 0,4 miljoen. In 2024 staan er nog een tweetal SPUK's begroot, de SPUK-impuls jongerencultuur en de SPUK Informatiepunt digitale overheid (IDO), deze SPUK's vervallen in 2025 hierdoor dalen zowel de lasten als de baten met € 0,4 miljoen

In 2025 staat de realisatie van Artbase gepland conform het masterplan en de business case, hierdoor zijn de lasten met € 2,0 miljoen hoger dan in 2024 (onder andere door lagere lasten in 2024 in verband met de storting in de reserve). Ook heeft dit gevolgen voor de reserve die inmiddels is opgebouwd. In 2024 wordt er nog € 0,4 miljoen in de reserve gestort en vervolgens wordt er in 2025 nog € 1,5 miljoen onttrokken ten behoeve van de realisatie.

In de Programmabegroting 2024-2027 is vanuit de reserve Cofinanciering Edese Opgaven voor 2024 € 0,2 miljoen beschikbaar gesteld voor het verplaatsen van twee barakken naar de Mauritskazerne door stichting Boei. In 2024 is meer subsidie uitbetaald voor instandhouding monumenten wegens bijzondere beschermingen en wordt extra inzet gepleegd om eenmalig de wezenlijke eigenschappen van ons waardevol cultuurlandschap en stedenbouwkundige ensembles te definiëren in de Cultuurhistorische Waardenkaart.

Doel programma

Inwoners zijn gezond, veerkrachtig en voelen zich thuis in Ede, waarbij kinderen opgroeien in een kansrijke omgeving.

Ontwikkelingen programma

Preventieve Ondersteuning

De komende jaren worden meer mensen (steeds) ouder. Daarnaast stijgt het aantal inwoners. Meer inwoners hebben zorg nodig, zoals WMO, om zo lang mogelijk thuis te kunnen blijven wonen. Zorgkosten blijven stijgen terwijl we als gemeente steeds minder budget hebben. De arbeidsmarkt blijft krap en zorgaanbieders hebben een tekort aan personeel.

We zetten daarom in op het voorkómen van problemen. We bieden inwoners ondersteuning en hulp om beter met problemen om te kunnen gaan, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid, opvoeden en geld. We versterken de sociale basis, het "cement" van de Edese samenleving. Zo versterken we de veerkracht en het sociaal netwerk van mensen.

We stimuleren dat organisaties en netwerken elkaar beter weten te vinden en aanvullen. De ondersteuning is vaker informeel, lichter en gaat vooral uit van de gezamenlijke behoefte van inwoners (collectieve aanpak). Met deze aanpak voorkomen we jeugdhulp, WMO of een uitkering. Of de hulp wordt uitgesteld of is korter nodig. Onze extra inzet verlaagt ook de vraag naar zorg buiten de gemeente, zoals via de zorgverzekeringswet (ZVW) en de wet langdurige zorg (WLZ).

Onze aanpak sluit goed aan op de landelijke akkoorden Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA). Deze akkoorden hebben tot doel de zorg toegankelijk, van goede kwaliteit en betaalbaar te houden. De uitgangspunten zijn: voorkomen van problemen in plaats van achteraf oplossen, en een aanpak die over alle domeinen heen gaat. In de akkoorden werken eerste lijns- zorgprofessionals, zoals huisartsen, medische zorgprofessionals, gemeenten en zorgverzekeraars dan ook samen.

In Ede waren we al eerder begonnen met voorkomen in plaats van genezen. Landelijk en vanuit de praktijk werd de kracht en noodzaak van preventie steeds zichtbaar en nam de roep hierom toe. Bij de programmabegroting 2023 is dan ook besloten om deze "beweging naar de voorkant" uit te breiden en te intensiveren. Hiervoor hebben we structureel budget verschoven van individuele voorzieningen (zoals jeugdhulp, WMO, bijstand) naar preventie. Zo zijn meer middelen beschikbaar gekomen om in te zetten op preventie en versterken van de sociale basis.

Met deze extra inzet bevorderen we ten eerste het welzijn en de veerkracht van onze inwoners. Het duurt even voor dit financieel terug te zien is in lagere zorgkosten. Preventie kost namelijk tijd; je plukt er niet meteen de vruchten van. Zorgkosten stijgen sowieso door maatschappelijke ontwikkelingen, door de bevolkingsgroei en

doordat meer inwoners steeds ouder worden. Met de "beweging naar de voorkant" is te verwachten dat de zorgkosten minder hard stijgen dan ze zouden stijgen zónder extra inzet preventie (kostendemping).

We willen weten welke van onze activiteiten op preventie het beste werken voor onze inwoners en hoeveel zorgkosten we voorkomen. Dit brengen we in 2024 en 2025 stap voor stap in beeld. Op basis hiervan passen we ons beleid aan.

Maatschappelijke ondersteuning

Mantelzorgers hebben een belangrijke rol door de toenemende zorgvraag en het tekort aan zorgpersoneel. Door het dalende "aanbod" van mantelzorgers en de stijgende zorgvraag neemt de druk op mantelzorgers verder toe. De samenstelling van de groep verandert: we zien een groei van werkende mantelzorgers en mantelzorgers met een migratieachtergrond.

Het aantal vluchtelingen dat een beroep doet op verblijf buiten hun land van herkomst, blijft door de verschillende oorlogen en brandhaarden in de wereld onverminderd hoog. Het Kabinet Schoof heeft weliswaar maatregelen aangekondigd om de instroom te beperken, maar moet deze nog uitwerken. Vooralsnog blijven we werken aan de taakstellingen die vanuit de huidige wet- en regelgeving voor gemeenten gelden. De samenstelling van statushouders die naar Ede komen verandert. Sinds 2023 en 2024 zijn dit overwegend alleengaanden (70-80%). Dit heeft gevolgen voor de huisvesting die we kunnen aanbieden. Samen met Woonstede zetten we de mogelijkheden in om statushouders kleinschaliger te huisvesten.

Inclusie

Dit jaar is de Nationale strategie voor implementatie van het VN-verdrag handicap gelanceerd. Het doel is de positie van mensen met een beperking te verbeteren. De strategie mondt uit in een werkagenda waar gemeenten, ook Ede, aan bijdragen.

Al vier jaar op rij is er sprake van een toename van discriminatie. Ook in onze gemeente geeft circa 9% van de inwoners aan zich wel eens gediscrimineerd te voelen en hebben we te maken met zorgelijke incidenten. Met het nieuwe onlangs vastgestelde inclusiebeleid Ede Kiest Inclusie(f) als leidraad besteden we hier via publiekscampagnes, gedragsregels en dialoog met partijen aandacht aan.

Gezondheidsondersteuning

Het nieuwe kabinet benoemt in het hoofdlijnenakkoord dat preventie meer centraal komt te staan, met aandacht voor sport en bewegen, het verkleinen van gezondheidsverschillen, toegankelijke zorg en een samenhangende aanpak van vaccinaties. Tegelijkertijd wordt de intensivering van publieke gezondheid vanaf 2025 teruggedraaid met uiteindelijk € 300 miljoen. Ook wil het kabinet Schoof de Specifieke Uitkeringen (SPUK's) via het gemeentefonds laten lopen en dit met een korting van 10%. Dit heeft mogelijk effect op onze inzet op gezondheid en preventie de komende jaren en het vasthouden daarvan.

De Omgevingswet en de opgave Gezondheid en Vitaliteit bieden kansen om over alle domeinen heen aan gezondheid te werken. Er komt steeds meer aandacht voor de verbinding tussen het sociaal en medisch domein, mede door Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Met het toenemend aantal inwoners kan het huisartsentekort onze gemeente extra sterk gaan raken. Samenwerking met huisartsen en Menzis is daarom belangrijker dan ooit. We zien onder jongeren een sterke toename van vaperen. We hebben hier aandacht voor in de aanpak Rookvrije Generatie.

Een stevige verbinding van het sociaal en fysiek domein blijft de komende jaren erg belangrijk om de beweging te maken van zorg naar preventie. Bijvoorbeeld door samen te werken aan een gezonde leefomgeving. De schaalsprong van gemeente Ede biedt namelijk zowel kansen als bedreigingen voor gezondheid.

Met zogenaamde ketenaanpakken werken organisaties in vast verband samen aan een gemeenschappelijk doel, naast hun eigen organisatiedoelstelling. Vanuit IZA en GALA werken we aan vijf ketenaanpakken, onder anderen Valpreventie en Kansrijke Start.

Onderwijsondersteuning

Samen met de kinderopvang en het onderwijs zetten we ons in om kinderen die extra ondersteuning nodig hebben zo goed mogelijk te ondersteunen. In de kinderopvang zien we dat wachtlijsten groeien, vooral in de wijken Veldhuizen en Ede-Zuid. Ook is kinderopvang op een aantal locaties moeilijk te realiseren omdat bijvoorbeeld woningbouw financieel aantrekkelijker is dan kinderopvang, maar ook vanwege beperkingen door de luchtkwaliteit in de buitendorpen.

Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) eindigt per 2025. Tijdens de coronaperiode ontvingen scholen en gemeenten budget om achterstanden weg te werken. Sommige activiteiten worden beëindigd. Een aantal wordt voortgezet met andere middelen, zoals het extra schoolmaatschappelijk werk en jongerenwerk.

De behoefte aan nieuwkomersonderwijs is in de afgelopen twee jaar toegenomen en zal ook blijven stijgen. Dit geeft niet alleen extra druk op het nieuwkomersonderwijs in het eerste schakeljaar in het primair of voortgezet onderwijs, maar ook bij doorstroom naar het reguliere onderwijs.

In 2025 realiseren we met de onderwijsinstellingen, samenwerkingsverbanden passend onderwijs en kinderopvang een Lokale Educatieve Agenda (LEA). Daarin zijn de speerpunten (inhoud en structuur) en prioriteiten voor de komende jaren opgenomen. Onderdeel hiervan is het vergroten van de kansengelijkheid, een sterke doorgaande leerlijn van kinderopvang naar de basisschool en het aanpakken van onderwijsachterstanden.

Op regionaal niveau wordt de nieuwe "Wet van school naar duurzaam werk" van kracht in schooljaar 2025/2026. In de regio Vallei wordt met het Voortgezet Onderwijs, het MBO, de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs, gemeenten en Arbeidsmarktregio FoodValley een nieuw regionaal programma opgesteld om voortijdig schoolverlaten te voorkomen. De nieuwe wet omvat diverse wijzigingen waardoor onder andere de gemeente Ede centrumgemeente wordt voor de regio Vallei, maar ook wordt het bereik van het Doorstroompunt (voorheen RMC) verhoogd van 23 naar 27 jaar. Het rijk stelt voor deze uitbreiding van taken voor de regio een ruimere financiering beschikbaar. De omvang hiervan is nog niet bekend.

Financieel overzicht programma

Bedragen x € 1.000						
	Rekening	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Maatschappelijke Ondersteuning	21.183 N	27.836 N	26.130 N	26.046 N	25.465 N	25.216 N
Onderwijsondersteuning	5.784 N	6.747 N	6.421 N	6.391 N	6.391 N	6.391 N
Gezondheidsondersteuning	10.826 N	14.511 N	14.991 N	14.487 N	11.543 N	11.543 N
Lasten programma	37.793 N	49.095 N	47.542 N	46.924 N	43.400 N	43.150 N
Maatschappelijke Ondersteuning	1.849 V	4.992 V	3.231 V	3.109 V	2.731 V	2.731 V
Onderwijsondersteuning	4.692 V	5.025 V	4.445 V	4.366 V	4.366 V	4.366 V
Gezondheidsondersteuning	2.408 V	4.010 V	4.073 V	3.830 V	868 V	868 V
Baten programma	8.949 V	14.027 V	11.749 V	11.305 V	7.965 V	7.965 V
Saldo van baten en lasten	28.845 N	35.067 N	35.792 N	35.619 N	35.435 N	35.185 N
Storting reserve	371 N	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Onttrekking reserve	967 V	2.342 V	228 V	228 V	0 V	0 V
Resultaat	28.248 N	32.725 N	35.564 N	35.391 N	35.435 N	35.185 N

Doel

Zoveel mogelijk gezonde en zelfredzame inwoners die zich veilig, vrij en thuis voelen in Ede en waarbij de jeugd gezond, veilig en kansrijk opgroeit.

Ketenpartners

Voor maatschappelijke ondersteuning werken we samen met meer dan 60 organisaties. Specifiek voor jeugd gaat het om ongeveer 15 organisaties, zoals het CJG (Centrum voor Jeugd & Gezin), Opella, Malkander, Buurtgezinnen en Youth for Christ. Voor volwassenen en ouderen werkten we samen met partijen als Malkander, Netwerk Dien je Stad, Stichting Present, Meet-Inn, Diaconaal Platform Ede, buurt-, wijk- en dorpshuizen, Koffieluitjes, de Mantelzorgtrefpunten, bewonersinitiatieven, De Vluchtheuvel, Toon Hermans Huis, Humanitas, Odensehuis, maatschappelijk begeleidingsorganisatie, onderwijsinstellingen/taalaanbieders (onder andere Nieuwkomersonderwijs), Werkkracht, COA, Nidos, The Girl Movement, CVV Ede en de Internationale Schakelklas (ISK). Rond inclusie werken we samen met onder andere Onderling Sterk, Astrant het Oogcafé, Anti-café, Fierce en de Koplopers Inclusie.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Beleidsnota Inclusie Gemeente Ede 2024-2028 "Ede kiest inclusie\(f\)"](#) (2024)
- Gebiedsagenda's (2024-2027): [Ede de Dorpen](#); [Ede-Centraal](#); [Veldhuizen en Kernhem](#); [Ede-Zuid en Bennekom](#)
- [Beleidsregel Inburgering Ede 2023](#) (2023)
- [Visie en uitvoeringskader BWD-huizen](#) (2022)
- [Integraal Zorg Akkoord](#) (2022)
- [Gezond en Actief Leven Akkoord](#) (2022)
- [Memo Ontwikkelperspectief en quick wins - Gebiedsaanpak delen Ede-Zuid en Veldhuizen](#) (2021)
- [Uitvoeringsplan Samen Gezond Ede 2021-2024](#) (2021)
- [Beleidskader transformatie sociaal domein 2020](#)
- [Actieprogramma Versterken Sociale basis & preventie 2020-2023](#) (2020)
- [Lokaal gezondheidsbeleid 2020-2024](#)
- [Beleidsplan Jeugd en Onderwijs 2019-2022](#)
- [Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel

Een sterkere sociale basis met meer/gerichtere activiteiten en inwoners die zich inzetten in de buurt zodat:

- Het welzijn van onze inwoners gelijk blijft of verbetert.
- Er minder behoefte is aan formele ondersteuning en zorg.
- Inwoners langer actief zijn en ondersteuning zoeken bij elkaar; zoveel mogelijk inwoners zijn zelf- en samenredzaam.

Prestaties

We versterken de sociale basis door:

- We subsidiëren welzijnswerk, inloopvoorzieningen, bewonersinitiatieven en vrijwilligersorganisaties.
- We zorgen voor afstemming tussen de inzet van de sociale basis, de vraag van inwoners en de doelstellingen van de gebiedsagenda.
- We faciliteren de samenwerking binnen de sociale basis onder andere door in de subsidie- en inkoopafspraken samenwerking als vereiste op te nemen en door de samenwerking te

	regisseren. We zetten in dat kader in op het borgen van het ENVO (Edes Netwerk Vrijwillige Ondersteuning) dat is opgezet • Wij zorgen voor vroegtijdige ondersteuning voor ouderen. • We stimuleren dat inwoners elkaar meer ontmoeten in de buurt-, wijk- en dorpshuizen, door de vrijwillige bestuurder te ondersteunen naar de ontwikkeling van BWD-huizen naar 'huiskamers van de buurt'. • We bevorderen dat kwetsbare inwoners - rekening houdende met hun mogelijkheden en wensen - blijven participeren in de samenleving. • We stimuleren laagdrempelige activiteiten voor alle inwoners. • We evalueren de visie BWD-huizen in samenwerking met de vrijwillige besturen en partners. • We borgen de diverse actielijnen in het Actieprogramma Sociale Basis en geven hier met partners een vervolg aan.
Subdoel	• Inwoners maken deel uit van een netwerk waarin ze in staat zijn ondersteuning en zorg te ontvangen. • Mantelzorgers zijn in staat om zorg en ondersteuning te bieden aan hun naasten. • Minder mantelzorgers zijn overbelast.
Prestaties	We ondersteunen zorgvragers en mantelzorgers door: • Het waarderen en ondersteunen van mantelzorgers • Het stimuleren van samenwerking tussen formele en informele zorg.
Subdoel	Verbeterde leefbaarheid in delen van Veldhuizen (Horsten en Burgen) en Ede-zuid (Hoogbouw-Zuid, de Uitvindersbuurt en de Elskamp).
Prestaties	• Het in gang zetten van extra acties en interventies uit het 'Ontwikkelperspectief delen Veldhuizen en Ede-Zuid'.
Subdoel	• Edese kinderen groeien gezond en veerkrachtig op, waarbij gezondheid wordt gezien als een geheel van lichamelijke gezondheid, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren. • Het CJG is voor alle ouders, kinderen en jongeren het vanzelfsprekende adres is bij opgroei- en opvoedingsvragen.
Prestaties	• Wij organiseren dat ondersteuning zo vroeg mogelijk is, het CJG zichtbaar en bekend is en er een passend preventief aanbod is. • We voeren een campagne uit om de vindbaarheid van het CJG te verbeteren. • We maken afspraken met partners over het meten van de resultaten van het uitvoeringsplan, onderdeel preventie. Wanneer nodig sturen we bij. • We zorgen voor afstemming tussen de inzet vanuit preventieve jeugdhulp, de vraag van inwoners en de doelstellingen vanuit de gebiedsagenda. • Wij subsidiëren partners en hebben inkoopopdrachten met partners om preventieve ondersteuning te realiseren en jeugdactiviteiten uit te voeren, zodat: - Er voldoende en passend aanbod is. - Jongeren en ouders ondersteund worden, om problemen met betrekking tot opvoeden en opgroeien te voorkomen/verminderen. - Jongeren een positieve tijdsbesteding hebben. • We faciliteren en stimuleren samenwerking: in de subsidie- en inkoopafspraken nemen we samenwerking als vereiste op.

Subdoel	Statushouders die onder de Wet Inburgering 2021 moeten inburgeren, krijgen van de gemeente een duaal inburgeringstraject aangeboden zodat zij sneller inburgeren en integreren in de Edese samenleving én financiële zelfstandigheid bereiken via (regulier) werk.
Prestaties	Wij voeren de taken uit die in de Wet inburgering (Wi2013 en Wi2021) aan gemeenten zijn opgelegd: • Samen met Werkkracht, de maatschappelijk begeleidingsorganisatie en taalaanbieders verfijnen wij de duale trajecten: inburgering gecombineerd met participatieve activiteiten (waar mogelijk: werk). • Samen met onder andere Werkkracht en Vluchtelingenwerk voeren we een brede intake uit en stellen voor elke inburgeraar een PIP (persoonlijk Plan Inburgering en Participatie) op. Elke inburgeraar krijgt zo een passende inburgeringsroute aangeboden. • We ondersteunen inburgeraars die onder de oude wet (i.c. Ondertussengroep) zijn ingestroomd, om te bevorderen dat zij het inburgeringsexamen behalen. • We bieden (extra) ondersteuning en maatwerk aan statushouders die onder de oude wetgeving inburgeren en die minder dan een jaar inburgeringstermijn over hebben. Voor hen kopen we bijvoorbeeld extra taallessen in. • De wijze waarop we de nieuwe wet uitvoeren wordt afgestemd binnen de arbeidsmarktregio. Op die manier kunnen we van elkaar leren, scheppen we randvoorwaarden die gezamenlijke inkoop (bijv.) mogelijk maken en zo hoge kwaliteit diensten in te kunnen kopen die ten goede komen aan de inburgeraars. • We bieden extra begeleiding aan (m.n.) jonge statushouders die kamergewijs zijn gehuisvest. Die begeleiding moet overlast t.g.v. lawaai en hygiëne, in en rond de woning, minimaliseren. • Ten behoeve van huisvesting alleengaande statushouders verkennen we de huisvestingsmogelijkheden waaronder die van een doorstroomlocatie. • We verkennen hoe we de opvang betreffende asiel, statushouders en ontheemden (i.c. Oekraïeners) in Ede het beste integraal en in samenhang kunnen realiseren. • We werken de opvolging van AZC Deelen verder uit in samenhang met ervaringen rond projecten als 'Project Einstein' uit Utrecht en de Vroege start.
Subdoel	Meer volwassene inwoners beschikken over taal-, reken- en digitale vaardigheden:
Prestaties	• Het bereik onder de NT1 doelgroep (i.c. autochtone inwoners) én het aantal deelnemers aan NT1-trajecten wordt jaarlijks vergroot. • Via een taalaanbieder bieden we formele taallessen aan laaggeletterde inwoners aan. • Via het Taalhuis Ede bieden we non-formele activiteiten aan, gericht op het vergroten van de basisvaardigheden van laaggeletterde inwoners. • We vergroten de samenhang tussen non-formeel en formeel onderwijs. • We stellen met de samenwerkende regiogemeenten FoodValley een nieuw regionaal beleidsplan op voor de periode 2025 tot en met 2028. • We werken aan een nieuw uitvoeringsplan bij het regiobeleidsplan • We trainen medewerkers om laaggeletterdheid beter te herkennen. • We kopen de formele taallessen opnieuw in via een aanbesteding (t.b.v. periode 2025-2029). • We maken inwoners bewuster van de gevolgen van laaggeletterdheid. In onze communicatie-uitingen gebruiken we praktijkvoorbeelden om onze boodschap toe te lichten.

- We wisselen kennis en ervaringen over datgene wat goed aanslaat bij de NT1-doelgroep uit in de landelijke-, regionale, ambtelijke overleggen rond volwasseneneducatie. Zo willen we voortdurend aan de kwaliteit van dienstverlening aan laaggeletterden blijven werken.

Subdoel

Meer (kwetsbare) inwoners voelen zich thuis en veilig in de Edese samenleving en ervaren minder fysieke of mentale obstakels.

Prestaties

- Wij stimuleren bedrijven en maatschappelijke organisaties om zich in te zetten voor een inclusieve samenleving.
- Met campagnes en activiteiten vergroten wij de bekendheid van Vizier-Oost om discriminatie te helpen verminderen.
- We verbeteren de toegankelijkheid van de openbare ruimte, de publieke gebouwen en de (digitale) dienstverlening.
- Als regenbooggemeente zorgen we voor een betere zichtbaarheid, acceptatie en veiligheid van mensen met een LHBTI-achtergrond.
- Door de subsidieregeling 'diversiteit en inclusie' bevorderen we activiteiten die bijdragen aan een inclusieve samenleving.

Indicatoren

Beeldindicatoren

	2018		2019		Metingen 31-12			Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025	
Taakstelling huisvesting statushouders	133	106	86	163	168	211	n.v.t.	
<i>De vermelde waarden zijn de daadwerkelijk gerealiseerde cijfers op 31-12 van dat jaar.</i>								
Aantal trajecten vroeghulp (gericht op het jonge kind) (CJG)	44	40	32	41	50	49	n.v.t.	
Aantal aanmeldingen CJG	409	510	483	544	523	622	n.v.t.	
Aantal collectieve activiteiten (trainingen, cursussen, webinars) (CJG)	51	52	38	52	65	69	n.v.t.	
Totaal aantal deelnemers collectieve activiteiten CJG	-	-	1.024	544	752	689	n.v.t.	

Effectindicatoren

	2018		2019		Metingen 31-12			Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025	
Percentage Edenaren dat zich eenzaam voelt	33	-	33	-	37	-	35	
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>								
Percentage Edenaren dat minimaal een keer per week mantelzorg geeft	18	-	17	-	19	-	20	
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>								
Percentage mantelzorgers dat zich tamelijk zwaar of zeer zwaar belast voelt	8	-	6	-	11	-	-	
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten. Met streefwaarde wordt bedoeld: bovengrens.</i>								
Percentage Edenaren dat vrijwilligerswerk doet	-	48	-	48	-	50	50	
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>								
Percentage Edenaren dat zegt zich goed te kunnen redden	90	-	91	-	90	-	92	
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>								
Percentage inwoners dat het CJG kent	-	-	78	-	70	-	80	
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>								
Tevredenheid ouders die afgelopen 12 maanden contact hebben gehad met het CJG (% (zeer) tevreden)	-	-	78	-	75	-	78	
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>								
Percentage inwoners dat (waarschijnlijk) een beroep wil en kan doen op hun sociale netwerk wanneer zij hulp of zorg nodig hebben	-	-	85	-	95	-	97	
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>								

Effectindicatoren	Metingen 31-12						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Streefsw. 2025
Aantal meldingen bij Vizier-Oost voor discriminatie per jaar (1)	-	-	-	30	21	26	30
<i>Deze indicator meet het aantal meldingen van discriminatie dat bij het meldpunt Vizier-Oost binnenkomt. Een stijging in meldingen kan wijzen op een grotere bekendheid en vertrouwen in het meldpunt, terwijl een daling kan duiden op een afname van discriminatie-incidenten.</i>							
Percentage inwoners dat tevreden is over de toegankelijkheid van voorzieningen (1)	-	-	-	-	-	52	55
Aantal gesubsidieerde initiatieven vanuit de subsidieregeling inclusie en diversiteit (1)	-	-	-	-	9	10	12

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	21.183 N	27.836 N	26.130 N	26.046 N	25.465 N	25.216 N
Baten	1.849 V	4.992 V	3.231 V	3.109 V	2.731 V	2.731 V
Storting reserve	78 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	610 V	479 V	228 V	228 V	0 N	0 N

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de Maatschappelijke Ondersteuning neemt in 2025 toe met € 0,1 miljoen ten opzichte van 2024. Naast de toekenning van reguliere loon- en prijscompensatie (+€ 0,7 miljoen) zijn er de volgende mutaties in de begroting. Dit betreffen voornamelijk mutaties omdat incidentele middelen voor 2024 per 2025 vervallen in de begroting.

Compensatie kostenstijgingen sociale basis

Bij de Programmabegroting 2024-2027 zijn structurele middelen beschikbaar gesteld om de stijgende lasten van de maatschappelijke partners in de sociale basis en de buurt-, wijk- en dorpshuizen op te vangen. De toegekende middelen zijn opgenomen in een stelpost en worden verantwoord in programma 8 (Bestuur en Organisatie). Jaarlijks wordt de benodigde (extra) compensatie vastgesteld en als begrotingswijziging verwerkt binnen de Maatschappelijke Ondersteuning. In 2024 is de stelpost ad € 0,4 miljoen ingezet.

In 2025 is een bedrag van € 0,7 miljoen beschikbaar voor het compenseren van de stijgende lasten bij de maatschappelijke partners. De dekking is onderdeel vanuit programma 8.

Inburgering

Via een meerjarige specifieke uitkering (2022-2024) zijn middelen ontvangen voor inburgeringsvoorzieningen die bijdragen aan het voldoen aan de inburgeringsplicht. In het Besluit Inburgering 2021 is bepaald dat de niet bestede middelen volledig mogen worden gereserveerd en besteed in het volgende kalenderjaar.

In 2022 en 2023 is respectievelijk € 0,8 miljoen en € 1,25 miljoen ontvangen waarvan € 1,37 miljoen niet uitgegeven en gereserveerd in 2024. In het budget van 2025 is vooralsnog geen rekening gehouden met het reserveren van niet-bestede middelen van de reeds toegekende uitkering. Hierdoor dalen zowel de baten als lasten in 2025 met € 1,37 miljoen.

De gemeente ontvangt een specifieke uitkering voor de financiering van de meerkosten die de onderwijsroute met zich meebrengt. De voorlopige beschikking voor 2025 is nog niet bekendgemaakt. Hierdoor dalen zowel de baten als lasten in 2025 met € 0,2 miljoen.

In de septembercircularis 2022 zijn, als gevolg van de hoge instroom van inburgeraars, aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor inburgering voor de jaren 2022, 2023 en 2024. Hiermee zijn gemeenten in staat

gesteld alle inburgeraars passende ondersteuning te bieden. Door het wegvallen van deze aanvullende middelen dalen de lasten in 2025 met € 0,1 miljoen.

In de Programmabegroting 2024-2027 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor 2024 in het kader van het project participatie van statushouders (Z-route). In 2025 dalen de lasten met € 0,1 miljoen.

Gezond en Actief Leven Akkoord

Gemeenten, de GGD, zorgverzekeraars en het ministerie van VWS zetten gezamenlijk in op een gezond en actief leven met een stevige sociale basis. Om de financiering voor gemeenten overzichtelijker en gemakkelijker te maken, zijn verschillende bestaande en nieuwe Rijkssubsidies gebundeld tot één brede specifieke uitkering (SPUK). In 2023 hebben gemeenten éénmalig de mogelijkheid gekregen om maximaal 20% van het toegekende budget per onderdeel mee te nemen naar 2024. Binnen Gezondheidsondersteuning is € 0,1 miljoen doorgeschoven naar 2024. In 2025 dalen de baten en lasten met € 0,1 miljoen.

Dorpendeal Lunteren

In 2023 heeft de provincie een subsidie verleend in het kader van de subsidieregeling Dorpendeal en bedoeld voor het project 'Van Zij naar Wij – Lunteren'. De ontvangen subsidie heeft betrekking op de periode 2023 en 2024. Door het wegvallen van de subsidie dalen de baten en lasten in 2025 met € 0,1 miljoen.

Vorbereidingskosten BWD

Bij de Programmarekening 2023 is via een resultaatbestemming € 0,1 miljoen overgeheveld naar 2024 door deze toe te voegen aan de reserve Overlopende verplichtingen. Deze middelen zijn beschikbaar gesteld ten behoeve van voorbereidingskosten onderzoek nieuwbouw BWD-huis de Kolk, BWD-huis Bennekom en buurthuizen. Deze reservering is alleen in de begroting van 2024 opgenomen.

Productgroep Onderwijsondersteuning

Doel

Alle jeugd in Ede groeit zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk op.

Ketenpartners

We werken op dit onderdeel zowel lokaal als regionaal samen. Lokaal met Kindcentra (VVE en regulier), scholen voor primair-en voortgezet onderwijs, CJG en welzijnsinstellingen. Regionaal met het middelbaar beroepsonderwijs, Jeugdhulpregio FoodValley, regiogemeenten Doorstroompunt (voorheen RMC), Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs PO en VO (OOGO) en Arbeidsmarktregio FoodValley.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Lokaal Educatieve Agenda (realisatie in 2025)
- Visie Sociaal Domein (december 2024)
- [Subsidieregeling Voorschoolse Educatie Ede \(2024\)](#)
- [Subsidieregeling Onderwijsondersteuning en Onderwijsachterstandenbeleid Ede \(2024\)](#)
- [Beleidsplan Jeugd en Onderwijs 2019 - 2022](#) (verlenging t/m 2024)
- [Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#) (verlenging t/m 2024)
- [Regionale aanpak Voortijdig Schoolverlaten RMC Regio Vallei \(16B\) 2020-2024](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel Prestaties

Iedere peuter maakt een sterke start in het Primair Onderwijs.

Wij zorgen er samen met partijen voor dat:

- 85% van de VVE-peuters VVE-ondersteuning krijgen op een VVE-kindcentrum.

Subdoel Prestaties

- Peuters in Ede terecht kunnen op een VVE-geregistreerd kindcentrum naar keuze.
 - Gratis reguliere en VVE peuteropvang voor ouders zonder recht op kinderopvangtoeslag en met een smalle beurs.
- Er zijn minder kinderen met achterstanden.
- We controleren VVE-geregistreerde kindcentra of ze voldoen aan de wettelijke eisen.
 - We zorgen ervoor dat nieuwkomers met forse taalachterstand deelnemen aan onderwijs.
 - Voortzetting in 2024: Het Startcollege (integrale voorziening VO voor leerlingen die door taalachterstand of andere beperkingen niet kunnen doorstromen naar regulier onderwijs) wordt doorontwikkeld.

Subdoel Prestaties

- Potentials op de basisschool worden extra uitgedaagd.
- Wij faciliteren scholen die extra aanbod willen realiseren voor ondernemende kinderen in het primair onderwijs (klusklassen).
 - Wij voeren de Gelijke Kansen Agenda uit.

Subdoel Prestaties

- Jeugdhulp en (passend) onderwijs sluiten goed op elkaar aan.
- Wij voeren schoolpilots uit om het gebruik van jeugd GGZ te verlagen.
 - We voeren de regionale focusagenda Jeugd en Onderwijs uit in samenwerking met regiogemeenten en de vijf Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs.

Subdoel Prestaties

- Alle kinderen krijgen een passend diploma.
- Wij zorgen voor een voorziening/ schakelroute voor jongeren die tussen wal en schip dreigen te raken.
 - We hebben alle jongeren in beeld: ze zitten op school, werk of ontvangen begeleiding.
 - We realiseren de maatregelen zoals opgenomen in ons Regionale VSV programma 2020-2024 (Voorkomen Voortijdig Schoolverlaten).
 - Extra 2025: We realiseren een nieuw Regionaal programma Voortijdig Schoolverlaten met en voor de regio Vallei (Doorstroompunt en VSV)

Indicatoren

Effectindicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Percentage doelgroepkinderen dat deelneemt aan programma's voor- en vroegschoolse educatie (vve)	-	77 (67+10)	72	81	78	78	75
Percentage jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar dat het onderwijs heeft verlaten zonder startkwalificatie in betreffend schooljaar	1,6	1,6	1,6	1,5	2,1	1,9	1,7

Prestatie-indicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Klusklassen in het Primair Onderwijs	0	2	6	8	5	2	4
Aantal schoolpilots (= deelnemende scholen)	0	3	5	10	11	7	4

1 pilot (HB) is toegankelijk voor alle basisscholen.

Vervallen indicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Percentage jongeren tussen de 18 en 23 jaar dat geen startkwalificatie heeft	6,8	7,8	7,8	7,3	-	-	

Indicator vervalt. DUO heeft de methodiek van de percentageberekening gewijzigd, waardoor het niet mogelijk is de voortgang op deze indicator uit de cijfers te halen. Vanaf 2026 start het nieuwe VSV programma en wordt een nieuwe indicator vastgesteld.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	5.784 N	6.747 N	6.421 N	6.391 N	6.391 N	6.391 N
Baten	4.692 V	5.025 V	4.445 V	4.366 V	4.366 V	4.366 V
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	0 N	1.863 V	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen Onderwijsondersteuning neemt in 2025 toe met € 0,2 miljoen ten opzichte van 2024. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de toekenning van reguliere loon- en prijscompensatie waardoor de lasten stijgen met € 0,1 miljoen. Hieronder wordt dit verschil nader toegelicht.

Beweging naar de voorkant

In 2025 gaat er een tweetal projecten vanuit de beweging naar de voorkant van start. Het betreft de verbreding van jongerenwerk in het primair onderwijs en schoolmaatschappelijk werk in het primair en voorgezet onderwijs. Hierdoor stijgen de lasten in 2025 met € 0,1 miljoen.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

Voor onderwijsondersteuning is in 2024 incidenteel € 0,5 miljoen aan middelen geraamd vanuit de specifieke uitkering Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Deze middelen zijn bedoeld voor het inhalen van onderwijsvertragingen die zijn opgelopen in de Coronaperiode. Hierdoor dalen zowel de baten als lasten in 2025 met circa € 0,5 miljoen.

Bestemmingsreserve Onderwijs - Achterstandenbeleid

In de Programmabegroting 2024-2027 is besloten om de gemeentelijke bestemmingsreserve Onderwijs-Achterstandsbeleid (R433) op te heffen omdat er voldoende landelijke middelen beschikbaar zijn. Het resterende bedrag in deze reserve wordt daarmee in één keer onttrokken ten gunste van de algemene middelen, met als gevolg een verschil in 2025 ten opzichte van 2024 van € 1,9 miljoen.

Productgroep Gezondheidsondersteuning

Doel

Inwoners in Ede hebben gelijke kansen op een optimale gezondheid, met voorkoming (of vroegtijdige opsporing/signalering) van gezondheidsrisico's en geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Ketenpartners

Voor gezondheidsondersteuning werkten we samen met huisartsen, Ziekenhuis Gelderse Vallei, Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden, schoolbesturen PO-en VO-scholen, ouderenbonden en vele andere organisaties zoals Adviesraad Sociaal Domein Ede, Christelijke Hogeschool Ede, Centrum voor Jeugd en Gezin Ede, hulpverlenings-, welzijns- en zorgorganisaties, Sportservice Ede, Verloskundig Samenwerking Verband Ede, Alliantie Voeding in de Zorg, Voedselraad, Zorgverzekeraars en vrijwilligersorganisaties. Voor de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties zijn onze partners Veilig Thuis, Moviera (onder andere vrouwenopvang), het Centrum Seksueel Geweld en het Zorg- en Veiligheidshuis. Daarnaast zijn er vele organisaties in de sociale basis en zorg die een rol hebben in preventie, signalering en aanpak, bijvoorbeeld welzijnswerk, scholen, kinderopvang, jongerenwerk en hulpverleners in brede zin.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- ['Op onze gezondheid - de noodzaak van een sterkere publieke gezondheidszorg'](#) (2023)
- [Regioplan vitale Gelderse Vallei](#) (versie 16 november 2023)
- [Gezond en Actief Leven Akkoord](#) (2023)
- [Integraal Zorg Akkoord](#) (2022)
- [Omgevingsvisie gemeente Ede](#) (2022)
- [Uitvoeringsplan Samen Gezond Ede 2021-2024](#) (2021)
- [Regiovisie Publieke gezondheidszorg](#) (2021)
- [Lokaal uitvoeringsplan Geweld in afhankelijkheidsrelaties 2023-2024](#)
- [Regiovisie Geweld in afhankelijkheidsrelaties 2020-2024](#)
- [Samen werken aan een sterke Sociale Basis, actieprogramma 2020-2023](#) (2020)
- [Beleidskader transformatie Sociaal Domein 2020](#) (2020)
- [Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024](#) (2020)
- [Lokaal gezondheidsbeleid 2020-2024](#)
- [Beleidsplan Jeugd en Onderwijs 2019-2022](#) (2019)
- [Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#)
- [Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2018: een gezond vooruitzicht, RIVM](#) (2018)
- [Visie op de Maatschappelijke Opvang Valleiregio 2021](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel

Edese kinderen groeien gezond (en veerkrachtig) op, waarbij gezondheid wordt gezien als een geheel van lichamelijke gezondheid, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren (positieve gezondheid).

Prestaties

- We versterken de integrale aanpak alcohol- en drugspreventie op maat (denk aan wijken en doelgroepen).
- We creëren bewustwording bij scholen over leefstijlonderwijs en de Gezonde School-aanpak door hen hierbij te ondersteunen in proces (gebruikmakend van het programma 'Gezonde School', Lekker in je Vel (Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG)), aansluiten bij het bestaande aanbod/inzet).
- 'Rookvrij' is een vanzelfsprekende randvoorwaarde op alle plekken waar kinderen komen en zijn.

Subdoel

Inwoners van de gemeente Ede hebben voldoende kennis, vaardigheden, mogelijkheden en (ervaren voldoende) ondersteuning om te werken aan hun gezondheid.

Prestaties

- We verkrijgen inzicht in de buurten/wijken waar de meeste gezondheidswinst te behalen is door extra preventieve inzet (gebaseerd op positieve gezondheid, bijvoorbeeld ontmoeten gecombineerd met bewegen). Deze inzet realiseren we door gebruik te maken van bestaande initiatieven en deze aan elkaar te koppelen en te verspreiden in andere wijken.
- We verlagen gezondheidsachterstanden door een integrale aanpak vanuit bestaanszekerheid (passende huisvesting, stabiel inkomen, daginvulling), leefstijl en het hebben van een sociaal netwerk.
- Mentale gezondheid wordt bespreekbaar: mentale problemen kunnen ons allemaal raken. We zetten hier in op wijkgerichte en laagdrempelige ontmoetingsplaatsen, scholen en het gezin door een integrale aanpak van gemeente, maatschappelijk veld en inwoners.
- In de omgevingsvisie zijn aanknopingspunten opgenomen voor gezondheidsbevordering in de openbare ruimte door inwoners te verleiden om meer te bewegen (groen, veilige wandel- en fietspaden, etc.), gezonder te eten en te leven in een rookvrije gemeente.

Subdoel	Inwoners van de gemeente Ede worden gezond ouder, waarbij ze in staat zijn om een veerkrachtig en betekenisvol leven te leiden waar ze zelf regie op hebben.
Prestaties	• Bij de inzet voor vitaal ouder worden, richt preventieve ondersteuning zich op het vergroten van zelfredzaamheid en zo laagdrempelig mogelijke ondersteuning (positieve gezondheid, normaliseren). • We stimuleren passende huisvesting en (zorg)voorzieningen via de ontwikkeling van de omgevingsvisie in samenwerking met wonen, ruimtelijke ontwikkeling, werk en inkomen. • Een gezonde leefstijl (bewegen, voeding, alcoholgebruik, roken) koppelen wij aan bestaande initiatieven voor ontmoeting en preventie van eenzaamheid in het sociale domein in nauwe samenwerking met lokale partners (Sportservice, welzijnsorganisaties, huisartsen). • Samen met lokale en regionale partijen ontwikkelen we de ketenaanpak valpreventie, met onder andere aandacht voor vroegsignalering op risico op vallen, bewegen en gezonde voeding.
Subdoel	Er is een dekkend netwerk van AED's.
Prestatie	• We zorgen ervoor dat AED's beter toegankelijk zijn.
Subdoel	Ede staat bekend als gemeente die aan de voedselopgave logisch samenhangend uitvoering geeft (subdoel komt uit programma 4).
Prestaties	• Stimuleren van het benaderen van het voedselsysteem als 1 geheel en voorkomen van fragmentatie in beleid. • Intensiveren van duurzaam strategische partnerschappen op het gebied van voedselaanpakken als de Voedselraad, City Deals en MUFPP.
Subdoel	Ede draagt in 2025 bij aan een gezonde en duurzame voedselomgeving ten behoeve van een gezondere leefstijl van en door inwoners (subdoel komt uit programma 4).
Prestaties	• Bevorderen van een gezonde leefstijl zodat dat Edenaren weten wat een gezond voedingspatroon is en in staat zijn een gezonde leefstijl te kiezen. • Stimuleren en reguleren dat er een gezond voedselaanbod is op specifieke locaties als het stationsgebied en in specifieke wijken. • Faciliteren en stimuleren dat voedselonderwijs en gezond voedselbeleid op scholen voor basis- en voortgezet onderwijs gerealiseerd is. • Regisseren dat meer eetbaar groen in met name de publieke ruimte gerealiseerd is. • Intensiveren van partnerschappen als Voedingsalliantie. • Verankeren van uitgangspunten van een gezonde en duurzame voedselomgeving in omgevingsvisie, gebiedsvisies en andere gemeentelijke visies. • Stimuleren van vermindering voedselverspilling en in regionaal verband aanjagen van de eiwittransitie.
Subdoel	Er is meer eetbaar groen (bomen/struiken met eetbare vruchten) in de publieke en private ruimte (bijvoorbeeld woonwijken) gerealiseerd.
Prestaties	• Wij gaan meer plekken in Ede geschikt maken om eetbare bomen en planten te plaatsen. • Bij het ontwerpen/herinrichten van wijken/buurtten is eetbaar groen een vast bestanddeel. • Wij stimuleren particulieren om eetbaar groen te verbouwen. • Wij benutten het WFC om kennis over en ervaring met eetbaar groen te verspreiden.
Subdoel	Scholen besteden structurele aandacht aan gezondheid en gezond gedrag. Via educatie, signaleren, beleid en de schoolomgeving (gezond voedselaanbod, beweegvriendelijk, groen, etc.).

Prestatie

- We faciliteren basisscholen en VO-scholen met ondersteuning vanuit de Gezonde School Adviseur, kennis, een netwerk en (mogelijk) financiële middelen, zodat zij kunnen werken aan gezondheid.

Subdoel

Situaties van geweld in afhankelijkheidsrelaties komen eerder en beter in beeld en worden duurzaam opgelost.

Prestaties

- Voorlichting en deskundigheidsbevordering voor professionals/vrijwilligers (onder andere scouting, kerken, sportverenigingen, hulpverleners, onderwijs).
- We organiseren campagnes om meer bewustwording bij inwoners en professionals te creëren.
- Versterken van kennis en deskundigheid in onze sociale teams, onder andere via de implementatie van de vernieuwde leidraad Werken aan Veiligheid.
- We bevorderen het toepassen van de meldcode 'huiselijk geweld en kindermishandeling' intern en extern.
- Borging van intern netwerk aandachtsfunctionarissen.
- Vergroten bekendheid en bereikbaarheid Centrum Seksueel Geweld.
- Opstellen van een nieuwe regiovisie.

Indicatoren**Beeldindicatoren**

			Metingen 31-12				Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Aantal meldingen Veilig Thuis: huiselijk geweld en kindermishandeling	636	734	666	622	595	596	n.v.t.
<i>Dit betreft alle meldingen die bij Veilig Thuis binnenkomen, inclusief zorgmeldingen Jeugd van politie.</i>							
Percentage volledig gevaccineerde kinderen	80,9	80,6	80,6	83,3	81,8	72,4	n.v.t.
<i>De WHO-norm is 90%.</i>							

Effectindicatoren

			Metingen 31-12				Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Percentage kinderen (15-16 jaar) dat overmatig alcohol drinkt (heeft afgelopen 4 weken meer dan 5 glazen per keer gedronken)	21	20	16,6	14,2	18,7	20,5	18
Percentage kinderen (15-16 jaar) dat recent alcohol heeft gedronken	30	27	n.b.	20,9	26,2	26,5	23
(Ernstig) overgewicht jeugd 3 jaar (*)	7,8	8,8	10,5	7,1	8,0	9,5	9
<i>Percentage van alle kinderen in die leeftijdscategorie.</i>							
(Ernstig) overgewicht jeugd 5/6 jaar (*)	10,3	11,4	11,3	12,2	7,1	7,1	7,1
<i>Percentage van alle kinderen in die leeftijdscategorie.</i>							
(Ernstig) overgewicht jeugd 10/11 jaar (*)	16,2	15,3	17,3	17,3	16,1	14,6	13,5
<i>Percentage van alle kinderen in die leeftijdscategorie.</i>							
(Ernstig) overgewicht jeugd klas ½ VO (*)	14,8	15,3	17,7	15,5	13,2	15,0	14,0
<i>Percentage van alle kinderen in die leeftijdscategorie.</i>							
Percentage PO scholen waarvan bekend is dat er een schoolmoestuin is	44	44	42	40	48	54	55
<i>Totaal aantal PO-scholen is 52.</i>							
Percentage scholen met een vignet 'gezonde school, themacertificaat voeding'	2	5	13	15	17	9	9
Percentage scholen met een vorm van structurele voedseleducatie	-	-	-	-	-	51	55
Percentage jongens/meisjes met psychische klachten	-	-	-	25	32*	24	28
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Percentage jongeren dat aangeeft zich (zeer) vaak gestrest te voelen door één of meer factoren	-	-	-	43	51*	44	47
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Percentage jongeren dat zich meestal (zeer) gelukkig voelt	-	-	-	77	72*	82	83
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Aantal locaties met AED die 24/7 bereikbaar zijn	-	-	-	71	85	92	130

Vervallen indicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Vaccinatiegraad (basisvaccinatie (vaccinatie afgerond) Covid-19 onder 12+ in gemeente Ede	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	77,6	76	74	-
<i>In procenten. Indicator vervalt. De percentages worden niet meer bijgewerkt.</i>							

(*) Overgewicht is bepaald aan de hand van de lengte- en gewichtsgegevens, die door de JGZ-medewerker tijdens een regulier contactmoment zijn gemeten. De BMI en gewichtsklasse van het kind is op basis van internationale afkapwaarden voor overgewicht naar halve leeftijdsjaren en geslacht. Cijfers zijn aangeleverd door VGGM, zoals ook worden opgenomen in de Integrale Jeugdrapportage.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	10.826 N	14.511 N	14.991 N	14.487 N	11.543 N	11.543 N
Baten	2.408 V	4.010 V	4.073 V	3.830 V	868 V	868 V
Storting reserve	293 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	357 V	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen Gezondheidsondersteuning neemt in 2025 toe met € 0,4 miljoen ten opzichte van 2024.

Prijscompensatie en ontwerpbegroting VGGM 2025

In de Perspectiefnota 2025-2028 zijn middelen toegekend voor de GGD en VGGM voor versterking van de bedrijfsvoering en uitbreiding van het vaccinatieprogramma. Daarnaast is de loon- en prijscompensatie alsook de inwonersbijstelling in de gemeentelijke bijdrage verwerkt. Het effect op de gemeentelijke bijdrage aan de VGGM is een lastentoename van in totaal € 0,5 miljoen.

Geweld in afhankelijkheidsrelaties - Veilig Thuis

De lasten 2025 voor Veilig Thuis zijn gestegen met € 0,17 miljoen als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen. Regiogemeenten zijn gevraagd extra bij te dragen aan de financiering van de centrumgemeentelijke taken vanuit hun lokaal verkregen accresmiddelen voor deze taken.

Gezond en Actief Leven Akkoord

Gemeenten, de GGD, zorgverzekeraars en het ministerie van VWS zetten gezamenlijk in op een gezond en actief leven met een stevige sociale basis. Om de financiering voor gemeenten overzichtelijker en gemakkelijker te maken, zijn verschillende bestaande en nieuwe Rijkssubsidies gebundeld tot één brede specifieke uitkering (SPUK). In 2023 hebben gemeenten éénmalig de mogelijkheid gekregen om maximaal 20% van het toegekende budget per onderdeel mee te nemen naar 2024. Binnen Gezondheidsondersteuning is € 0,17 miljoen doorgeschoven naar 2024. In 2025 dalen de baten en lasten met € 0,17 miljoen.

Doel programma

Zoveel mogelijk inwoners met problemen op sociaal maatschappelijk gebied te bereiken, te ondersteunen en hun financiële zelfstandigheid te bevorderen, zodat de kwaliteit van hun leven verbetert c.q. op peil blijft.

Ontwikkelingen programma

Maatwerkvoorzieningen

De vraag naar maatwerkvoorzieningen neemt de komende jaren verder toe, onder andere doordat meer mensen ouder worden en ook doordat de gemiddelde leeftijd hoger wordt. Door de 'beweging naar de voorkant' - extra investering in preventie en in de sociale basis - voorkomen we veel problemen en zorgvragen. Zo verhogen we het welzijn van onze inwoners en dempen we de autonoom groeiende vraag naar ondersteuning. Aansluitend op deze 'beweging naar de voorkant' is de opgave Vitaliteit en Gezondheid gestart. Hoofdbestanddelen hiervan zijn preventie en een integrale aanpak met andere domeinen zoals het medisch domein en zorgverzekeraars. Het doel is een vitale samenleving en het betaalbaar houden van de zorg. Dit wordt ondersteund door het landelijke Integraal ZorgAkkoord (IZA) en het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) die dezelfde doelstellingen nastreven.

Jeugdhulp

In de jeugdhulp staan de uitgaven, landelijk en in Ede, onder druk door stijgende tarieven en een stijgende zorgbehoefte. Landelijk is de "Hervormingsagenda Jeugd" ingezet om de jeugdzorg kwalitatief te verbeteren maar ook om deze financieel gezond te houden. Voor de autonome kostenontwikkeling zijn afspraken met het rijk gemaakt; er is hiervoor een speciaal ingerichte commissie ingesteld. Een onderdeel van de Hervormingsagenda is het landelijke "Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming" met meer focus op het gezin om de kwaliteit en de effectiviteit te verhogen en de stijgende zorgkosten te beperken. De stijging in behoefte is vooral te zien bij de ambulante producten, de individuele begeleiding en behandeling, zowel in aantal cliënten als in kosten per cliënt. Deels wordt dit veroorzaakt doordat we in Ede al jaren eraan werken om kinderen zo min mogelijk in verblijf te plaatsen. Hoe minder kinderen in verblijf, hoe meer inzet en daarmee uitgaven er zijn voor ambulante begeleiding. Deels wordt de stijging ook veroorzaakt door een toename in zwaarte van de problematiek, vooral bij jongere kinderen en tienermeisjes. Dit is ook een landelijk beeld. Gezien de kostenontwikkeling is een verdiepend onderzoek in Ede uitgevoerd naar de mogelijkheden om de uitgaven te beperken. Hieruit blijkt dat gemeente en regio maximaal hebben ingezet op maatregelen om kosten te beperken. Gevolg is dat er nog maar een beperkt aantal maatregelen mogelijk zijn die in de directe beïnvloedingssfeer van de gemeente liggen. Deze maatregelen worden binnen college en raad besproken waarna een keuze wordt gemaakt welke worden opgepakt.

WMO Individuele ondersteuning

De behoefte aan individuele ondersteuning via de Wmo neemt toe door vergrijzing, afname van het

mantelzorgpotentieel en verminderde toegang tot verpleeghuizen. Daarnaast stijgen de personeelstekorten. De uitgaven stijgen door de hogere vraag en door wijzigingen in de CAO's. We zien deze kostenstijging zowel voor de huishoudelijke ondersteuning, ambulante ondersteuning als voor de dagbesteding. Onze aandacht richt zich op het behouden van de kwaliteit en het intensiveren van de samenwerking met de sociale basis. Naast een financieel duurzaam perspectief werken we aan effectief inzetten van het schaarse personeel in de zorg.

Vraagafhankelijk Vervoer/Valleihopper

De kwaliteit van het huidige vraagafhankelijke vervoer is onvoldoende. De nieuwe contractperiode met een andere aanbieder gaat in op 1 januari 2025. Hierdoor verwachten we dat onder andere de stiptheid van het vervoer verbetert.

Beschermd Wonen

De bedoeling van de decentralisatie van Beschermd Wonen is dat alle regiogemeenten zelf verantwoordelijk worden voor het beschermd wonen van hun inwoners. Deze decentralisatie vindt niet eerder plaats dan 2026 en ligt nog bij het nieuwe kabinet. De gemeente Ede ontwikkelt een scenario voor het geval de decentralisatie permanent niet doorgaat.

Druk op de maatschappelijke en vrouwenopvang

De door- en uitstroom uit zowel de maatschappelijke opvang als de vrouwenopvang stagneert onder andere als gevolg van de krapte op de woningmarkt. Hierdoor blijven opvangplaatsen langer bezet en blijft de constante druk op de instroom in zowel de maatschappelijke opvang als de vrouwenopvang hoog.

De constante toestroom van vluchtelingen, de hoge inflatie en lastenstijging, hebben effect op de hulpvragen van inwoners. Spanningen in gezinnen nemen vaak toe. We zien een stijging in het aantal aanmeldingen voor de vrouwenopvang. Verder wordt er een toename van dak- en thuisloosheid gesignaleerd.

Nationaal Actieplan Dakloosheid Eerst een Thuis

Het Nationaal Actieplan Dakloosheid zet in op grote veranderingen in de aanpak van dakloosheid. Het plan stelt de ambitie om dakloosheid in Nederland fors terug te dringen. Doel is het verschuiven van het bieden van opvang aan dakloze mensen naar preventie, het voorkomen van dakloosheid en het bieden van huisvesting en ondersteuning op maat. Anders Wonen als bijzondere vorm van bieden van huisvesting maakt onderdeel uit van de zoektocht naar huisvesting voor bijzondere doelgroepen.

Werk en Participatie

Het eerste spoor van de herziening van de Participatiewet, *Participatiewet in Balans* wordt begin 2025 voltooid. Arbeidsverplichtingen, bepalingen rond de wet Taaleis en tegenprestatie komen te vervallen. Gemeenten krijgen beleidsvrijheid om de participatieplicht in te vullen. Mogelijke financiële consequenties zijn nog niet helder. Met het wetsvoorstel *Van school naar duurzaam werk* krijgen jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt de juiste begeleiding en ondersteuning richting economische zelfstandigheid. De maximumleeftijd van de doelgroep van de Doorstroompunt-functie wordt verhoogd van 23 naar 27 jaar. De ondersteunende preventieve rol van de gemeente start in het wetsvoorstel bij 12 jaar.

Met de *Wet verbetering banenafpraak* wordt het simpeler en aantrekkelijker voor werkgevers om mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen. Ook de *Wet meer zekerheid voor flexwerkers* zal naar verwachting in 2025 van kracht worden. Het idee erachter is dat werknemers met een flexibel contract en zelfstandigen dezelfde zekerheden hebben als werknemers met een vast contract. Voor Ede kan dit als positief effect hebben dat meer inwoners vanuit de uitkering uitstromen en zzp'er/zelfstandige worden. Een ander effect kan zijn dat de arbeidsparticipatie - juist van onze inwoners die moeilijker aan het werk komen- (duurzaam) toeneemt. Het Rijk herijkt infrastructuur van de arbeidsmarktregio's. In 2025 wordt toegewerkt

naar één regionaal loket -een Werkcentrum- voor werkzoekenden, werkgevers en werkenden die van werk naar werk willen bewegen. Het proces heeft raakpunten met de Human Capital Agenda en daarmee een verbinding met de economische doelstellingen die in Programma 4 zijn beschreven.

Inkomensvoorziening

De leidende beginselen van het wetstraject Participatiewet in Balans zijn vertrouwen, menselijke maat en vereenvoudiging. De bepalingen rond handhaving en invordering worden versoepeld zodat het college meer mogelijkheden heeft om passend te reageren op een overtreding. Het *Wetsvoorstel Proactieve dienstverlening SZW* heeft tot doel om het gebruik van regelingen te bevorderen en de bestaanszekerheid te vergroten. De gemeente krijgt de bevoegdheid inwoners actief te wijzen op uitkeringen en voorzieningen waar zij mogelijk recht op hebben.

Een samenloop van regelingen pakt voor een groep alleenverdieners met een combinatie van inkomstenbronnen nadelig uit. Daardoor ontvangen zij minder huur- en zorgtoeslag dan wenselijk is en hierdoor een inkomen onder het bestaansminimum. Het *Wetsvoorstel Categoriele bijzondere bijstand voor alleenverdieners* komt als tijdelijke maatregel hieraan tegemoet tot en met 2027. Met ingang van 2028 zal het probleem via fiscale maatregelen opgelost moeten zijn.

Gemeenten moeten inburgering plichtige asielstatushouders met recht op bijstand verplicht financieel ontzorgen. Met het *Wetsvoorstel Wijziging ontzorgen asielstatushouders* krijgen gemeenten een wettelijke beoordelingsruimte om op basis van de persoonlijke situatie hiervan af te wijken.

Schulddienstverlening

Met de Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden (2022-2025) van het Rijk wordt een halvering van het aantal huishoudens met problematische schulden beoogd in 2030. Om dit te realiseren is het streven dat meer inwoners hulp zoeken bij geldzorgen en financiële problemen. In Ede zien we het aantal inwoners dat zich aanmeldt bij maatschappelijk partners of de gemeentelijke schulddienstverlening toeneemt.

In maart 2024 is het plan voor de Basisdienstverlening schuldhulpverlening ondertekend door minister Schouten en divers landelijke partijen. In dit plan staan richtlijnen waar de gemeentelijke schulddienstverlening minimaal naar moet streven zodat de verschillende tussen gemeenten afnemen. In Ede hebben we ons aangesloten bij het Convenant Lokale Overheid en zetten we stappen om meer maatwerk toe te passen en het aanbod dichterbij de inwoner te brengen.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Maatwerkvoorziening	118.952 N	122.790 N	126.672 N	113.442 N	112.182 N	111.106 N
Werk en Participatie	19.140 N	21.038 N	18.545 N	18.028 N	17.699 N	17.194 N
Inkomensvoorziening	34.095 N	35.504 N	34.143 N	33.856 N	33.856 N	33.856 N
	172.187 N	179.332 N	179.359 N	165.326 N	163.737 N	162.156 N
Maatwerkvoorziening	17.707 V	13.185 V	13.059 V	3.583 V	3.583 V	3.584 V
Werk en Participatie	2.199 V	2.069 V	1.189 V	1.189 V	1.189 V	1.189 V
Inkomensvoorziening	28.612 V	30.033 V	30.033 V	30.033 V	30.033 V	30.033 V
Baten programma	48.518 V	45.288 V	44.281 V	34.805 V	34.806 V	34.806 V
Saldo van baten en lasten	123.669 N	134.044 N	135.078 N	130.521 N	128.931 N	127.351 N
Storting reserve	4.423 N	3.955 N	3.573 N	3.582 N	3.582 N	3.583 N
Onttrekking reserve	6.934 V	3.622 V	1.177 V	953 V	954 V	954 V
Resultaat	121.158 N	134.377 N	137.475 N	133.151 N	131.560 N	129.980 N

Doel

Zoveel mogelijk inwoners in Ede hebben regie over hun eigen leven, zijn financieel zelfredzaam, doen mee naar vermogen en worden indien nodig op maat ondersteund, waarbij de jeugd in Ede zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk opgroeit.

Ketenpartners

Circa 300 zorgaanbieders Wmo en Jeugd; GGZ-instellingen, met name Pro Persona; Woningcorporaties Woonstede en Plichtgetrouw); Moviera (onder andere vrouwenopvang), Veilig Thuis, Centrum Seksueel Geweld en het Zorg- en Veiligheidshuis, Financiers: zorgverzekeraars en zorgkantoor Menzis; Onderwijs (basis en voortgezet); Werkkracht en werkgevers; tal van partijen in de sociale basis, zoals bijvoorbeeld Humanitas en het Diaconaal Platform Ede; externe doorverwijzers, zoals huisartsen, jeugdartsen en gecertificeerde instellingen; andere gemeenten in de regio Foodvalley/Valleiregio.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Visie Sociaal Domein (december 2024)
- [Integraal Zorg Akkoord](#) (2022)
- [Gezond en Actief Leven Akkoord](#) (2022)
- [Visie toezicht en handhaving Wmo gemeente Ede](#) (2022)
- [Analyse wonen en zorg voor ouderen in Ede](#) (2021)
- [Visie op de Maatschappelijke Opvang Valleiregio 2021](#)
- [Beleidskader transformatie sociaal domein 2020](#)
- [Verordening bekostiging leerlingenvervoer 2021](#)
- [Verordening Maatschappelijke Ondersteuning Ede 2020](#)
- [Lokaal uitvoeringsplan Geweld in afhankelijkheidsrelaties 2023-2024](#)
- [Regiovisie Geweld in afhankelijkheidsrelaties 2020-2024](#)
- [Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#) (verlengd 2024)
- [Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#) (verlengd 2024)
- Minima effectrapportage gemeente Ede 2019 (onderzoek van het NIBUD) (geen link beschikbaar)
- [Regionaal visiedocument specialistische jeugdhulp Ons Verhaal \(2018\)](#)
- [Voorstel toekomst huishoudelijke ondersteuning](#) (2016)
- [Visie op Schulddienstverlening Ede-Wageningen](#) (2016)
- [Notitie Eigen bijdrage Wmo-maatwerkvoorzieningen](#) (2016)
- [Raadsvoorstel voortzetten Minimabeleid 2015 en verder](#)
- Woonvisie Ede 2030 (2015)
- Minimabeleid 2015 en verder (2014)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel

Meer inwoners zijn zelfredzaam.

Prestaties

- Begeleiding Wmo is daar waar mogelijk gericht op actieve participatie.
- Het stimuleren van ouders en leerlingen om - daar waar mogelijk - zelfstandig te reizen en minder gebruik te maken van het leerlingenvervoer.
- Inwoners ontvangen passende ondersteuning naar financiële zelfredzaamheid, bestaande uit budgetbeheer, budgetcoaching en/of cursussen.

Subdoel

Subdoel 1 Inwoners krijgen de professionele ondersteuning die nodig is.
Subdoel 2 Meer gezinnen en kinderen leven in bestaanszekerheid.

Prestaties	• Het doorontwikkelen van een integraal aanbod van Wmo-producten/arrangementen waardoor zo veel mogelijk passende zorg wordt geboden. • Het verder versterken van de regiefunctie, met name op de dure/duurdere trajecten, zodat professionele ondersteuning betaalbaar is en blijft voor de inwoners die het echt nodig hebben. • Bekendheid, bereik en effectiviteit van aanvullende inkomensondersteuning optimaliseren door laagdrempelige voorlichting en bieden van maatwerk. • Aanvullende inkomensondersteuning herijken op basis van onderzoek. • Inzetten van breed aanbod aan schulddienstverlening dicht bij de inwoners in wijken en kernen.
Subdoel	Het aantal personen dat intramuraal verblijft neemt af.
Prestaties	Ten aanzien van ouderen: • Opstellen en starten met de uitvoering van het plan van aanpak wonen-zorg ouderen. Ten aanzien van jeugdigen: • Realiseren van kleinschalige woonvoorzieningen in de wijk. • Regionaal inkopen van hoog specialistische zorg. • Formaliseren van de proeftuinen. • Ontwikkelen van alternatieven voor de meest kwetsbare en zwaarste doelgroepen. • Realiseren van een duurzaam perspectief vanuit residentiële zorg naar pleegzorg of naar huis terug. • Verminderen van het aantal plaatsingen van pleegzorg naar residentiële zorg. • Voorkomen van residentiële zorg door gezinsopnames en/of tijdelijke uithuisplaatsing.
Subdoel	Inwoners vinden ons bij geldzorgen; ze zijn op de hoogte hoe ze ons kunnen vinden en wat wij aanbieden.
Prestaties	• Als gemeente vergroten we onze zichtbaarheid onder jongeren onder andere door financiële educatie op scholen en een update van de 18+ verjaardagskaart. • De boodschap van onze communicatie draait om de vrijblijvende hulp bij geldzorgen, zodat inwoners zich geen zorgen hoeven te maken bij aanmelding.
Subdoel	Meer personen die te maken hebben met geweld in afhankelijkheidsrelaties krijgen passende ondersteuning in de eigen omgeving.
Prestaties	• Het inzetten van - als dat veilig is - zo veel mogelijk ambulante hulpverlening, zodat vrouwen en kinderen in hun eigen omgeving hulp krijgen in plaats van opname in de vrouwenopvang. Wie dat nodig heeft, wordt opgenomen in de vrouwenopvang. • We maken de ondersteuning vanuit diverse organisaties beter bekend zodat inwoners weten waar ze terecht kunnen. • Kinderen in de vrouwenopvang krijgen meer begeleiding en we zorgen voor meer ondersteuning voor 'plegers' van/betrokkenen bij huiselijk geweld. Daarbij is het hele systeem met alle betrokkenen erin van belang. • Er is meer aandacht voor samenwerking gericht op kortdurende (intensieve) traumabehandeling voor vrouwen en kinderen die slachtoffer zijn van geweld in afhankelijkheidsrelaties. • We beproeven de inzet van vrijwilligers die zelf ervaring hebben met geweld via een maatjesproject. • Opstellen van een nieuwe regiovisie huiselijk geweld.

Subdoel	Meer personen die te maken hebben met (dreigende) dak- en thuisloosheid krijgen passende ondersteuning in een 'zo thuis mogelijke' omgeving:
Prestaties	• We doen mee aan de ETHOS-telling om inzicht te krijgen in profielen en type dakloosheid, om zo beter beleid te kunnen maken. • Gerichte uit- en doorstroom vanuit de Maatschappelijke Opvang. • Het structureel inbedden en borgen van Housing First. • Inzet op het voorkomen van instroom in de Maatschappelijke Opvang (onder andere door voorkomen huisuitzettingen).
Subdoel	Minder diagnoses en toch passende ondersteuning voor jeugdigen:
Prestaties	• We zorgen ervoor dat ons CJG (het preventieve aanbod), het toegangsteam Jeugd en sociale teams goed bereikbaar zijn, fysiek en digitaal (website). • Door actieve regie (coördinatie van zorg) sturen we op doorstroom, uitstroom naar voorliggende voorzieningen en effectiviteit van de ingezette jeugdhulp. • De voorliggende algemene voorzieningen voor hulp en ondersteuning die aantoonbaar het beroep op specialistische jeugdhulp verminderen en die passend zijn op de ondersteuningsvragen van jeugdigen worden uitgebreid. • We zorgen ervoor dat iedere huisarts een vast contactpersoon heeft bij het toegangsteam. • We zorgen ervoor dat 70% van alle huisartsen de beschikking heeft over een SOJ. • We zorgen ervoor dat onze sociale teams goed bereikbaar zijn voor alle huisartsen in Ede. • We investeren door programma's als OKO op veerkracht van ouders en jeugdigen. Hiermee voorkomen we instroom jeugdhulp op de langere termijn. • We investeren in krachtgezinnen en ervaringsdeskundigheid.
Subdoel	Professionele hulpverleners en vrijwilligers werken altijd gelijkwaardig samen aan de doelen van het gezin:
Prestaties	• We beschikken over stevige lokale teams (incl. een stevige verbinding aan aanpalende domeinen) en toegang. • We voeren actieve regie op zorg waardoor aanbieders altijd systeemgericht werken en aansluiten bij het integrale gezinsplan. • Als gemeente stimuleren en verplichten we aanbieders te werken met een JIM of andere vergelijkbare methode. • We stimuleren aanbieders om de partners uit de sociale basis en mantelzorg te betrekken bij het zorgproces.
Subdoel	Van exclusieve opvang naar toegankelijke voorzieningen voor jeugdigen:
Prestaties	• Kinderen met een ondersteuningsbehoefte maken gebruik van reguliere kinderopvang en buitenschoolse opvang met extra begeleiding op locatie. • Kinderen met een ondersteuningsbehoefte maken gebruik van het reguliere vrije tijd en sportaanbod in Ede.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Gemiddelde schuldenlast	-	-	-	70.000	44.500	55.320	n.v.t.
Kosten woon-, rolstoel-, vervoersvoorzieningen sociaal domein	-	-	-	2.004.013	2.213.182	2.588.954	n.v.t.
Aantal inwoners met een indicatie begeleiding	-	96	96	102	101	100	n.v.t.
<i>Aantal inwoners met een indicatie begeleiding WMO per 10.000 inwoners</i>							

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Aantal ambulante trajecten in het kader van slachtofferschap van geweld in een afhankelijkheidsrelatie	36	40	50	52	31	27	n.v.t.
Aantal dak- en thuislozen in gemeente Ede dat gebruik maakt van opvang	202	112	124	123	127	136	n.v.t.
<i>Indicaties MO-ZIN in kalenderjaar. Nachtopvang is niet meegenomen in deze indicator.</i>							
Aantal dak- en thuislozen dat gebruik maakt van de (passanten)nachtopvang (aantal unieke personen) (1)	-	-	-	-	-	-	n.v.t.
Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Percentage jongeren met jeugdhulp (tot 18 jaar)	12,1	12,6	12,20	12,20	12,18	12,9	13,3
<i>Depla-indicator. Percentages op basis van facturatiegegevens.</i>							
Totaal aantal aanmeldingen schulddienstverlening	342	403	345	337	343	393	425
<i>Aantal in het betreffende kalenderjaar.</i>							
Aantal aanmeldingen schulddienstverlening door jongeren tussen de 18-27 jaar (1)	-	-	-	-	-	-	80
<i>Nieuwe indicator, daarom geen metingen t/m 2023.</i>							
Aantal inwoners dat schulddienstverlening heeft ontvangen in de vorm van een adviesgesprek, betalingsregeling of doorverwijzing (1)	-	-	-	-	-	-	150
<i>Nieuwe indicator, daarom geen metingen t/m 2023.</i>							
Aantal inwoners dat schulddienstverlening heeft ontvangen in de vorm van een schuldbemiddeling of saneringskrediet (1)	123	106	116	90	76	39	50
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners	313	325	344	332	336	337	345
<i>Depla-indicator. Peildatum is 1 januari van het kalenderjaar. Het gaat hier om unieke zorgklanten die indicatie hebben voor begeleiding (individueel of groep), hulp bij het huishouden, persoonlijke verzorging, beschermd wonen of kortdurend verblijf.</i>							
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo Huishoudelijke Hulp per 10.000 inwoners	201	211	221	217	224	228	256
<i>Peildatum is 1 januari van het kalenderjaar.</i>							
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo Beschermd Wonen per 10.000 inwoners	21	22	22	10	8	8	9
<i>Peildatum is 1 januari van het kalenderjaar.</i>							
Percentage Wmo cliënten dat zich door de ondersteuning beter kan redden	84	86	87	83	83	78	88
Aantal inwoners met een indicatie dagbesteding Wmo (per 10.000 inwoners)	-	47	47	40	38	35	37
Aanvraagproces Wmo-ondersteuning	-	7,5	7,8	7,8	7,7	7,7	7,8
<i>Oordeel van cliënten over de uitvoering van de Wmo door de gemeente.</i>							
Verhouding indicaties begeleiding regulier en specialistisch (ZIN) In procenten.	32,3	34,2	41,1	44,2	49,0	50,6	49
Verhouding indicaties dagbesteding regulier en dagbesteding specialistisch (ZIN) In procenten.	71,0	77,6	83,3	90,3	93,5	96,5	92,5
Hulp die gekregen wordt door de zorgaanbieder	-	7,9	7,9	7,8	7,9	8,0	7,9
<i>Oordeel van cliënten over de uitvoering van de Wmo door de aanbieder</i>							
Gemiddelde omvang indicatie begeleiding per jaar (ZIN)	105,3	94,9	91,6	87,9	86,6	85,8	96
Gemiddelde omvang indicatie dagbesteding per jaar (ZIN)	168,0	159,5	148,7	141,6	134,0	135,5	162
<i>Meeteenheid = dagdelen.</i>							
Gemiddelde omvang indicatie thuisondersteuning per jaar (ZIN)	106,6	100,0	94,5	91,6	91,3	91,9	104
<i>Meeteenheid = uren.</i>							
Gemiddelde omvang indicatie beschermd wonen per jaar (ZIN)	302,8	300,3	287,8	222,2	246,0	253,8	250
<i>Meeteenheid = etmalen. Cijfers zijn inclusief de regiogemeenten Barneveld, Rhenen en Scherpenzeel.</i>							
Percentage leerlingen dat zelfstandig naar het (Voortgezet) Speciaal onderwijs reist i.p.v. met het groepsvervoer (busje) (1)			21,9	16,5	20,6	21,5	23

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Aantal huishoudens dat begeleid wordt vanuit budgetbeheer	393	382	401	416	413	375	360
<i>Aantal in kalenderjaar. Meting 2023 aangepast.</i>							
Percentage inwoners dat na aanmelding hulp ontvangt bij de schulden in de vorm van een schuldregeling	71,5	63,5	87,9	73,8	68,5	59,1	60
<i>Percentage in kalenderjaar. Naam indicator 'Percentage succesvol afgeronde schuldregelingen' gewijzigd in 'Percentage inwoners dat na aanmelding hulp ontvangt bij de schulden in de vorm van een schuldregeling' omdat dit een beter beeld geeft.</i>							

Vervallen indicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Aantal leerlingen dat gebruik maakt van taxivervoer (busjes)	422	430	357	350	385	364	-
<i>Deze indicator wordt vervangen door de indicator die het zelfstandig reizen weergeeft; deze sluit beter aan op de doelstelling van de gemeente.</i>							
Aantal inwoners dat uitstroomt uit budgetbeheer naar zelfstandig beheer van hun financiën	-	-	-	Nog n.v.t.	33	-	-
<i>Indicator vervalt. Aantallen worden niet meer bijgehouden.</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	118.952 N	122.790 N	126.672 N	113.442 N	112.182 N	111.106 N
Baten	17.707 V	13.185 V	13.059 V	3.583 V	3.583 V	3.584 V
Storting reserve	2.839 N	3.860 N	3.573 N	3.582 N	3.582 N	3.583 N
Onttrekking reserve	5.011 V	2.465 V	1.177 V	953 V	954 V	954 V

Toelichting

Het saldo van de lasten en baten van productgroep Maatwerkvoorziening neemt in 2025 toe met € 4,0 miljoen ten opzichte van 2024. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de toekenning van reguliere loon-, prijs- en volumecompensatie waardoor de lasten stijgen met € 5,0 miljoen. Daarnaast zijn er de volgende mutaties in de begroting 2025:

Aanvullende Inkomensvoorziening

In de Perspectiefnota 2025-2028 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de invoering van een Edese stadspas. Met de invoering van een stadspas willen we onze miniregelingen toegankelijker en duidelijker maken en het niet-gebruik van regelingen terugdringen. In 2025 stijgen de lasten incidenteel met € 0,25 miljoen als gevolg van kosten voor ontwikkeling, invoering en opstarten. Vanaf 2026 is er voor de exploitatie structureel € 0,1 miljoen beschikbaar gesteld.

Gemeentelijke opvang ontheemden Oekraïne

In de zoektocht naar nieuwe opvanglocaties voor Oekraïense vluchtelingen, als alternatief voor de Legerplaats Harskamp, heeft Ede extra opvangplekken gerealiseerd. In 2024 heeft Ede gemiddeld 375 opvangplekken gerealiseerd. Met de nieuwe opvanglocaties stijgt dit gemiddelde in 2025 met 67 opvangplekken. De uitgaven die worden gedaan in het kader van de gemeentelijke en particuliere opvang van ontheemden uit Oekraïne worden gecompenseerd door het Rijk op basis van een normbedrag en het aantal beschikbare opvangplekken. Met de realisatie van de extra opvangplekken stijgen de baten en lasten met € 1,5 miljoen op basis van het huidige normbedrag van € 61 per dag per opvangplek.

Vluchtelingen uit Oekraïne hebben recht op leefgeld. Het leefgeld is bedoeld voor het kopen van voedsel, kleding en andere persoonlijke uitgaven. Vanaf 1 juli 2024 krijgen Oekraïense vluchtelingen geen leefgeld meer

als ze werken of op een andere manier een inkomen hebben. Voor het uitgekeerde leefgeld worden gemeenten gecompenseerd op basis van werkelijke kosten. In 2025 dalen de baten en lasten om die reden met € 0,3 miljoen.

In 2024 zijn transitiekosten begroot voor het geschikt maken van gebouwen voor de opvang van Oekraïense ontheemden. In 2025 zijn vooralsnog geen transitiekosten begroot. De baten en lasten dalen met € 0,2 miljoen.

Crisisnoodopvang Galvanistraat

Op 8 februari 2024 heeft Ede besloten om de crisisnoodopvang aan de Galvanistraat met 1 jaar te verlengen tot 1 maart 2025. De baten en lasten zijn hierbij licht gedaald.

In de programmabegroting 2024-2027 is besloten om in 2024 een incidentele subsidie aan een vrijwilligersorganisatie beschikbaar te stellen en deze te dekken vanuit de reserve opvang en begeleiding specifieke doelgroepen. In 2025 dalen de lasten met € 0,1 miljoen.

Maatwerkvoorzieningen Wmo

Naast de reguliere loon- prijs- en volumecompensaties is in de Perspectiefnota 2025-2028 voor 2025 € 1,15 miljoen beschikbaar gesteld voor de voornamelijk gestegen CAO-lasten bij de inkoop van de maatwerkvoorzieningen Wmo. In de Programmabegroting 2024-2027 is vanaf 2024 € 0,4 miljoen beschikbaar gekomen voor met name de omzetting van incidenteel budget naar structureel benodigd maatwerkbudget. Omdat jaarschijf 2024 financieel opgevangen kon worden vanuit de budgetten voor begeleiding, leidt dit in 2025 tot een stijging. Het Wmo-aandeel in de ombuiging van de beweging naar de voorkant gaat nog invulling krijgen, maar valt in 2025 grotendeels weg tegen een compensatie van het rijk vanaf 2025 vanwege het abonnementstarief.

Maatschappelijke opvang

Al geruime tijd wordt er door het rijk geen loon- en volumecompensatie aan de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke Opvang toegekend, maar aan het lokale accres. Om die reden gaan we met ingang van 2025 deze middelen, voor zover nodig, ophalen bij alle regiogemeenten, zodat we die extra baten kunnen inzetten bij onze centrumgemeentelijke taken. Samen met enkele kostenbesparingen en het verschuiven van kosten naar beschermd wonen leidt dit weer tot een positieve exploitatie. Ook de extra kosten van nood-, nacht- en dagopvang kunnen hierdoor binnen de begroting worden opgevangen. De geraamde onttrekking in 2024 van € 0,6 miljoen is hiermee voor 2025 omgeslagen en voegen we dan weer € 0,3 miljoen toe aan de reserve. Dit is noodzakelijk omdat de reserve Maatschappelijke opvang in de afgelopen jaren sterk is afgenomen.

Geweld in afhankelijkheidsrelaties

Ook aan de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang wordt door het rijk geen loon- en volumecompensatie toegekend. Om dezelfde reden als bij Maatschappelijke Opvang worden regiogemeenten gevraagd bij te dragen vanuit die lokaal verkregen compensatie voor centrumgemeentelijke taken. De in 2024 nog geraamde onttrekking van € 0,16 miljoen is in 2025 om die reden niet meer nodig.

Beschermd wonen

We zien bij beschermd wonen een lagere dotatie aan de reserve van slechts € 0,1 miljoen. Het in een beschermde omgeving wonen van voormalige maatschappelijke opvang cliënten (next level) past beter in het product Beschermd thuis en betreft daarmee een kostenstijging van € 0,3 miljoen. Hier tegenover zien we in 2025 kostendalingen van € 0,4 miljoen ten aanzien van incidentele kosten 2024 en lagere salariskosten.

Jeugdhulp

In 2024 is er vanuit het rijk € 1,3 miljoen ontvangen voor de proeftuin Kind- en Gezinsbescherming. Deze middelen zijn in 2025 en de jaren daarna niet beschikbaar. Dit levert in 2025 (en de jaren daarna) een daling op van baten en lasten van € 1,3 miljoen ten opzichte van 2024.

Vanuit de meicirculaire is er voor Jeugd € 0,2 miljoen ontvangen voor de vrijval reservering compensatieregelingen en € 0,2 miljoen loon- en prijsbijstelling Voogdij 18+. Hierdoor stijgt het lastenbudget met € 0,4 miljoen in 2025.

In de Programmabegroting 2024-2027 en de Perspectiefnota 2025-2028 zijn middelen toegekend om de stijgende kosten binnen jeugdhulp op te vangen. Vanaf 2025 laat het budget van jeugd een dalend meerjarenbeeld zien als gevolg van reeds ingeboekte besparingen. In 2025 dalen de lasten met € 0,7 miljoen ten opzichte van 2024.

Omschrijving	Bedragen x € 1.000				
	2024	2025	2026	2027	2028
Tekort Jeugdhulp, Hervormingsagenda Jeugd en investering in de toekomst (PB24-27)	4.025 N	3.241 N	3.383 N	3.328 N	3.328 N
Knooppunt Jeugdhulpregio FoodValley (PPN25-28)	255 N	417 N	417 N	417 N	417 N
Jeugdhulp (PPN25-28)	5.216 N	5.682 N	5.281 N	4.807 N	4.259 N
Jeugdhulp - besparingen (PPN25-28)	-	500 V	1.250 V	2.000 V	2.750 V
Jeugdhulp - aanvullende besparingen (PPN25-28)	-	pm	pm	pm	pm
Totaal	9.496 N	8.840 N	7.831 N	6.552 N	5.254 N

De afgelopen jaren zijn diverse incidentele middelen toegekend die vanaf 2025 komen te vervallen. De lasten in 2025 dalen met € 0,5 miljoen als gevolg van het vervallen van onderstaande budgetten:

Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	2024	2025
Transformatie jeugdbescherming (PB23-26)	260 N	0 N
Resultaatbestemming Knooppunt Jeugdhulp (PR23)	150 N	0 N
Knooppunt contract- en interim-management (PPN25-28)	55 N	0 N

Jeugdhulp - aanvullende besparingen

Op basis van de data-analyse (2018 t/m 2023) naar het gebruik van jeugdhulp is de verwachting dat de behoefte en kosten voorlopig zullen blijven stijgen én dat ondanks de eerder ingezette maatregelen meer nodig is om de kostenstijging te beperken. Gezien deze ontwikkeling is een verdiepend onderzoek uitgevoerd naar welke mogelijkheden er zijn in Ede. Hiermee wordt versnippering voorkomen (efficiënte inzet van tijd en budget), de kwaliteit van zorg hooggehouden en wordt voorkomen dat snelle oplossingen leiden tot nieuwe "vluchtroutes". Op basis van het onderzoek worden de kansrijke aanvullende maatregelen ingezet (Perspectiefnota 2026-2029).

Beweging naar de voorkant

In de Programmabegroting 2023-2026 zijn extra middelen beschikbaar gesteld om de beweging naar de voorkant te intensiveren. Hierbij is tevens de verwachting uitgesproken dat de investering in preventie zich in de toekomst zal terugverdienen. Dit is gebaseerd op de verwachting dat inzet op preventie en lichtere ondersteuning een dempende invloed hebben op de zorguitgaven. In 2025 is een besparing ingeboekt ad € 2,0 miljoen en voor 2026 en verder een bedrag van € 3,0 miljoen. Via verschillende instrumenten ontwikkelen we monitoring en methodieken waarmee we de effecten van de extra inzet op preventie stap voor stap in beeld brengen. De (financiële) effecten van de beweging naar de voorkant mogen in ieder geval bij de Wmo, de Jeugdzorg en bij de Inkomensvoorzieningen verwacht worden.

Doel

Alle inwoners doen mee aan de Edese samenleving, bij voorkeur via duurzaam betaald werk.

Ketenpartners

We werken samen met Werkkracht, UWV, (Pro/VSO-)onderwijs en aanbieders van arbeidsmatige dagbesteding.

Voor het stimuleren van een inclusieve arbeidsmarkt werkt de gemeente Ede bestuurlijk samen met regiogemeenten, UWV, onderwijs en werkgevers- en werknemersorganisaties in de overlegtafel Regionaal Werkbedrijf (RWB).

Voor de arbeidsmarktregio FoodValley fungeert Ede als centrumgemeente.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Regiovisie Beschermd Wonen en Beschermd Thuis in de Valleiregio \(2024 t/m 2029\)](#)
- [Beleidsvisie Werk en Participatie 2022 -2025 Meedoen Voor Elkaar](#) (2021)
- [“Natuurlijk Naleven”, Beleidsplan handhaving en fraude 2020 - 2023](#) (2019)
- [Evaluatie handhaving- en fraudebeleid 2014 -2018](#) (2019)
- [Ontwerp Participatiebedrijf Ede](#) (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel Prestaties

Bereiken van duurzaam, betaald werk voor de brede doelgroep van de Participatiewet.

- Meer werkgevers bieden duurzame kansen en mogelijkheden aan de werkzoekenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt (zoals statushouders, mensen met een beperking).
- Wij zorgen voor meer transparantie in het aanbod van alle vacatures en werkzoekenden, waardoor matching en duurzame plaatsing van werkzoekenden efficiënter wordt gerealiseerd.
- Wegnemen van drempels om te wisselen vanuit dagbesteding of uitkering naar betaald werk.
- In de arbeidsmarktregio in planvorming en projecten aansluiting maken met de regionale Human Capital Agenda.

Subdoel Prestaties

Inwoners in de uitkering die tijdelijk niet werken of tijdelijk niet naar school gaan doen mee in de Edese samenleving.

- Met Werkkracht en partners in de sociale basis afspraken maken over participatie van inwoners die (nog) niet kunnen werken.
- Met Werkkracht en maatschappelijke partners bevorderen van vitaliteit door inwoners te stimuleren te sporten en hun kennis over gezonde voeding te vergroten.

Subdoel Prestaties

Meer inwoners buiten de doelgroep van de Participatiewet stromen door naar werk.

- Door middel van (her)indicatiestelling WMO krijgen inwoners met arbeidsmatige dagbesteding of uitstromers uit het speciaal onderwijs een passend aanbod om hun arbeidsvermogen te onderzoeken en te ontwikkelen bij Werkkracht.
- Kandidaten zonder arbeidsvermogen stromen door of terug naar arbeidsmatige dagbesteding.

Subdoel Prestaties

Ontwikkelen en inrichten van het Werkcentrum in de arbeidsmarktregio Foodvalley.

- Inbedden van het Werkgeversservicepunt in het Werkcentrum Foodvalley vanuit het principe van 'no wrong door'.
- Samen met het UWV organiseren van de gidsfunctie integrale dienstverlening voor inwoners werkgevers, werkzoekenden en werkenden met een van-werk-naar-werk-wens.
- In samenwerking met werkgevers, gemeenten/UWV, onderwijs en private bemiddelaars nieuwe trajecten en aanpakken ontwikkelen met hulp van Rijksmiddelen.
- Structureel borgen van een gezamenlijke publiek-private governance.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Omvang bijstandsgerechtigden met ontheffing arbeidsplicht	-	-	-	222	233	248	n.v.t.
Omvang aantal inwoners in het Doelgroepenregister	-	-	-	354	374	447	n.v.t.
Omvang indicaties Nieuw Beschut werk	-	-	-	37	40	52	n.v.t.
Omvang aantal medewerkers in de Sociale Werkvoorziening	-	-	-	311	280	262	n.v.t.
Totaal aantal mensen werkzaam in gesubsidieerde arbeid	-	-	-	470	490	484	n.v.t.
Aantal inwoners geregistreerd in het doelgroepregister met een uitkering op grond van de Participatiewet	88	116	147	181	193	217	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Aantal arbeidsplaatsen met loonkostensubsidie banenafspraken	-	-	-	140	186	177	210

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Aantal beschutte werkplekken Beschut Werk BV met loonkostensubsidie	-	-	11	17	19	22	36
Aantal huishoudens dat volledig uitstroomt naar werk vanuit de bijstand	-	224	165	203	191	138	150
Aantal huishoudens met bijstand dat uitstroomt naar parttime werk	-	-	-	67	78	97	105

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	19.140 N	21.038 N	18.545 N	18.028 N	17.699 N	17.194 N
Baten	2.199 V	2.069 V	1.189 V	1.189 V	1.189 V	1.189 V
Storting reserve	1.584 N	95 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	1.923 V	1.157 V	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

Participatiewet

De uitvoering van de Participatiewet en Wet Sociale Werkvoorziening is belegd bij Werkkracht. De lasten van de Participatiewet en Wet Sociale Werkvoorziening dalen in 2025 met € 0,25 miljoen ten opzichte van 2024. De belangrijkste wijzigingen tussen 2024 en 2025 worden verklaard door:

- Een daling van de lasten als gevolg van een tegemoetkoming in 2024 voor de financiële uitdagingen die gemeenten ervaren rondom de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven (€ 0,37 miljoen).
- Een stijging van de lasten als gevolg van de reguliere prijscompensatie (€ 0,1 miljoen).

Arbeidsmarktregio

Werkgevers, vakbonden, onderwijspartijen, het UWV en de acht gemeenten werken al lange tijd samen in de arbeidsmarktregio Foodvalley. Regio FoodValley is een van de 35 arbeidsmarktregio's waarin gemeenten en UWV de dienstverlening aan werkgevers en werkzoekenden vormgeven. Ede vervult daarin als centrumgemeente een regierol; wij verbinden, initiëren, stimuleren en faciliteren de samenwerking in de arbeidsmarktregio. Tevens is Ede als centrumgemeente belast met het beheer van de beschikbaar gestelde financiële middelen. Ede ontvangt als centrumgemeente de middelen voor de arbeidsmarktregio. Het gaat om incidentele en structurele middelen die het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid verstrekt aan de centrumgemeenten voor diverse beleidsdoelen in de arbeidsmarktregio's, zoals ESF, Matchen op Werk en Perspectief op Werk.

De begroting van de arbeidsmarktregio voor 2025 is nog niet vastgesteld en derhalve niet verwerkt in de programmabegroting. Ten opzichte van de vastgestelde begroting van 2024 dalen de, tot nu toe, begrote lasten in 2025 met € 2,2 miljoen. Tevens wordt € 1,1 miljoen minder onttrokken aan de reserve Arbeidsmarkt Regio Foodvalley.

De baten voor 2025 dalen met € 0,88 miljoen. Na vaststelling van de begroting van de arbeidsmarktregio wordt bij de Perspectiefnota 2026-2029 de lasten en baten budgettair neutraal in de begroting bijgesteld. Middelen die in 2024 niet worden besteed, blijven beschikbaar in de reserve voor 2025 en verder.

Productgroep Inkomensvoorziening

Doel

Ondersteuning van inwoners om bestaanszekerheid te bevorderen.

Rechtmatig en doelmatig verstrekken van een uitkering op grond van de Participatiewet, IOAW en IOAZ en financiële ondersteuning van zelfstandigen op grond van het Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz).

Ketenpartners

We werken samen met Werkracht Ede B.V.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Beleidsvisie Werk en Participatie 2022 -2025 Meedoen Voor Elkaar](#) (2021)
- [“Natuurlijk Naleven”, Beleidsplan handhaving en fraude 2020 - 2023](#) (2019)
- [Evaluatie handhaving- en fraudebeleid 2014 -2018](#) (2019)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel	Inwoners die (nog) niet zelfstandig in hun inkomen kunnen voorzien hebben een tijdelijk vangnet in de vorm van een uitkering op grond van de Participatiewet.
Prestaties	• Inkomensondersteuning verbinden met het bevorderen van bestaanszekerheid. • Maatwerk bieden voor inwoners met een complexe ondersteuningsbehoefte. • Begrijpelijk informeren van de inwoner over hoe de ondersteuning eruitziet en met welke rechten en plichten deze gepaard gaat. • Regelmatig voeren van gesprekken met de inwoner waarbij een check op de afspraken over en weer wordt gedaan en de nodige handelingen verrichten om de ondersteuning af te stemmen op de inwoner.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Aantal huishoudens dat in een jaar een of meerdere bedragen bijzondere bijstand of een minimaregeling heeft ontvangen <i>Aantal op 1 januari van de kalenderjaren. Stand van 31 december kan niet gegeven worden. Inclusief Collectieve Ziektekostenverzekering. * Exclusief energietoeslag. Inclusief energietoeslag: 5.193.</i>	3.657	3.858	3.690	3.544	3.404*	3.438*	
Aantal inwoners (op 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder) dat een bijstandsuitkering ontvangt	-	-	29,7	23,2	22,7	20,6	n.v.t.
Aantal inwoners met een WW-uitkering (per 1.000 inwoners van 15 - 74 jaar)	-	-	13,1	11,4	8,9	9,6	n.v.t.
Totaal aantal huishoudens instroom uitkering	-	-	562	416	361	433	n.v.t.
Totaal aantal huishoudens uitstroom uitkering	-	-	462	507	414	427	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Aantal huishoudens in de bijstand met parttime inkomsten uit werk	392	375	317	288	286	299	310
Aantal huishoudens dat een bijstandsuitkering ontvangt; periode	2.436	2.290	2.235	2.192	2.030	2.050	2.040
Aantal huishoudens dat een bijstandsuitkering ontvangt; peildatum 31 december	1.793	1.719	1.814	1.723	1.670	1.676	1.660
Preventiequote (aantal instroom in de uitkering op aantal aanvragen)	26,2	31,3	25,2	29,2	26,2	27,6	26
<i>Percentage.</i>							
Aantal beëindigingen uitkering door handhaving	63	57	32	40	31	38	36
Aantal huishoudens met opgelegde maatregelen	-	22	17	17	29	17	20
<i>Korting op uitkering, inclusief maatregel 0%. Er vinden bij constatering van maatregelwaardig gedrag gesprekken met de inwoner plaats. Als naar aanleiding van het gesprek het gedrag verandert, wordt in principe geen maatregel opgelegd. Het opleggen is geen doel op zich.</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	34.095 N	35.504 N	34.143 N	33.856 N	33.856 N	33.856 N
Baten	28.612 V	30.033 V	30.033 V	30.033 V	30.033 V	30.033 V

Toelichting

Door actualisatie van de personeelskosten (onder andere CAO-verhoging) stijgen de lasten met € 0,2 miljoen.

Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie. Jaarlijks wordt in september de voorlopige beschikking van het bijstandsbudget vastgesteld. Voor 2025 is het bijstandsbudget nog niet vastgesteld en is het voorlopige budget over 2024 als uitgangspunt genomen (zowel de lasten als baten blijven gelijk in 2025). Eventuele aanpassingen na vaststelling van het voorlopige bijstandsbudget worden met de actualisatie gecorrigeerd in 2025. De BUIG-systematiek is complex en het budget wordt bepaald door factoren waar de gemeente geen invloed op heeft.

In de Perspectiefnota 2025-2028 is voor 2024 incidenteel € 1,0 miljoen extra aan gemeentelijke middelen toegevoegd aan het BUIG budget. Ede is al jaren een nadeelgemeente, wat betekent dat Ede onvoldoende Rijksuitkering ontvangt om de uitgaven op de BUIG te kunnen dekken.

Beweging naar de voorkant

In de Programmabegroting 2023-2026 zijn extra middelen beschikbaar gesteld om de beweging naar de voorkant te intensiveren. Hierbij is tevens de verwachting uitgesproken dat de investering in preventie zich in de toekomst zal terugverdienen. Dit is gebaseerd op de verwachting dat inzet op preventie en lichtere ondersteuning een dempende invloed hebben op de zorguitgaven. In 2025 is een besparing ingeboekt ad € 2,0 miljoen en voor 2026 en verder een bedrag van € 3,0 miljoen. Via verschillende instrumenten ontwikkelen we monitoring en methodieken waarmee we de effecten van de extra inzet op preventie stap voor stap in beeld brengen. De (financiële) effecten van de beweging naar de voorkant mogen in ieder geval bij de Wmo, de Jeugdzorg en bij de Inkomensvoorzieningen verwacht worden.

Doel programma

Een gezonde economie met voldoende werkgelegenheid, ruimte voor innovatie en dynamiek. Belangrijke bouwstenen daarvoor zijn een aantrekkelijk vestigingsklimaat, goede bereikbaarheid voor alle modaliteiten en een goed functionerende arbeidsmarkt. Als Ede aantrekkelijk is voor bedrijven en instellingen is dat positief voor de inwoners van Ede: er ontstaan (meer) banen, ontwikkelmogelijkheden en er is sprake van economische dynamiek.

Ontwikkelingen programma

Economische ontwikkeling

De economie ondervindt nog altijd de naweeën van de eerder flink gestegen energieprijzen en netcongestie. Er is nog geen sprake van een breed herstel mede door de spanningen op de markten ivm gewapende conflicten aan de buitenranden van de Eurozone.

Ondernemers in Ede zoeken gezamenlijk oplossingen om de beperkingen vanuit netcongestie weg te nemen. Dit kan tot positieve impulsen leiden voor de uitgifte van gronden op Food & Businesspark de Klomp. Daarnaast is uit de innovatiemonitor van de regio Foodvalley gebleken dat in de regio en in Ede sprake is van een versterkte specialisatie in foodgerelateerde bedrijvigheid. Wij verwachten dat deze trend zal doorzetten.

De krapte op de arbeidsmarkt zal blijven waardoor er andere manier van werken, organiseren en managen nodig zal zijn. Personeel werven én behouden, zijn uitdagingen voor de komende jaren. Goed werkgeverschap en sociale innovatie zal meer aandacht vragen binnen Human Capital. Werknemers willen zich ontwikkelen en duurzaam inzetbaar zijn.

Werklocaties

Bedrijven in de regio Foodvalley kennen een aanzienlijke ruimtebehoefte aan bedrijventerreinen en hoogwaardige werklocaties. Dit is belangrijk voor banen voor het groeiend aantal inwoners. Vanuit hogere overheden ontstaat meer aandacht voor bedrijventerreinen waar - door intensivering - vergroening en verduurzaming plaats vindt. Een kwaliteitsslag kan worden gestimuleerd met collectief georganiseerde ondernemersverenigingen. Daarnaast zorgen we voor ruimte in 'gemengde' gebieden en in vrijkomend agrarisch vastgoed. We zetten in op vitale retailgebieden, (gemengde) kantorenlocaties, bedrijventerreinen en ruimte voor de toeristische sector (zoals vakantieparken).

Kennishart en KennisAs - Het Kennishart (Ede en Wageningen) is een van de meest innovatieve regio's binnen Nederland. De Wageningen University & Research (WUR) maakt het ecosysteem wereldwijd uniek en dit trekt bedrijven en instellingen aan met hoogwaardige kennis en goed opgeleide werknemers. We zien een groei in de regio van foodgerelateerde bedrijven. Vooral WFC/FID en het Food & Businesspark Ede moeten hier de komende jaren ruimte aan bieden.

De realisatie en uitgifte van bedrijventerreinen en werklocaties wordt bemoeilijkt door netcongestie, stikstofproblematiek en gestegen rente en bouwkosten.

Levendig Centrum

Sinds we werken aan een groen en gastvrij Ede Centrum zien we een toegenomen waardering voor Ede Centrum. Edenaren en bezoekers zijn weer meer van Ede Centrum gaan houden. Anno 2024 werken we samen in het Platform Ede Centrum (PEC) waarin ook Stichting Binnenstadsmanagement Ede (SBE) en Stichting BIZ Vastgoed Ede (SBVE) vertegenwoordigd zijn. Vanuit het PEC wordt een professionaliseringsslag gemaakt op gebied van promotie, marketing, evenementen en activering van Ede Centrum als brandpunt van de “bestemming Ede”.

De trends van de afgelopen jaren zetten door: het bezoekersaantal is weer op het niveau van voor corona en de leegstand daalt. De verbreding van functies en vergroening gaat door. Er komen meer woningen en volwaardige evenemententerreinen bij. Uitdagingen liggen op het gebied van bereikbaarheid, duurzaamheid en leegstand. We zien dat in de retail diverse formules omvallen of dat ze ervoor kiezen om Ede Centrum te verlaten.

De openbare ruimte blijven we stap voor stap verbeteren in lijn met de prijs die we dit jaar ontvingen voor Meest Inspirerende Binnenstadsproject.

Food

De transitie naar een gezonde en duurzame voedseltransitie is urgent en een belangrijke opgave. Deze transitie is een vliegwiel voor onder andere de volksgezondheid, het klimaat en de landbouw. Food in Ede is en blijft een belangrijke motor van de economische en sociaal-maatschappelijke ontwikkeling van Ede. Er ontstaan binnen dit innovatief ecosysteem nieuwe kansen voor ondernemers en maatschappelijke organisaties. De landelijke ontwikkeling naar het systeemdenken (waarbij het voedselsysteem als geheel benaderd worden, met oog voor de onderdelen die met elkaar in verbinding staan en elkaar continue beïnvloeden) is ook een ontwikkeling voor de Edese context. Een vanzelfsprekend perspectief gezien de ambities van Ede met bijvoorbeeld het World Food Centre, het Food Innovation District en het Kennishart.

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Tot 2040 komen er 11.000 tot 15.000 woningen bij. Dit zorgt voor drukker wordende (snel)wegen. Het beïnvloedt de luchtkwaliteit, de geluidsoverlast, de mate van gezond bewegen en daarmee het menselijk welzijn. De transformatie van winkels en kantoren naar woningen heeft effect op het spits- en parkeerprofiel. Er wordt kritischer gekeken naar parkeerruimte bij nieuwbouw. Er wordt vaker gestuurd op ander mobiliteitsgedrag. Deelmobiliteit en de fiets gaan een volwaardiger plek in ons mobiliteitssysteem innemen. De vershraling van het openbaar vervoer zal zich consolideren. Schaalvergroting en functieveranderingen in landbouwgebieden leiden tot meer intensiteit en diversiteit van vervoersbewegingen.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Economische Ontwikkeling	4.088 N	5.008 N	4.000 N	3.758 N	3.595 N	3.585 N
Uitgifte Bedrijfslocaties	10.583 N	8.320 N	9.525 N	4.408 N	10.621 N	8.652 N
Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid	4.096 N	4.885 N	4.945 N	4.399 N	4.356 N	4.362 N
Lasten programma	18.766 N	18.213 N	18.470 N	12.565 N	18.572 N	16.599 N
Economische Ontwikkeling	1.141 V	697 V	617 V	497 V	497 V	497 V
Uitgifte Bedrijfslocaties	3.499 V	8.024 V	9.284 V	4.160 V	10.373 V	8.404 V
Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid	1.950 V	1.637 V	1.637 V	1.637 V	1.637 V	1.637 V
Baten programma	6.589 V	10.358 V	11.538 V	6.294 V	12.507 V	10.538 V
Saldo van baten en lasten	12.177 N	7.855 N	6.932 N	6.271 N	6.065 N	6.061 N
Storting reserve	243 N	104 V	93 V	93 V	94 V	94 V
Onttrekking reserve	673 V	1.057 V	131 V	81 V	31 V	12 V
Resultaat	11.747 N	6.693 N	6.708 N	6.096 N	5.940 N	5.954 N

Productgroep Economische Ontwikkeling

Doel

Voldoende bedrijvigheid, dynamiek en investeringen in Ede, zowel over de volle breedte van de Edese economie als specifiek voor de doelstellingen gelieerd aan 'Ede kiest voor Food'. Denk daarbij aan een sterk kennisecosysteem en een gezond, duurzaam voedselsysteem. Daarnaast streven we naar een goed functionerende arbeidsmarkt, waar vraag en aanbod in balans zijn.

Ketenpartners

Wij werken binnen het product Economie, inclusief Human Capital, samen met onder andere: Regio Foodvalley, provincie Gelderland, Foodvalley NL, VNO-NCW, UWV, WUR, COG, Aeres Groep, CHE, FOV, Stichting Bedrijventerreinen Ede (SBE), EBC (Edes Bedrijfs Contact), het Inclusief Ondernemers Netwerk (ION) en overige bedrijventerrein- en winkeliersverenigingen.

Wij werken binnen het product Food samen met onder andere: Provincies Gelderland en Utrecht, ministeries LNV, EZK, VWS en BZK, gemeenten in regio en Nederland, Voedselraad, Voedingscentrum, JOGG, Ziekenhuis Gelderse Vallei, NEON, Voedingsalliantie, NS, Milan Urban Food Policy Pact (MUFPP).

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Voedsel dichtbij, leidende principes](#) (2023)
- [Uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme 2024-2027](#) (2023)
- [Omgevingsvisie Ede 2040](#) (2022)
- [Actieplan Economie Ede 2022-2026](#) (2022)
- [Regionaal Programma Werklocaties Regio Foodvalley 2022 – 2026](#)
- [Verrijkte visie Ede Centrum 'Groen en gastvrij'](#) (2021)
- [Ede Centrum Groen en Gastvrij 2030 - We houden koers](#) (2021)
- [Visie Werklocaties Regio Foodvalley 2020-2030](#)
- [Actualisering PDV -beleid Regio Foodvalley 2020-2025](#)
- [Investeringsagenda Vestigingsklimaat Foodvalley 2030](#) (2020-2021)
- [Strategische Agenda Regio Foodvalley 2020-2025](#) (2020)

- [Human Capital Agenda Regio Foodvalley 2022-2025](#)
- [Regionale kantorenvisie 2019-2027](#) (2019)
- [Structuurvisie WFC](#) (2019)
- [Retailvisie 2030](#) (2016)
- [Startnotitie duurzaam Ede](#) (2015)
- [Visie Food 2015-2020](#) (2015) - herijking oktober 2024

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel	Ede blijft aantrekkelijk voor bedrijven.
Prestaties	• We bevorderen nieuwe vestigingslocaties op WFC/FID, Food&Businesspark, De Stroet, Kievitsmeent II, Harskamp. • We verkennen mogelijkheden om binnen de huidige complexe realiteit (netcongestie, bouwkosten, marktomstandigheden, etc.) tot realisatie van bedrijfslocaties en vestiging van bedrijven te komen. • Via netwerken en samenwerking zorgen we dat bedrijven met elkaar in contact komen en samenwerken aan strategische thema's voor de toekomst mede door het verlenen van een subsidie voor het verhogen van de organisatiegraad. • Wij geven bekendheid aan (subsidie)regelingen.
Subdoel	Verdere groei van food (gerelateerde) bedrijvigheid.
Prestaties	• Samen met de gemeente Wageningen, provincie Gelderland en de regio versterken we het food ecosysteem ter bevordering van innovatie. • We zoeken naar geschikte toekomstige locaties voor kennisintensieve ontwikkel- en productielabs in nieuwe en bestaande werklocaties (Ede-Noord, Stationskwartier). • Wij geven invulling aan een beter startersklimaat via kennisoverdracht en het faciliteren van een startersnetwerk. • We vergroten de naamsbekendheid van Ede als vestigingsplaats binnen de Foodregio door het faciliteren van tenminste drie startup-events en het ondersteunen van initiatieven als netwerkbijeenkomsten en een podcast. • In 2025 faciliteren we de vestiging (en groei) van ten minste 3 foodbedrijven op het Food&Businesspark. • We verwerken in 2025 circa 30 leads voor vestiging op het FID.
Subdoel	De centra in Ede blijven levendig en de detailhandelsstructuur toekomstbestendig.
Prestaties	• Account- en relatiemanagement zetten wij in voor het onderhouden van relaties en het stimuleren van vernieuwing en bevorderen van samenwerking. • We zetten in op versterking van de collectieve ondernemersvertegenwoordiging in tenminste drie retailgebieden. • Wij dragen bij aan de herinrichting van twee retailgebieden. • We faciliteren en stimuleren initiatieven van ondernemers en eigenaren in lijn met de Retailvisie 2030. • We versterken de verbinding met evenementen, toerisme, cultuur en met sociale thema's. • We verlenen subsidies aan winkeliersverenigingen voor promotie, marketing en aankleding van de winkelgebieden.
Subdoel	Ede heeft een levendig centrum.
Prestaties	• Samen met partners werken wij de Visie Ede Centrum, Groen & Gastvrij 2030 uit • Wij sturen op professionalisering en samenwerking in Platform Ede Centrum.

	• Wij stimuleren en regisseren de transformatie naar woningen. • Via het nieuwe mobiliteitsfonds maken we mobiliteitsoplossingen (deelmobiliteit, (fiets)parkeren e.d.) mogelijk. • Wij vergroenen en verbeteren de inrichting van de Marktstraat. • We zetten jaarlijks een ruim budget in voor het herstel van historische gevels • Wij maken een Wijkwarmteplan voor Ede-Centrum. • We maken met ondernemers een plan voor de aanloopgebieden De Doelen, het Maandereind en Nieuwe Stationsstraat.
Subdoel	Ede is in 2025 een gemeente waar alles rond voedsel samenkomt waardoor bedrijven en organisaties zich hier graag vestigen.
Prestaties	• Stimuleren van korte voedselketens ten behoeve van het creëren van marktkansen voor Edese (agrarische) ondernemers en het verbinden van Edenaren met het buitengebied. • Stimulering samenwerking en Food-educatie en informatie op scholen, bij evenementen en bij recreatieve activiteiten. • Stimuleren van duurzaam en innovatief ondernemerschap (MKB) in de hele voedselketen ten behoeve van een robuuste en toekomstbestendige agrifoodsector.
Subdoel	Een goed functionerende arbeidsmarkt waarin Ondernemers, Onderwijs en Overheid elkaar versterken vanuit de Human Capital Agenda.
Prestaties	• Samen met regio FoodValley zetten wij bij het MKB in op leercultuur, strategische personeelsplanning, arbeidsproductiviteit en arbeidsmobiliteit. • Wij bieden werkgevers (regionale) bijeenkomsten aan, gericht op het binden en boeien van werknemers, sociale innovatie, bedrijfspitaliteit en goed werkgeverschap. • Wij stimuleren werkgevers om onbenut arbeidspotentieel (onder andere gepensioneerden, deeltijders, statushouders) maximaal in te zetten.
Subdoel	Meer jong (top)talent kiest voor Ede, en de regio.
Prestaties	• Bij ruimtelijke ontwikkelingen zoals de stationsomgeving zetten wij in op het realiseren van een dynamische werk- en woonomgeving die sterke aantrekkingskracht heeft op talent. • Wij maken het aantrekkelijker om in Ede en Regio Foodvalley te komen en blijven werken. • Via het Project 'The Boardroom' zorgen wij ervoor dat jongeren kennismaken met het ondernemerschap. • Wij onderzoeken met Regio Foodvalley de mogelijkheden van een regionaal traineeship.
Subdoel	Verminderen personeelstekort bij krapteberoepen en het inzetten op een Leven Lang Ontwikkelen (LLO)
Prestaties	• Wij bieden ondernemers regionale scholingsvouchers voor leven lang ontwikkelen (LLO) waardoor inwoners flexibel en duurzaam inzetbaar blijven voor werk. • Wij dragen bij aan de ontwikkeling van 'Platform-E' waarin ondernemers scholings- en werkmogelijkheden binnen de energietransitie aanbieden. • Samen met ondernemers en onderwijs bieden wij kennismaking-/oriëntatieprogramma's voor leerlingen/jongeren binnen de branche techniek.
Subdoel	Meer bedrijven/organisaties zetten in op Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)
Prestaties	• Via het 'Koploperproject' helpen wij (MKB)ondernemers om programmatisch in te zetten op MVO en duurzaamheid. • Via een lokaal/regionaal netwerk van MVO bedrijven/organisaties stimuleren wij kennisdeling en samenwerking.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Percentage nieuwe bedrijven in Ede	13,0	11,9	13,3	13,6	14,8	n.n.b.	n.v.t.
<i>Aandeel nieuwe gestarte bedrijven (ten opzichte van totaal aantal bedrijven).</i>							
Percentage ontwikkeling aantal bedrijven gemeente Ede	5,0	3,2	4,1	3,7	6,5	5,6	n.v.t.
<i>Jaarlijkse groei van het aantal bedrijven in gemeente Ede. De percentages 2018 t/m 2023 zijn met terugwerkende kracht aangepast.</i>							
Percentage leegstaand winkelvloeroppervlak in Ede-Centrum	15,4	20,6	24,5	16,6	11,1	7,8	n.v.t.
Aantal winkels (verkooppunten) Ede Centrum exclusief leegstand	336	338	327	338	317	313	n.v.t.
Aantal arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners van de beroepsbevolking (15 t/m 74 jaar)	682	689	670	673	697	713	n.v.t.
<i>Aantallen 2018 t/m 2022 met terugwerkende kracht aangepast.</i>							
Aantal banen in topsector Agrifood	7.904	8.186	8.346	8.185	8.522	8.859	n.v.t.
Percentage foodstarters (van totaal aantal starters) in Ede	5,8	5,7	6,7	5,2	5,9	Data volgt	n.v.t.
<i>Aandeel nieuwe gestarte Food-bedrijven (ten opzichte van totaal startende bedrijven).</i>							
Oordeel inwoners over horeca-aanbod in Ede Centrum	7,1	-	7,2	-	7,2	-	n.v.t.
<i>Oordeel uitgedrukt in een rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Aantal MBO Food studenten dat in Ede studeert	3.372	3.313	3.365	4.549	4.375	4.242	n.v.t.
<i>Aantal MBO studenten ingeschreven aan MBO-FOOD opleiding in Ede. Food-opleidingen bestaan uit de MBO-sector 'agrarisch' en bedrijfstak 'Voedsel en leefomgeving'.</i>							

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Bezoekt minstens 1x per week Ede Centrum	34	-	29	-	30	-	32
<i>Percentage. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Oordeel inwoners over Ede Centrum	6,4	-	6,6	-	6,8	-	7,0
<i>Rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Percentage bedrijven dat inzet op Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)	-	-	-	-	-	4,1	4,9
<i>Selectie gemaakt op bedrijven uit Ede met 5 of meer medewerkers die economisch actief zijn en inzetten op MVO.</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	4.088 N	5.008 N	4.000 N	3.758 N	3.595 N	3.585 N
Baten	1.141 V	697 V	617 V	497 V	497 V	497 V
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	339 V	534 V	0 N	50 V	0 N	0 N

Toelichting

De belangrijkste verschillen in de productgroep Economische ontwikkeling tussen 2024 en 2025 worden verklaard door:

- Vanuit Food vervallen de middelen voor de inzet van de gezonde school coördinator en deels de impuls voor de gezonde voedselomgeving waarbij het zwaartepunt van de activiteiten in 2024 ligt (€ 150.000).
- De middelen voor warmte-koudeopslag (WKO, € 76.000), ontwikkelen nieuwe werklocaties (€ 200.000) en de extra bijdrage aan de ijsbaan in Ede centrum (€ 60.000) zijn incidenteel toegekend voor 2024 middels een resultaatbestemming. Hierdoor ontstaat een verschil van in totaal € 336.000 in zowel lasten als onttrekkingen.

- In de Programmabegroting 2023-2026 is voor 2025 € 100.000 beschikbaar gesteld voor het revitaliseren van bestaande werklocaties.
- De middelen vanuit de reserve cofinanciering voor de programmamaker voor Food X zijn incidenteel toegekend voor 2023 en 2024, wat leidt tot een verschil van € 75.000 in zowel lasten als onttrekkingen.
- De Regiodeal Foodvalley nadert het einde, de laatste bijdrage vanuit Ede vindt plaats in 2024 (€ 123.000).
- De budgetten voor de gebiedsontwikkeling KennisAs (€ 245.000) en Nieuw Hoekelum (€ 305.000) zijn incidenteel voor 2024 toegekend.

Productgroep Uitgifte bedrijfslocaties

Doel

Voldoende bedrijventerreinen/werklocaties beschikbaar die kwalitatief voldoen aan de vraag van het bedrijfsleven en een bijdrage leveren aan de doelen van de gemeente.

Ketenpartners

We werken binnen de productgroep Uitgifte bedrijfslocaties samen met onder andere: Regio Foodvalley; provincie Gelderland; OostNL; EBC (Edes Bedrijfs Contact); overige bedrijfs/ondernemersverenigingen; private ontwikkelende partijen.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Regionale programmering bedrijfsterrainen Foodvalley 2022-2026](#) (2022)
- [Nota Maatschappelijk Ondernemend Grondbeleid](#) (2022)
- [Structuurvisie WFC](#) (2019)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel

Prestaties

Ede heeft ruimte voor bedrijven op hoogwaardige nieuwe werklocaties

- Samen met partners realiseren we nieuwe werklocaties.
- We faciliteren de projectinitiatieven De Stroet IV, Kievitsmeent II en Harskamp.
- We ontwikkelen het Food&Businesspark.
- We ontwikkelen het Food Innovation District op het WFC.

Subdoel

Prestaties

Nieuwe en groeiende bedrijven kunnen zich vestigen op onze werklocaties.

- Onze accountmanagers delen leads met initiatiefnemers en samenwerkingspartners.
- We brengen in kaart wat de ruimtevraag is voor processen die bijdragen aan maatschappelijke doelen zoals circulariteit (meer opslag), mengen wonen en werken (mogelijke verplaatsing), verduurzaming, etc.
- We stimuleren de vestiging van starters en (agro)foodbedrijven en kennisinstellingen op het Food Innovation District.
- We bevorderen kennisdeling over oplossingen voor belemmeringen bij gronduitgifte zoals stikstof, netcongestie, hoge bouwkosten, etc.
- We nemen deel in het afstemmingsoverleg met Wageningen met als doel geïnteresseerde (food)partijen op de juiste plek te huisvesten.
- We bevorderen dat eigenaren en ondernemers mogelijkheden tot intensivering en optimalisering van bestaande bedrijventerreinen benutten.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Percentage ontwikkeling aantal bedrijven bedrijventerreinen	6,0	2,4	3,5	5,6	5,0	0	n.v.t.
Jaarlijkse groei van het aantal bedrijven gevestigd op bedrijventerreinen.							
Oppervlakte uitgegeven nieuwe bedrijventerreinen	11,1	4,9	3,4	9,2	0,3	0,0	n.v.t.
Aantal hectare grond uitgegeven voor (nieuwe) bedrijventerreinen.							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	10.583 N	8.320 N	9.525 N	4.408 N	10.621 N	8.652 N
Baten	3.499 V	8.024 V	9.284 V	4.160 V	10.373 V	8.404 V
Storting reserve	76 N	206 V	196 V	196 V	196 V	196 V
Onttrekking reserve	252 V	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

De begrote lasten en baten zijn gebaseerd op de projectplanningen zoals deze bij het MPG 2024 zijn vastgesteld. De stijging van baten en lasten van circa € 1,3 miljoen wordt veroorzaakt door het woonrijp maken van delen van WFC in 2025 en de levering van een plot op het WFC voor woningbouw in 2025.

Productgroep Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid

Doel

Ede heeft een veilig verkeers- en vervoersysteem dat maximaal bijdraagt aan een goed vestigingsklimaat, een prettig woonklimaat en aan de behoefte om te ontmoeten en te verbinden waarbij de negatieve gevolgen (zoals barrièrewerking en emissie) van mobiliteit zo veel mogelijk worden beperkt.

Ketenpartners

We werken binnen de productgroep Bereikbaarheid en verkeersveiligheid samen met onder andere: Regio Foodvalley (de gemeenten hierin), provincies Gelderland en Utrecht en het Rijk, Openbaar vervoerbedrijven (landelijk en regionaal), CROW (bepaalt met veel adviseurs landelijke richtlijnen voor weginrichting).

De regio zet een mobiliteitsmakelaar in, die samen met werkgevers plannen maakt om het vervoer van personeel slimmer, duurzamer en gezonder te maken. Aanbieders van deelmobiliteit nemen een steeds prominere rol in hun bijdrage aan duurzame mobiliteit.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Agenda Fiets 2040 (2024)
- [Koersnota Mobiliteit 2023](#) (2023)
- [Beleidsregel Parkeernormen gemeente Ede 2023](#) (2023)
- [Omgevingsvisie Ede 2040](#) (2022)
- [Integrale projecten Verkeer & Ruimte Levendig Centrum 2018 - 2023](#) (2018)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel	Het aantal verkeersdoden en -gewonden in de gemeente Ede neemt af. In 2030 is het aandeel inwoners dat (zeer) tevreden is over de verkeersveiligheid in de buurt toegenomen tot 60%.
Prestaties	- Wij voeren campagnes uit die zich richten op gedragsbeïnvloeding (scholieren, alcohol, afleiding in het verkeer, enz.). - Wij onderzoeken en verbeteren verkeersveiligheid op schoolroutes. - Wij brengen kantmarkering aan op fietspaden in het buitengebied. - Wij stellen 30 km/uur in op minimaal 8 GOW-B wegen vanaf zomer 2024 tot eind 2025.
Subdoel	In 2030 wordt 35% van alle verplaatsingen in de gemeente Ede gemaakt met de fiets. In 2040 is het aandeel inwoners van Ede dat meer dan 3 dagen per week fietst gestegen tot minimaal 65%. In 2030 is 90% van de inwoners (zeer) tevreden over fietspaden/fietsroutes in de buurt.
Prestaties	- Wij richten Stationsweg (Ede) en Bovenweg (Bennekom) in tot fietsstraat. - Wij leggen de rotonde Molenstraat/Edeseweg aan en passen de rotondes Heelsumseweg/Bovenweg en Edeseweg/Van Balverenweg aan als onderdeel van het Pico Bellopad (tussen zomer2024 en eind 2025). - We verbeteren de fietsvriendelijkheid van verkeerslichten. - We verbeteren fietsstallingen bij winkelcentra en sportclubs. - We gaan het gebruik van de fiets stimuleren (door onder andere gedragsinterventies en campagnes). - Wij voeren het project 'slim op weg' (Regionale werkgeversbenadering) uit.
Subdoel	De reistijdverhouding tussen openbaar vervoer en auto verbetert tussen 2025 en 2040 ten gunste van het OV op de regionale verbindingen Ede-Wageningen en Ede-Veenendaal.
Prestaties	We onderzoeken hoe het kruispunt Dr. W. Dreeslaan/Tooroplaan beter kan worden ingericht.
Subdoel	Deelmobiliteit (free-floating en/of op vaste mobiliteitshubs) is een volwaardig onderdeel van het mobiliteitsaanbod en -gebruik in de gemeente Ede.
Prestaties	- Wij zetten de pilot (deel)bakfietsen in Ede voort. - Wij realiseren mobiliteitshubs in Ede-Centrum. - Wij zetten een mobiliteitsfonds in voor uitbreiding van het aanbod deelmobiliteit Ede-Centrum.
Subdoel	Het aandeel inwoners van Ede dat vaak verkeersoverlast ervaart neemt af (agressief verkeersgedrag, geluidsoverlast door verkeer, te hard rijden, parkeeroverlast).
Prestaties	n.v.t.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12					Streefsw.	
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Verkeersongevallen met dodelijke afloop (%)	0,4	0,2	0,3	0,8	0,9	n.n.b.	n.v.t.
<i>Meting 2023 nog niet beschikbaar.</i>							
Verkeersongevallen per 100.000 inwoners (inclusief rijks- en provinciale wegen)	738	860	617	655	723	n.n.b.	n.v.t.
<i>Meting 2023 nog niet beschikbaar.</i>							
Aantal verkeersslachtoffers/100 km weglengte (onderscheid naar type weg)	-	-	-	-	-	-	n.v.t.

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
<i>Eerste meting in 2024.</i>							
Percentage inwoners dat aangeeft dat agressief verkeersgedrag in de buurt vaak voorkomt	-	11	-	16	-	17	n.v.t.
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Percentage inwoners dat aangeeft dat geluidsoverlast door verkeer in de buurt vaak voorkomt	-	13	-	19	-	20	n.v.t.
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Aantal openbare laadpalen, geplaatst in opdracht van de gemeente	56	92	128	174	247	324	523
<i>Het aantal laadpalen dat in opdracht van de gemeente Ede in de openbare ruimte is geplaatst. Iedere laadpaal is voorzien van twee laadpunten.</i>							
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over de verkeersveiligheid in de buurt	62	-	57	-	52	-	-
<i>Oordeel inwoners. Wordt tweejaarlijks gemeten. Ondanks dalende trend, is er veel aandacht voor verkeersveiligheid. Gehoopt wordt dat de ommekeer is ingezet naar een stijgende lijn.</i>							
Fietsgebruik Edenaren	56	-	48	-	53	-	-
<i>Percentage Edenaren dat minimaal vier keer per week de fiets gebruikt. Wordt tweejaarlijks gemeten. Streefwaarde in Agenda Fiets 2040 is 65% in 2040.</i>							
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over fietspaden/fietsroutes van en naar de buurt	86	-	86	-	83	-	-
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten. In Agenda Fiets 2040 is een streefwaarde opgenomen van 90% in 2030.</i>							
Percentage fietsverplaatsingen van alle verplaatsingen binnen gemeente Ede	-	-	-	-	-	-	31
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten. Eerste meting in 2024. Koersnota Mobiliteit heeft streefwaarde 35% in 2030.</i>							
Aanbod deelauto's	-	-	-	-	-	26	30
<i>Streefwaarde gebaseerd op verwachte (woningbouw)ontwikkelingen t/m 2025.</i>							
Aanbod deel(bak)fietsen	-	-	-	-	-	240	265
<i>Eerste meting in 2023. Streefwaarde gebaseerd op uitbreiding deelfietsen bij te realiseren hubs in 2025.</i>							
Percentage inwoners dat verplaatsingen met deelmobiliteit maakt (onderscheid naar type verplaatsing en type deelmobiliteit)	-	-	-	-	-	-	_*
<i>Eerste meting in 2024. * Streefwaarde nog niet in te schatten.</i>							
Reistijden auto op assen Ede-Wageningen en Ede-Veenendaal	-	-	-	-	-	-	_*
<i>Eerste meting in 2024. * Nog niet gemeten, geen referentiewaarde, dus nog geen streefwaarde te bepalen.</i>							
Reistijden OV op assen Ede-Wageningen en Ede-Veenendaal	-	-	-	-	-	-	_*
<i>Eerste meting in 2024. * Nog niet gemeten, geen referentiewaarde, dus nog geen streefwaarde te bepalen.</i>							
Percentage inwoners dat aangeeft dat te hard rijden in de buurt vaak voorkomt	-	32	-	38	-	42	40
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten. Ondanks stijgende lijn afgelopen jaren is er wel veel aandacht voor wat hopelijk zorgt voor een ommekeer naar een dalende trend.</i>							
Percentage inwoners dat aangeeft dat parkeeroverlast in de buurt vaak voorkomt	-	20	-	23	-	24	24
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	4.096 N	4.885 N	4.945 N	4.399 N	4.356 N	4.362 N
Baten	1.950 V	1.637 V	1.637 V	1.637 V	1.637 V	1.637 V
Storting reserve	167 N	102 N	103 N	103 N	102 N	102 N
Onttrekking reserve	82 V	524 V	131 V	31 V	31 V	12 V

Toelichting

Per saldo nemen de lasten voor bereikbaarheid en verkeersveiligheid in 2025 toe met € 60.000 ten opzichte van 2024. Dit wordt met name verklaard door:

- De kapitaallasten stijgen in 2025 met € 212.000 als gevolg van een verhoging van de interne rekenrente naar 2,3% en het verder afronden van het fietsplan.
- In deze bestuursperiode zijn in diverse P&C instrumenten over de verschillende jaarschijven gelden beschikbaar gesteld ten behoeve van verkeersstudies, de schaa sprong, het uitwerken van het Fietsplan 2.0 en een uitvoeringsprogramma voor Gebiedsontsluitingswegen 50-30. Tegelijk is vanuit een resultaatsbestemming bij de Jaarrekening 2023 incidenteel € 145.000 overgebracht naar 2024. Gezamenlijk leidt dit tot een afname van lasten (€ 190.000) en onttrekkingen reserves (€ 145.000) in 2025.
- In 2024 heeft een incidentele bijdrage aan de herinrichting N310 bij Harskamp plaatsgevonden vanuit de reserve cofinanciering (€ 248.000).
- Actualisering van doorbelasting capaciteit en prijsindexaties zorgen voor een toename van lasten in 2025 met € 286.000.

Doel programma

Met onze omgevingsvisie Ede 2040 Dierbaar, Duurzaam en Dynamisch als stevig fundament ontwikkelt Ede zich tot een economisch, sociaal én fysiek gezonde gemeente.

Ontwikkelingen programma

Algemeen

In de afgelopen jaren hebben we ingezet op regie van de ruimtelijke ontwikkeling van Ede. Door goed inzicht in de opgaven zijn we in staat om bij te sturen. Daardoor kunnen we steeds beter de opgaven van woningbouw en het landelijk gebied invullen. We programmeren dat via de Ontwikkel- en investeringsstrategie en vanuit de dragende systemen. We houden de lange termijn voor ogen en blijven verantwoord investeren.

We houden de weerbarstige ontwikkelingen bij het Rijk en de Provincie in het oog. Door steeds helder te hebben wat onze koers is en wat daarvoor nodig is, kunnen we bij deze partijen aangeven wat wij van hen verwachten. Dit geldt voor zowel beleid en instrumenten als financiële middelen.

Door deze werkwijze zijn we in staat om de Omgevingsvisie, die richting geeft aan de ontwikkeling van Ede, verder uit te voeren. Hierbij werken we ook steeds vaker samen in Regio-verband. De opgaven zijn immers vergelijkbaar en grensoverschrijdend. Hiermee bundelen we onze krachten en hebben we ook een grotere lobbykracht richting Rijk en Provincie.

Volkshuisvesting (Woningmarkt)

De behoefte aan woningen is groot en neemt verder toe. Het is zaak dat de nieuwbouwproductie in Ede op peil blijft en dat we woningbouwplannen aan de planvoorraad toevoegen. In het ontwikkelkader Ede-Stad onderzoeken we de verdichtingsmogelijkheden in Ede-Stad. Voor de dorpen faciliteren we de eigen autonome groei en daarnaast zetten we in op uitbreidingslocaties zoals Doesburgerbroek.

Met Provincie en Rijk hebben we in 2023 samen met alle regiogemeenten de Woondeal Regio Foodvalley 2022-2030 gesloten met de opgave om tot en met 2030 ongeveer 7.000 woningen te realiseren in de gemeente Ede. In de Woondeal staan afspraken over aantallen, betaalbaarheid en randvoorwaarden. In 2025 stellen we een actualisatie vast van de Woondeal. Daarnaast blijven we in de regio intensief samenwerken op het vlak van wonen om knelpunten op te lossen en kansen te pakken.

Omdat nieuwbouw niet voldoende is, zetten we ook in op het beter benutten van de bestaande voorraad. We onderzoeken in 2025 in hoeverre splitsen, optoppen en aanbouwen extra woningen oplevert. Dit koppelen we aan de verdichting van Ede-Stad. Het toevoegen van sociale huurwoningen blijft onze aandacht houden. We openen daarom een tweede tranche van het Fonds Woningbouw in 2025. Een minimumpercentage sociale

huur is geborgd in de Beleidsregel woningbouwprogrammering. Ook onderzoeken we hoe we betaalbare koopwoningen kunnen stimuleren.

In 2025 wordt nieuwe wetgeving rondom wonen ingevoerd. Gemeenten moeten op 1 januari 2025 klaar zijn om de gemeentelijke taken uit de Wet betaalbare huur op te pakken. Naar verwachting wordt ook de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting in 2025 vastgesteld. Dit brengt nieuwe taken en verplichtingen met zich mee, zoals het opstellen van een volkshuisvestingsprogramma. Ten slotte zijn er meer mogelijkheden gekomen voor sturing op de toewijzing van betaalbare woningen via de Huisvestingswet. Dit wordt regionaal opgepakt via de huisvestingsverordening. Afhankelijk van keuzes die gemeenten maken vraagt dit om meer geld en capaciteit in uitvoering en handhaving.

In 2025 heeft wonen en zorg nadrukkelijk onze aandacht. De doelen uit de woonzorgvisie en bijbehorende uitvoeringsagenda worden in concreet toepasbare criteria vertaald. Op deze manier kunnen ambities rondom wonen en zorg ook daadwerkelijk landen in beleid en ruimtelijke plannen. De Beleidsregel prijsgrenzen en woningbouwprogrammering gemeente Ede wordt hierop aangepast.

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Onze procedures en instrumenten zijn veranderd en dat vraagt extra personele capaciteit in deze beginfase, omdat we al lerend werken met de nieuwe wet en de digitale systemen. We concluderen dat de inwerkingtreding over het algemeen goed is verlopen.

Naar verwachting is begin 2025 het concept Omgevingsplan Ede gereed voor een eerste participatieronde; vervolgens wordt het gefaseerd in procedure gebracht. We kozen er, in het kader van een goede dienstverlening naar de burger voor, om het Omgevingsplan Ede al vroeg te realiseren, zodat er zo min mogelijk oude en nieuwe systemen naast elkaar bestaan. Het streven is om het Omgevingsplan Ede eind 2027 gereed te hebben. Tevens wordt gewerkt aan verschillende kerninstrumenten waaronder Programma's, Monitoring en Vergunningen.

Door de Omgevingswet wijzigt onze invloed op milieugebied vanwege decentralisatie van bevoegdheden. Voor het nieuwe omgevingsplan zal een milieueffectrapportage worden opgesteld, waarbij beleidskeuzes expliciet worden gemaakt. Parallel daaraan is er een aantal ontwikkelingen in wet- en regelgeving op Europees en nationaal niveau die van invloed zijn op keuzes in het programma gezonde leefomgeving en het omgevingsplan.

Landelijk gebied

Wij werken door aan de uitvoering van de regelingen (onder andere piekbelasters), pilot ondernemingsplannen, interimbeleid agrarische ontwikkelingen, kennisdeling natuurinclusieve landbouw, implementeren van DAW (bodem&water) aanpak, begeleiden agrariërs bij het ontwikkelen of beëindigen van hun bedrijf en nemen een actievare rol in het grondbeleid voor het landelijk gebied. Analoot aan het ontwikkelkader Ede-stad werken wij aan een ontwikkelkader Landelijk gebied. Met de aanpak van onder meer Levend landschap, functiewisselingsbeleid en erfdelen werken we ook aan de kwaliteit van het landelijk gebied.

Wij vinden het gebiedsgericht werken een belangrijke aanpak, en gaan dan ook verder met gebiedsprocessen in het landelijk gebied samen met gebiedspartijen en andere overheden, zoals in het Binnenveld, het Renkums Beekdal en het landbouwgebied Ede-Barneveld.

In 2025 implementeren we het programma Robuuste Natuurversterking. Hierin is opgenomen hoe we werken aan het beschermen en herstellen van de groene leefomgeving en het natuurlijk systeem. In het programma is opgenomen wat we willen bereiken, waar en hoe we hieraan gaan werken.

Een nieuw onderdeel van het programma Robuuste Natuurversterking is het klimaatadaptatieplan 2025-2028 waarbij de verplichtingen uit het hoofdlijnenakkoord verder worden uitgewerkt.

In het landelijk gebied spelen grote opgaven op het gebied van landbouw, natuur, gezondheid, klimaat en milieu. In de Foodvalley is het regionale plan vastgesteld dat richting geeft aan onze gezamenlijk aanpak.

Recreatie en toerisme

De vraag naar recreatieve en toeristische activiteiten in Ede blijft toenemen. Enerzijds door de verwachte groei van het aantal inwoners, anderzijds door de toename van het toerisme binnen en naar Nederland. Het anticiperen op deze toename blijft van belang. Dit doen we door het in goede banen leiden van de toenemende aantallen (Veluwe) en uitbreiding van de mogelijkheden in het agrarisch landelijk gebied (Vallei).

Klimaat en Energie

Het huidige hoofdlijnenakkoord bevat nog steeds de doelen van het Klimaatakkoord. We zien diverse landelijke, provinciale en lokale ontwikkelingen in klimaat en energie die op elkaar ingrijpen. Het gaat daarbij om concrete zaken zoals het isoleren van woningen, de invloed van regionale netcongestie op de uitvoering van onze Omgevingsvisie en de voorgenomen inwerkingtreding van de landelijke Wet collectieve warmte. Daarnaast komt er een lokale routekaart naar klimaatneutraliteit en wordt de provinciale Omgevingsvisie vernieuwd.

Binnen deze ontwikkelingen verschilt de regierol van de gemeente per dossier. Er is nog een lange weg te gaan naar de tussendoelstelling in 2030 (inzet op 60% reductie van CO²-uitstoot). Onze strategie is om te blijven kijken naar waar lokaal en regionaal de meeste winst te behalen is. We sluiten aan op de behoeften van inwoners en nemen een regierol in de uitvoering van het Klimaatakkoord. Hierbij gebruiken we wetenschappelijke inzichten, zoals de winst in vraagstukken waarin energie-, circulaire-, en voedseltransitie met elkaar samenhangen.

Voor 2025 gelden de volgende prioriteiten: intensiveren van het isoleren van woningen en de warmtetransitie, doorgaan met oplossingen voor netcongestie en werk maken van circulaire economie voor klimaat. Zo bereiken we de ambities voor een klimaatneutraal Ede.

Huishoudelijk afval

De VNG onderhandelt met Verpact (verpakkingsindustrie) over nieuwe afspraken voor inzameling PMD-verpakkingsafval per 2025. Deze afspraken gaan onder andere over de vergoeding die gemeenten ontvangen voor de inzameling van PMD-verpakkingen en het verhogen van hergebruik van verpakkingen. De afspraken kunnen gevolgen hebben voor de inzameling van verpakkingsafval in Ede en de vergoeding die wij ontvangen. In 2024 heeft Ede samen met vier andere gemeenten (gemeenschappelijke regeling Regio De Vallei) de verwerking van huishoudelijk restafval aanbesteed. Het nieuwe contract gaat in per april 2025. ACV bereidt een nieuw toekomstbestendig, circulair afvalbrengstation voor. Naar verwachting neemt ACV de nieuwe locatie medio 2029 in gebruik en bedragen de meerkosten in 2029 maximaal € 522.000. Deze meerkosten komen ten laste van product Afval in jaarschijf 2029.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Woningmarkt	18.075 N	41.958 N	13.002 N	11.087 N	1.755 N	5.197 N
Duurzaamheid en energie	16.859 N	20.380 N	20.462 N	17.907 N	17.699 N	18.735 N
Ruimtelijke Planvorming	16.875 N	20.604 N	18.761 N	15.634 N	14.637 N	14.772 N
Lasten programma	51.809 N	82.942 N	52.225 N	44.627 N	34.092 N	38.704 N
Woningmarkt	16.737 V	37.388 V	11.824 V	9.777 V	106 V	3.045 V
Duurzaamheid en energie	14.727 V	19.541 V	20.455 V	18.852 V	18.636 V	19.305 V
Ruimtelijke Planvorming	6.449 V	6.599 V	5.368 V	5.137 V	5.137 V	5.137 V
Baten programma	37.913 V	63.527 V	37.647 V	33.766 V	23.880 V	27.487 V
Saldo van baten en lasten	13.896 N	19.414 N	14.578 N	10.861 N	10.212 N	11.217 N
Storting reserve	7.776 N	4.975 N	2.962 N	3.094 N	2.601 N	2.113 N
Onttrekking reserve	8.140 V	7.770 V	1.442 V	416 V	449 V	704 V
Resultaat	13.532 N	16.619 N	16.098 N	13.539 N	12.363 N	12.627 N

Productgroep Woningmarkt

Doel

We streven naar een functioneel en financieel passende woning voor alle inwoners en woningzoekenden (meer specifiek voor alle volkshuisvestelijke doelgroepen) en streven daarmee naar de opbouw van een woningvoorraad passend bij de behoefte(n) van inwoners en bij de groeiprognozes van bevolking en huishoudens tot 2030.

Ketenpartners

We werken samen met Rijk, Provincie en de Regio Foodvalley aan onze woningbouwopgave. Hierbij zijn onder andere de woningbouwcorporaties en andere marktpartijen zoals projectontwikkelaars/bouwers, beleggers, makelaars, lokale/regionale koepels, zorgaanbieders, uitzendbureaus, werkgevers en huisvesters van arbeidsmigranten nauw betrokken.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Regionaal woningbehoefte onderzoek (volgt)
- [Beleidsregel prijsgrenzen en woningbouwprogrammering gemeente Ede 2024](#)
- [Woonzorgvisie 2024-2034 gemeente Ede \(2024\)](#)
- [MPG 2024\(2024\)](#)
- [Huisvestingsverordening gemeente Ede 2024-2027 \(2024\)](#)
- [Nota woningbouwproductie 2023 \(2023\)](#)
- [Verordening doelgroepen sociale woningbouw en middenhuur gemeente Ede \(2023\)](#)
- [Woondeal 2022-2030 Regio Foodvalley \(2023\)](#)
- [Landelijke monitor studentenhuysvesting 2023 \(2023\)](#)
- [Omgevingsvisie Ede 2040. Dierbaar. Duurzaam. Dynamisch. \(2022\)](#)
- [Nationale Bouw- en Woonagenda ministerie VRO \(2022\)](#)
- [Prestatieafspraken 2021-2025 \(jaarschijf 2024\) Woonstede, gemeente Ede, Huurdersbond Ede e.o. en huurdersorganisatie Bennekom \(2021\)](#)
- [Woonbehoefte op kernniveau in de gemeente Ede \(2021\)](#)
- [Locatieonderzoek Studentenhuysvesting Ede \(2021\)](#)

- [Regeling Koopgarant gemeente Ede](#) (2020)
- [Notitie uitgangspunten huisvesting arbeidsmigranten](#) (2019)
- [Beleidsnotitie betaalbare huur- en koopwoningen](#) (2019)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel	In 2040 zijn er voldoende woningen voor specifieke doelgroepen zoals jongeren, ouderen, mensen met een zorgvraag, spoedzoekers en arbeidsmigranten.
Prestaties	• We vertalen de woonzorgvisie in concreet toepasbare eisen en criteria voor woningbouwplannen en ruimtelijke inbedding. • We borgen wonen en zorg in de beleidsregel prijsgrenzen en woningbouwprogrammering • We maken afspraken met corporaties en zorgpartijen. • We nemen de woonvormen rondom ouderenhuisvesting op in onze monitoring.

Subdoel	In de periode 2024-2040 wordt 60% van de nieuwbouw betaalbaar* – Sociale huur bij corporaties 30%, – Sociale koop laag (Koopgarant) 10% en – Sociale koop hoog en/of middenhuur 20%. * Het percentage kan wijzigen als gevolg van de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting.
Prestaties	• We maken afspraken met corporaties over sociale huurwoningen. • We maken afspraken met marktpartijen over sociale koop en middenhuur.

Subdoel	In 2040 is de bestaande woningvoorraad beter benut zodat meer mensen zijn gehuisvest.
Prestaties	• We weten waar de mogelijkheden liggen voor het beter benutten bestaande voorraad. • We hebben heldere kaders voor initiatiefnemers. • Er ligt een besluit waar we actief inzetten op het beter benutten van de bestaande voorraad.

Subdoel	We geven uitvoering aan nieuwe wet- en regelgeving
Prestaties	• Er is een meldpunt voor de Wet betaalbare huur. • We starten met het opstellen van een Volkshuisvestingsprogramma (voortkomend uit de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting).

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Totaal aantal nieuwe gereedgemelde woningen (netto) inclusief flexwoningen	1.157	748	745	621	913	652	n.v.t.
Aantal gesloopte woningen	26	30	130	72	70	43	n.v.t.
Gemiddelde verkoopprijs van woningen	282	303	342	438	438	452	n.v.t.
Verkoopsnelheid woningen mediaan (in dagen)	43	35	28	22	23	22	n.v.t.
Bron NVM.							
Gemiddelde zoektijd sociale huur	3,0	2,6	2,4	2,8	3,2	3,5	n.v.t.
Zoektijd in jaren. Betreft huurwoningen.							
Percentage gerealiseerde sociale huurwoningen door marktpartijen	-	-	-	-	11	22	n.v.t.
Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen							

Effectindicatoren			Metingen 31-12				Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Percentage woningen in gemeente Ede in eigendom van woningcorporaties	20,6	21,4	21,1	20,7	22	22	23

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Totaal aantal nieuwe gereedgemaakte woningen (bruto)	1.183	778	875	693	983	707	750
Aantal gerealiseerde flexwoningen	-	-	-	-	0	0	60
Percentage gerealiseerde sociale huurwoningen door corporaties	-	-	-	-	89	78	100*
<i>Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen. * We streven naar 30% (liefst meer) sociale huurwoningen van de gehele woningbouwproductie. Van de te bouwen sociale huurwoningen willen we het liefst dat alles (dus 100%) door de corporaties wordt gerealiseerd.</i>							
Percentage gerealiseerde sociale koopwoningen laag (inclusief koopgarant)	-	-	-	-	5	2	10
<i>Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen</i>							
Percentage gerealiseerde sociale koopwoningen hoog en/of middenhuurwoningen	-	-	-	-	6	23	20
<i>Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen</i>							
Percentage betaalbare woningen van de totale (bruto)productie	-	-	-	-	76	46	60
<i>Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	18.075 N	41.958 N	13.002 N	11.087 N	1.755 N	5.197 N
Baten	16.737 V	37.388 V	11.824 V	9.777 V	106 V	3.045 V
Storting reserve	5.067 N	1.517 N	899 N	534 N	43 N	443 V
Onttrekking reserve	4.395 V	3.360 V	105 V	110 V	110 V	115 V

Toelichting

Binnen het beleidsproduct wonen spelen enkele grote wijzigingen in 2025 ten opzichte van 2024:

- Vanuit het fonds Woningbouw zijn voor 2024 impulsen geraamd (incidenteel € 3,0 miljoen lasten en onttrekkingen).
- Voor flexwonen en opvang ontheemden is in 2024 nog incidenteel € 250.000 beschikbaar vanuit de reserve Opvang & begeleiding specifieke doelgroepen.
- Vanuit een resultaatsbestemming bij de Jaarrekening 2023 is € 190.000 overgeheveld naar 2024 ten behoeve van het programma Hoogbouw Ede Zuid.
- De toegekende middelen voor het ontwikkelkader Ede Stad liggen in 2025 € 164.000 lager dan in 2024. Voor dit ontwikkelkader zijn bij de perspectiefnota 2025 middelen toegekend voor fase 2 en vaststelling van het ontwikkelkader door de gemeenteraad in 2025.

De begrote reservemutaties, lasten en baten zijn gebaseerd op de projectplanningen zoals deze bij het MPG 2024 zijn vastgesteld. De daling van baten (€ 25,5 miljoen) en lasten (€ 26 miljoen) is hoofdzakelijk gevolg van de verwachte afronding van de grondexploitatie projecten Kazerneterreinen (Simon Stevin, Elias Beeckman en Maurits Noord) en Kop van de Parkweg zoals die in het MPG 2024 zijn voorzien. Dit komt tot uitdrukking in de baten en lasten en de hiermee samenhangende voorziening verliesgevende grondexploitaties.

Productgroep Duurzaamheid en energie

Doel

Een groene en gezonde gemeente. Door nieuwe perspectieven op hoe we wonen, omgaan met energie, landbouw, natuur, mobiliteit en economie te integreren. Om samen verder te gaan naar een klimaatneutraal Ede.

Ketenpartners

We werken samen met vele publieke en private organisaties, zoals Energie Samen Foodvalley, energiecoöperatie ValleiEnergie, Malkander, Tot Uw Dienst! Fixbrigade Ede, Liander, Woonstede, Warmtebedrijf Ede, ACV Groep, provincie Gelderland, Rijkswaterstaat Oost-Nederland en regiogemeenten Foodvalley.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Omgevingsvisie Ede 2040. Dierbaar. Duurzaam. Dynamisch \(2022\)](#)
- [Zero emissie Stadslogistiek raadsbesluit \(2024\)](#)
- [Liander uitbreiding stroomnet van Ede \(2024\)](#)
- [Edese isolatieaanpak \(2024\)](#)
- [Actualisatie energiedoelen in routekaart energieneutraal \(2024\)](#)
- [Koersnotitie Mobiliteit \(2023\)](#)
- [Strategische agenda voor een duurzame warmtevoorziening in Ede \(2022\)](#)
- [Transitievisie Warmte - wonen in Ede zonder aardgas \(2021\)](#)
- [Regionale Energiestrategie Foodvalley 1.0 \(2021\)](#)
- [Startnotitie proactieve laadvisie en plaatsingsbeleid \(2021\)](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel	40% van de energie in 2030 is hernieuwbaar (afkomstig uit wind, zon, biomassa, bodem of lucht).
Prestaties	• Hernieuwbare elektriciteitsopwekking op dubbel ruimtegebruik, restgronden en daken stimuleren; door te starten met tender Zonneline A12-A30 en zonnenveld Schampsteeg op te leveren. • Continueren huidige aanjaagfonds voor slimme oplossingen van bedrijven en andere organisaties voor netcongestie. • Slimme oplossingen voor netcongestie stimuleren; door verkenning van kansen voor energiehubs op bedrijventerreinen en voor congestieneutraal bouwen van nieuwe woonwijken.
Subdoel	Afname energieverbruik (in bestaande gebouwen) met 17% in totaal in 2030 t.o.v. 2018.
Prestaties	• Lokale Aanpak Isolatie voor woningeigenaren implementeren; door tenminste 1 isolatiemaatregel getroffen te hebben bij 1.000 huishoudens en te starten met aanpak voor VvE's. • Transitievisie Warmte implementeren door minimaal 3 nieuwe buurten op te starten en 3 buurtuitvoeringsplannen vast te laten stellen. • Te nemen isolatiemaatregelen door particuliere verhuurders stimuleren; door 100 energiescans voor kleine particuliere verhuurders. • Proactieve plaatsing van laadpalen voor elektrische voertuigen stimuleren. • Projecten implementeren vanuit visie op deelmobiliteit; pilot deelbakfietsen voortzetten, mobiliteitsfonds in centrum opzetten en verkennen mogelijkheid deelfietsstelsel Ede-Wageningen. • Implementeren voorbereiding inwerkingtreding zero-emissiezone voor stadslogistiek 2030.
Subdoel	Minder restafval uit huishoudens en meer brongescheiden afvalinzameling bij huishoudens.
Prestaties	• Anticiperen op afspraken producentenverantwoordelijkheid; onder meer met verpakkingsector en textielsector. • Verbeteren kwaliteit gescheiden ingezameld afval.

- Rapportage aan de Raad over stand van zaken over huishoudelijk afval en uitvoeren van de daaruit voortkomende maatregelen.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Gerealiseerde bijdrage aan CO2-reductie als gevolg van afvalbeheer	261	262	280	270	289	288	n.v.t.
<i>Ton CO2-reductie per miljoen kg huishoudelijk afval en grondstoffen.</i>							
Oordeel inwoners duurzaamheid gemeente Ede	6,5	-	6,5	-	6,5	-	n.v.t.
<i>Uitgedrukt in rapportcijfer van 1 t/m 10, waarbij 1 = helemaal niet duurzaam, 10 = zeer duurzaam. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Oordeel inwoners eigen duurzame leefstijl	6,6	-	6,8	-	7,2	-	n.v.t.
<i>Uitgedrukt in rapportcijfer van 1 t/m 10, waarbij 1 = helemaal niet duurzaam, 10 = zeer duurzaam. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Percentage woningen met zonnepanelen in Ede	11	14	18	22	27	n.n.b.	n.v.t.
<i>Aandeel woningen met zonnepanelen. Meting 2023 nog niet beschikbaar in klimaatmonitor.</i>							
Percentage woningen met zonnepanelen Nederland	9	12	16	20	25	n.n.b.	n.v.t.
<i>Aandeel woningen met zonnepanelen Nederland. Meting 2023 nog niet beschikbaar in klimaatmonitor.</i>							
Aantal elektrische auto's per 10.000 auto's	177,9	239,6	340,3	479,0	671,4	920,9	n.v.t.
<i>Data door klimaatmonitor met terugwerkende kracht aangepast.</i>							

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Percentage brongescheiden huishoudelijk afval	76,5	77	77	77	77	77	75
<i>(totaal huishoudelijk afval - huishoudelijk restafval) / totaal huishoudelijk afval.</i>							
Aantal kg huishoudelijk restafval per jaar	107	107	112	111	100	100	100
<i>Kg per inwoner per jaar. De streefwaarde is gebaseerd op het landelijke programma VANG (Van Afval Naar Grondstof).</i>							
Totaal energieverbruik in TeraJoule in de gemeente Ede	9.912	9.758	8.957	9.150	8.649	n.n.b.	9.200
Energiegebruik gebouwde omgeving (in TeraJoule)	4.502	4.414	4.142	4.407	n.n.b.	n.n.b.	3.900
<i>Bron: Landelijke klimaatmonitor. Metingen 2022 en 2023 zijn nog niet bekend bij Rijkswaterstaat Klimaatmonitor.</i>							
Totaal opgewekte zonnestroom via zonnepanelen (TJ)	88	131	205	287	371	451*	470
<i>* Prognose.</i>							
Totale hoeveelheid opgewekte windenergie (TJ)	39	39	43	37	33	n.n.b.	33
Totale warmte geproduceerd door warmtebedrijf (in TJ)	467	522	567	635	677	745*	845
<i>* Prognose.</i>							

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Mobiliteit - percentage groene auto's wagenpark gemeente Ede	28,0	48,7	39,5	40,5	50	51,3	55
<i>Aandeel auto's dat op biogas rijdt, hybride of elektrisch is, in het bezit van de gemeente Ede.</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	16.859 N	20.380 N	20.462 N	17.907 N	17.699 N	18.735 N
Baten	14.727 V	19.541 V	20.455 V	18.852 V	18.636 V	19.305 V
Storting reserve	877 N	1.377 N	1.877 N	2.377 N	2.377 N	2.377 N
Onttrekking reserve	1.098 V	1.002 V	617 V	0 N	0 N	0 N

Toelichting

De wijziging van baten en lasten naar € 20,4 miljoen per 2025 wordt veroorzaakt door de volgende mutaties:

Afvalstoffenheffing

De toename van baten is voor € 1,2 miljoen gevolg van de stijging van de afvalstoffenheffing per 2025. Deze dekt de toename van de lasten, die worden veroorzaakt door:

- Indexatie en areaaluitbreiding (€ 0,2 miljoen).
- Het toewerken naar volledige kostendekkendheid (€ 0,5 miljoen).
- Prijs- en loonkostenstijgingen (€ 0,5 miljoen).

Voor nadere informatie over de ontwikkeling van de afvalstoffenheffing verwijzen we naar de paragraaf Lokale Heffingen.

Klimaatadaptatie

Bij de programmarekening 2023 is budget naar 2024 doorgeschoven voor klimaatadaptatieve maatregelen ten behoeve van het project 'Stadspark'. Dit budget komt per 2025 te vervallen en zorgt voor een daling van de lasten en hiermee samenhangende onttrekking van de reserve met € 130.000.

Verkabeling

De verkabeling wordt bekostigd vanuit de reserve Investeringsimpuls Ede. De begroting van 2024 en 2025 is conform de overeenkomst met Liander in de begroting verwerkt. De planning gaat uit van de start uitvoering in 2024, waarbij de meeste werkzaamheden in 2024 plaatsvinden. Het gedeelte voor 2025 is als onttrekking aan de reserve in 2025 begroot.

Reserve Bodem

In de Perspectiefnota 2025-2028 is het besluit genomen om de reserve Bodem per 2024 op te heffen en de middelen ter hoogte van € 352.000 incidenteel via de reserve vrij te laten vallen. Deze middelen worden omgezet naar structureel budget van € 30.000 per jaar vanaf 2025.

Opgave Klimaat en Energie

Het programma Ede Energieneutraal zet vanuit de ambities van het Rijk en de daaraan verbonden middelen in op het continueren en bestendigen van de ambities in Ede. De eerste tranche Rijksmiddelen zijn in 2023 uitgekeerd. Deze middelen hebben een doorlooptijd van meerdere jaren, zoals middelen voor Energiearmoede, welke eind 2025 aflopen. In 2025 zien we dit al terug in een afloop van budgetten en is er € 200.000 minder aan baten begroot en liggen ook de lasten circa € 100.000 lager.

Productgroep Ruimtelijke planvorming

Doel

Gemeente Ede biedt haar inwoners en passanten een aantrekkelijke woon-, werk- en leefruimte waarin de fysieke, sociale en economische activiteiten in samenhang worden ontwikkeld binnen de draagkracht van onze dragende systemen (natuurlijk systeem, mobiliteit, energienetwerken, omgevingskwaliteit).

Ketenpartners

Onder andere ministeries (BZK, LNV, I&W en EZK), provincies Gelderland én Utrecht, gemeenten (Foodvalley, Groene Metropool Regio, Veluwe en andere omliggende gemeenten), IPO, VNG, Omgevingsdienst De Vallei, Veiligheidsregio Gelderland-Midden, brancheorganisaties (KHN en Recron), terrein behorende organisaties (Gelders Landschap en Kastelen, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Mooi Binnenveld, etc), Agrarische natuurverenigingen, Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Natuur- en Milieu Gelderland, IVN,

LTO-Noord/Gelderse Vallei, vrijwilligersstichtingen/platforms, Veluwe Board, Ede Marketing, Visit Veluwe, toeristische ondernemers.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme 2024-2027](#) (2023)
- [Programmaplan regio Vitale Vakantieparken 2023-2025](#) (2023)
- [Omgevingswet](#)
- [Omgevingsvisie Ede 2040 Dierbaar. Duurzaam. Dynamisch.](#) (2022) en [Stadsvisie Ede 2030](#) (2017)
- [Verstedelijkingsstrategie 'Meer Landschap, Meer Stad' Arnhem Nijmegen Foodvalley Deel 1](#)
[Verstedelijkingsconcept Wijzigingsvoorstellen bij Deel 1 - Deel 2 Opgavebeschrijvingen: Onderzoeksagenda voor gebiedsuitwerkingen Erratum bij Deel 2](#)
- [Nota Maatschappelijk Ondernemend Grondbeleid](#) (2022)
- [Biomorfologische kaart](#) (2020)
- [Puntensysteem natuurinclusief bouwen](#) (2020)
- [Schone Lucht Akkoord](#) (2020)
- [Programmaplan Klimaatadaptatie](#) (2020)
- [Manifest van Salentein](#) (2017) -> landbouwnetwerk regio Foodvalley (2020)
- [Regiodeal Foodvalley 2019](#) (2019)
- [Ruimtelijk ontwikkelingskader recreatieparken](#) (2019)
- [Inspiratieboekje vakantieparken](#) (2019)
- [Levend landschap Ede 2019-2021](#) (2019)
- [Landbouwvisie](#) (2019)
- [Programma Biodiversiteit](#) (2019)
- [Handreiking omgevingskwaliteit](#) (2019)
- [Menukaart Regio FoodValley](#) (2018)
- [Samenwerkingsovereenkomst Veluwe Agenda \(gebiedsopgave Veluwe\)](#) (2018)
- [Beleidsuitwerking functiewisselingswoningen Ede](#) (2018)
- [Visie op Recreatie en Toerisme gemeente Ede](#) (2017)
- [Bestuursakkoord Vitale Vakantieparken](#) (2017)
- [Veluwe Agenda](#) (2017)
- [Samenwerkingsovereenkomst regionale toeristische marketing Veluwe](#) (2017)
- [VOR, Visie Openbare Ruimte](#) (2016)
- [Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouderij](#) (2016)
- [Nota Vertrouwen en verantwoordelijkheid, Beleid op Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving](#) (2016)
- [Structuurvisie buitengebied](#) (2011)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel	Wij werken concernbreed vanuit de omgevingsvisie.
Prestaties	• Wij faciliteren ontwikkelingen door heldere en vindbare kaders, gebaseerd op de 5 strategische keuzen van de omgevingsvisie. • Wij werken vanuit de opgave, dat wil zeggen actief ophalen van ontwikkelingen en wensen vanuit de samenleving. • Wij werken via thematische programma's en gebiedsprogramma's aan onze opgaven.

Subdoel	We implementeren de Omgevingswet.
Prestaties	• We werken volgens de letter en de geest van de Omgevingswet. • Wij maken de Omgevingsvisie Ede 2040 geschikt voor digitale raadpleging in DSO. • Wij werken aan het Omgevingsplan Ede, ter vervanging van het Omgevingsplan van rechtswege.
Subdoel	Een gezondere leefomgeving in samenhang met ruimtelijk beleid.
Prestaties	• Een programma Gezonde Leefomgeving opstellen. • Regionaal uitvoering geven aan Schone Lucht Akkoord en pilotprojecten (landbouw). • Start realisatie van het ondergronds brengen van de 50 kV hoogspanningslijn boven Ede.
Subdoel	Herstel en robuuste versterking van de Edese natuur.
Prestaties	• Herstel van het natuurlijk systeem vormt de basis voor onze ruimtelijke ontwikkelingen. • Verder integreren van onze activiteiten op het gebied van natuur, biodiversiteit, groen landschap en klimaatadaptatie in één opgave met één jaarplan. • Opstellen van een investeringsagenda Robuuste Natuurversterking en start werving van fondsen hiervoor. • Uitvoeren van gebiedsprocessen rondom natuur, zoals in De Ginkel, Renkums Beekdal en Otterlo.
Subdoel	Een Klimaatadaptief Ede
Prestaties	• Water en bodem zijn sturend bij onze (ruimtelijke) ontwikkelingen. • Klimaatadaptief handelen bij fysieke maatregelen in de leefomgeving. • Uitvoeren en implementeren uitvoeringsagenda klimaatadaptatie. • Inzicht in vooruitgang en weten wat we waar moeten doen. • Vanuit Steenbeek Ede versterken bewustwording en aanjagen tot klimaatadaptief handelen van inwoners, ondernemers en organisaties.
Subdoel	Transitie naar natuurinclusieve en circulaire landbouw met een duurzaam toekomstperspectief voor de agrariërs.
Prestaties	• Het bevorderen van natuurinclusief en circulair ondernemen. • Het stimuleren van verduurzaming van de voedselproductie, gezondere voedselomgeving en gezondere leefomgeving middels het uitvoeringsprogramma landbouw. • Het actief deelnemen aan de regionale samenwerking op landbouw. • Actief bijdragen aan gebiedsprocessen zoals in Binnenveld en Ede-Barneveld.
Subdoel	Permanente groei van initiatieven vanuit en met de maatschappij voor landschapsversterking en versterking van de biodiversiteit.
Prestaties	• Extra impuls geven aan realisatie groen-blauwe raamwerk met ketenpartners/bewoners. • Uitvoering geven aan project Levend Landschap, begeleiden vrijwilligersgroepen en organiseren cursusprogramma Levend Landschap voor bewoners. • Organiseren bijeenkomsten voor bewoners en ambtenaren gericht op kennisdeling en inspiratie om het ontwikkelde Landschap op de kaart toe te passen.
Subdoel	Een veelzijdig, aantrekkelijk en kwalitatief hoogwaardig aanbod in dag- en verblijfsrecreatie dat aansluit bij de wensen van recreanten en toeristen. Het aanbod is in goede balans met natuurwaarden en leefbaarheid op de Veluwe en draagt bij aan een toename van bestedingen en werkgelegenheid in Ede.

Prestaties

- Ontwikkelen van recreatie en toerisme in het agrarische gebied (Vallei) in samenwerking met de regio Foodvalley.
- Uitvoeren van acties ten behoeve van bestemmingsmanagement op de Veluwe. We werken aan ontvangstlocaties, routes, duurzaamheid en beleavingsgebieden. In samenwerking met Veluwe-op-1 en de provincie Gelderland.
- Invulling geven recreatie en toerisme in stad en dorpskernen, waaronder ideeëvorming (landschaps)parken in en om Ede stad.
- Uitvoering aanpak Vitale vakantieparken lokaal en regionaal op drie sporen: economisch, ruimtelijk en veiligheid. In samenwerking met Vitale vakantieparken Veluwe.

Indicatoren

Beeldindicatoren

			Metingen 31-12				Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Aantal landbouwbedrijven gevestigd in gemeente Ede	690	683	660	646	631	633	n.v.t.
Functiewisselingen buitengebied	5	6	1	5	5	7	n.v.t.
Aantal plannen in buitengebied waarbij woningen zijn gerealiseerd middels inzet van sloop van agrarische bebouwing.							
Sloopmeters per jaar	5.141	16.979	9.148	21.414	24.486	25.317	n.v.t.
Aantal m ² gesloopte aanwezige agrarische bedrijfsbebouwing.							

Effectindicatoren

			Metingen 31-12				Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Waardering landschap buitengebied door inwoners	93	-	93	-	87	-	-
Percentage inwoners dat landschap aantrekkelijk vindt. Wordt tweejaarlijks gemeten.							
Subsidieaanvragen voor groene schoolpleinen	-	8	6	2	8	2	4

Prestatie-indicatoren

			Metingen 31-12				Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Aanleg natuur- en landschapontwikkeling	6	5	5	5	5	5	5
Aantal hectare gerealiseerde nieuwe landschapselementen.							
Aantal klompenpaden	11	11	11	11	11	11	12

Vervallen indicatoren

			Metingen 31-12				Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Ratingpositie van de MTB-route Ede in Nederland	4	2	6	5*/16**	13	5/36	-
* in Gelderland. **in Nederland. Indicator vervalt. Er start een nieuw uitvoeringsprogramma; bij de volgende begroting worden nieuwe indicatoren vastgesteld.							
Tevredenheid over wandelroutes	-	-	7,7	-	7,8	-	-
Rapportcijfer. Wordt tweejaarlijks gemeten. Indicator vervalt. Er start een nieuw uitvoeringsprogramma; bij de volgende begroting worden nieuwe indicatoren vastgesteld.							
Tevredenheid over ruiterroutes	-	-	7,4	-	7,2	-	-
Rapportcijfer. Wordt tweejaarlijks gemeten. Indicator vervalt. Er start een nieuw uitvoeringsprogramma; bij de volgende begroting worden nieuwe indicatoren vastgesteld.							
Tevredenheid over fietsroutes	-	-	7,8	-	7,8	-	-
Rapportcijfer. Wordt tweejaarlijks gemeten. Indicator vervalt. Er start een nieuw uitvoeringsprogramma; bij de volgende begroting worden nieuwe indicatoren vastgesteld.							
Tevredenheid over MTB-routes	-	-	8,3	-	8,1	-	-
Rapportcijfer. Wordt tweejaarlijks gemeten. Indicator vervalt. Er start een nieuw uitvoeringsprogramma; bij de volgende begroting worden nieuwe indicatoren vastgesteld.							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	16.875 N	20.604 N	18.761 N	15.634 N	14.637 N	14.772 N
Baten	6.449 V	6.599 V	5.368 V	5.137 V	5.137 V	5.137 V
Storting reserve	1.831 N	2.081 N	186 N	184 N	181 N	179 N
Onttrekking reserve	2.646 V	3.408 V	719 V	306 V	339 V	589 V

Toelichting

De begrote baten en lasten dalen per saldo vanaf 2025 door de volgende ontwikkelingen in de diverse ruimtelijke projecten:

Spoorzone en Parklaan

Met de afronding van de Parklaan en de voortgang van de Spoorzone stijgen de rentelasten en starten voor de Parklaan in 2025 de eerste afschrijvingen. Samen met een verhoging van de interne rekenrente naar 2,3% leidt dit tot een stijging van de kapitaallasten in 2025 met € 928.000.

WFC Experience

Met het beëindigen van het project World Food Experience zijn de in de begroting opgenomen subsidies aan stichting WFC Experience komen te vervallen. Wel zijn incidenteel in 2024 nog voor de volgende onderdelen middelen beschikbaar in de begroting:

- Afhandeling verplichtingen vanuit WFC Experience met Belastingdienst.
- Uitwerking van een ontwikkelkader WFC en een visie Stationsomgeving.

Bovenstaande leidt in 2025 tot een daling van lasten en onttrekkingen uit de reserve met € 653.000.

Facilitaire plannen

In de Programmabegroting 2024-2027 zijn voor 2024 middelen beschikbaar gemaakt om facilitaire plannen te kunnen uitvoeren. Deze middelen zijn in 2025 niet beschikbaar waardoor lasten dalen met € 500.000. Middels de Ontwikkel- en Investeringsstrategie zal jaarlijks worden gemonitord wat nodig is om facilitaire plannen ten uitvoer te brengen en hiervoor tijdig budget te reserveren in de begroting.

Verwerving stikstofrechten

In 2024 is voor € 1,8 miljoen stikstofruimte verworven om compensatie te bieden aan de realisatie van een groot aantal ruimtelijke projecten binnen de gemeente Ede, waar extern salderen noodzakelijk is. Deze eenmalige storting komt per 2025 niet meer in terug in de begroting.

Opgave Landelijk gebied

De begroting van het landelijk gebied kent enkele mutaties per 2025. Naast de diverse programma's voor onder andere Landbouw en Natuur zijn bij de perspectiefnota voor 2025 extra incidentele middelen toegekend voor inzet op het actief grondbeleid (€ 0,5 miljoen) en inzet op niet benutte milieuvergunningen (€ 0,2 miljoen). De baten wijzigen in de begroting 2025 vanwege wijziging van subsidies en bijdragen in 2025.

Gebiedsprogramma De Ginkel

Voor gebiedsprogramma De Ginkel nemen de baten en lasten in de begroting 2025 af met € 1,6 miljoen als gevolg van de afronding van het programma in 2024 en start van de jaarlijkse kapitaallasten. Het grootste deel van het hele plan De Ginkel is afgerond in 2024 en de laatste activiteiten worden in 2025 afgerond. Dit heeft geen gevolgen voor de te ontvangen subsidies. Daarnaast zijn er enkele reservemutaties rondom de ingestelde

reserve De Ginkel (ingesteld bij de Voorjaarsbrief 2024-2027), zoals ook toegelicht bij productgroep Vastgoed (programma 8).

Uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme

In de Programmabegroting 2024-2027 is er voor 2024 en verder structureel budget beschikbaar gesteld om uitvoering te geven aan het programma Recreatie en Toerisme. De begrote lasten liggen voor de jaarschijf 2025 € 113.000 lager dan in 2024.

Overige mutaties uitvoering Omgevingsvisie

De begroting kent voor de uitvoering van de omgevingsvisie meerdere incidenteel toegekende budgetten voor 2024 en 2025 die zorgen voor een mutatie in de begroting. Naast de hierboven genoemde onderwerpen betreft dit middelen voor onder andere de uitvoering van het gebiedsproces Otterlo en inzet van een milieustrategie.

Bij de Programmarekening 2023 zijn daarnaast een aantal niet bestede budgetten uit 2023 overgeheveld naar 2024. Deze budgetten komen niet meer terug in de begroting 2025 en zorgen daarmee voor een daling van de lasten. Voorbeelden hiervan zijn gebiedsgerichte programma's Ederveen/De Klomp en Harskamp en het project Otterlo Onderlangs. Aan de hand van de ontwikkel- en investeringsstrategie worden zo nodig bij de Perspectiefnota 2026-2029 nieuwe middelen aangevraagd.

Doel programma

Een veilige samenleving in Ede.

Ontwikkelingen programma

Veiligheid is een basisbehoefte en vraagt om voortdurende aandacht. Gemeentelijke taken op het gebied van openbare orde blijven in politiek-maatschappelijke betekenis toenemen. Geopolitieke spanningen en conflicten elders in de wereld leiden tot onvoorziene vragen aan ons als gemeente, zoals de opvang, huisvesting en hulp en kunnen op de langere termijn ook druk zetten op onze weerbaarheid, waarden en welvaart. De toenemende militaire dreiging aan de oostgrens van Europa kan deze effecten versterken.

Minder zichtbare vormen van criminaliteit, zoals ondermijning en criminaliteit in het digitale domein nemen toe. Om de aanpak van overlast gevend en crimineel gedrag te begrenzen, wordt vaker naar het bestuursrecht en het gemeentelijk uitvoeringsapparaat gekeken. Dit legt extra druk op de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie.

Om adequaat op deze dynamiek in te spelen, werken wij met een flexibele context gedreven veiligheidsorganisatie die zichtbaar is in de wijken en oog heeft voor de menselijke maat bij de formulering en uitvoering van haar beleid. De druk op de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie is hoog vanwege:

- Toegenomen onvoorspelbaarheid, waardoor we rekening moeten houden met escalatie en opschaling. Bij maatschappelijke discussies over veerkracht en paraatheid betrekken we bedrijven, organisaties en burgers om Ede weerbaar te houden.
- Mede door vergrijzing kampen onze partners, zoals politie, OM en GGZ met personele schaarste en wachtlijsten. Doordat adequate zorg uitblijft, ontregelen kwetsbare inwoners sneller. Om dit te voorkomen wordt vaker een beroep gedaan op een persoonsgerichte en bestuursrechtelijke aanpak en coördinatie.
- Inwoners zijn kritischer geworden, wachten minder af, maken vaker gebruik van WOO en bezwaarprocedures. Ook benaderen inwoners College en Raadsleden vaker rechtstreeks over hun persoonlijke problematiek.

Op de geprioriteerde thema's in het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 zien we de volgende ontwikkelingen.

1. Openbare Orde en Veiligheid

De digitale transitie biedt meer mogelijkheden én brengt veiligheidsrisico's met zich mee. Met name de snelle ontwikkeling en toegankelijkheid van artificial intelligence zorgt voor nieuwe vormen van criminaliteit. Valse verzoeken om financiële hulp door bekenden en deepfakes met desinformatie zijn bijna niet meer van echt te onderscheiden. We maken onze inwoners weerbaar met voorlichting.

Organisatoren van evenementen kampen met een terugloop van vrijwilligers, toegenomen kosten en aangescherpte regels rondom natuur en veiligheid. Dit maakt het organiseren complexer. Om DNA-evenementen in Ede te behouden is maatwerk, kennisbevordering en coaching nodig.

Brandweerkazerne Ede

Uit recente onderzoeken is gebleken dat de gekozen locatie aan de Peppelensteeg alsnog niet haalbaar is, omdat het Berg Bezink Bassin (BBB) niet aan te passen/te overkluizen is. Er is onderzoek gestart om een nieuwe locatie te vinden.

2. Ondernijning

De georganiseerde (drugs)criminaliteit is een risico voor de veiligheid en leefbaarheid. We zien onder meer een toename in het aantal drugsgerelateerde delicten, het aantal meldingen van mensenhandel en we zien dat criminele ZZP'ers de zorg misbruiken voor financieel gewin.

Hoewel we zelf nog geen signalen daartoe hebben, waarschuwt de Rijksrecherche gemeenten voor een toenemend risico van criminele inmenging en corrumpen van ambtenaren. Samen met onze veiligheidspartners zetten we in op preventie, weerbaarheid van de samenleving én onze eigen organisatie om de (drugs)criminaliteit terug te dringen. Het juridisch instrumentarium breiden we uit: Het Bibob-beleid actualiseren we en maken we toepasbaar bij inkoop (specifiek zorg), subsidies en vastgoedtransacties.

3. Zorg en Veiligheid

Voorzieningen zoals wonen, inkomen, onderwijs, klimaat en zorg zijn niet meer vanzelfsprekend. Dit heeft impact op gevoelens van zekerheid en veiligheid van onze inwoners. Het aantal meldingen over sociale overlast, waaronder personen met verward gedrag stijgt. Doordat de zorgvraag groter is dan het aanbod, stijgt het aantal escalaties. Er is sprake van een grotere verdeeldheid, met polarisatie als gevolg, waardoor de sociale samenhang onder druk staat.

4. Jeugd en veiligheid

Het zicht op jongeren is de laatste jaren afgenomen. Door fluïde netwerken en digitalisering worden jongeren makkelijker on- en offline gerekruteerd voor criminele activiteiten. Het zorgstelsel wordt herzien om jongeren eerder in beeld te krijgen en de aansluiting tussen zorg en veiligheid te versterken. Wij participeren in pilots, intensiveren onze samenwerking en zetten bemoeizorg in om kwetsbare jongeren te bereiken.

Toezicht & Handhaving Openbare Ruimte

Het inzetkader van Handhavers van de afdeling THOR is sinds de toekenning van de wapenstok tot september 2025 gewijzigd. Ondanks dat de wapenstok weer ter beschikking is, blijft het door het ministerie van Justitie en Veiligheid bepaalde criterium dat handhavers niet mogen worden ingezet in bepaalde situaties van kracht. Het inzetkader is hierop aangepast. Voor de werving van personeel wordt de strategie voortgezet voor de werving en selectie van nieuwe handhavers. Met regelmaat zullen vacatures bij de afdeling THOR worden gepubliceerd.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Veiligheid en Toezicht	15.283 N	16.753 N	16.804 N	16.603 N	16.319 N	16.210 N
Lasten programma	15.283 N	16.753 N	16.804 N	16.603 N	16.319 N	16.210 N
Veiligheid en Toezicht	810 V	754 V	755 V	755 V	755 V	755 V
Baten programma	810 V	754 V	755 V	755 V	755 V	755 V
Saldo van baten en lasten	14.473 N	15.999 N	16.050 N	15.848 N	15.565 N	15.455 N
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	103 N	142 N	142 N
Onttrekking reserve	182 V	375 V	45 V	0 V	0 V	0 V
Resultaat	14.291 N	15.625 N	16.005 N	15.950 N	15.707 N	15.597 N

Doel

Veiligheid heeft 1 productgroep. Het doel van deze productgroep is gelijk aan het programmadoel: Een veilige samenleving in Ede. In het integrale veiligheidsplan 2023-2026 (IVP) zijn naast de reguliere aanpak op het gebied van openbare orde en veiligheid de volgende hoofdthema's opgenomen: zorg & veiligheid, jeugd & veiligheid, ondermijning en de gedigitaliseerde criminaliteit. Deze thema's dragen allemaal bij aan het programmadoel.

Ketenpartners

Onder andere Politie; Openbaar Ministerie; Brandweer Ede; VGGM; Veiligheidshuis; woningcorporatie Woonstede; Malkander; ProPersona; RIEC; Veilig thuis; Veiligheidsnetwerk Oost Nederland en diverse maatschappelijke organisaties.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Gebiedsagenda's (2024-2027): [Ede de Dorpen](#); [Ede-Centraal](#); [Veldhuizen en Kernhem](#); [Ede-Zuid en Bennekom](#) (2023)
- [Koersnota Mobiliteit](#) (2023)
- [Integraal VeiligheidsPlan 2023-2026](#) (2022)
- [Oplegnotitie jaarschijf 2023 bij Meerjarenbeleidsplan Politie 2019-2022](#) (2022)
- [Algemene Plaatselijke Verordening \(APV\)](#) 2022
- [Regionale Veiligheidsstrategie 2019-2022](#) (2019)
- [Integraal Henneconvenant Oost-Nederland](#) (2019)
- Plan van aanpak Ondermijning (2019)
- [Beleidsplan Jeugd en Onderwijs 2019-2022](#) (2019)
- [Drank- en Horeca Nalevingsbeleid](#) (2017)
- [BIBOB-beleid \(Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur\)](#) (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel	De openbare orde en veiligheid is gewaarborgd.
Prestaties	• Inzet keurmerk veilig buitengebied. • Voorbereiding jaarwisseling. • Best practices toepassen in samenwerking met regionale partners, zoals andere gemeenten, OM en politie. • Toepassen mogelijkheden APV, zoals dwangsombeschikking bij aantreffen inbrekerswerktuigen. • Het op orde houden van een adequate crisisorganisatie. • Invloed uitoefenen op het aantal controles dat de politie uitvoert op het gebruik van alcohol, mobiele telefoons en snelheidsovertredingen. • Verdere vereenvoudiging van het evenementenvergunningsproces. • Voortzetting project KVV (kwaliteitsmeter veilig uitgaan). • Toepassen nalevingsbeleid (drank- en horecawet en APV).
Subdoel	Minder ondermijnende criminaliteit.
Prestaties	• Bewustwordingsacties uitvoeren. • Bibob-onderzoeken uitvoeren. • Integrale controles uitvoeren. • Opleggen van bestuurlijke maatregelen, zoals het sluiten van drugspanden. • Aanpak mensenhandel.

Subdoel	Minder jeugdcriminaliteit
Prestaties	• Inzet methode groepsaankpak. • Inzet persoons- en huishoudengerichte aanpak. • Nazorg na detentie. • Pilots 'omgevingsadvies' en 'rising stars'. • Weerbaarheid digitale criminaliteit en ondermijning d.m.v. Pilot hackshield.
Subdoel	Minder radicalisering en depolarisatie.
Prestaties	• Bijeenkomsten ter voorkoming radicalisering, deelnemen aan het duurzaam netwerk. • Presentaties voor professionals. • Regionaal en lokaal casusoverleg. • Deelname aan diverse kennisnetwerken. • Deelnemen aan landelijke taskforce. • Verkenning instrumentarium sociale media.
Subdoel	Minder kwetsbare inwoners met een veiligheidsrisico doordat we ze perspectief bieden.
Prestaties	• Toepassen van de mogelijkheden uit de APV, de Wet Aanpak Woonoverlast en overige bestuurlijke maatregelen. • Persoons- en huishoudengerichte aanpak personen verward gedrag.
Subdoel	Digitale veiligheid vergroten.
Prestaties	• Bewustwording acties uitvoeren. • Aanpak digitale veiligheid door opstellen, invoering en uitvoering van beleid.

Indicatoren

Beeldindicatoren			Metingen 31-12				Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Aantal aangetroffen hennepkwekerijen/drugspanden	10	8	11	6	5	4	n.v.t.
Rijden onder invloed	158	213	220	245	255	315	n.v.t.
<i>Aantal.</i>							
Aantal politieregistraties F90 Cybercrime	14	27	76	65	107	94	n.v.t.
Aantal meldingen Meld Misdaad Anoniem	-	-	-	-	57	53	n.v.t.
Aantal politieregistraties E38 Overlast als gevolg van alcohol en drugs	198	269	341	264	386	400	n.v.t.
Totaal aantal ritten Ambulancezorg Gelderland-Midden in gemeente Ede (1)				7.330	7.728	7.640	n.v.t.
Effectindicatoren			Metingen 31-12				Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Percentage inwoners dat zich veilig voelt in de eigen buurt	-	82	-	77	-	79	75
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Vernieling en misdrijven tegen de openbare orde	4,7	7,3	5,2	5,4	5,3	4,5	5
<i>Depla-indicator. Aantal voorvallen per 1.000 inwoners.</i>							
Percentage inwoners dat aangeeft dat overlast van omwonenden vaak voorkomt	-	5,0	-	6,5	-	6	5
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Percentage inwoners dat aangeeft dat overlast van groepen jongeren in de buurt vaak voorkomt	-	7,2	-	11,4	-	12	15
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Aantal verdachten misdrijven tot 23 jaar	280	310	260	250	280	230	300
<i>Leeftijd gewijzigd van 25 naar 23 jaar. De aantallen zijn hier voor alle jaren op aangepast.</i>							
Aantal (geregistreerde) gewelds- en seksuele misdrijven	3,7	3,8	3,4	3,0	3,1	2,8	3

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
<i>Aantal per 1.000 inwoners. Depla-indicator. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).</i>							
Aantal meldingen overlast jeugd	415	475	717	559	455	456	450
Aantal meldingen bij de politie van overlast door verward/overspannen persoon	657	628	762	648	772	935	935
Aantal (geregistreerde) diefstallen uit woningen	3,8	2,4	2,3	1,9	1,8	0,9	2
<i>Depla-indicator. Aantal per 1.000 inwoners.</i>							
Aantal (geregistreerde) fietsdiefstallen	725	476	508	767	922	727	450
Aantal aangiften geweld uitgaansgebied	74	69	30	19	52	22	50

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Aantal vuurwerkvrije zones	10	11	0	0	12	13	13

Vervallen indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Percentage van de spoedeisende A1 ritten ambulance die binnen de normtijd van 15 minuten ter plaatse is	92,5	92,5	92,2	91,1	89,2 (92,3*)	-	n.v.t.
<i>Indicator vervalt. VGGM levert deze informatie niet meer aan.</i>							
Percentage ritten waarin de brandweer in spoedeisende gevallen voldoet aan de wettelijke aanrijtijden	74	69	60	66	78	n.n.b.	n.v.t.
<i>Indicator vervalt. VGGM levert deze informatie niet meer aan.</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	15.283 N	16.753 N	16.804 N	16.603 N	16.319 N	16.210 N
Baten	810 V	754 V	755 V	755 V	755 V	755 V
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	103 N	142 N	142 N
Onttrekking reserve	182 V	375 V	45 V	0 V	0 V	0 V

Toelichting

De lasten op productgroep Veiligheid nemen per saldo met € 50.000 toe. Technische componenten als loon-/prijscompensatie, salarisdoorverdeling en kapitaallasten zorgen voor een stijging van € 165.000. In de Perspectiefnota 2025-2028 is de bijdrage vanuit Veiligheid aan de VGGM bijgesteld met per saldo een toename aan lasten van € 10.000.

Aan de andere kant zijn er incidentele budgetten die na boekjaar 2024 wegvallen of dalen. Dit betreft de inzet vanuit de beweging naar de voorkant voor bemoeizorg risico- en criminele jeugd waar in 2025 € 15.000 minder gebudgetteerd is. Vanuit de afdeling Vastgoed wordt er in 2025 € 30.000 minder doorbelast met betrekking tot de brandweerkazerne Otterlo. Daarnaast is vanuit de jaarrekening 2023 een resultaatbestemmingsvoorstel met betrekking tot de projectleider ondermijning verwerkt waardoor er eenmalig € 80.000 in 2024 is geraamd. Deze resultaatbestemming loopt via de reserve overlopende passiva, waardoor op de onttrekking uit de reserves eveneens een daling van € 80.000 te zien is. In de Programmabegroting 2024-2027 is besloten om op basis van het verwachte verloop in 2024 eenmalig € 250.000 af te romen uit de reserve overgangsrecht FLO.

Doel programma

Een leefomgeving die nu en in de toekomst schoon, heel en veilig is, op een vastgesteld kwaliteitsniveau waar bewoners zich prettig in en verantwoordelijk voor voelen en een actieve rol in hebben.

Ontwikkelingen programma

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet ingevoerd. In de Omgevingswet staan alle regels over de fysieke leefomgeving samen, met als doel duidelijkere regels, ruimte geven aan nieuwe initiatieven en lokaal maatwerk mogelijk maken. Juridische regels moeten worden opgenomen in het Omgevingsplan. Voor de kwaliteit van de leefomgeving betekent dit onder andere dat deze kerninstrumenten worden ingezet voor klimaatadaptatie en natuur. Juridische regels over inritten en het kappen van bomen worden opgenomen in het Omgevingsplan.

Natuurherstelwet

Op 17 juni 2024 hebben de Europese lidstaten in de Raad van de EU, de natuurherstelwet officieel goedgekeurd. Het doel van de wet is de schade aan de Europese natuur tegen 2050 compleet te herstellen. De wet kent doelstellingen voor natuurherstel in verschillende, aangetaste ecosystemen. De doelstellingen uit de natuurherstelwet komen boven op de huidige ambities. We gaan in 2025 uitzoeken wat dit gaat betekenen.

Krapte op de arbeidsmarkt

Door blijvende krapte op de arbeidsmarkt zijn productie van materialen en de beschikbaarheid van personeel een aandachtspunt. Ook ontstaan er uitdagingen in het wegzetten van werk bij aannemers. De voortgang van projecten en de plannings wordt bemoeilijkt vanwege langere doorlooptijden. Hierdoor blijft tijdige uitgave van de budgetten onder druk staan.

Duurzaam wegbeheer

Om de uitstoot van schadelijke stoffen zoveel mogelijk in te perken is de sector wegbeheer bezig met het invoeren van duurzaam wegbeheer. Zo heeft kennisplatform CROW hier codes voor opgesteld in samenwerking met de Rijksoverheid, wegbeheerders en het bedrijfsleven. Een ontwikkeling is de geleidelijke afschaffing van Hot Mix Asphalt (HMA) in Nederland per 1 januari 2025. Het toepassen en implementeren van deze ontwikkeling vraagt om kennisuitbreiding en nieuwe aandachtspunten bij aanbestedingen.

Klimaatadaptatie

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Dit heeft gevolgen voor beheer en onderhoud van bomen, groenvakken stedelijk gebied en bossen, zandwegen en voetpaden (boomwortelopdruk). Door het Rijk, Provincie en Waterschap zijn in het verlengde van de Kamerbrief 'Water en Bodem sturend' van 2022, continu nieuwe kaders, richtlijnen en instrumenten

ontwikkeld. Ook in 2025 gaat deze ontwikkeling door. Implementatie en uitwerking hiervan vraagt om kennisuitbreiding voor het toepassen van kwalitatief beheer en onderhoud. We onderzoeken in 2025 wat dit gaat betekenen, inclusief kostenplaatje. Bij de behandeling van de Perspectiefnota (2026-2029) komen we met (kwaliteits)scenario's terug bij de Raad.

In het hoofdlijnenakkoord van het kabinet is opgenomen dat de nationale adaptatie-aanpak wordt geactualiseerd, met in ieder geval aandacht voor de gevolgen van verdroging voor onder andere de voedselproductie. Dit kan leiden tot meer aandacht voor het beheer van oppervlaktewater en grondwater in het buitengebied (in samenwerking met het Waterschap).

Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR)

De oude VOR (2016) is herijkt naar een nieuw document "Integraal Beleid Openbare Ruimte" (IBOR). Het IBOR legt de kaders voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte vast. Het IBOR schetst ook het kostenplaatje van het onderhouden van de openbare ruimte. Het IBOR, als instrument, ligt in het vierde kwartaal 2024 voor ter besluitvorming. Daarnaast zien we dat er een grote vervangingsopgave aankomt voor de openbare ruimte. Deze opgave wordt op dit moment in beeld gebracht inclusief kosten. Bij de behandeling van de Perspectiefnota (2026-2029) komen we met (kwaliteits)scenario's terug bij de Raad.

Financieel overzicht programma

	Rekening	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Kwaliteit leefomgeving	41.449 N	47.561 N	47.771 N	46.920 N	48.091 N	48.377 N
Lasten programma	41.449 N	47.561 N	47.771 N	46.920 N	48.091 N	48.377 N
Kwaliteit leefomgeving	15.818 V	17.371 V	17.851 V	18.242 V	18.725 V	19.159 V
Baten programma	15.818 V	17.371 V	17.851 V	18.242 V	18.725 V	19.159 V
Saldo van baten en lasten	25.631 N	30.190 N	29.921 N	28.678 N	29.366 N	29.218 N
Storting reserve	2.952 N	2.935 N	2.618 N	2.602 N	2.276 N	2.291 N
Onttrekking reserve	1.256 V	1.879 V	993 V	1.004 V	682 V	396 V
Resultaat	27.326 N	31.246 N	31.545 N	30.276 N	30.960 N	31.113 N

Productgroep Kwaliteit leefomgeving

Doel

Kwaliteit leefomgeving heeft één productgroep. Het doel van deze productgroep is gelijk aan het programmadoel: Een leefomgeving die nu en in de toekomst schoon, heel en veilig is, op een vastgesteld kwaliteitsniveau waar bewoners zich prettig in en verantwoordelijk voor voelen en een actieve rol hebben.

Ketenpartners

De individuele burger; Rijkswaterstaat; provincie Gelderland; Waterschap Vallei en Veluwe; omliggende gemeenten; terreinbeherende organisaties (zoals het Geldersch Landschap, Staatsbosbeheer en Het Luntersche Buurtbosch); VNG; WUR; Stadswerk; Omgevingsdienst De Vallei; ontwikkelaars; vastgoedbeheerders; maatschappelijke organisaties; Politie; Prorail; nutsbedrijven en netbeheerders (zoals KPN, Ziggo, Vitens, Liander); ACV; woningcorporaties (zoals Woonstede); SME; buurtverenigingen; dorpsraden; klankbordgroepen met inwoners en bedrijven; welzijnsorganisaties (zoals Malkander, ouderenbond, gehandicaptenraad, bijenvereniging, Youth For Christ, Kernhem Community); scholen; Cultura; Sportservice-Ede; buurt- en dorpshuizen; speeltuinverenigingen; kinderboerderijen en EBC (Edes Bedrijfs Contact).

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Beheerplan invasieve exoten 2024-2028](#) (2024)
- Gebiedsagenda's (2024-2027): [Ede de Dorpen](#); [Ede-Centraal](#); [Veldhuizen en Kernhem](#); [Ede-Zuid en Bennekom](#) (2023)
- [Water- en rioleringsprogramma 2024-2028](#) (2023)
- [Edese Participatie Aanpak](#) (2023)
- [Nota Begraven](#) (2023)
- [Beheerplan Natuurgebieden Gemeente Ede 2023-2034](#) (2022)
- [Beheerplan hondenvoorzieningen 2022-2026 gemeente Ede](#) (2022)
- [Beleidsplan buiten bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in de gemeente Ede](#) (2021)
- [Bomenfonds \(nadere regel\)](#) (2020)
- [Groenbeleid gemeente Ede](#) (2020)
- [Puntensysteem natuurinclusief bouwen](#) (2020)
- [Programma Biodiversiteit](#) (2019)
- [Inkoopbeleid gemeente Ede](#) (2018)
- [Strategisch plan wegen](#) (2017)
- [Stadsvisie Ede](#) (2017)
- [Visie Openbare Ruimte \(VOR\)](#) (2016)
- Groenstructuurkaart (2015) (geen link beschikbaar)
- [Bomenbeleidsplan](#) (2013)
- [Nota Zandwegen](#) (2009)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel	De openbare ruimte wordt op het afgesproken kwaliteitsniveau, op een duurzame wijze onderhouden.
Prestaties	• Risicogestuurd en datagedreven beheer van riolering. • Aanpak overbelasting drukriolering buitengebied. • Implementeren 'Integraal Beleid Openbare Ruimte' (IBOR). • Handboek DIBOR (duurzame inrichting beheer openbare ruimte) herzien in het verlengde van het IBOR. • Implementeren beheerplan invasieve exoten. • Herijken uitgangspunten 'Nota Zandwegen 2009'. • Efficiënte inzet van middelen en minimaliseren overlast voor bewoners en bedrijven door integraal te plannen.
Subdoel	Bewoners wonen prettig samen, voelen zich veilig en ondernemen hiervoor gezamenlijk initiatieven in hun eigen buurt, wijk of dorp.
Prestaties	• Ondersteunen en faciliteren van bewonersinitiatieven onder andere via Ede Doet. • In kwetsbare gebieden, zoals Veldhuizen A en hoogbouw Ede-Zuid, gaan we door met de extra maatregelen die zijn ingezet en verkennen we hoe we deze kunnen uitbouwen. • Samen met bewoners vormgeven aan (het beheer van) de openbare ruimte door de Edese Participatie Aanpak toe te passen bij de uitvoering van projecten. • Uitvoeren van nieuwe gebiedsagenda's 2023-2027. • De verbinding tussen inwoners en bestuur versterken wij door te werken met wijkambassadeurs. • Implementeren van het nieuwe vereenvoudigde kapvergunningsstelsel na vaststelling omgevingsplan.

Subdoel Prestaties

Betere kwaliteit natuur en milieu.

- Biodiversiteit herstellen en verhogen en uitbreiden groen areaal door uitvoering onderdelen programma Robuuste Natuurversterking:
 - Werken aan groeiplaatsverbetering bij bomen.
 - Het herinrichten en uitbreiden van leefgebieden voor herstel van insectenfauna.
 - Het natuurinclusief uitvoeren van ruimtelijke projecten op basis van het geactualiseerde puntensysteem.
 - Monitoring vogelsoorten aan de hand van monitoringsplan SOVON. Monitoring vindt plaats t.b.v. BKN (Basis Kwaliteit Natuur).

Indicatoren

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Oordeel Edenaren leefbaarheid in de buurt <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	7,6	-	7,6	-	7,6	7,6
Oordeel Edenaren fysieke kwaliteit van de leefomgeving (schaalscore) <i>De schaalscore loopt van 0 tot 10. Hoe hoger de score, hoe gunstiger. De schaalscore is opgebouwd uit vijf items over onderhoud/beheer openbare ruimte en voorzieningen jeugd. Betreft schaalscore 'fysieke kwaliteit woonbuurt'. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	6,1	-	5,8	-	6,0	5,8
Percentage Edenaren dat zich actief inzet om de eigen buurt te verbeteren <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	24	-	25,19	-	27	27
Aantal initiatieven Ede doet <i>Aantal initiatieven met de status 'Afgerond', 'Uitgevoerd' en 'Verantwoord'.</i>	384	450	311	415	492	516	567

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	41.449 N	47.561 N	47.771 N	46.920 N	48.091 N	48.377 N
Baten	15.818 V	17.371 V	17.851 V	18.242 V	18.725 V	19.159 V
Storting reserve	2.952 N	2.935 N	2.618 N	2.602 N	2.276 N	2.291 N
Onttrekking reserve	1.256 V	1.879 V	993 V	1.004 V	682 V	396 V

Toelichting

Toekenning van reguliere prijscompensatie zorgt voor een verhoging van ruim € 150.000 van de lasten in 2025. Daarnaast leidt toekenning van looncompensatie tot € 450.000 hogere salarislasten. Tevens is budget voor inhuur en materiële kosten in 2025 omgezet naar salarislasten zodat uitbreiding van formatie heeft kunnen plaatsvinden.

De kapitaallasten zijn met € 1,1 miljoen gestegen. Een aantal projecten van het Fietsplan zal naar verwachting in 2024 worden afgerond en in 2023 is aanvullend krediet toegekend voor vervangingen in de openbare ruimte. Tevens is de omslagrente aangepast van 1,75% naar 2,3% vanaf 2025.

Incidentele budgetten uit 2024 die wegvallen, leiden tot een daling van de lasten in 2025, waaronder € 95.000 voor de vennootschapsbelasting over de reclame-inkomsten, € 140.000 voor afsluiten beheerpaden Edese bossen en € 95.000 voor het bewonersinitiatief Wekerom. Tevens is bij de Perspectiefnota 2025-2028 voor 2024 € 112.000 onderhoudsbudget voor Wegen naar voren gehaald om een aantal verkeersprojecten uit te voeren op locaties waar ook de kwaliteit van de verharding slecht is.

De geraamde opbrengsten rioolheffing stijgen in 2025 met € 550.000 vanwege uitbreiding areaal en de verwerking van inflatiecorrectie. De begrote exploitatielasten 2024 zijn incidenteel met € 200.000 verhoogd. Het geplande investeringsvolume in rioleringswerken zal in 2025 naar verwachting hoger zijn dan in 2024.

De storting in de Reserve Groot onderhoud openbare ruimte is in 2025 € 230.000 lager dan in 2024. Dit komt door een lagere raming voor vrijval kapitaallasten. De onttrekking uit deze reserve is ruim € 750.000 lager dan in 2024 waardoor voornamelijk minder besteed wordt aan Wegen in 2025.

8

BESTUUR EN ORGANISATIE

Bestuursorganen, bestuursondersteuning, bestuurlijke samenwerking	Bestuur
Burgerzaken, verkiezingen, geo- en vastgoedinformatie	Dienstverlening
Overhead, algemene middelen, deelnemingen, beleggingen en financiering	Algemene middelen
Belastingen en heffingen	Belastingen en heffingen
Vastgoed	Vastgoed

Doel programma

Een goed functionerende organisatie zodat:

- De lokale democratie is gewaarborgd;
- De dienstverlening aan inwoners en ondernemers vlot en gemakkelijk is;
- De uitvoering van de belastingtaken rechtmatig is;
- Organisaties die het beleid van de gemeente ondersteunen over vastgoed beschikken;
- De financiële positie van de gemeente Ede wendbaar en weerbaar is.

Ontwikkelingen programma

Belastingen

De Algemene wet bestuursrecht (Awb) wordt aangepast. Op 1 augustus 2024 is een voorstel naar de Raad van State verzonden; vervolgens zal de Tweede Kamer dit behandelen. Deze wijzigingen zijn van invloed op gemeentelijke werkprocessen. Kern van het voorstel is 'meer oog voor de menselijke maat'. Samenvattend zijn dit de meest belangrijke principes: dienstbaarheid, afwijken van wet- en regelgeving is mogelijk, eenvoudiger fouten te herstellen, besluiten in begrijpelijke taal, rekening houden met de bestedingsruimte van mensen, coulant als het gaat om betalingsregelingen, meer persoonlijker contact en informeel contact en daarna pas formele besluitvorming. De bedoeling is dat de positie van de burger in procedures wordt versterkt.

Op 1 januari 2024 is er wetgeving van kracht geworden die het verdienmodel van de No cure no pay (NCNP) bureaus - waarbij het gaat om het indienen van WOZ-bezwaren - fors inperkt. Uitspraak van de Hoge Raad op 13 juli 2024 haalt deze wetgeving echter gedeeltelijk onderuit waardoor het verdienmodel van deze bureaus weer interessant wordt. Dit is te merken aan een toename van deze NCNP-bezwaren. We voorzien dat dit aantal bezwaren fors blijft en niet substantieel zal afnemen.

Vastgoed

De regelgeving voor installaties en bouwkundige voorzieningen in gebouwen wordt al jaren steeds omvangrijker en complexer. De benodigde certificeringen en verplichte keuringen nemen naar verwachting verder toe in 2025.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Bestuur	10.748 N	13.210 N	14.135 N	7.767 N	7.760 N	7.760 N
Dienstverlening	4.617 N	6.052 N	6.312 N	6.496 N	5.834 N	5.834 N
Algemene Middelen	43.174 N	56.466 N	48.338 N	55.597 N	66.507 N	76.473 N
Belastingen en heffingen	2.589 N	2.687 N	2.700 N	2.655 N	2.637 N	2.637 N
Vastgoed	7.669 N	9.201 N	9.132 N	10.825 N	10.974 N	12.056 N
Lasten programma	68.797 N	87.616 N	80.618 N	83.340 N	93.711 N	104.760 N
Bestuur	3.601 V	5.561 V	6.230 V	9 V	9 V	9 V
Dienstverlening	1.640 V	2.863 V	2.924 V	2.924 V	2.924 V	2.924 V
Algemene Middelen	274.435 V	286.812 V	291.039 V	282.055 V	289.997 V	299.611 V
Belastingen en heffingen	31.926 V	34.774 V	36.223 V	36.223 V	36.223 V	36.223 V
Vastgoed	7.611 V	7.709 V	7.806 V	9.080 V	9.289 V	10.441 V
Baten programma	319.213 V	337.718 V	344.221 V	330.290 V	338.442 V	349.208 V
Saldo van baten en lasten	250.416 V	250.103 V	263.604 V	246.950 V	244.731 V	244.448 V
Storting reserve	46.068 N	47.904 N	47.020 N	38.624 N	40.072 N	51.532 N
Onttrekking reserve	35.158 V	63.992 V	57.076 V	58.204 V	59.962 V	71.024 V
Resultaat	239.505 V	266.191 V	273.659 V	266.531 V	264.621 V	263.940 V

Productgroep Bestuur

Doel

We streven naar een goed functionerende lokale democratie. Hiervoor bieden we de benodigde ambtelijke ondersteuning voor de Gemeenteraad (griffie) en College van Burgemeester en Wethouders (bestuursondersteuning, communicatie, kabinet).

Ketenpartners

De gemeente Ede werkt samen op verschillende thema's en in verschillende samenstellingen. In de overige programma's is dit nader uitgewerkt.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Gedragscode bestuurlijke integriteit](#) (2021)
- [De Edese participatie-aanpak](#) (2019)
- [Geheimhoudingsprotocol Ede](#) (2017)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel	Onze bestuursstijl is transparant.
Prestaties	• Wij hebben in 2025 een platform waar alle WOO-verzoeken openbaar zijn en beschikbaar voor inwoners. • Informatie en nieuws uit de gemeente bieden wij proactief aan.
Subdoel	Onze bestuursstijl is gericht op samenwerking met de Edese samenleving.
Prestaties	• Wij maken vier keer per jaar gebruik van ons inwonerspanel. • Wij informeren inwoners en ondernemers direct en persoonlijk met werkbezoeken en persoonlijke gesprekken.

- Wij nodigen inwoners uit om mee te denken over plannen die hen raken.
- Wij maken het mogelijk dat inwoners ideeën opstarten om hun buurt te verbeteren.
- In de raadsvoorstellen zetten we een participatieparagraaf.

Subdoel Prestaties

- Onze informatie is begrijpelijk en ieder kanaal is makkelijk te gebruiken.
- Wij maken al onze websites en applicaties makkelijk te gebruiken en digitaal toegankelijk voor inwoners.
 - Wij schrijven al onze teksten op b1-niveau (eenvoudig Nederlands), zodat ze voor onze inwoners begrijpelijk zijn.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025

Het aantal WOO verzoeken dat jaarlijks wordt verwerkt (1)	-	-	-	-	-	-	n.v.t.
---	---	---	---	---	---	---	--------

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025

De belangrijkste website, Ede.nl, behoudt de A-status (100%) (1)	-	-	-	-	-	-	-
Het percentage digitale toegankelijkheid van de overige websites en apps (1)	-	-	-	-	-	-	60
Het percentage inwoners dat onze websites en apps makkelijk te gebruiken vindt (1)	-	-	-	-	-	-	> 10%
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Het percentage inwoners dat tevreden is over de taal die de gemeente Ede gebruikt (1)	-	-	-	-	-	-	-
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Het aantal initiatieven van inwoners (Ede doet)	384	450	311	415	492	516	567
<i>Aantal initiatieven met de status 'Afgerond', 'Uitgevoerd' en 'Verantwoord'.</i>							

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025

Percentage raadsvoorstellen met een participatieparagraaf (1)	-	-	-	-	-	-	-
Het jaarlijkse aantal werkbezoeken van het college (1)	-	-	-	-	-	-	-
Het aantal collega's dat de training Edese Participatie aanpak heeft gevolgd (1)	-	-	-	-	-	-	-
Het aantal collega's dat de training B1 schrijven heeft gevolgd (1)	-	-	-	-	-	75	120

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	10.748 N	13.210 N	14.135 N	7.767 N	7.760 N	7.760 N
Baten	3.601 V	5.561 V	6.230 V	9 V	9 V	9 V
Storting reserve	0 N	497 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

Naast de kosten voor de benodigde ambtelijke ondersteuning voor de Gemeenteraad en College voor Burgemeester en Wethouders lopen ook de financiële effecten van een aantal bestuurlijke samenwerkingen via programma 8. Bijvoorbeeld het programma Vitale Vakantieparken, RegioDeal Fase 2 en Regio Food Valley.

Naast de reguliere loon- en prijscompensatie is de begroting 2025 aangepast met:

In de Programmabegroting 2024-2027 is voor 2024 incidenteel geld beschikbaar gesteld voor:

- Datagedriven sturen € 125.000
- Jubileumjaar Airborne € 135.000
- Instellen Mediafonds € 70.000

Hierdoor verlagen de lasten in 2025 met € 330.000.

De lasten nemen toe doordat reeds bestaande capaciteit voor verwerven externe geldstromen over te hevelen naar Public Affairs. Het betreft een verschuiving van budget van de Algemene Middelen naar deze productgroep van circa € 63.000. Daarmee budgettair neutraal voor Programma 8 maar extra lasten voor deze productgroep.

Daarnaast zorgen de bestuurlijke samenwerkingen voor de volgende mutaties op de lasten én baten

- Gemeente Ede is kassier van de middelen van de Regio Deal Fase2 € 2,2 miljoen meer lasten en baten.
- Afbouw programma 2019-2022 Vitale Vakantieparken: € 0,3 miljoen lagere lasten en baten
- Afbouw Gebiedsopgave Veluwe: € 0,7 miljoen lagere lasten.

Per saldo € 1,1 hogere lasten met daar tegenover verhoging van de baten van € 0,6 miljoen en een lagere storting aan de reserve van € 0,5 miljoen. Per saldo budgettair neutraal.

Productgroep Dienstverlening

Doel

De gemeente Ede heeft tot doel om haar dienstverlenende en wettelijke taken zo goed en efficiënt mogelijk uit te voeren. Dit vraagt om een eigentijdse dienstverlening:

Elke inwoner en ondernemer is belangrijk voor ons. We zorgen ervoor dat we er zijn als je ons nodig hebt [dichtbij], en we beloven dat je snel een helder antwoord krijgt op al je vragen [duidelijk].

Ketenpartners

VDP (Vereniging voor Directeuren Publiekszaken); NVVB (Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken); VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten), externe dienstverleningspartners zoals de Omgevingsdienst de Vallei, Centrum voor jeugd en Gezin, gemeenten Rhenen en Wageningen, Werkkracht etc.

Relevante nota's en lokale regelgeving

De uitgangspunten ten aanzien van dienstverlening zijn geactualiseerd. Op basis van de vernieuwde uitgangspunten en de aanbevelingen van het rekenkameronderzoek wordt er gewerkt aan een uitvoeringsprogramma dienstverlening.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel Prestaties

Als inwoner of ondernemer ervaar je onze dienstverlening als gebruiksvriendelijk.

- We werken continue aan de inrichting van onze dienstverlening op basis van de behoeften en verwachtingen van inwoners en ondernemers.
- We werken met de verschillende dienstverleningsafdelingen aan het vertalen van de nieuwe visie op dienstverlening naar hun dagelijks werk.
- Wij meten het gemak waarmee inwoners onze dienstverlening kunnen gebruiken (Customer Effort Score).

Subdoel Prestaties

Eenvoudig en duidelijk aanvragen en afhandelen van producten en diensten.

- We optimaliseren werkprocessen om het aanvragen en afhandelen van producten en diensten voor de inwoner eenvoudiger en duidelijker te maken, door de inzet van

	wasstraten en klantreizen op de meest aangevraagde producten. • We zetten in op het gebruik van eenvoudige en begrijpelijk taal door middel van de projecten heldere taal en toegankelijkheid.
Subdoel	Een eenduidige en toegankelijke ingang voor onze producten en diensten en een goede bereikbaarheid voor onze inwoners en ondernemers.
Prestaties	• Een adequaat aanbod en bezetting van onze centrale toegang, afgestemd op de vraag. • Eenduidige openingstijden van de toegang. • Via één duidelijke digitale ingang, www.ede.nl, kan de inwoner 24/7 vinden wat deze nodig heeft.
Subdoel	De inwoner ervaart al onze kanalen als persoonlijk, met bij voorkeur een digitale aanvraag en afhandeling van al onze diensten.
Prestaties	• Op basis van een inventarisatie doen we aanpassingen in onze 400 producten en diensten, zodat deze digitaal zijn aan te vragen. Hierdoor voldoen we aan de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (Wmebv). • We zorgen voor beter inzicht in de voorkeurskanalen van inwoners en ondernemers van de meest gebruikte producten.
Subdoel	De mogelijkheid voor inwoners en ondernemers om voor de meest gebruikte producten en diensten digitaal hun status te volgen en gegevens te beheren en wijzigen.
Prestatie	• We zorgen voor een nieuwe doelarchitectuur dienstverlening, waarmee we stap voor stap werken aan het voor de inwoner ontsluiten van de status van hun aanvragen.
Subdoel	In één keer goed; een directe levering van onze producten en diensten als dat kan of een directe verwijzing naar de juiste oplossingsrichting.
Prestaties	• Minimaal 55% van de binnenkomende telefonie bij het KCC wordt tijdens het eerste contactmoment beantwoord. • Via alle KCC-kanalen inwoners telefonie, email, balie en postregistratie eenduidig en juist antwoord geven of het juiste proces in laten gaan.

Indicatoren

Effectindicatoren			Metingen 31-12				Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over publieke dienstverlening <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	68	-	67	-	53	-	60
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over gemeentelijke informatievoorziening <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	79	-	75	-	66	-	70
Rapportcijfer digitale dienstverlening <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	7,3	-	7,4	-	6,9	-	7,0
Gemiddelde doorlooptijd producten en diensten (dagen)	-	13	19	18	21	21	20
Percentage aanvragen dat na streefdatum openstaat (servicenorm)	-	18,4	21,8	15,3	14,8	11,4	10,2
Aantal terugbelverzoeken	-	18.219	17.263	18.289	14.300	11.655	10.500

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	4.617 N	6.052 N	6.312 N	6.496 N	5.834 N	5.834 N
Baten	1.640 V	2.863 V	2.924 V	2.924 V	2.924 V	2.924 V
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	30 V	0 N	72 V	72 V	72 V	72 V

Toelichting

Naast de reguliere loon- en prijscompensatie is de begroting 2025 aangepast met:

In 2025 is er een eenmalige daling van de lasten ad € 338.000 omdat er in 2025 geen verkiezingen gepland staan.

Vanuit Realisatiekracht en vanuit middelen uit de Perspectiefnota 2025-2028 voor de Paspoortenpiek wordt de organisatie van Burgerzaken vanaf 2024 gefaseerd versterkt. Totaal vertaalt zich dit in een toename van de lasten in 2025 ten opzichte van 2024 van circa € 180.000.

In de Programmabegroting 2024-2027 is voor programma Dienstverlening voor 2024 incidenteel € 150.000 toegekend. Omdat het incidenteel is, veroorzaakt dit een afname van de begroting in het jaar 2025. Daar tegenover staat de toekenning van de middelen ad € 500.000 vanaf 2025. Per saldo een toename van de lasten van € 350.000

Productgroep Algemene middelen

Doel

Een solide financiële positie van de gemeente die weerbaar en wendbaar is.

Ketenpartners

Bank Nederlandse Gemeenten.

Relevante nota's en lokale regelgeving

[Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten](#), uitgewerkt in:

- [Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet](#) (2017), uitgewerkt in:
 - [Nota Reserves en voorzieningen](#) (2016)
 - [Nota afschrijvingsbeleid en waardering vaste activa 2022](#)
 - Nota Misbruik & oneigenlijk gebruik (2005) (geen link beschikbaar)
 - [Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen](#) (2017)
 - [Nota Onderhoud Kapitaalgoederen](#) (2017)
 - [Treasurystatuut](#) (2017)
 - [Verordening leningen en garanties Ede](#) (2021)
 - [Nota Grondbeleid](#)
 - Nota Verbonden partijen (2009) (geen link beschikbaar).

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel	Een sluitende begroting met een weerstandsratio van 0,8 die mede daardoor voldoende wendbaar en weerbaar is zodat we tegenvallers kunnen opvangen zonder beleidsaanpassingen.
Prestaties	- Wij zorgen er met behulp van de P&C-instrumenten voor dat er tijdig voldoende informatie is om beleidskeuzes te maken. - Wij vertalen de ontwikkeling in de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds tijdig naar consequenties voor gemeentelijk beleid.
Subdoel	Er is een verantwoorde verhouding tussen inhuur en vast personeel.
Prestaties	- We geven inzicht in de inhuur voor optimale sturing. - We blijven investeren in de ontwikkeling en professionalisering van het personeel. - We zetten ons in om medewerkers te binden.

Indicatoren

Beeldindicatoren			Metingen 31-12				Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Kosten ambtelijk apparaat	662	634	657	730	746	801	n.v.t.
<i>Alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur per inwoner.</i>							
Effectindicatoren			Metingen 31-12				Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Personeelsformatie	6,8	7,0	7,5	7,3	7,6	7,7	
<i>De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.</i>							
Personeelsbezetting	6,5	6,9	7,1	7,2	7,2	7,3	
<i>Het gaat hier om het gemiddelde van het werkelijk aantal fte dat werkzaam is.</i>							
Kosten externe inhuur	23,0	17,4	14,2	17,2	17,4	20,3	
<i>Kosten als percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen.</i>							
Overheadkosten	8,1	8,6	9,3	8,6	8,3	9,5	
<i>Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces als percentage van de totale lasten (exclusief toevoegingen aan de reserves) op basis van de definitie die gebruikt wordt voor Vensters Voor Bedrijfsvoering.</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	43.174 N	56.466 N	48.338 N	55.597 N	66.507 N	76.473 N
Baten	274.435 V	286.812 V	291.039 V	282.055 V	289.997 V	299.611 V
Storting reserve	45.308 N	44.875 N	45.602 N	37.218 N	38.668 N	50.103 N
Onttrekking reserve	33.260 V	61.995 V	55.134 V	56.227 V	57.971 V	69.058 V

Toelichting

Algemene middelen

De reservering voor loon-, prijs- en volumeontwikkeling is € 3,7 miljoen lager dan in 2024. Deze reservering wordt in 2025 via een wijziging van de begroting verdeeld over uitgavenbudgetten in de andere programma's. Ten opzichte van 2023 is de algemene uitkering toegenomen met € 7,1 miljoen. Dit betreft een combinatie van accres, taakmutaties en opschalingskorting.

De mutaties in de algemene reserves als gevolg van doorwerking vanuit eerdere P&C-documenten leiden tot minder stortingen (€ 0,7 miljoen) in en lagere onttrekkingen (€ 6,9 miljoen) aan de reserves.

Ede rekent rente over het eigen vermogen door aan producten en programma's. Anders dan bij opgenomen geldleningen betalen we hier geen rente voor aan geldschietters. Tegenover de doorberekende rente over het eigen vermogen staat een voordeel op het product financiering, de zogenaamde bespaarde rente. Daarnaast is per ingang van 2025 het renteomslagpercentage verhoogd van 1,75 % naar 2,3%. Per saldo leiden deze mutaties op programma 8 tot een voordeel van € 0,2 miljoen.

Productgroep Belastingen en heffingen

Doel

Dat de belastingtaken en de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) tijdig, volledig en rechtmatig worden uitgevoerd.

Ketenpartners

Kadaster; CBS; Rijksbelastingdienst; Waterschappen; KvK; Waarderingskamer.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Nota lokale heffingen \(2023\)](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel

Prestaties

Een verbetering van de kwaliteit van de Basisregistratie Personen (BRP).

- Het gericht controleren van verdachte adressen (ICTU/LAA) wordt verder ingebed in de werkprocessen in combinatie met het reguliere adresonderzoek en in goede afstemming in de keten.

Subdoel

Prestaties

De invordering wordt klantgerichter zodat belastingplichtigen niet worden geconfronteerd met stapeling van schulden en problemen.

- We gaan persoonlijker en meer met één gezicht naar buiten treden door afstemming met andere gemeentelijke afdelingen.

Subdoel

Prestaties

De kwaliteit van de werkzaamheden binnen Belastingen en WOZ worden nog verder verhoogd en nog efficiënter uitgevoerd.

- We gaan (deels middels pilots) (nog) meer inzetten op RPA, AI en andere innovatieve technieken.

Subdoel

Prestaties

Voldoen aan de nieuwe Algemene wet bestuursrecht (Awb)

- De gevolgen van de nieuwe Algemene wet bestuursrecht worden in beeld gebracht en waar nodig worden procesaanpassingen doorgevoerd.

Indicatoren

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Gebruik digitale belastingbalie	-	-	-	-	-	-	-
<i>Percentage. Wordt tweejaarlijks gemeten (met ingang van 2024). Nog geen referentiewaarde, dus nog geen streefwaarde te bepalen.</i>							
De tevredenheid over de digitale belastingbalie	-	-	-	-	-	-	-
<i>Percentage. Wordt tweejaarlijks gemeten (met ingang van 2024). Nog geen referentiewaarde, dus nog geen streefwaarde te bepalen.</i>							
Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Het percentage belastingplichtigen dat op tijd een aanslag ontvangt	-	-	-	-	99	99	99
Het percentage kwijtscheldingsverzoeken dat binnen drie maanden is afgehandeld	-	-	-	-	100	100	100
<i>Het betreft hier de volledig ingediende verzoeken. Wanneer de belastingplichtige niet alle documenten heeft aangeleverd, dan is de termijn van drie maanden niet van toepassing.</i>							
Het percentage gecontroleerde en verwerkte (door het Ministerie van Binnenlandse Zaken aangeleverde) risicoadressen	-	-	-	-	70	95	95

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	2.589 N	2.687 N	2.700 N	2.655 N	2.637 N	2.637 N
Baten	31.926 V	34.774 V	36.223 V	36.223 V	36.223 V	36.223 V
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	73 V	0 N	0 V	0 V	0 V	0 V

Toelichting

De baten zijn met € 1,4 miljoen gestegen als gevolg van het verwerken van de prijsindexatie op de tarieven.

Productgroep Vastgoed

Doel

Een duurzame vastgoedportefeuille die ingezet wordt voor de huisvestingsvraag van organisaties die met hun activiteiten het beleid van de gemeente ondersteunen.

Ketenpartners

Maatschappelijke organisaties (huurders zoals SportServiceEde, Akoesticum, Cultura Ede, etc.); molenaars; onderhoudspartijen (bouwbedrijf Kreeft Ede, ITN-techniek Ede, Van den Berg Installateurs, Nijbod Consultancy BV en Kunstwacht).

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Vastgoednota 2017](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2025 doen?

Subdoel	In 2050 is onze vastgoedportefeuille* energieneutraal.
Prestaties	• Het plaatsen van zonnepanelen op daken van het gemeentelijk vastgoed. • Gemeentelijk vastgoed aansluiten op aardgasvrije oplossingen. • Duurzame verlichting toepassen in gemeentelijk vastgoed. • Het isoleren van gemeentelijk vastgoed. • Energieneutraal renoveren van gebouwen op basis van de Routekaart Verduurzaming.
Subdoel	De tevredenheid van onze klanten is toegenomen.
Prestatie	• Klanttevredenheidsonderzoek uitvoeren in 2025.
Subdoel	Ons vastgoed blijft op onderhoudskwaliteitsniveau 3 (volgens NEN2767).
Prestaties	• Contractmanagement op onderhoudscontracten tot 2029. • MJOP's actualiseren op basis van audits en uitgevoerde werkzaamheden. • Benodigde certificeringen en keuringen worden in beeld gebracht en indien nodig uitgevoerd.
Subdoel	Veiligheid van korenmolens verbeteren.
Prestaties	• Vervangen molenroedes Keetmolen, Walderveense molen en Molen de Hoop in 2025.

* De inhoud van de vastgoedportefeuille is te vinden in de Vastgoednota [Vastgoednota 2017](#).

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Percentage aandeel maatschappelijk bezit in portefeuille <i>Op basis van BVO-objecten.</i>	91,3	92,3	91,3	90,3	91,4	87,6	n.v.t.
Aantal gemeentelijke monumenten <i>Objecten in portefeuille van de afdeling GZ&VG.</i>	-	9	9	9	9	11	n.v.t.
Aantal rijksmonumenten <i>Objecten in portefeuille van de afdeling GZ&VG.</i>	-	11	18	18	18	19	n.v.t.
Afstand tot een voorziening (in kilometers)							
- Onderwijs	0,5	0,5	0,4	0,6	0,6	0,62	n.v.t.
- Cultuur	1,9	1,6	1,2	1,7	1,7	1,74	n.v.t.
- Sport	1,5	0,8	0,6	1,0	1,1	1,11	n.v.t.
- Welzijn	1,0	1,0	0,8	1,1	1,1	1,1	n.v.t.
Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Tevredenheid dienstverlening - huisvestingszaken <i>Percentage. Indicator wordt tweejaarlijks gemeten (vanaf 2023). De streefwaarde is de waarde van de benchmark.</i>	-	-	-	-	-	43	43
Tevredenheid dienstverlening klacht, schade, storing <i>Percentage. Indicator wordt tweejaarlijks gemeten (vanaf 2023). De streefwaarde is de waarde van de benchmark.</i>	-	-	-	-	-	40	43
Tevredenheid planmatig onderhoud <i>Percentage. Indicator wordt tweejaarlijks gemeten (vanaf 2023). De streefwaarde is de waarde van de benchmark.</i>	-	-	-	-	-	92	57
Tevredenheid vastgoed <i>Percentage. Indicator wordt tweejaarlijks gemeten (vanaf 2023). De streefwaarde is de waarde van de benchmark.</i>	-	-	-	-	-	73	69
Leegstandscijfer <i>Percentage.</i>	-	2,6	-	2,9	1,7	1,9	2-3

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Percentage vastgoed objecten	99	-	-	-	94,3	-	95
<i>Minimaal niveau 3 onderhoudskwaliteit op de totale portefeuille Maatschappelijk Vastgoed. Conform het vastgoedbeleid vindt de meting driejaarlijks plaats.</i>							
Kernvoorraad energie neutraal in 2050	-	-	0	0	0	0	60*
<i>Percentage. * Streefwaarde is voor 2030. Het is niet mogelijk/wenselijk om tussentijdse waarden aan te geven.</i>							
Percentage gasloze aansluitingen van onze kernvoorraad	-	5	6	6	8	9	10
Aantal zonnepanelen op vastgoed panden	3.239	4.320	4.723	5.825	6.484	7.493	8.140
<i>Inclusief scholen eigendom en geen eigendom.</i>							

Vervallen indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Klanttevredenheidonderzoek afdeling vastgoed	-	6,5	-	-	-	n.v.t.	-
<i>Deze indicator wordt vervangen door vier nieuwe (effect)indicatoren over tevredenheid.</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Lasten	7.669 N	9.201 N	9.132 N	10.825 N	10.974 N	12.056 N
Baten	7.611 V	7.709 V	7.806 V	9.080 V	9.289 V	10.441 V
Storting reserve	760 N	2.532 N	1.418 N	1.406 N	1.404 N	1.429 N
Onttrekking reserve	1.795 V	1.997 V	1.869 V	1.905 V	1.919 V	1.893 V

Toelichting

Naast de reguliere loon- en prijscompensatie is de begroting 2025 aangepast met:

Vanuit Reserve de Ginkel (programma 5) is in 2024 een incidentele bijdrage geraamd van € 891.000 naar de Reserve kapitaallasten ter dekking van toekomstige kapitaallasten voor de Houtwerf en het Natuurcentrum.

De lagere onttrekking van de egaliseringsreserves wordt veroorzaakt door wijzigingen in de portefeuille waardoor in 2025 een ander bedrag uit de reserve kapitaallasten wordt onttrokken dan in 2024.

5. Financiën

5.1 Samenvatting financieel beeld

"Het Raviijn is gedicht, ombuigingen zijn niet meer noodzakelijk!". Graag hadden we deze tekst nu opgenomen in deze programmabegroting. Helaas is de realiteit dat de gemeentefinanciën nog steeds onder grote druk staan. In hoofdstuk 3.1 heeft u kunnen lezen dat we genooddaakt zijn een aantal knelpunten en noodzakelijke investeringen op te nemen in deze programmabegroting hetgeen leidt tot een verslechtering van het financieel beeld. Daarbovenop zien we dat het toepassen van standaard loon- prijscompensatie van trancejaar 2025 leidt tot een negatieve bijstelling van het meerjarig financieel beeld (meer toelichting onder kunt u teruglezen verderop in dit hoofdstuk onder "Actualisatie stelposten")

Er zijn gelukkig ook meevallers te melden. De actualisatie voor 2024 laat per saldo van positief saldo van € 6,8 miljoen zien. Dit voordeel is incidenteel van aard. De drie grootste voordelen in de actualisatie betreffen Duurzaamheid (€ 1,5 miljoen), Diverse reserveringen (€ 3,1 miljoen) en Financiering (€ 2 miljoen). Het voordeel op duurzaamheid is ontstaan als gevolg van een administratieve verwerking. De post diverse reserveringen bestaat grotendeels uit een voordeel op de looncompensatie van de ambtenarsalarissen. In 2024 stijgen de salarissen in 2 stappen (per 1-1-2024 en per 1-10-2024). In de begroting 2024 is echter rekening gehouden volledige cao-stijging vanaf 1 januari. Hiermee is dit een incidenteel voordeel in 2024. Het voordeel op Financiering ontstaat doordat in de begroting rekening is gehouden met stijging van de rente. Hoewel de rente stijgende is, verwachten we voor 2024 nog een incidenteel voordeel. Een volledig overzicht van de actualisatie inclusief toelichting is terug te vinden in hoofdstuk 6.

In hoofdstuk 3.2 heeft u kunnen lezen over de voorgestelde inkomstenverhogende maatregelen. Als gevolg van de ontwikkeling van het financieel beeld in deze programmabegroting ontkomen we er niet aan om maatregelen te nemen zodat we een reëel sluitende begroting voor 2025 kunnen opleveren. Deze verhoging betreffen een eerste stap in het ombuigingstraject wat verder zal worden uitgewerkt richting de Perspectiefnota 2026-2029. In december 2024 wordt uw raad geïnformeerd over het totale ombuigingstraject.

Ontwikkelingen sociaal domein

Binnen het Sociaal Domein staat de gemeente Ede, net als vele andere gemeenten in Nederland, voor enkele grote uitdagingen op het gebied van financiën. Dit vertaalt zich voor zowel de Wmo als jeugdhulp in een risico op hogere zorguitgaven door rijkskorting en volumeontwikkelingen. Bij jeugdhulp speelt ook dat in het verleden al veel maatregelen ingevoerd zijn die nu op de hervomingsagenda staan. Het preventieve effect daarvan op het budget is daarmee al grotendeels gerealiseerd, wat tot een risico op overschrijding van de begroting leidt als het Rijk overgaat tot kortingen op de rijksbijdrage (zie ook top 10 risico's in paragraaf 7.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing).

Inmiddels betekent dit dat de gemeente Ede de essentiële taak om ervoor te zorgen dat alle kinderen en jongeren in Ede de hulp en ondersteuning krijgen die zij nodig hebben niet langer op de huidige manier kan uit blijven voeren. Ondanks de enorme inzet en creativiteit van de gemeente Ede om de jeugdhulp te kunnen blijven bieden, moet er op een gegeven moment ook worden erkend dat de rek eruit is. Het is (financieel) niet langer haalbaar om de jeugdhulp op deze manier voort te zetten zonder dat dit ten koste gaat van andere belangrijke voorzieningen binnen de gemeente. Om die reden is de PM post besparingen in de perspectiefnota 2025-2028 uit deze begroting gehaald. Wij komen daarop terug bij de perspectiefnota 2026-2029.

Ook ervaart gemeente Ede een groot herverdeeffect op de BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten). De gemeente Ede is een nadeelgemeente en ontvangt minder middelen vanuit het Rijk om de uitkeringen te kunnen betalen. Om dit risico op te vangen is er een begrotingsophoging in de programmabegroting 2025 - 2028 opgenomen (zie hoofdstuk 3.2.)

Van perspectiefnota naar begroting in cijfers

De programmabegroting bouwt verder op het financieel perspectief van de Perspectiefnota 2025-2028. Rekening houdend met de uitkomsten van de meicirculaire 2024 en de actualisatie van de stelposten starten we deze programmabegroting met onderstaand financieel beeld:

Tabel 5.1.1 Vertrekpunt Programmabegroting 2025-2028

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Financieel kader					
A: Stand Perspectiefnota 2025-2028 (tabel 3.1.2 op pag. 8)	8.624 N	6.912 N	16.523 N	16.978 N	17.452 N
B: Algemene uitkering (memo meicirculaire 2024)	2.280 V	1.654 V	1.588 V	1.659 V	2.491 V
Stand perspectiefnota inclusief meicirculaire 2024	6.345 N	5.258 N	14.935 N	15.319 N	14.961 N
C: PB2528 - Actualisatie stelposten	N	1.418 N	2.424 N	2.801 N	3.850 N
Vertrekpunt Programmabegroting 2025-2028 (A t/m C)	6.345 N	6.677 N	17.358 N	18.120 N	18.812 N

Ad C: Actualisatie stelposten (loon-prijscompensatie)

De actualisatie van de stelposten (loon- prijscompensatie) laat een nadelig beeld zien. Oorzaak ligt met name in de prijscompensatie van de budgetten voor het sociaal domein. Afspraak is dat deze budgetten op basis van cijfers van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZA) worden gecompenseerd. Door het ontbreken van meerjarige cijfers van de NZA maken we op voorhand een reservering op basis van CPB-cijfers. Daar waar dit over meerdere jaren redelijk uitkomt zien we nu dat de compensatie op basis van indexatiecijfers van de NZA fors hoger uitvalt dan de gereserveerde stelpost.

Bij de septembercirculaire worden we vanuit het Rijk geïnformeerd over de nieuwe LPO-indexcijfers (accres gemeentefonds). Op dat moment wordt ook onze gemeentelijke reservering bijgesteld. De septembercirculaire 2024 van het gemeentefonds hebben wij niet in de cijfers van deze begroting kunnen verwerken. Hierover wordt u parallel aan de begrotingsbehandeling via een afzonderlijk memo geïnformeerd.

Met de verwerking van de wijzigingen begroting (hoofdstuk 3) en de actualisatie 2024 (hoofdstuk 6) ontstaat het volgende financiële beeld:

Tabel 5.1.2 Financieel beeld Programmabegroting 2025-2028

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Financieel kader					
A: Vertrekpunt Programmabegroting 2025-2028 (tabel 5.1.1)	6.345 N	6.677 N	17.358 N	18.120 N	18.812 N
B: Wijzigingen begroting (hoofdstuk 3.1)	N	1.591 N	1.548 N	1.914 N	1.970 N
C: Inkomstenverhogende maatregelen (hoofdstuk 3.2)	N	4.200 V	3.950 V	3.950 V	3.950 V
D: Actualisatie (hoofdstuk 6)	6.851 V	N	N	N	N
Saldo Programmabegroting 2025-2028 (A t/m D)	506 V	4.068 N	14.956 N	16.084 N	16.832 N

Over de jaren 2025 tot en met 2028 zien we in alle jaren een negatief begrotingssaldo ontstaan. Exclusief de incidentele baten en lasten realiseren we voor 2025 wel een structureel en reëel sluitende begroting, dit komt terug in bijlage 1G overzicht incidentele baten en lasten. Vanaf 2026 is dit evenwicht er niet meer.

Ombuigingen zijn noodzakelijk om bij de volgende begrotingscyclus (2026 - 2029) te voldoen aan de gemeentewet artikel 189 "De raad ziet erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Hiervan kan hij afwijken indien aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht."

Het financieel beeld uit tabel 5.1.2 heeft het volgende effect op het verloop van de Algemene reserve:

Tabel 5.1.3 Algemene reserve Programmabegroting 2025-2028

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Stand 1 januari	72.505	72.709	69.186	54.437	38.083
Resultaatbestemming jaar t-1 (incl. amendement Friends on Ice)	-1.440	-	-	-	-
Stand 1 januari (na resultaatbestemming)	71.065	72.709	69.186	54.437	38.083
Doorwerking besluitvorming t/m PN 2025-2028 (tabel 5.1.1)	-6.345	-5.258	-14.935	-15.319	-14.961
Integratie resultaten grondbedrijf (t/m MPG 2024)	1.138	545	207	-269	-748
PB2528 - Actualisatie stelposten (tabel 5.1.1)	-	-1.418	-2.424	-2.801	-3.850
Doorwerking Programmabegroting 2025-2028 (B t/m D tabel 5.1.2)	6.851	2.609	2.402	2.036	1.980
Effect memo uitkomsten septembercirculaire 2024	pm	pm	pm	pm	pm
Stand per 31 december voor resultaatbestemming	72.709	69.186	54.437	38.083	20.503
<i>Surplus ten opzichte van bodem van € 10 miljoen + restant Omgevingsvisie (hoofdstuk 5.6, tabel 5.6.1)</i>	<i>38.926</i>	<i>32.750</i>	<i>18.579</i>	<i>2.495</i>	<i>-14.337</i>

De algemene reserve eind 2028 bedraagt € 20,5 miljoen. Rekening houdend met de bodem van € 10 miljoen en de investeringen omgevingsvisie (zie hoofdstuk 5.6) is de Algemene reserve € 14 miljoen te laag. Met de ombuigingen die worden voorbereid richting de Perspectiefnota 2026-2029 zal de Algemene reserve weer naar een voldoende niveau moeten stijgen.

In deze begroting wordt voorgesteld de reservering Omgevingsvisie los te trekken van de Algemene reserve. Dit voorstel, inclusief toelichting is terug te vinden in hoofdstuk 5.6.

5.2 Financiële positie

Drie begrippen staan centraal in een beschrijving van de financiële positie: structureel begrotingsevenwicht, weerbaarheid en wendbaarheid van de begroting. Het ravijn vanaf 2026 frustreert een positieve waardering op alle genoemde elementen. Ze maakt het onmogelijk om een passend financieel arrangement te maken en continuïteit van beleid meerjarig (financieel) te borgen.

Structureel begrotingsevenwicht

Het is een taak van de gemeenteraad om toe te zien dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Niet alleen het begrotingssaldo per jaar is van belang maar ook het inzicht in structurele baten en lasten. In "Bijlage 1G - Overzicht incidentele baten en lasten" is het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen. Voor het jaar 2025 geldt dat, wanneer we de begroting schonen voor incidentele baten en lasten, de structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Als gevolg van het ravijn is er vanaf 2026 geen sprake meer van een structureel evenwicht en zijn ombuigingen noodzakelijk om bij de Programmabegroting 2026-2029 een sluitende begroting te kunnen opleveren.

Weerbaarheid van de begroting

Tabel 5.2.1 Kengetallen

Bedragen x € 1 miljoen

Ratio weerstandsvermogen, reeks staat in tijdsvolgorde	PB 2022	PR 2021	PB 2023	PR 2022	PB 2024	PR 2023	PB 2025	Norm
A. Beschikbare buffers	60	64	81	94	98	101	90	
B. Nodig voor opvangen risico's	20	19	20	23	26	21	21	
Ratio (A/B)	3,1	3,3	4,0	4,0	3,8	4,8	4,2	> 0,8

Tabel 5.2.2

Bedragen x € 1 miljoen

Algemene reserve 31-12	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Programmarekening	20	26	46	65	68					
Prognose begroting 2025-2028 (tabel 5.1.3)						73	69	55	38	21

Norm: Bodem van € 10 miljoen in het laatste jaar van het meerjarenperspectief

De indicatoren die we gebruiken voor het meten van de weerbaarheid van de begroting scoren goed voor 2024, de weerstandsratio zelfs uitstekend. Het venijn zit in 2026 en de jaren daarna, zie voor meer details "7.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Wendbaarheid van de begroting

Tabel 5.2.3 Kengetallen Programmabegroting 2025-2028

Omschrijving	Verloop van de kengetallen					
	PB 2024	PR 2023	PB 2025	MJB 2026	MJB 2027	MJB 2028
Netto schuldquote	66%	49%	80%	92%	99%	96%
Gecorrigeerde netto schuldquote	54%	39%	71%	83%	91%	89%
Solvabiliteitsratio	26%	34%	25%	25%	22%	21%
Structurele exploitatieruimte	2%	4%	1%	-2%	-3%	-4%
Grondexploitatie	16%	22%	15%	11%	11%	10%
Belastingcapaciteit *	91%	84%	89%	89%	89%	89%

* Het cijfer Belastingcapaciteit vanaf 2025 geeft een vertekend doordat bij de berekening geen rekening mag worden gehouden met stijging van de landelijke woonlasten (zie toelichting hoofdstuk 7.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing)

Met uitzondering van de structurele exploitatieruimte vanaf 2026 blijven we binnen de vastgestelde normwaarden.

Het kengetal structurele exploitatieruimte is als gevolg van het ravijn negatief vanaf 2026. De omslag naar een negatief bedrag, heeft te maken met een hogere onttrekking van de algemene reserve in deze jaren, ter dekking van structurele lasten in de begroting. Het structurele probleem kan tijdelijk maar niet structureel opgevangen worden door de algemene reserve, zie tabel met de prognose voor de algemene reserve. Voor meer details over de kengetallen, zie "7.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing".

5.3 Algemene uitkering

In verband met beperkte tijd tussen de openbaarmaking van de septembercirculaire en de oplevering van de programmabegroting aan de raad, worden de uitkomsten van de circulaire sinds enkele jaren niet meer verwerkt in de programmabegroting zelf. Via een afzonderlijk memo wordt u, parallel aan de begrotingsbehandeling, geïnformeerd over de uitkomsten van de septembercirculaire 2024. De integrale afweging over de (inzet van de) meerjarige accresontwikkeling uit de septembercirculaire vindt plaats bij de Perspectiefnota 2026-2029.

Het risico is aanwezig dat we worden geconfronteerd met een onverwachte uitkomst van de circulaire, wat van invloed is op het gepresenteerde financieel meerjarenbeeld. Op dit moment is de verwachting echter dat de accresmutaties in deze circulaire gering zijn. Ook ligt het niet in de lijn der verwachting dat het Rijk in de komende circulaire een tegemoetkoming doet ten aanzien van het ravijn.

5.4 Investerings

In onderstaand overzicht zijn de toegekende en geormerkte investeringen voor de periode 2025-2028 opgenomen.

Tabel 5.4.1 Voorgenomen investeringen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Investerings 2025	Investerings 2026	Investerings 2027	Investerings 2028
Huisvestingsvoorzieningen onderwijs	5.631	39.023	5.299	0
Sportaccommodaties	20.070	13.036	0	0
Multifunctionele accommodaties	7.519	0	0	0
Programma Maatschappelijke voorzieningen (P01)	33.220	52.059	5.299	0
Programma Preventieve ondersteuning (P02)	8.579	725	0	0
Verkeersveiligheid	3.310	1.275	925	1.455
Verkeersregelinstallaties	243	162	162	0
Grondzaken - Werken	6.900	3.700	3.500	3.300
Levendig centrum	1.343	202	0	0
Programma Economie en Mobiliteit (P04)	11.796	5.339	4.587	4.755
Grondzaken - Wonen	4.900	5.100	3.500	700
Spoorzone	19.600	688	0	0
Parklaan	800	670	0	0
Overige investeringen	2.965	46	160	0
Programma Ruimtelijke ontwikkeling (P05)	28.265	6.504	3.660	700
Brandweerkazerne	0	0	0	0
Programma Veiligheid (P06)	0	0	0	0
Openbare ruimte (wegen, openbare verlichting, groen, etc.)	6.772	6.199	0	0
Vernieuwing openbare ruimte (o.a. Fietsplan)	2.025	6.661	2.500	3.281
Bomen	1.834	489	77	0
Overige investeringen	1.742	608	0	0
Riolering	8.541	8.478	6.986	7.198
Programma Kwaliteit leefomgeving (P07)	20.914	22.435	9.563	10.479
Vastgoed	13.282	1.760	0	0
ICT - middelen	1.874	1.845	182	0
Overige investeringen	1.136	116	116	0
Programma Bestuur en organisatie (P08)	16.292	3.721	298	0
Totaal	119.066	90.783	23.407	15.934

De nieuwe investeringen zijn toegelicht in de volgende paragraaf (Kredieten).

Om aanspraak te kunnen maken op de specifieke uitkering Sport BTW dienen de investeringen van de eerste jaarschijf, 2025, uitgesplitst te worden. Het betreft de onderwerpen Sportaccommodaties en Multifunctionele accommodaties uit bovenstaande tabel. In onderstaande tabel is een uitsplitsing opgenomen van de individuele investeringen.

Tabel 5.4.2

Bedragen x € 1.000

Investeringsplan sportaccommodaties 2025	Bedrag
Binnensportaccommodaties	8.965
Gymzaal Koning David	834
Sporthal de Peppel + Turnstede	8.076
Sportinrichting MFA-Otterlo	55
Buitensportaccommodaties	105
Renovatie kleedkamers Bennekom	105
Zwembadaccommodatie	11.000
Uitbreiding overdekt zwemwater	11.000
Totaal sportaccommodaties	20.070
Multifunctionele accommodaties	7.519
Multifunctionele accommodatie Otterlo	7.397
Basis en zonnepanelen duurzaamheid Molenweg 8	122
Totaal Multifunctionele accommodaties	7.519
Totaal sportaccommodaties en multifunctionele accommodaties	27.589

5.5 Kredieten

Verlenging looptijd kredieten

Op 10 februari 2022 heeft de raad de kaders uit de Nota afschrijvingsbeleid en waardering vaste activa 2022 vastgesteld. Beleidslijn 12 van deze nota spreekt uit dat kredieten vanaf het startjaar maximaal twee jaar beschikbaar blijven tenzij anders door de Raad wordt besloten. Verlenging van dit termijn kan enkel als hiertoe door de raad wordt besloten. Als gevolg van deze beleidslijn is in deze programmabegroting een overzicht opgenomen van kredieten waarvoor wordt verzocht om de maximale looptijd te verlengen. Dit overzicht is terug te vinden in bijlage 4 van deze programmabegroting.

Kredietaanvragen

In hoofdstuk 3 Wijzigingen begroting zijn de nieuwe voorstellen opgenomen. Aan deel van deze voorstellen zijn investeringen gekoppeld die leiden tot kapitaallasten. Voor deze investeringen vragen wij onderstaande kredieten beschikbaar te stellen. De inhoudelijke toelichting kunt u teruglezen in hoofdstuk 3.

Tabel 5.5.1

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
De Plataan *	-	2.106	-	-	-
Nieuwe school Rehoboth	-	66	-	-	-
Vorbereidingskrediet CBS Nederwoud	-	150	-	-	-
1e inrichting Wegwijzer, Ruitenbeekschool en Tamboerijn	-	97	-	-	-
Rotonde Westzoom *	700	-	-	-	-
Spoorzone *	6.500	-	-	-	-
Totaal	7.200	2.419	-	-	-

* Dit betreft een aanvulling op het bestaande krediet.

5.6 Reserves

Nieuwe reserves

Bestemmingsreserve grondzaken (BRG) 'Omgevingsvisie Ede'

Om de doelen van de Omgevingsvisie 2040 te kunnen waarmaken zijn financiële middelen nodig. Bij de Programmabegroting 2024-2027 is een voorlopige reservering gemaakt van € 30 miljoen in de Algemene Middelen. Sindsdien hebben enkele bestedingen plaatsgevonden en zijn bij de Perspectiefnota 2025-2028 nieuwe voorstellen ten laste hiervan gebracht. Voor de korte en middellange termijn is een actuele doorrekening gemaakt van toekomstige verwachte ontwikkelingen en uitgaven. Daarmee krijgen de gereserveerde middelen voor de Omgevingsvisie een steeds concretere bestemming voor de komende jaren. We stellen voor een afzonderlijke reserve in te stellen voor de uitvoering van de Omgevingsvisie. Zonder specifieke reserve Omgevingsvisie bestaat het risico dat middelen, die nu gelabeld zijn voor de Omgevingsvisie, niet beschikbaar zijn op het moment dat deze daadwerkelijk voor uitvoering nodig zijn. Bovendien kunnen daadwerkelijk gereserveerde middelen als cofinanciering worden ingezet, waardoor kansen op bijdragen vanuit Rijk en Provincie sneller benut kunnen worden. Een specifieke reserve Omgevingsvisie zorgt dan voor betere borging van de financiën en realisatie van de ambities. Tot slot geeft een afzonderlijke reserve de mogelijkheid om middelen te reserveren die op later moment kunnen worden ingezet, dit is wenselijk vanwege de flexibiliteit die de uitvoering van de Omgevingsvisie in de praktijk vraagt. Jaarlijks zullen bij de perspectiefnota voorstellen voor bestedingen uit deze reserve aan de Raad worden voorgelegd, op basis van de ontwikkel- en investeringsstrategie.

Het bestemmen van deze middelen zorgt voor een lager saldo in de Algemene Reserve van de gemeente. Het instellen van de reserve geeft een beter beeld van de daadwerkelijk onbestemde middelen voor de gemeente. Dit is in het licht van de komende ombuigingen van belang.

We stellen voor om de jaarlijkse resultaten van het grondbedrijf te verrekenen met deze reserve. De activiteiten van het grondbedrijf houden verband met de doelen van de Omgevingsvisie rondom woningbouw en ontwikkeling van bedrijventerreinen. Dit betekent dat de reserve daarmee ook een bufferfunctie voor de risico's van het grondbedrijf krijgt; tegenvallers binnen de projectenportefeuille zijn direct van invloed op het beschikbare bedrag in de reserve. Meevallers kunnen daarentegen direct zorgen voor meer toekomstige speelruimte. In de P&C cyclus zal de weerstandsratio van de reserve Omgevingsvisie afzonderlijk worden gepresenteerd, als verbijzondering van de integrale weerstandsratio van de gemeente. Er is daarmee geen effect op de integrale weerstandsratio van de gemeente.

In tabel 5.6.1 is het meerjarig verloop van de reserve weergegeven op basis van de besluitvorming tot op heden.

Tabel 5.6.1 Verloopoverzicht reserve Omgevingsvisie

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stand 1 januari	-	25.000	23.783	26.437	25.857	25.588
<u>Besloten bij Programmabegroting 2024-2027</u>						
Oorspronkelijke reservering	30.000					
<u>Besloten bij Programmarekening 2023/MPG 2024</u>						
Negatief resultaat op de gebiedsontwikkeling WFC	-5.000					
<u>Besloten bij Perspectiefnota 2025-2028</u>						
Verwerven stikstofruimte		-1.800				
Aanvraag fase 2 Ontwikkelkader Ede-stad		-255	-218			
Herijken stationskwartier Ede-Wageningen		-250				
Actief Grondbeleid landelijk gebied			-500	-500		
Gebiedsproces Otterlo (uitvoering)			-178	-111		
Benutten bestaande voorraad en optimalisatie van bestaande woningbouwproceswoningbouw voorraad			-175	-175		
Incidentele inzet op niet benutte milieuvergunningen veehouderij		-50	-200			
<u>Voorstellen deze programmabegroting</u>						
Integratie resultaten grondbedrijf (t/m MPG 2024)	-	1.138	545	207	-269	-748
Programma Hart voor Hoogbouw Ede Zuid			-120			
Inzet resterende middelen WFC ten behoeve van Stationsomgeving			3.500			
Stand per 31 december	25.000	23.783	26.437	25.857	25.588	24.840

Het onttrekken van de middelen Omgevingsvisie aan de Algemene reserve heeft onderstaand effect op de Algemene reserve:

Tabel 5.6.2 Effect instellen reserve Omgevingsvisie op Algemene Reserve

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Stand Algemene reserve per 31-12 (Tabel 5.1.3 uit hoofdstuk 5.1)	72.709	69.236	54.537	38.233	20.703
Uitname onderdeel Omgevingsvisie	-23.783	-26.437	-25.857	-25.588	-24.840
Nieuwe stand Algemene reserve per 31-12	48.926	42.800	28.679	12.645	-4.137

Uw Raad wordt via een afzonderlijk besluit gevraagd in te stemmen met het openen van deze reserve. In bijlage 2A is de reserve nader uitgewerkt. De overheveling van de middelen vanuit de Algemene reserve naar de reserve Omgevingsvisie zal worden verwerkt middels een resultaatbestemming bij de Programmarekening 2024. Hiermee wordt de reserve gevuld met de daadwerkelijk resterende middelen omgevingsvisie per 2024.

Op te heffen reserves

In deze programmabegroting worden geen op te heffen reserves voorgesteld.

6. Actualisatie

Totaalbeeld

Tabel 6.1 Actualisatie totaalbeeld

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Progr.	2024
Maatschappelijke voorzieningen	1	-
Preventieve en Individuele Ondersteuning	2 + 3	136 N
Economie en Mobiliteit	4	475 V
Ruimtelijke Ontwikkeling	5	100 N
Veiligheid	6	541 N
Kwaliteit Leefomgeving	7	1.069 V
Bestuur en Organisatie	8	6.084 V
Totaal		6.851 V

Programma 1 - Maatschappelijke voorzieningen

Tabel 6.2 Actualisatie programma 1

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024
Ziekenbarakken	100 V
Ziekenbarakken - Onttrekking reserve Cofinanciering Edese Opgaven	100 N
Cofinanciering SPUK Herstel Bibliotheek Bennekom	60 V
Cofinanciering SPUK Herstel Bibliotheek Bennekom - Onttrekking reserve cofinanciering Edese opgaven	60 N
Totaal	-

Ziekenbarakken

€ 100.000 V

Onttrekking reserve Cofinanciering Edese Opgaven

€ 100.000 N

In de Programmabegroting 2024-2027 is vanuit de reserve Cofinanciering Edese Opgaven voor 2024 € 200.000 beschikbaar gesteld voor het verplaatsen van twee barakken naar de Mauritskazerne. Het project wordt in twee fasen uitgevoerd. Fase 1, demontage en tijdelijke opslag € 100.000, is begin 2024 uitgevoerd. Fase 2, restauratie en herbestemming € 100.000, zal in 2025 afgerond worden. Vanwege deze fasering wordt voorgesteld om de vaststelling van de subsidie op te delen in twee tranches en daarmee € 100.000 door te schuiven naar 2025.

Cofinanciering SPUK Herstel Bibliotheek Bennekom

€ 60.000 V

Onttrekking reserve cofinanciering Edese opgaven

€ 60.000 N

De SPUK herstel bibliotheken is in 2024 helaas afgewezen doordat het plafond al bereikt was. Er is echter een hernieuwde regeling opengesteld waarvoor wederom een aanvraag is gedaan. Eind augustus is bekend geworden dat Ede dit toegekend krijgt. Uitvoering hiervan zal in 2025 plaatsvinden. Het hiervoor gereserveerde cofinancieringsbudget (20% van de aanvraag) zal daarom niet in 2024 maar in 2025 aangewend worden.

Programma 2 en 3 - Preventieve- en individuele ondersteuning

Tabel 6.3 Actualisatie programma 2+3

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024
Gemeentelijke opvang ontheemden Oekraïne	-
Crisisnoodopvang Galvanistraat	104 V
Crisisnoodopvang Galvanistraat - Voorstel tot resultaatsbestemming	104 N
Domein-overstijgende samenwerking Wmo	91 N
Thuisondersteuning	200 N

Tabel 6.3 Actualisatie programma 2+3

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024
Begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf	695 N
Vraagafhankelijk vervoer	420 V
Hulpmiddelen en woonvoorzieningen	520 N
Nationaal Actieplan Dakloosheid 'Eerst een thuis'	-
Maatschappelijke opvang	-
Beschermd wonen	760 N
Beschermd wonen - lagere dotatie aan de reserve	760 V
Beschermd wonen - Edese ombuigingen	-
Beschermd wonen - Pilot Wageningen	-
Subsidies onderwijsachterstandenbeleid	300 V
Subsidies onderwijsachterstandenbeleid - Rijksbijdrage onderwijsachterstandenbeleid	300 N
Aanvullende inkomensvoorziening - Energietoeslag	400 V
Participatiebedrijf Werkkracht	550 V
Totaal	136 N

*Gemeentelijke opvang ontheemden Oekraïne**p.m.*

De uitgaven die worden gedaan voor de gemeentelijke en particuliere opvang van vluchtelingen uit Oekraïne worden, conform de bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne, volledig gecompenseerd door het Rijk. In 2024 heeft de gemeente voor de gemeentelijke en particuliere opvang recht op een rijksbijdrage van € 10,4 miljoen. De compensatie voor de gemeentelijke opvang is gebaseerd op een normbedrag van € 61 per dag per opvangplek en het aantal beschikbare opvangplekken. Voor de particuliere opvang wordt de gemeente gecompenseerd voor de werkelijke kosten van het verstrekte leefgeld en een normbedrag voor de uitvoeringskosten van de particuliere opvang. De verwachte uitgaven in 2024, inclusief de afschrijving van het pand aan de Klomperweg, past binnen de ontvangen rijksbijdrage voor de gemeentelijke opvang. De werkelijke lasten worden verantwoord in de Programmarekening 2024.

*Crisisnoodopvang Galvanistraat**€ 104.000 V**Voorstel tot resultaatsbestemming**€ 104.000 N*

Op 8 februari 2024 heeft de raad besloten om de crisisnoodopvang aan de Galvanistraat met 1 jaar te verlengen tot 1 maart 2025. De verwachte baten en lasten voor de periode maart tot en met december 2024 stijgen met € 2,2 miljoen. Uitgangspunt van de financiële tegemoetkoming van het rijk aan gemeenten is dat zij financieel geen nadeel ondervinden van het aanbieden van sobere en doelmatige opvang.

In de Programmabegroting 2024-2027 zijn aanvullende middelen ad. € 104.000 toegekend, vanuit de reserve opvang en begeleiding specifieke doelgroepen, voor de inzet van een vrijwilligersorganisatie. Met de inzet van deze organisatie verhogen we de leefbaarheid bij de opvanglocaties, ontwikkelen de vluchtelingen een sociaal netwerk en zetten de eerste stappen in hun integratie. De gemaakte kosten worden gecompenseerd door het COA waardoor een onttrekking uit de reserve niet meer nodig is.

*Domein-overstijgend samenwerken Wmo**€ 91.000 N*

Het experiment 'Thuis geven' loopt al een aantal jaren waarbij één arrangeur verantwoordelijk is voor het organiseren van het gehele zorgarrangement voor de inwoner, over de domeinen van Wmo, Wlz en Zorgverzekeringswet heen. Het doel is om de kwaliteit van leven en de zorg voor kwetsbare ouderen te verbeteren, tegen lagere kosten. Het ministerie van VWS heeft het experiment omarmd en heeft hiervoor een specifieke uitkering van € 981.000 voor de gehele periode 2018-2023 beschikbaar gesteld en dit betrof 360 cliënten in de regeling. Het werkelijke aantal valt met 154 cliënten echter veel lager uit. De vaststelling leidt tot terugbetaling van een in 2021 verantwoord voordeel van € 91.000.

Thuisondersteuning

€ 200.000 N

De realisatie van thuisondersteuning ligt redelijk in lijn met de hiervoor beschikbare budgetten. De eerder opgeloste wachtlijsten fluctueren door capaciteitsgebrek bij de aanbieders. De eerder genomen maatregelen waaronder het toestaan van werken buiten reguliere werktijden tegen extra vergoeding zijn nog beperkt gebruikt. We blijven de ontwikkelingen monitoren. Voor het inkoopproces 2025 hebben we dit jaar extra ingehuurd. Het aantal cliënten met declaratie neemt in 2024 naar verwachting met 5,6% toe. De volumestijging door vergrijzing en langer thuis wonen blijft daarmee zichtbaar. Het nu verwachte tekort kan in 2025 worden opgelost met een deel van de verkregen compensatie van het rijk (€ 0.65 miljoen) voor stijgende kosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief.

Begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf

€ 695.000 N

De stijging van de aantallen en daarmee ook de kosten, zoals die in de 2^e helft van 2023 al zichtbaar was, heeft zich doorgezet. De stijging van 14% van het aantal uren reguliere begeleiding is ook in 2024 zichtbaar. Dit heeft voor een deel betrekking op de extramuralisering van cliënten Beschermd Wonen naar de Wmo, waardoor een verzwaring van zorg zichtbaar is. Ook zien we een toenemend beroep op begeleiding vanuit inburgering. Een andere oorzaak ligt in oplopende ombuigingen ten aanzien van laagdrempelige ontmoetingsplekken. Deze ombuiging lijkt getemporiseerd of zelfs niet haalbaar. Benodigde financiering van extra personeel van het klantcontactcentrum (KCC) legt tenslotte ook druk op het beschikbare budget van de maatwerkvoorziening. In 2025 valt het budget hoger uit waardoor een deel van het huidige tekort voor aankomende jaar is op te lossen. Daarnaast willen we de zorgverzwaring verrekenen met de Edese voordelen op het product Beschermd wonen. Als laatste gaan we ook hier een deel van genoemde middelen vanuit de compensatie abonnementstarief ook inzetten op dit product.

Vraagafhankelijk vervoer

€ 420.000 V

Ondanks een licht toenemend volume zit het vraagafhankelijk vervoer nog altijd niet op het oude niveau (pre-Corona), hierdoor ontstaat een incidenteel voordeel van € 0,5 miljoen in 2024. Momenteel wordt een aanbesteding doorlopen, de verwachting is dat de uitkomst vanaf 2025 een dempend effect heeft op het voordeel.

Hulpmiddelen en woonvoorzieningen

€ 520.000 N

Het beroep op hulpmiddelen en woonvoorzieningen neemt nog altijd toe. Niet alleen bij de vervoersvoorzieningen (scootmobiel etc.), maar ook bij woonvoorzieningen is de vraag fors groter dan voorzien. We zien in een aantal gevallen dat, door de stagnatie in de woningmarkt, er niet alleen meer woningaanpassingen nodig zijn, maar ook duurdere. We blijven de ontwikkelingen monitoren. In 2025 gaan we het resterende deel van de verkregen compensatie abonnementstarief ook hier inzetten.

Nationaal Actieplan Dakloosheid 'Eerst een thuis'

p.m.

Voor het voorkomen van dakloosheid en het realiseren van woonplekken met passende ondersteuning voor (dreigend) dakloze jongeren en volwassenen heeft VWS structurele middelen van € 519.000 beschikbaar gesteld. Dit is opgenomen in het Nationaal Actieplan Dakloosheid. Naast de eerdere middelen (2022 en 2023 samen circa € 1 miljoen) zijn deze gereserveerd in de reserve Maatschappelijke Opvang. Voor de besteding wordt een uitvoeringsprogramma voor maatschappelijke opvang opgesteld. Vooralsnog wordt "Housing first" ten laste van deze middelen gebracht, alsmede een tijdelijke coördinator aangetrokken voor de regionale Ethos telling.

Maatschappelijke opvang

p.m.

Ook in 2024 worden er extra kosten gemaakt voor de nacht- nood- en dagopvang. Voor 2024 betreft dit circa € 1,3 miljoen. Dit leidt in 2024 tot een (geraamde) onttrekking van circa € 0,5 miljoen aan de reserve Maatschappelijke Opvang. Vanaf 2025 zijn regiogemeenten gevraagd bij te dragen vanuit de middelen van prijscompensatie voor de regionale taak Maatschappelijke Opvang. Het rijk heeft prijscompensatie namelijk

lokaal verstrekt via het accres. Deze bijdrage, samen met een actualisering van de begroting, zorgen in 2025 weer voor een voorlopig positief exploitatieresultaat.

Beschermd wonen € 760.000 N

Beschermd wonen - lagere dotatie aan de reserve € 760.000 V

De bestedingen van intramurale zorg nemen nog altijd af en vervangen door GGZ-arrangementen (Beschermd Thuis). Deze intensivering sluit aan op de gewenste regionale omzetting van intramurale bedden naar de gewenste extramurale arrangementen. De afdracht van de middelen Beschermd wonen aan de gemeente Veenendaal valt hoger uit door de verkregen prijscompensatie uit de meicirculaire 2024. In 2024 is de woonbegeleiding Next level ondergebracht bij Beschermd Thuis. Tenslotte zijn er meer kosten voor bedrijfsvoering gemaakt.

De geraamde storting in 2024 in de reserve Beschermd wonen van € 3,4 miljoen valt door bovengenoemde hogere uitgaven € 760.000 lager uit, maar nog altijd naar verwachting een fors bedrag van € 2,7 miljoen. Op het Edese deel hiervan rust echter ook een ingeboekte ombuiging. Een aparte toelichting is hieronder opgenomen.

Beschermd wonen - Edese ombuigingen

Voordelen op Beschermd wonen (in 2024 naar verwachting € 2,7 miljoen) zijn vooral behaald met het proces van extramuraliseren en kent voor wat betreft het Edese aandeel hierin (ca. 50%) ook een al eerder ingeboekte ombuiging van € 1,0 miljoen. Daarnaast wordt het voordelige saldo nog negatief beïnvloed omdat het rijk vanaf 2024 geen volumecompensatie meer lijkt toe te kennen vanwege de gestegen landelijke GGZ-problematiek. Ook zien we door de beweging van Beschermd wonen naar Beschermd thuis en vervolgens naar de Wmo-begeleiding, dat daar de zorgzwaarte toeneemt. Om die reden willen we een deel van het Edese voordeel beschermd wonen (€ 0,3 miljoen) bij de Wmo begeleiding gaan inzetten.

Beschermd wonen -Reserve

De reserve Beschermd wonen blijft deels beschikbaar voor de toenemende risico's vanuit de landelijke GGZ-problematiek. In 2024 volgt een voorstel aan het bestuurlijke overleg van de regio om de (regionale) reserve Beschermd wonen deels te verdelen, vooruitlopend op de decentralisatie. Hiermee is ook geborgd dat de regiogemeenten in staat zijn de decentralisatie in hun bedrijfsvoering voor te bereiden. Bij een verdeling houden we rekening met de al aan de reserve onttrokken Edese aandeel over de jaren 2021-2024 ten aanzien van de ombuiging extramuralisatie Beschermd wonen.

Beschermd wonen - Pilot Wageningen € p.m.

De gedecentraliseerde uitvoering Beschermd wonen Wageningen vindt al vanaf 2017 plaats via een pilot. Hiertoe ontvangt de gemeente Wageningen een uitvoeringsbudget. De gemeente Wageningen voert de pilot vanaf 2018 uit op basis van 'lusten en lasten'. Momenteel vindt bestuurlijk overleg plaats om te komen tot hernieuwde afspraken over het werkbudget vanaf 2023 en al dan niet de voortzetting van de pilot. De afwikkeling hiervan verloopt eveneens via het regionale bestuurlijke overleg.

Subsidies onderwijsachterstandenbeleid € 300.000 V

Rijksbijdrage onderwijsachterstandenbeleid € 300.000 N

In 2024 verwachten we een voordeel op het totale subsidiebudget voor onderwijsachterstandenbeleid. Er zijn minder subsidies aangevraagd voor VVE activiteiten dan dat we aan budget van het Rijk ontvangen. Het rijksgegeld wat in 2024 niet benut wordt blijft beschikbaar gedurende de gehele VVE-periode (2023-2026).

Aanvullende inkomensvoorziening - Energietoeslag € 400.000 V

Voor de energietoeslag 2023 is vanuit het Rijk een bedrag van € 4,2 miljoen beschikbaar gesteld, waarvan € 1,0 miljoen beschikbaar gesteld voor aanvragen in 2024. Aan toeslagen is hiervan € 0,4 miljoen uitgekeerd en zijn er naar verwachting € 0,2 miljoen extra personeelslasten. Dit resulteert voor 2024 in een verwacht voordeel van € 0,4 miljoen.

Participatiebedrijf Werkkracht

€ 550.000 V

In 2023 heeft Werkkracht een positief resultaat behaald. Er is voor gekozen om het grootste deel hiervan te laten terugvloeien naar Ede. Dit resulteert in een incidenteel voordeel van € 0,55 miljoen.

Programma 4 - Economie en Mobiliteit

Tabel 6.4 Actualisatie programma 4

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024
Verkeersveiligheid	200 V
Verkeersveiligheid - Voorstel tot resultaatsbestemming	100 N
Nieuw Hoekelum	175 V
Parkeren	200 V
Totaal	475 V

Verkeersveiligheid

€ 200.000 V

Voorstel tot resultaatsbestemming

€ 100.000 N

In de Programmabegroting 2023-2026 zijn budgetten toegekend voor diverse mobiliteitsonderzoeken, waarbij het zwaartepunt van de middelen lag op 2023 en 2024. Doordat de onderzoeken zich met name richten op deze twee jaren, tegelijk met andere grote opgaven en projecten, was er niet voldoende ambtelijke capaciteit beschikbaar om alle om alle mobiliteitsonderzoeken in de beoogde kalenderjaren af te ronden. Concreet betekent dit dat het project 'Fietsverbinding Ede-Lunteren' voor meer dan 50% is uitgevoerd, maar dat 2025 nodig is voor afronding. Hiervoor zal een resultaatbestemmingsvoorstel ter grootte van € 100.000 worden gedaan. Dit onderzoek is relevant voor Doesburgerbroek en heeft daarom urgentie. Na resultaatsbestemming resteert € 100.000 die kan vrijvallen, aangezien de beoogde studies zijn uitgevoerd.

Nieuw Hoekelum

€ 175.000 V

In de aanvraag voor budget bij de Programmabegroting 2024-2027 is uitgegaan van het opleveren van een startnotitie eind 2024, met daarbij alle benodigde inzet van capaciteit en budget voor benodigde onderzoeken. Gedurende 2024 is vanwege de complexiteit van het plangebied gekozen om eerst een aanvullende haalbaarheidsstudie te doen om te bezien of en in welke vorm het project haalbaar is. Deze studie zal eind 2024 aan uw Raad worden voorgelegd. De keuze leidt tot een andere vorm van inzet en onderzoek in 2024 en daarmee tot een voordeel van € 175.000.

Parkeren

€ 200.000 V

Per 7 juli 2023 is het parkeerterrein aan de Driehoek aangewezen als een parkeergebied met betaald parkeren, gecombineerd met vergunningen-parkeren. Daarbij wordt er gestuurd op een geleidelijk afnemend quotum van vergunninghouders en zijn de parkeertijden dezelfde als de huidige betaald parkeertijden van Ede-centrum. Ook het slechte weer in het eerste half jaar van 2024 heeft gezorgd voor meer parkerend publiek. Dit leidt tot een te verwachten voordeel van € 200.000.

Programma 5 - Ruimtelijke ontwikkeling

Tabel 6.5 Actualisatie programma 5

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024
Facilitaire plannen woningbouw	150 V
Facilitaire plannen woningbouw - Voorstel tot resultaatsbestemming	150 N
Duurzaamheid	1.530 V
Duurzaamheid - Voorstel tot resultaatsbestemming	1.530 N
Omgevingswet	100 N
Omgevingsvergunningen en omgevingsplanwijzigingen (was: bestemmingsplannen)	-
Totaal	100 N

Facilitaire plannen woningbouw

2024	€ 150.000 V
2025	€ 150.000 N

In Programmabegroting 2024-2027 is voor 2024 € 500.000 beschikbaar gesteld ter dekking van de niet te verhalen kosten voor facilitaire plannen. Hoewel onderkend wordt dat niet alle kosten voor facilitaire plannen verhaald kunnen worden, zeker in een markt waar we ook initiatieven willen aanjagen, wordt tegelijk scherp gestuurd op gemeentelijke inzet. We zien op dit moment dat met name de inzet op enkele grote projecten (ENKA en Hulakker) licht afneemt, waardoor er voor 2024 middelen resteren. Deze zijn echter hard nodig om ook in 2025 te kunnen inzetten op facilitaire plannen. Voor 2025 en verdere jaren zijn nog geen middelen beschikbaar. Middels de Ontwikkel- en investeringsstrategie zullen we blijvend monitoren op de inzet en kostenverhaal voor facilitaire plannen en indien nodig inzetten op een budgetaanvraag bij een komend P&C-instrument.

Klimaat en energie (Ede Energieneutraal)

2024	€ 1.530.000 V
2025	€ 1.000.000 N
2026	€ 530.000 N

Bij de Programmarekening 2023 heeft de accountant geconstateerd dat een bedrag van € 1,7 miljoen aan middelen ten onrechte niet vrijgevallen zijn in het resultaat van 2023. In het kader van de ontvangen Rijkssubsidie (capaciteit voor klimaat en energie/CDOKE) in 2023 zijn er €1,7 miljoen aan (subsidiabele) bestedingen gedaan en verantwoord in de jaarrekening én in de SiSa (Rijksverantwoording CDOKE). Aangezien de subsidiabele kosten uit andere bronnen kon worden gedekt dan vanuit de Rijkssubsidie CDOKE zijn deze op de balans blijven staan en meegenomen in de meerjarige begroting voor Klimaat en energie (Ede Energieneutraal). In de actualisatie 2024 valt de € 1,7 miljoen op aanwijzing van de accountant vrij van de balans naar de exploitatie. Daarvan is € 170.000 benodigd om de begroting voor 2024 sluitend te krijgen, maar is in de meerjarige begroting ook rekening gehouden met ingezette koers en de inzet van de ontvangen Rijkssubsidie.

Voor 2025 is er sinds de Programmabegroting 2024-2027 een koers ingezet waarbij rekening is gehouden met de volledige inzet van de Rijkssubsidie CDOKE. Voor het continueren van die koers is er € 1.000.000 nodig waarbij gedacht moet worden aan:

- Uitvoering Lokale Aanpak Isolatie: 4000 woningen isoleren (nieuw en aangescherpt doel landelijk isolatieprogramma)
- Faciliteren lokale slimme oplossingen in het kader van netcongestie
- Stimuleren warmte-alternatieven door buurtuitvoeringsplannen (meer dan warmtenet)

Voor 2026 willen dezelfde ambitie en inzet op bovengenoemde sporen continueren. De resterende middelen (€ 530.000) zijn nodig om te kunnen doen waar sinds de Programmabegroting 2024-2027 in een meerjarige aanpak rekening mee is gehouden. Om de uitvoering van Klimaat en energie te borgen, wordt er een voorstel tot resultaatbestemming bij de Programmarekening 2024 gedaan.

*Omgevingswet**€ 100.000 N*

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Onze procedures en instrumenten zijn veranderd en dat vraagt extra personele capaciteit in deze beginfase, omdat we al lerend werken met de nieuwe wet en de digitale systemen. Ten behoeve van het omgevingsplan zal ook een milieueffectrapportage opgesteld moeten worden. We verwachten een toename van kosten omdat deze de afgelopen jaren sterk zijn toegenomen vanwege overbelasting van de markt rondom milieu-juridische expertise. Dekking voor deze meerkosten komt uit de stelpost algemene uitkering vanuit de meicirculaire 2024 (zie programma 8), waardoor er per saldo geen tekort is.

Voor 2024 verwachten we - evenals vorig jaar - een tekort op de uitvoering en ondersteuning bij omgevingsvergunningen en omgevingsplanwijzigingen (was: bestemmingsplannen). Het financiële resultaat is afhankelijk van het aantal aanvragen en daarmee nauwelijks te voorspellen. Jarenlang was de opbrengst hoger dan vooraf begroot. Sinds 2023 daalt de opbrengst. Of dit een incidentele of structurele situatie is, is nog onduidelijk. Bovendien is met de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) per 1 januari 2024 is het systeem rondom de aanvragen van vergunningen gewijzigd en is deze ook veranderd qua opzet. Op dit moment is de periode nog te kort om de financiële gevolgen te kwantificeren. Dit proces wordt gemonitord en in de loop van 2025 geëvalueerd. Waar nodig wordt een voorstel tot aanpassing van (de inrichting van) de leges voorbereid.

Programma 6 - Veiligheid

Tabel 6.6 Actualisatie programma 6

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024
Afrekening 2023 VGGM	250 V
Niet te activeren voorbereidingskosten Brandweerkazerne	791 N
Totaal	541 N

Afrekening 2023 VGGM

€ 250.000 V

De VGGM heeft over 2023 een positief resultaat behaald. Naar alle waarschijnlijkheid zal dit voordeel terugvloeien naar de deelnemende gemeenten. Voor Ede (onderdeel Brandweer) levert dit een eenmalig voordeel op van € 0,25 miljoen.

Niet te activeren voorbereidingskosten Brandweerkazerne

€ 791.000 N

Door de groei van Ede-Stad heeft de huidige brandweerkazerne aan de Breelaan een sterk decentrale ligging. Om nu en in de toekomst adequaat en efficiënt in brandweezorg te kunnen voorzien, is onderzocht wat de beste locatie is voor een brandweerkazerne. Het betreft een grote brandweerkazerne, waarin de brandweer de maximale benodigde ruimte nodig heeft om alle werkzaamheden in eigen huis uit te voeren. In 2021 is hiervoor een locatiestudie verricht waarin meerdere locaties zijn afgewogen. In 2022 heeft uw raad de Peppelensteeg als voorkeurslocatie gekozen en bent u akkoord gegaan met de kredietverstrekking (voorbereidingskrediet). Uit recente onderzoeken is gebleken dat de gekozen locatie aan de Peppelensteeg alsnog niet haalbaar is, omdat het Berg Bezink Bassin (BBB) niet aan te passen/te overkluizen is. Doorgaan met deze locatie is dusdanig complex, tijdrovend, risicovol en experimenteel dat het niet doelmatig en efficiënt is om het project op deze locatie voort te zetten. Het voorbereidingskrediet is de afgelopen periode/jaren ingezet voor interne uren, onderzoeken en werkzaamheden architect, projectmanagement en installatie-adviseur. Een deel van deze kosten komen conform de regels van de BBV niet meer ten gunste van het actief de nieuwe brandweerkazerne. De kosten leiden niet tot meerjarig nut en mogen daarom niet geactiveerd en over meerdere jaren afgeschreven worden. Daarmee moet een deel van de voorbereidingskosten, die specifiek betrekking heeft op de locatie Peppelensteeg, als incidenteel resultaat in 2024 worden afgeboekt.

Het (resterende) voorbereidingskrediet zal worden ingezet voor de nieuwe locatiestudie met benodigde uren, onderzoeken etc.

Programma 7 - Kwaliteit leefomgeving

Tabel 6.7 Actualisatie programma 7

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024
Riolering - Exploitatie	800 N
Riolering - Vervangingsinvesteringen	1.200 V
Riolering - Onttrekking voorziening	400 N
Single-use plastic (SUP)-regeling	300 V
Subsidie beëindiging houtoogst	769 V
Totaal	1.069 V

Exploitatie riolering € 800.000 N

Vervangingsinvesteringen € 1.200.000 V

Onttrekking voorziening € 400.000 N

Riolering kent een gesloten financieel systeem. Het saldo van de baten en lasten wordt verrekend met de hiervoor ingestelde voorziening. Dit jaar hebben we geconstateerd dat het aantal (nieuwe) aansluitingen en hiermee de leges € 500.000 achter blijven ten opzichte van de begroting. Daarnaast zijn er meer uitrukmomenten nodig voor verstoppingen en herstel riolen dan verwacht en is nog steeds sprake van prijsstijgingen. Dit leidt in 2024 tot een verwacht nadeel van € 300.000 (+/- 2,5% van de totale exploitatie uitgaven op riolering) en een totaal verwacht exploitatietekort van € 0,8 miljoen.

Door de integrale aanpak van investeringsprojecten lopen de vervangingsinvesteringen vertraging op. Een aantal grote projecten vergen meer voorbereidingstijd waardoor de uitvoering later start. Daartegenover staat dat de vervangingskosten van een aantal projecten duurder uitvallen dan begroot. In zijn totaliteit gaan we hierdoor € 1,2 miljoen minder uitgeven aan vervangingsinvesteringen. Het saldo van deze voor- en nadelen leidt tot een lagere onttrekking uit de voorziening Riolering dan begroot.

Single-use plastic (SUP)-regeling € 300.000 V

Vanaf 1 januari 2023 betalen producenten mee aan een deel van de kosten die gemeenten maken voor het opruimen van zwerfafval. Er wordt gewerkt met betaling achteraf, waardoor de bijdrage over 2023 in november 2024 wordt verwacht. De hoogte van de subsidie is pas recentelijk bekend geworden, waardoor niet alle middelen in 2024 besteed kunnen worden. Dit leidt in 2024 tot een voordeel van € 300.000. Voor de besteding van toekomstige middelen uit de SUP-regeling wordt een plan opgesteld.

Subsidie beëindiging houtoogst € 769.000 V

Er is een aanvraag ingediend voor de subsidie 'Beëindigen van de houtoogst'. Het doel van deze subsidie is het beëindigen van de houtoogst in met name het Edese bos en hiermee het mogelijk maken van een natuurlijke bosontwikkeling. Deze subsidie wordt in 2024 uitgekeerd en bedraagt € 794.000. Hier staat tegenover dat de jaarlijkse opbrengst van de houtkap in dit gebied van € 25.000 wegvalt. Het meerjarige effect is opgenomen in hoofdstuk 3 van deze begroting.

Programma 8 - Bestuur en Organisatie

Tabel 6.8 Actualisatie programma 8

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024
Voorziening APPA	-
Kosten Bestuur	60 N
Licentiekosten Publiekszaken	60 N
Kosten lijkschouwingen	65 N
Verbeteren Dienstverlening	100 V
Verbeteren Dienstverlening - voorstel tot resultaatbestemming	100 N
Diverse reserveringen	3.150 V

Tabel 6.8 Actualisatie programma 8

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024
Algemene uitkering	626 V
Wet Open Overheid	350 V
Wet Open Overheid - voorstel tot resultaatbestemming	350 N
Deelnemingen - dividend BNG	67 N
Financiering	2.013 V
Voorziening Verlofsparen	-
Forensenbelasting	350 V
Brandweerkazerne Otterlo	113 V
Brandweerkazerne Otterlo - voorstel tot resultaatbestemming	113 N
Verkoop	133 V
Huuropbrengsten	64 V
Totaal	6.084 V

*Voorziening APPA**p.m.*

De voorziening APPA (pensioenen wethouders) wordt jaarlijks bij de Programmarekening geactualiseerd op basis van mutaties in het bestand van de wethouders met rechten van opgebouwd pensioen. Tevens wordt de werkelijk pensioenopbouw gestort en de uitgekeerde pensioenen onttrokken. Daarnaast vindt jaarlijks een actualisatie plaats als gevolg van de rentestijging en een aanpassing in de berekening van de leeftijdsterugtekening (levensverwachting).

Kosten Bestuur

€ 60.000 N

Deze overschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de begroting niet toereikend was voor de vastgestelde budgetbrief van de accountant, wat resulteert in een nadeel van € 60.000.

Digitalisering Burgerzaken

€ 60.000 N

Er was nog veel fysieke archief bij Burgerzaken wat met urgentie moest worden verplaatst in verband met verwijderen asbest in de ruimte. Het archief bleek in zeer slechte staat te zijn waardoor het noodzakelijk was zo spoedig mogelijk over te gaan tot digitalisering om informatie niet verloren te laten gaan. Deze kosten waren niet geraamd en leiden tot een nadeel van circa € 60.000.

Kosten lijkschouwingen

€ 65.000 N

In 2024 worden we geconfronteerd met een hoger aantal uit te voeren lijkschouwingen en hogere kosten per cases. Op basis van de huidige inzichten leidt dit tot een overschrijding in 2024 van € 65.000.

Verbeteren Dienstverlening

€ 100.000 V

In 2024 starten we met verschillende activiteiten vanuit het Uitvoeringsprogramma Dienstverlening. Echter door latere besluitvorming dan gepland en latere oplevering van de uitkomsten van het Rekenkameronderzoek Dienstverlening zal niet alles worden afgerond. Een aantal activiteiten zal doorlopen en worden afgerond in 2025. Dit heeft tot gevolg dat een deel van de middelen niet in 2024 worden besteed maar doorlopen naar 2025. Bij de Programmarekening 2024 wordt een voorstel voor resultaatbestemming gedaan.

Diverse reserveringen

€ 3.150.000 V

In de begroting zijn diverse stelposten opgenomen, onder meer voor lonen, prijzen en tarieven. Lopende het jaar worden deze bedragen uitgekeerd en/of ingevuld (naar de andere programma's). Voorbeelden zijn de stelpost onderuitputting, stelpost loon- en prijscompensatie, stelpost AU-actualisatie reservering, stelpost onvoorzien, stelpost zelffinanciering. Tegenover dit voordeel staat een nadeel van € 100.000 voor de Omgevingswet (programma 5).

Algemene uitkering € 626.000 V

De actualisatie van de algemene uitkering op basis van de laatste beschikking in september leidt tot een voordeel van € 626.000 ten opzichte van de begroting. Deze cijfers zijn op basis van de meicirculaire 2024.

Wet Open Overheid € 350.000 V

Door het lang uitblijven van duidelijkheid over het publicatieplatform (PLOOI) wordt de uitvoering van de Wet Open Overheid gefaseerd. Een deel van de geraamde kosten in 2024 ad € 350.000 zullen in 2025 wordt besteed. Bij de Programmarekening 2024 wordt een voorstel tot resultaatbestemming gedaan.

Deelnemingen - dividend BNG € 67.000 N

Als gevolg van een lagere dividenduitkering van de BNG ontstaat in 2024 een nadeel van € 67.000.

Financiering € 2.013.000 V

Binnen het financieringsproduct houden we rekening met toekomstige stijgingen van de rentetarieven. Hoewel de rente stijgende is, verwachten we voor 2024 nog een voordeel. Dit wordt onder meer veroorzaakt door een overschot op onze liquide middelen maar ook door het aantrekken in 2024 van een langjarige financiering.

Voorziening Verlofsparen p.m.

In de cao gemeenten is opgenomen dat werknemers per 1 januari 2022 de mogelijkheid hebben om te kiezen voor verlofsparen. Deze stelselwijziging zorgde ervoor dat eind 2022 een voorziening is worden gevormd als verplichting uit de BBV-richtlijn. Jaarlijks wordt bij de Programmarekening het bedrag in de voorziening gemonitord en worden aangesloten bij het dan gespaarde verlof. Op dit moment is geen reële inschatting te maken van de omvang van het gespaarde verlof.

Forensenbelasting € 350.000 V

Er is een categorie belastingplichtigen (eigenaren van een tweede woning die meer dan 90 dagen ter beschikking staat voor eigen gebruik) die in 2024 zowel toeristenbelasting als forensenbelasting betaald. De stijging van de WOZ-waarden (waarop forensenbelasting is gebaseerd) levert ook een hogere belastingopbrengst op (belastingplichtigen vallen in een hogere tariefklasse). Dit leidt tot een verwacht voordeel van € 350.000.

Brandweerkazerne Otterlo € 113.000 V

In de Programmabegroting 2024-2027 is een budget opgenomen voor een nieuwe brandweerkazerne. Op basis van het voorlopig ontwerp is uitgegaan van een investering van € 2,1 miljoen. Geraamde lasten in 2024 betroffen € 113.000 (en vanaf 2026 81K structureel). Het project is in de vertraging terecht gekomen omdat de eerdere beoogde locatie niet meer beschikbaar is. Er vindt een nieuwe locatiestudie plaats. Daardoor zal een deel van het budget ad € 113.000 niet in 2024 worden besteed. Bij de Programmarekening 2024 wordt een voorstel tot resultaatbestemming gedaan.

Verkoop € 133.000 V

Conform het vastgestelde beleid in de Vastgoednota 2017 wordt vastgoed dat wordt verhuurd ten behoeve van niet-beleidsondersteunende activiteiten, indien mogelijk verkocht. Jaarlijks begroten we een opbrengst. Dit jaar wordt er een perceel verkocht met een meeropbrengst resulterend in een verwacht voordeel dit jaar van € 133.000.

Huuropbrengsten € 64.000 V

Voor huisvesting van de eigen organisatie worden ook panden aangehuurd. Voor één van de panden is in de begroting rekening gehouden met een hogere indexering dan werkelijk is in rekening gebracht. Dit levert een voordeel op van € 64.000.

7. Paragrafen

7.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre we als gemeente Ede in staat zijn om financiële en budgettaire tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen berekenen we door de benodigde weerstandscapaciteit, de risico's, af te zetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit, de middelen. Actuele cijfers bevorderen de kwaliteit van de informatie. In tegenstelling tot andere onderdelen van de programmabegroting vergelijken we de actuele cijfers van deze paragraaf met de cijfers uit het meest recente P&C product, te weten de Programmarekening 2023.

Kaderstelling

- [Het Besluit Begroting & Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen \(2017\)](#)

Beleid

Op basis van de Nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen stuurt de gemeente Ede in het kader van weerstandsvermogen en risicobeheersing op een aantal criteria. De ratio voor het weerstandsvermogen (beschikbaar/benodigd) dient een minimale waarde van 0,8 te hebben. Hierbij nemen we het integrale cijfer, algemene dienst plus negatieve grondexploitaties, als uitgangspunt. We beoordelen de ratio als onvoldoende bij een waarde onder 0,8, als matig bij een waarde tussen 0,8 en 1, als voldoende bij een waarde tussen 1 en 2 en als uitstekend bij een waarde groter dan 2. Een tweede criterium is de bodem in de algemene reserve. De algemene reserve dient in het laatste jaar van het meerjarenperspectief minimaal € 10 miljoen te bedragen. Daarnaast is het kengetal voor de netto gecorrigeerde schuldquote maximaal 100% en het kengetal solvabiliteit is minimaal 20%.

Ontwikkelingen

Ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen laat zien in hoeverre de gemeente in staat is haar risico's af te dekken.

Tabel 7.1.1 Ratio weerstandsvermogen in 2025

Bedragen x € 1.000

Beschikbare weerstandscapaciteit			Benodigde weerstandscapaciteit			
Omschrijving	Integraal	Ratio	Algemene dienst	Ratio	Omgevingsvisie Ede	Ratio
Beschikbare weerstandscapaciteit	90.362	4,2	90.362	6,4	0	0,0
Benodigde weerstandscapaciteit	21.340		14.142		10.027	
Score waardering	Uitstekend		Uitstekend		Onvoldoende	

Met 4,2 is de integrale ratio weerstandsvermogen gedaald ten opzichte van de waarde in de Programmarekening 2023. Met het aankomende ravijn en de afname van de algemene reserve, is de verwachting dat het weerstandsvermogen de komende jaren verder zal dalen. De huidige daling van de ratio is te verklaren door een afname van de beschikbare weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit is ten opzichte van de programmarekening 2023 nagenoeg gelijk gebleven. De beschikbare weerstandscapaciteit is met € 11 miljoen afgenomen. Deze mutatie zowel in de afname in de reserve Bedrijfsmiddelen (inclusief P-reserve) als in de afname van de Algemene Reserve. Doordat er geen beschikbare weerstandscapaciteit voor de Omgevingsvisie Ede (voorheen grondexploitaties) geoormerkt is, is deze ratio 0. Bij een positief besluit over de, in deze programmabegroting voorgestelde, reserve Omgevingsvisie en overheveling van middelen zal in de toekomst weer een ratio van groter dan 0 gepresenteerd worden.

Voor de ratio weerstandsvermogen van de Omgevingsvisie Ede kijken we enkel naar risico's binnen de grondexploitatie. Voor positieve plannen is dekking voor risico's binnen de plannen zelf aanwezig en nemen we dus niet mee in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Voor meer informatie over de risico's rondom de grondexploitaties verwijzen we naar de paragraaf Grondbeleid.

Tabel 7.1.2 Ontwikkeling ratio weerstandsvermogen

Omschrijving	Programmarekening 2022	Programmabegroting 2024-2027	Programmarekening 2023	Programmabegroting 2025-2028
Integraal	4,0	3,8	4,8	4,2

Risico's

Ten opzichte van de Programmarekening 2023 zien we enkele verschuivingen plaatsvinden in de top 10 risico's/kansen. Nieuw in de top 10 zijn de risico's 1 en 10. Procedures bij Raad van Arbitrage zorgt ervoor dat het risico op Spoorzone als nieuw risico binnenkomt op nr 1 van de top 10. Het risico rondom gebiedsontwikkeling Doesburgerbroek komt als nieuw risico op plek 10 binnen als gevolg van het afschaling van risico's die zich voordeden bij de Programmarekening daarmee nu niet meer in de top 10 staan.

De top 3 risico's bestaat naast het risico op Spoorzone uit een tweetal risico's binnen het sociaal domein. Deze risico's stonden bij de Programmarekening op plek 1 en 2. Landelijk zien we een toename in volumeontwikkeling en kosten van het sociaal domein, met name op jeugdzorg. Verder valt op dat de meeste risico's/kansen in de top 10 onderdeel uitmaken van de grondexploitaties. Dit laat zien dat met name de grondexploitaties zorgen voor de in financiële zin grootste risico's/kansen, ook al is de absolute hoogte van de risico's binnen de algemene dienst hoger. Voor de samenstelling van de top 10 risico's nemen we zowel de risico's in niet-winstgevende plannen als de risico's in winstgevende plannen mee. Dit wijkt af van het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit waar we alleen de risico's in niet-winstgevende plannen meenemen. Op deze manier geeft de top 10 ook daadwerkelijk de 10 grootste risico's weer.

Tabel 7.1.3 Top 10 risico's

Bedragen x € 1.000

	Omschrijving	Gevolgen	Kans	Maximaal financieel gevolg	Invloed
1	Er is veel discussie met de aannemer voor het spoorse contract over de rechtmatigheid en de financiële omvang van de Verzoeken tot Wijziging (VtW's). Dit leidt tot procedures bij Raad van Arbitrage waarvan de uitkomst lastig voorspelbaar is.	Geld - Het resultaat van het project Spoorzone wordt negatief omdat arbitrage niet is meegenomen in kostenraming	50%	€ 5.349	6,78%
2	Door rijkskorting en volumeontwikkelingen zijn de zorguitgaven voor Jeugd en Wmo ondanks transformatie hoger dan het zorgbudget.	Overschrijden budget.	50%	€ 5.000	6,34%
3	Investerings in preventie vanuit de hervormingsagenda jeugd resulteert niet in de verwachte kostenbesparing.	Meer geld nodig voor jeugdzorg dan begroot.	50%	€ 4.900	6,20%
4	Gebiedsontwikkeling WFC: dure programma wordt steeds moeilijker afgezet in de markt	Lagere opbrengsten.	50%	€ 4.600	5,82%
5	Gebiedsontwikkeling WFC: Parkeren is commercieel niet te exploiteren.	Bijdrage aan onrendabele top parkeren.	50%	€ 4.063	5,15%
6	Gebiedsontwikkeling Food en Businesspark De Klomp: Ontwikkelen van particuliere kavels op bedrijventerrein conform exploitatieplan.	Meer inkomsten in de grondexploitaties door ontvangen van exploitatiebijdrage.	50%	€ -3.438	4,35%
7	Achterstallig onderhoud van kapitaalgoederen.	Kwaliteitsverlies	40%	€ 3.800	3,85%
8	Gebiedsontwikkeling Food en Businesspark De Klomp: Niet volledig ontvangen van exploitatiebijdragen.	Niet ontvangen van de exploitatiebijdrage.	25%	€ 4.910	3,12%
9	Voldoen aan de subsidievoorwaarden voor betaalbare woningbouw.	Verkrijgen van WBI-subsidie van het Rijk op basis van beschikking.	75%	€ -1.529	2,91%

Tabel 7.1.3 Top 10 risico's

Bedragen x € 1.000

	Omschrijving	Gevolgen	Kans	Maximaal financieel gevolg	Invloed
10	Gebiedsontwikkeling Doesburgerbroek wordt geen actieve grondexploitatie waardoor uitvoering eindigt.	Het gedeelte van het voorbereidingskrediet dat al is uitgegeven dient als verlies ten laste van het jaarresultaat te komen.	25%	€ 3.660	2,34%

Voor een toelichting op de systematiek van kansinschatting van de risico's verwijzen we naar de bijlage Toelichting paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit

Niet alle geïdentificeerde risico's doen zich tegelijkertijd en in maximale omvang voor. Het gevolg hiervan is dat de benodigde weerstandscapaciteit lager is dan het totaal van alle risico's. Door middel van een statistische toets berekenen we wat de benodigde weerstandscapaciteit is bij een, door gemeente Ede gekozen, zekerheidspercentage van 90%.

Tabel 7.1.4 Risicobedrag en benodigde weerstandscapaciteit

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Integraal	Algemene dienst	Omgevingsvisie Ede
Totaal risicobedrag	100.071	55.494	44.578
Benodigde weerstandscapaciteit (90% zekerheid)	21.340	14.142	10.027

Beschikbare weerstandscapaciteit (buffers)

De eenmalig vrij in te zetten middelen, die gebruikt kunnen worden om eventueel optredende risico's af te dekken, noemen we de beschikbare weerstandscapaciteit. Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit gebruiken we de stand van de reserves na resultaatbestemming. De omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is weergegeven in de volgende tabel:

Tabel 7.1.5 Berekening beschikbare weerstandscapaciteit (totaal)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Programmarekening 2023	Programmabegroting 2025-2028
Onvoorzien	100	100
Algemene reserve	71.125	65.856
Overige algemene reserves	16.277	16.277
Bedrijfsmiddelen (inclusief P-) reserve	13.954	8.129
Stille reserves	p.m.	p.m.
Totale weerstandscapaciteit	101.456	90.362

Tabel 7.1.6 Ontwikkeling weerstandscapaciteit en totaal risicobedrag

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Programmarekening 2022	Programmabegroting 2024-2027	Programmarekening 2023	Programmabegroting 2025-2028
Beschikbare weerstandscapaciteit	93.630	98.245	101.456	90.362
Benodigde weerstandscapaciteit	23.461	25.822	21.121	21.340
Totaal risicobedrag	97.908	105.519	97.190	100.071

In bovenstaande meerjarige ontwikkeling valt met name op dat, ten opzichte van de stand in de Programmarekening 2023, de beschikbare weerstandscapaciteit is afgenomen. Dit wordt deels veroorzaakt door een afname van de Algemene Reserve als gevolg van het negatieve resultaat over 2024 (zie Memo Uitkomsten meicirculaire 2024 met zaaknummer 453063). Daarnaast zien we een afname in de reserve Bedrijfsmiddelen (inclusief P-reserve).

Ten aanzien van de beschikbare weerstandscapaciteit dient aangetekend te worden dat de Algemene Reserve

in het meerjarenperspectief fors terugloopt. Bij een gelijkblijvend risicoprofiel zal dit leiden tot een afname van de ratio weerstandsvermogen.

Kengetallen

Onderstaande kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. In de bijlage Toelichting paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de definities van de kengetallen opgenomen.

Tabel 7.1.7 Kengetallen Programmabegroting 2025-2028

Omschrijving	Verloop van de kengetallen					
	PB 2024	PR 2023	PB 2025	MJB 2026	MJB 2027	MJB 2028
Netto schuldquote	66%	49%	80%	92%	99%	96%
Gecorrigeerde netto schuldquote	54%	39%	71%	83%	91%	89%
Solvabiliteitsratio	26%	34%	25%	25%	22%	21%
Structurele exploitatieruimte	2%	4%	1%	-2%	-3%	-4%
Grondexploitatie	16%	22%	15%	11%	11%	10%
Belastingcapaciteit	91%	84%	89%	89%	89%	89%

De nettoschuldquotes zijn gestegen ten opzichte van de Programmarekening 2023. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door een toename van nieuwe lange leningen die nodig zijn om uitgaven te financieren (de teller in de ratio).

Voor begrotingsjaar 2025 bedraagt de solvabiliteitsratio 25% en is daarmee ruim hoger dan de norm van 20% (zie bijlage toelichting paragraaf weerstandsvermogen). De afname van de ratio ten opzichte van de Programmarekening 2023 wordt met name verklaard door de toename van het totale vermogen (de noemer in de ratio).

De structurele exploitatieruimte zien we als gevolg van het ravijn in de komende jaren steeds verder teruglopen naar een negatief percentage vanaf 2026. Dit houdt in dat vanaf 2026 de structurele lasten niet meer worden gedekt met structurele baten. Het ombuigingstraject richting de Perspectiefnota 2026-2029 zal ervoor moeten zorgen dat kengetal structurele exploitatieruimte op termijn weer boven 0 uitkomt.

In de begroting zien we een daling van het kengetal grondexploitatie. Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie is ten opzichte van de totale jaarlijkse baten van de gemeente. De daling van het kengetal wordt veroorzaakt door een verwachte afbouw van de grondpositie vanwege de sluiting van diverse lopende grondexploitaties de komende jaren. Hierbij opgemerkt dat de bouwgrond in exploitatie exclusief toekomstige, nog te openen nieuwe grondexploitaties is. Intussen zijn hiervoor enkele voorbereidingskredieten verleend. In de paragraaf Grondbeleid en MPG Lite 2024 gaan we nader in op de portefeuille ontwikkelingen.

Het kengetal voor belastingcapaciteit is licht gestegen ten opzichte van de Programmarekening 2023. De belastingdruk in Ede blijft daarmee nog steeds ruim onder het landelijk gemiddelde.

De stijging van de belastingcapaciteit van 84% naar 89% is vertekend. Richtlijnen schrijven voor, dat de belastingcapaciteit wordt berekend door een vergelijk te maken met het laatst bekende (landelijke) cijfer van Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO); dit is het cijfer over 2024. In dit cijfer is geen rekening gehouden met landelijke inflatiecorrectie (en overige verhogingen) voor 2025 terwijl in onze lokale heffingen 2025 wel rekening is gehouden met inflatiecorrectie en overige verhogingen (zie hoofdstuk 3.2 en paragraaf Lokale heffingen). In de praktijk zal de belastingcapaciteit bij de programmarekening dus (vrijwel) altijd lager uitvallen dan het cijfer dat is opgenomen in de programmabegroting voor het betreffende jaar.

7.2 Lokale heffingen

Inleiding

De gemeente Ede legt heffingen op. Deze heffingen zijn onder te verdelen in algemene belastingen, bestemmingsbelastingen en retributies. Bij algemene belastingen is sprake van een gedwongen bijdrage, waar geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de gemeente tegenover hoeft te staan. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel en dragen hiermee bij aan de inkomsten van de gemeente. De belastingen die hieronder vallen zijn de onroerendezaakbelastingen, parkeergelden, reclamebelasting, hondenbelasting, toeristenbelasting en forensenbelasting.

Ondanks dat het hierbij gaat om algemene belastingen kunnen deze belastingen een aanvullend doel hebben. Als er sprake is van een aanvullend doel dan kan er ook sprake zijn van mogelijke optredende averechtse effecten, oftewel risico's. Daarnaast kunnen algemene belastingen ook door de raad bestemd worden. Voor onderstaande belastingen geldt het volgende:

- De parkeergelden hebben als doel het parkeergedrag van automobilisten te beïnvloeden en het parkeren te reguleren. Het risico hiervan is dat automobilisten parkeeroverlast veroorzaken in gebieden waar geen parkeergelden van toepassing zijn.
- De reclamebelasting (Ede centrum en Bennekom) heeft als doel om de gebieden waar deze belasting wordt geïnd in samenspraak met de betreffende ondernemersverenigingen te promoten. Hierbij onderkennen we geen specifiek risico.
- De hondenbelasting wordt niet ingezet als algemeen dekkingsmiddel maar dient als dekking van de kosten aan hondenbeleid gerelateerde zaken zoals onderhoud uitlaatvelden.
- Bij de BIZ (Bedrijfsinvesteringszone) betalen alle ondernemers/eigenaren mee aan de kosten van het verbeteren van het winkelgebied Ede Centrum.

Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten bestemd zijn voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Deze belastingsoort mag maximaal kostendekkend zijn. Het gaat hierbij om de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

De afvalstoffenheffing heeft als doel de bekostiging van het ophalen en verwerken van het huishoudelijke afval. De keuze voor de gedifferentieerde tarieven heeft als doel bewoners te stimuleren hun afval te scheiden. Een specifiek risico van deze systematiek is dat mensen ontwijkgedrag gaan vertonen en afval op niet daarvoor bedoelde plekken achterlaten.

De rioolheffing heeft als doel de bekostiging van afvoer van afvalwater en regenwater, onderhoud aan het riool en het beheer van het grondwaterpeil.

Retributies worden geheven wanneer een specifieke dienst een individueel voordeel. De belangrijkste retributies zijn de leges. Dit zijn vergoedingen voor bijvoorbeeld het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Begraafrechten vallen ook onder de noemer retributies. Retributies worden geheven met als doel de kosten voor de uitgevoerde dienstverlening te dekken en mogen net als bestemmingsbelastingen maximaal kostendekkend zijn.

Kaderstelling

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Nota Lokale Heffingen \(2023\)](#)

Beleid

De uitgangspunten van ons belastingbeleid zijn vastgelegd in de Nota lokale heffingen. Onderdeel van dit beleid is dat de opbrengst van de meeste heffingen gecorrigeerd wordt voor inflatie. Voor 2025 betreft dit een inflatiecorrectie van 3,5%.

Het product afval is een gesloten systeem, wat betekent dat de uitgaven worden gedekt vanuit de ontvangen heffingen. De huidige prijsontwikkelingen, onder andere bij onze afvalinzamelaar ACV, en het groeien naar kostendekkendheid in stappen van drie jaar, waarvan 2025 het tweede jaar is, met daarnaast een stabiele basis binnen de voorziening afval maken het noodzakelijk om de tarieven voor de afvalstoffenheffing te verhogen. Daarom wordt voorgesteld om de afvalstoffenheffing met 7,2% te verhogen.

De tarieven van de leges omgevingsvergunningen en omgevingsplanwijzigingen zijn gebaseerd op de huidige legesverordening. De implementatie van de nieuwe Omgevingswet en de Wkb (Wet kwaliteitsborging voor bouwen) is, na meerdere keren uitstel, ingevoerd per 1 januari 2024. Deze Wet regelt dat de bouwtechnische toets voor eenvoudigere bouwwerken (te weten bouwwerken in de gevolgklasse 0 en 1, niet meer door de omgevingsdienst van de gemeente wordt uitgevoerd maar door een particuliere kwaliteitsborger. Voor bouwwerken in gevolgklasse 0 en 1 is dan alleen nog het tarief voor de ruimtelijke toets van toepassing. Op dit moment wordt dit proces gemonitord en in de loop van 2025 zal evaluatie plaatsvinden. Dan zal beter inzichtelijk zijn wat de financiële gevolgen zijn van deze nieuwe wetten.

Ontwikkelingen

Verloop opbrengst heffingen op hoofdlijnen

Door areaaluitbreiding en correctie vanuit 2023 stijgt de opbrengst van de onroerendezaakbelasting met € 915.000. De onroerendezaakbelasting wordt verhoogd met 13,5%. Voor toelichting zie hoofdstuk 3 - wijziging begroting. Daarvan is 3,5% de jaarlijkse inflatiecorrectie.

De geraamde opbrengsten van afvalstoffenheffing nemen naast inflatie van 3,5% toe met € 970.000. Dit is inclusief areaaluitbreiding van 1,6% omgerekend € 220.000 en 5,4% voor het versneld toewerken naar kostendekkendheid, omgerekend € 750.000.

De tariefstijging van de afvalstoffenheffing wijkt af van het gemeentelijke inflatiepercentage. Het tarief van de afvalstoffenheffing stijgt met 9%. De belangrijkste redenen hiervoor zijn:

- Het versneld toewerken naar volledige kostendekkendheid wat resulteert in een verhoging van de afvalstoffenheffing met 5,4%.
- De stijging van de kosten ACV met € 498.000 door 3,6% indexering en loonkostenontwikkeling.

De twee bovengenoemde elementen en de standaard inflatiecorrectie resulteren in een stijging in het tarief voor de afvalstoffenheffing. Omdat we het variabele tarief vanuit beleidsmatig oogpunt gelijk houden neemt het vastrecht met gemiddeld 10,6% toe per 2025. ACV bereidt een nieuw toekomstbestendig, circulair afvalbrengstation voor. In het meerjarenperspectief houden we vanaf jaarschijf 2029 rekening met een toename van de kosten.

Op 21 september 2023 is het Water- en rioleringsprogramma (WRP) 2024-2028 vastgesteld. Voor het areaal is uitgegaan van de werkelijke woningvoorraad per 1 januari 2023 vermeerderd met de opgave woningbouw conform de Omgevingsvisie Ede 2040. Dit jaar hebben we geconstateerd dat het aantal (nieuwe) aansluitingen en hiermee de leges achter blijven ten opzichte van de begroting. Daartegenover staat dat vervangingsinvesteringen worden uitgesteld als gevolg van integraal werken. De tarieven zullen voor 2025 toenemen met de inflatiecorrectie van 3,5%.

Op 22 november 2022 is het beheerplan Hondenvoorzieningen 2022-2026 vastgesteld. Uit het hoofdstuk Financiën blijkt dat de kostendekkendheid van de hondenbelasting in 2023 80% is. In het bestuursakkoord 2022-2026 staat vermeld dat gestreefd wordt naar kostendekkendheid van onze leges en heffingen. Bij de Programmabegroting 2024-2027 is het amendement 'hondenbelasting' aangenomen om de stijging gefaseerd

door te voeren in de periode 2024-2027 tot 100% kostendekkendheid. Dit betekent, naast het toepassen van de inflatiecorrectie van 3,5%, een extra stijging van de tarieven 2025 met 1,3%.

Op 13 april 2023 zijn de uitgangspunten uit de Nota Begraven vastgesteld. In deze nota zijn doelen opgenomen om een nieuwe tarievenstructuur lijkbezorging in te voeren. Er is een financiële onderlegger voor begraven opgesteld, waarmee de kosten voor begraven onderbouwd worden. Besloten is om het product begraven 100% kostendekkend te maken. Toewerken naar volledige kostendekkendheid wordt gedaan door in een termijn van zeven jaar de leges geleidelijk te verhogen. Om deze termijn te overbruggen worden de aanwezige middelen in de Voorzienig Begraven benut.

Het beleid van de gemeente Ede streeft ernaar om bezoekers aan het centrum te stimuleren om met de fiets of met het OV te komen. Daarom wil de gemeente de parkeertarieven van ondergronds- en bovengronds parkeren meer in balans met elkaar brengen. De auto blijft een belangrijke rol spelen, maar we zetten ook in op alternatieven om naar het centrum te komen.

Het huidige verschil in de parkeertarieven tussen de Q-Parkgarages en het straat parkeren is groot. De huidige parkeertarieven zijn gebaseerd op een in 2016 genomen besluit, waarbij de tarieven sindsdien niet meer zijn geïndexeerd. De huidige tarieven van de gemeente Ede sluiten niet meer aan en daarom kiezen we ervoor om het tarief voor straat parkeren meer in balans te brengen met het Parkeergarages. Hiermee zetten we een stap in de richting van eerder vastgestelde beleidsdoelen.

We stellen hierbij voor om de tarieven voor parkeren per 01-01-2025 te verhogen.

Het dagtarief wordt verhoogd van € 4,00 naar € 6,50. Het tarief voor kort parkeren zal wijzigen naar € 0,20 per 5 minuten, waarbij het uurtarief hiermee op € 2,40 per uur komt. Het tarief voor kort parkeren wordt gehanteerd totdat het dagtarief van € 6,50 bereikt is.

Er is gedurende vijf jaar van 2024 tot en met 2028 een sterke verhoging van aanvragen van reisdocumenten en identiteitskaarten (de zogenaamde paspoortpiek). Het betreft een incidentele piek van vijf jaar. Vanaf 2029 daalt het aantal aanvragen weer. Vanaf 1 januari 2024 is ook de Wet Invoering Gecombineerde Geslachtsnaam van kracht. Beide ontwikkelingen betekenen:

- Een stijging van ongeveer 11.500 reisdocumenten in 2022 naar ongeveer 25.000 tijdens de piekperiode.
- In 2024 een eenmalige piek van 1.075 aanvragen in 2024 (als gevolg van WIGG).

De ontvangen voor de Reclamebelasting worden ingezet voor de bijdrage aan Stichting Binnenstad Ede en Stichting Ondernemersfonds Bennekom Centrum voor het promoten van respectievelijk het centrum van Ede en Bennekom. Voor 2025 wordt het tarief alleen voor Ede verhoogd, Bennekom heeft besloten om de tarieven gelijk te houden aan het huidige jaar.

Tot 2023 waren de opbrengsten voor omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen hoger dan geraamd. In 2023 is er een daling te zien, die zich in 2024 mogelijk voortzet. Echter het aantal aanvragen is nauwelijks te voorspellen. Een paar grote aanvragen in het 2^e halfjaar van 2024 zou deze trend ook weer kunnen keren. In de loop van 2025 zal evaluatie van het proces van omgevingsvergunningen en omgevingsplanwijzigingen plaatsvinden. Hierin zullen alle onderdelen meegenomen worden, waaronder ook de kostendekkendheid en het kwaliteits/dienstverleningsniveau.

De Bedrijven InvesteringsZone wordt conform afspraken de tot en met 2027 (het jaar van evaluatie) niet geïndexeerd.

Tabel 7.2.1 Een overzicht van de opbrengst van de heffingen op hoofdlijnen

Bedragen x € 1.000

Opbrengst omschrijving	Geraamde opbrengst 2024	Mutatie 2025 anders dan inflatie	Opbrengst tariefstijgingen 3,5% inflatie	Geraamde opbrengst 2025
Onroerendezaakbelastingen	32.114	3.251	1.138	36.503
Afvalstoffenheffing	13.834	220	1250*	15.052
Rioolheffing	12.350	0	550	12.900
Leges omgevingsvergunningen	3.993	0	140	4.133
Leges bestemmingsplannen	833	0	30	863
Parkeergelden	1.000	495	0	1.495
Leges Burger- en Bestuurszaken	1.915	0	61	1.976
Reclamebelasting	297	0	6**	303
Hondenbelasting	453	27	16	496
Toeristenbelasting	1.330	200	99***	1.629
Forensenbelasting	901	150	31	1.081
Begraafrechten	1.421	18	50	1.489
Bedrijven InvesteringsZone	152	0	0	152

* De tariefstijging van de afvalstoffenheffing is 7,2% in plaats van 3,5%.

** De reclamebelasting stijgt alleen voor de binnenstad in Ede, waarbij gekozen is om alleen de boven- en ondergrens te indexeren met 3,5%

*** De inflatiecorrectie over de toeristenbelasting loopt een jaar achter zodat de ondernemers tijdig, voor hun promotiemateriaal, van de tarieven op de hoogte zijn. Tarief 2024 is 6,5%.

Lokale belastingdruk en kwietscheldingsbeleid

De belangrijkste heffingen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 7.2.2

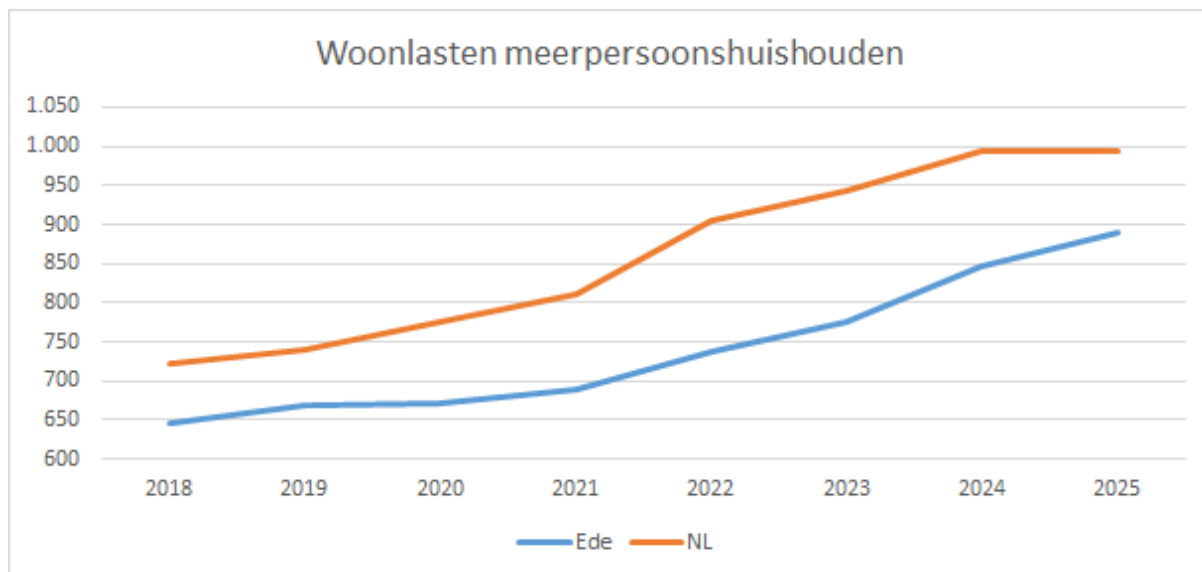
Heffing	2025	2024
OZB		
Woningen (eigenaren)	0,0834%*	0,0832%
OZB bij gemiddelde woningwaarde (koop- en huurwoningen tezamen)	398,57	343,89
Niet woningen (eigenaren)	0,2466%*	0,2438%
Niet woningen (gebruikers)	0,1967%*	0,1944%
Afvalstoffenheffing		
Vastrecht	246,24	224,88
Variabel recht gemiddeld huishouden**	42,31	42,31
Rioolheffing		
Eigenaar pand	113,64	109,80
Gebruiker pand	57,24	55,20

* Gebaseerd op de voorlopige tarieven voor de OZB op basis van de op dit moment verwachte waardeontwikkeling. De definitieve tarieven worden vastgesteld in de verordening onroerendezaakbelasting 2025.

** Gebaseerd op het aanbodgedrag van een gemiddeld huishouden. Variabel tarief blijft ongewijzigd.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) meet jaarlijks de lokale lastendruk van de Nederlandse gemeenten. De indicator 'woonlasten meerpersoonshuishouden' geeft inzicht in de ontwikkeling van de Edese woonlasten in relatie tot die van de overige gemeenten. De indicator bestaat uit de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Op basis van de gegevens van het COELO over 2024 staat Ede op 25^e plaats van gemeenten met de laagste woonlasten voor meerpersoonshuishoudens. Binnen de grootste gemeenten (G41) staat Ede op de vierde plaats van gemeenten met de laagste woonlasten voor meerpersoonshuishoudens.

In algemene zin zien we dat de woonlasten landelijk gemiddeld hoger zijn dan de woonlasten voor de inwoner van Ede. De afgelopen jaren stegen de landelijke lasten met een hoger percentage dan in Ede. Voor het jaar 2025 is de landelijke trend nog niet bekend en is daarom de lijn van 2024 doorgetrokken. Aannemelijk is dat de gemiddelde landelijke lasten zullen stijgen.

Per 2022 is de grondslag van de WOZ-waarde berekening aangepast wat de (forse) stijging t.o.v. eerdere jaren verklaart.

Inwoners van Ede komen in aanmerking voor kwijtschelding wanneer zij een inkomen en/of vermogen hebben dat niet hoger is dan de (landelijk) vastgestelde norm die de gemeente hiervoor mag hanteren. In de begroting houden we rekening met een bedrag van € 541.000 aan kwijtscheldingen. Dit is € 1.000 meer dan in 2024.

Kostendekkendheid tarieven

De gemeente Ede heeft binnen haar instrumentarium van lokale lasten een aantal heffingen die als gemene deler hebben dat het wettelijk niet is toegestaan dat de opbrengsten hiervan hoger zijn dan de kosten die hiervoor gemaakt worden (artikel 229b, lid 1 gemeentewet). Dit betekent dat de kostendekkendheid van de heffing maximaal 100% mag zijn. De opbrengsten zijn slechts bedoeld ter dekking van de gemaakte kosten.

Wanneer sprake is van verschillende diensten en producten in een verordening, dan hoeft de maximale kostendekkendheid niet per onderdeel te gelden. Van belang is dat er sprake is van maximaal 100% kostendekkendheid op de gehele verordening. Door kruissubsidiëring is het mogelijk om bijvoorbeeld de 'winst' van het product leges omgevingsvergunningen te gebruiken om het 'verlies' op het product omgevingsplanplanwijzigingen te dekken.

Voor de berekening van de overhead is een extra-comptabele berekening gemaakt van een opslagtarief per uur. Dit opslagtarief overhead bedraagt in 2025 € 42.

In onderstaande tabel staat de kostendekkendheid van een aantal leges en heffingen. In bijlage 6 treft u een berekening van de kostendekkendheid van deze tarieven aan.

De belangrijkste heffingen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 7.2.3

Tarief/heffing	Percentage kostendekkendheid
1. Afvalstoffenheffing	98,5%
2. Rioolheffing	97%
3. Leges omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen/omgevingsplannen	76%
4. Leges burger- en bestuurszaken	59%*
5. Begraafrechten	94%

* Bij een deel van de leges burgerzaken zijn we gebonden aan door het Rijk aangegeven maximumtarieven.

Op www.ede.nl worden eind november 2024 de tarieven van de leges en heffingen voor 2025 gepubliceerd

7.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen

De gemeente heeft miljarden geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van wegen, technische installaties, groen en bomen, bos en natuur, speelvoorzieningen, riolering, oppervlaktewater, openbare verlichting, civiele kunstwerken, gemeentelijk wagenpark, begraafplaatsen en vastgoed. Het onderhoud van deze goederen is van groot belang voor het zo goed mogelijk functioneren van de gemeente op vele terreinen. In deze paragraaf wordt ingegaan op relevante ontwikkelingen en de uitvoering van dit onderdeel van de begroting 2025.

Monitoring kwaliteit openbare ruimte

Het onderhoud aan de openbare ruimte vindt plaats binnen de vastgestelde beleidskaders en op het gewenste kwaliteitsniveau. Voor de gehele gemeente is deze vastgesteld op kwaliteitsniveau Basis (B) met uitzondering van Ede centrum en de begraafplaatsen (A). Om de kwaliteit van de openbare ruimte te monitoren worden elk jaar, door externe partijen, een beleidsschouw en technische inspecties uitgevoerd. Deze kwaliteitsmetingen worden uitgevoerd volgens de systematieken ontwikkeld door het CROW (landelijk kennisplatform voor Infrastructuur, Openbare Ruimte, Verkeer en Vervoer). De gemiddelde kwaliteit van de openbare ruimte wordt in hoofdzaak bepaald door de beoordeling van het dagelijks onderhoud (beeldkwaliteit schoon conform de beeldsystematiek) en in mindere mate door de technische kwaliteit (heel en veilig). Het technisch onderhoud is gericht op het in stand houden van de kapitaalgoederen (technische kwaliteit) en zo het voorkomen van kapitaalvernietiging. Dit technisch onderhoud omvat, ten opzichte van het dagelijks onderhoud, een substantieel bedrag van de onderhoudsbegroting.

De beleving van de openbare ruimte door de inwoner is minstens zo belangrijk als het bovenstaande. Daarom monitoren we deze ook. In de enquêtes *Inwoners aan het woord* en de *Leefbaarheidsmonitor* stellen we verschillende vragen over de beleving van de openbare ruimte. Om de beleving van de openbare ruimte beter in kaart te brengen gaan we aan de slag met het aanscherpen van de vragen die we in deze enquêtes stellen. Ook willen we klachten en meldingen een grotere rol laten spelen in de monitoring van de openbare ruimte. Zo kunnen we in de toekomst, buiten kwaliteitsmetingen, ook sturen op de beleving van de openbare ruimte.

Kaderstelling

- [Beheerplan riolering vrijverval en infiltratievoorzieningen](#) (2024)
- [Beheerplan waterkunstwerken](#) (2024)
- [Beheerplan stedelijk water](#) (2024)
- [Beheerplan Natuurgebieden Gemeente Ede 2022-2032](#) (2022)
- [Beheerplan invasieve exoten 2024-2028](#) (2024)
- [Beheerplan openbare verlichting](#) (2024)

- [Beheerplan cultureelrijke beplanting \(2024\)](#)
- [Beheerplan mechanische riolering 2024-2027 \(2024\)](#)
- [Beheerplan speelvoorzieningen \(2024\)](#)
- [Water- en rioleringsprogramma 2024-2028 \(2023\)](#)
- [Beleidsplan buiten bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in de gemeente Ede \(2021\)](#)
- [Groenbeleid gemeente Ede \(2020\)](#)
- [Programma Biodiversiteit \(2019\)](#)
- [Financiële beheersverordening \(2017\)](#)
- [Nota Onderhoud en vervanging Kapitaalgoederen 2017](#)
- [Strategisch plan wegen \(2017\)](#)
- [Vastgoednota \(2017\)](#)
- Meerjaren Onderhoudsplan vastgoed (2022) (geen link beschikbaar)
- [Visie Openbare Ruimte \(2016\)](#)
- [Bomenbeleidsplan \(2013\)](#)
- [Nota Zandwegen \(2009\)](#)
- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Nota afschrijvingsbeleid en waardering vaste activa 2022](#)

Beleid

De algemene beleidslijn voor kapitaalgoederen, is dat het onderhoud van voldoende niveau moet zijn. In beleids- en beheerplannen zijn de ambities, de onderhoudsstrategieën en de financiën nader uitgewerkt. Bij de Programmabegroting 2023-2026 is de keuze gemaakt om extra budget beschikbaar te stellen om de huidige technische kwaliteit te stabiliseren en deels te investeren in beeldkwaliteit. Op basis hiervan is in 2023/2024 de Visie Openbare Ruimte (VOR) herijkt naar een nieuw document "Integraal Beleid Openbare Ruimte" (IBOR). Het IBOR legt de kaders voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte vast. Het IBOR schetst ook het kostenplaatje van het onderhouden van de openbare ruimte. Het IBOR, als instrument, ligt in het vierde kwartaal 2024 voor ter besluitvorming.

Vastgoed

Het beleid voor het gemeentelijk vastgoed ligt vast in de Nota Vastgoedbeleid 2017. Onderhoudskosten bepalen een belangrijk deel van de kosten voor instandhouding van objecten. Het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) geeft de prioriteiten en kaders waarbinnen vastgoed het onderhoud uitvoert van de objecten waarvoor we als eigenaar verantwoordelijk zijn. Het onderhoud is hierbij van invloed op de levensduur, kwaliteit en waarde van een object, de uitstraling van een object naar de omgeving en geeft uitvoering aan contractuele afspraken vanuit de huurovereenkomst. Het onderhoud bepaalt daarnaast een substantieel deel van de huurprijs. Het onderhoudsbeleid van Ede gaat op hoofdlijnen uit van sober en doelmatige instandhouding op basis van een objectieve conditiemeting. Op basis van de vastgestelde routekaart voor het verduurzamen van de Vastgoedportefeuille worden ook duurzame maatregelen uitgevoerd aan onze objecten.

Ontwikkelingen

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet ingevoerd. In de Omgevingswet staan alle regels over de fysieke leefomgeving samen, met als doel duidelijkere regels, ruimte geven aan nieuwe initiatieven en lokaal maatwerk mogelijk maken. Juridische regels moeten worden opgenomen in het Omgevingsplan. Voor de kwaliteit van de leefomgeving betekent dit onder andere dat deze kerninstrumenten worden ingezet voor klimaatadaptatie en natuur. Juridische regels over inritten en het kappen van bomen worden opgenomen in het omgevingsplan.

Natuurherstelwet

Op 17 juni 2024 hebben de Europese lidstaten in de Raad van de EU, de natuurherstelwet officieel goedgekeurd. De doelstellingen uit de natuurherstelwet komen boven op de huidige ambities. Hierdoor zal het

nodig zijn om meer te doen voor natuurherstel, juist ook buiten de natuurgebieden. We gaan de komende periode uitzoeken wat dit betekent, waarschijnlijk dienen de contracten hierop aangepast te worden.

Krapte op de arbeidsmarkt

Door blijvende krapte op de arbeidsmarkt zijn productie van materialen en de beschikbaarheid van personeel een aandachtspunt. Ook ontstaan er uitdagingen in het wegzetten van werk bij aannemers. De voortgang van projecten en de planningen wordt bemoeilijkt vanwege langere doorlooptijden. Hierdoor blijft tijdige uitgave van de budgetten onder druk staan.

Duurzaam wegbeheer

Om de uitstoot van schadelijke stoffen zoveel mogelijk in te perken is de sector wegbeheer bezig met het invoeren van duurzaam wegbeheer. Zo heeft kennisplatform CROW hier codes voor opgesteld in samenwerking met de Rijksoverheid, wegbeheerders en het bedrijfsleven. Een recente ontwikkeling is de geleidelijke afschaffing van Hot Mix Asphalt (HMA) in Nederland per 1 januari 2025. Het toepassen en implementeren van deze ontwikkeling vraagt om kennisuitbreiding en nieuwe aandachtspunten bij aanbestedingen.

Klimaatadaptatie

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Dit heeft gevolgen voor beheer en onderhoud van bomen, groenvakken stedelijk gebied en bossen, zandwegen en voetpaden (boomwortelopdruk). Door het Rijk, Provincie en Waterschap worden in het verlengde van de kamerbrief 'Water en Bodem sturend' van 2022, continu nieuwe kaders, richtlijnen of instrumenten ontwikkeld. Dit gaat in 2025 door en implementatie en uitwerking hiervan vraagt om kennisuitbreiding voor het toepassen van kwalitatief beheer en onderhoud. Dit is mogelijk kostenverhogend. We gaan in 2025 uitzoeken wat dit gaat betekenen inclusief kostenplaatje. Bij de behandeling van de perspectiefnota (2026-2029) komen we hiervoor terug bij de Raad.

In het hoofdlijnenakkoord van het kabinet is opgenomen dat de nationale adaptatie-aanpak wordt geactualiseerd, met in ieder geval aandacht voor de gevolgen van verdroging voor onder andere de voedselproductie. Dit kan leiden tot meer aandacht voor het beheer van oppervlaktewater en grondwater in het buitengebied (in samenwerking met het Waterschap).

Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR)

De oude VOR (2016) is herijkt naar een nieuw document "Integraal Beleid Openbare Ruimte" (IBOR). Het IBOR legt de kaders voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte vast. Het IBOR schetst ook het kostenplaatje van het onderhouden van de openbare ruimte. Het IBOR, als instrument, ligt in het vierde kwartaal 2024 voor ter besluitvorming. Daarnaast zien we dat er een grote vervangingsopgave aankomt voor de openbare ruimte. Deze opgave wordt op dit moment in beeld gebracht inclusief kosten. Bij de behandeling van de perspectiefnota (2026-2029) komen we hiervoor terug bij de Raad.

Wat gaan we doen?

De kapitaalgoederen in de openbare ruimte hebben een grote omvang in areaal en geïnvesteerd kapitaal. Het onderhoud aan de kapitaalgoederen wegen en riolering is risicogestuurd en gericht op het zo lang mogelijk in stand houden (technische kwaliteit) en het voorkomen van kapitaalvernietiging. De werkzaamheden voor het groot onderhoud en vervangingen worden zoveel mogelijk integraal met andere opgaven in de openbare ruimte uitgevoerd.

Beheerplannen

Met de beheerplannen is in 2024 een ontbrekende schakel in de beheerketen geplaatst en is invulling gegeven aan het advies vanuit de Rekenkamer (2023) om uitvoering van beleid beter herleidbaar en stuurbaar te

maken. Hiermee hebben we een belangrijke stap gezet in de vertaling van beleid naar beheer. Vanaf 2025 werken we aan de verdere vertaling van nieuw beleid – zoals het IBOR – in de beheerplannen zodat de borging van de uitvoering van beleid sterker en beter herleidbaar wordt.

Algemeen ten aanzien van kosten en planning

De in deze paragraaf opgenomen projecten zijn primair gericht op het onderhoud van de kapitaalgoederen, oftewel het in stand houden van het huidige areaal. De werkzaamheden zijn integraal gepland en begroot binnen de beschikbare budgetten en (personele) capaciteit. Bij stijging van kosten of beperkingen in capaciteit als gevolg van onder andere externe ontwikkelingen, kunnen projecten vertraagd worden.

Gebiedsgerichte projecten

Gebiedsgerichte projecten zijn projecten waar meerdere vervangingsopgaven in de openbare ruimte over meerdere straten zijn. De grootste, meest bekende staan hieronder.

Zeeheldenbuurt

In de Zeeheldenbuurt zijn er beheer- en vervangingsopgaven voor riolering, wegen, spelen en bomen. De werkzaamheden in het eerste cluster van de Zeeheldenbuurt zijn in 2023 afgerond. Op dit moment zijn we in bouwteamverband met een aannemer, de overige clusters van de Zeeheldenbuurt aan het voorbereiden. De start van de uitvoering van die clusters staat gepland voor 2025.

Bloemenbuurt

In de Bloemenbuurt zijn er beheer- en vervangingsopgaven voor riolering, wegen, spelen en bomen. In 2025 werken we verder aan het ontwerp en de verdere voorbereiding van de werkzaamheden. We richten op een start van de werkzaamheden einde 2025.

(Verlengde) Parkweg e.o. (Blokkenweg/Verlengde Parkweg/Vincent van Goghstraat/Nieuwe Maanderbuurtweg)

Dit betreft een grote vervangingsopgave in Ede-Zuid. In 2024 is gestart met de uitvoering. Deze loopt door tot 2026. Het riool wordt vervangen en de bovengrond wordt opnieuw ingericht. De Kerkweg wordt als fietsstraat ingericht.

Bennekom Oost Wetenschapsbuurt

Dit project is het laatste deelgebied van de grootschalige rioolvervangingsopgave in Bennekom. Het gebied wordt integraal aangepakt. Er is inmiddels een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd; in 2024 en 2025 worden ontwerpen uitgewerkt en de bewoners betrokken. Naar verwachting zal de uitvoering eind 2025 of in 2026 starten.

Vogelbuurt en Indische buurt

Dit betreft de integrale herinrichting van de genoemde wijken. Voor deze beide projecten loopt een haalbaarheidsonderzoek. In 2025 zullen beide projecten verder voorbereid worden. De uitvoering van de werkzaamheden vindt naar verwachting plaats in 2026 en 2027.

Lunteren Zuidwest (Hulweg eo)

Het projectgebied betreft globaal het gebied rond de Honskamperweg, Achterstraat, Kerkhoflaan en Hulweg. Dit project is in voorbereiding. Naar verwachting start de uitvoering in 2026. Het project heeft vertraging opgelopen omdat verschillende ambities van de gemeente niet verenigbaar waren in de beschikbare ruimte, en een weloverwogen keuze gemaakt moest worden wat wél en wat niet gerealiseerd zou gaan worden.

Lunteren Noordoost (Engweg eo)

Het projectgebied beslaat grofweg de Engweg, Willem Welgravenlaan, Van Schothorstlaan en Molenparkweg Oost. In dit project gaan riolering en wegen gezamenlijk op waarbij riolering wordt vervangen en

asfaltverhardingen worden omgevormd naar elementenverharding. Tegelijkertijd wordt hemelwater afgekoppeld om wateroverlast in de Molenparkweg (westelijk van het spoor) te verminderen.

Overige integrale projecten

Behalve de bovengenoemde projecten voeren we ook werkzaamheden uit in Bennekom De Akkers, Bennekom Groenestraat en Ederveen - Oost. Deze projecten betreffen een gebiedsgerichte aanpak van verschillende opgaven: wegen, riolering en groen. De genoemde projecten zijn allen in voorbereiding. De Akkers en de Groenestraat in Bennekom worden in 2025 uitgevoerd.

Verbreden Fietspaden

In 2024 wordt de onderzoeksfase en de werkvoorbereiding doorlopen om de fietspaden langs de Immenweg, de Hoge Valkse dijk en de Vijfsprongweg te verbreden. De geplande uitvoering is in 2025 en 2026.

Overige projecten

De volgende projecten staan op de nominatie om in 2025 te worden opgestart. Gedurende het jaar kan het zijn dat er gewijzigde opgaven worden bepaald. Dit kan bij financiële meevallers in andere projecten, in geval van temporiseren van reeds geplande projecten en/of aanvullend beschikbaar gesteld krediet.

Wegen

Het onderhoud aan wegen is risicogestuurd en gericht op het in zo lang mogelijk in stand houden en het voorkomen van kapitaalvernietiging waarbij de veiligheid van de weggebruiker voorop staat. Het onderhoud en de vervangingen zijn gebaseerd op de technische kwaliteit en het gewenste ambitieniveau. Uit de jaarlijkse inspecties blijkt dat er een onderhoudsachterstand is. Met het uitvoeren van regulier en groot onderhoud en de integrale vervangingen wordt verdere achteruitgang getemporeerd.

Grootschalige projecten aan wegen en fietspaden vinden zoveel mogelijk integraal plaats. De grootste investeringsprojecten waaraan de wegbeheerder een bijdrage levert zijn hiervoor beschreven. De belangrijkste wegen/fietspaden die voor 2025 gepland zijn voor groot onderhoud of vervanging zijn:

- Edeseweg Wekerom
- Edeseweg fietspad/rijbaan Bennekom
- Uitvindersbuurt Ede
- Driebergerweg fietspad Ede
- Emmalaan/Tooroplaan Ede voorbereiding
- DocterHoolboomweg fietspad Ede
- Immenweg fietspad Lunteren
- Hoge Valksedijk fietspad Lunteren
- Edeseweg Lunterseweg fietspad Lunteren-Ede gefaseerd

Groen

Het vervangen van groen betreft vooral cultureel groen. In 2023 is hiervoor een inspectie uitgevoerd. Hierbij is gelet op de technische staat van elk afzonderlijk groenvak. Uit de inspectie blijkt dat 40% van de groenvakken niet aan de gewenste kwaliteit voldoet. De resultaten uit deze inspectie zijn gebruikt voor het maken van een vervangingsplan voor de komende jaren.

Met dit vervangingsplan grijpen we in op die plekken waar de urgentie het grootst is. In 2024 zijn we in de wijk Veldhuizen gestart, in 2025 en 2026 gaan we door met andere urgente plekken in de rest van de gemeente Ede. Voor elk groenvak dat vervangen wordt maken we bewust een afweging over het type inrichting. Daarbij houden we rekening met beleidsafspraken (onder andere over beeldkwaliteit) en beleidsambities over biodiversiteit en klimaatrobuustheid.

Bomen

Het areaal bomen wordt één keer in de drie jaar volgens de VTA-richtlijnen gecontroleerd en indien nodig gesnoeid. Bomen die meer risico vormen worden vaker gecontroleerd. In 2025 blijven we iepen monitoren op ziekteverschijnselen en stellen we een plan op voor het gefaseerd vervangen van bomen die te leiden hebben onder essentaksterfte, om dat in de jaren erna in uitvoering te brengen. Voor het uitvoeren van grootschalige boomvervangingsprojecten is tot en met 2026 krediet beschikbaar gesteld vanuit het bomenbeleidsplan. Deze boomvervangingen vinden zoveel als mogelijk integraal plaats, wat bijdraagt aan het kwalitatief hoogwaardig inpassen van boombeplanting in projecten. De grote integrale projecten waaraan Bomen deelneemt zijn in het deel over gebiedsgerichte projecten terug te vinden.

Omvangrijke projecten die voor boomvervangings in de planning staan voor 2025 zijn:

- Boerenbond in Bennekom
- Bergendaal, Clingendaal en Wildforster in Ede

Technische installaties

Voor de technische installaties (verkeersregelinstallaties, evenementenkasten, stadsafsluitingen, parkeerautomaten, camera-systemen) wordt in 2025 een uitvoerig onderzoek naar de (onderhouds-)staat en veiligheid afgerond. Daarnaast zijn voor de verkeersregelinstallaties de volgende projecten gepland:

In 2024 hebben onderstaande projecten een lange voorbereiding gehad en kunnen in 2025 worden uitgevoerd.

- K1 Dreeslaan - Keesomstraat - Tooroplaan (regelkast en ged. detectielussen)
- K50 A12-Busbaan-W. Brandtlaan (regelkast, kabels, detectielussen en slagboominstallatie)

Bos en natuur

Onze natuurgebieden hebben vrijwel allemaal de Natura 2000-status. In samenwerking met de provincie Gelderland werken we in 2025 verder aan het herstel van de biodiversiteit, het klimaatrobuust maken van onze bossen en we dragen zorg voor voldoende rust voor de verstoringgevoelige soorten. Tegelijkertijd zorgen we ervoor dat onze natuurgebieden goed ontsloten blijven voor de recreanten en herstellen we waar nodig de cultuurhistorische elementen zoals de oude lanen. Onze inzet voor het in stand houden en/of het verbeteren is opgenomen in het nieuwe beheerplan natuurgebieden Gemeente Ede 2022-2032. Werkzaamheden die voor 2025 gepland staan, zijn onder andere:

- Treffen van maatregelen die op aangewezen plekken het recreatief gebruik stimuleert en daarmee op kwetsbare plekken juist ontmoedigt omwille van natuurbehoud.
- Verbeteren van de informatievoorziening.
- Revitalisering van bos(gebieden) in het kader van natuurherstel en klimaatadaptatie.
- Beheermaatregelen ten behoeve van natuurontwikkeling in de verschillende natuurgebieden.
- Edese Bos: verdere uitwerking voor het herstel van het Historisch boscomplex.
- Bestrijding van invasieve exoten zoals de Amerikaans vogelkers.

Spelen

Speeltoestellen inspecteren we meerdere keren per jaar op veiligheid volgens het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (WAS). Als speeltoestellen niet meer veilig zijn en repareren niet meer mogelijk of financieel rendabel is worden deze verwijderd. Het speelbeleidsplan Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen van de gemeente Ede (BOSS) is daarbij leidend. Ook in 2025 gaan we op een aantal plekken sport- en/of speeltoestellen of valondergronden vervangen. Hierbij vindt participatie plaats.

Oppervlaktewater en waterkunstwerken

Door het onderhoud aan oppervlaktewater en waterkunstwerken houden we watergangen, beschoeiingen, trailerhellingen maar ook pompen, watertappunten en fontein in stand. In 2025 besteden we in het bijzonder aandacht aan het veiligstellen van pompen en fontein in waterkunstwerken.

Voor het beheer en onderhoud van de watergangen vindt afstemming plaats met het Waterschap die sinds 2005 ook het beheer en onderhoud voor de primaire watergangen in stedelijk gebied heeft overgenomen. In 2025 geven we verder invulling aan de planning van groot onderhoud aan duikers en beschoeiingen die uit de brede inspectie in 2024 is gekomen. In samenwerking met het Waterschap wordt verder gekeken naar de rietproblematiek langs de oevers van diverse singels.

Openbare verlichting

Om de SER-doelen 2030 (verlagen energieverbruik) te behalen wordt de komende jaren extra geïnvesteerd in het vervangen en verduurzamen van armaturen en minder in het vervangen van masten. In 2025 vervangen we 740 oude armaturen (dat is 9% van de oude armaturen) voor zuinige LED-armaturen. In 2026 en 2027 verhogen we het vervangingstempo nog meer.

Civiele kunstwerken

Eens in de vijf jaar worden, conform de richtlijnen, de 134 civiele kunstwerken geïnspecteerd. Hieruit volgen de onderhoudsmaatregelen voor de korte termijn en een theoretische restlevensduur. Voor kunstwerken met een theoretische einde levensduur van 0-10 jaar wordt met behulp van Life Cycle Costing (LCC) en nader onderzoek het noodzakelijk onderhoud en eventueel renovatie of vervanging bepaald. Voor 2025 staan geen vervangingswerkzaamheden gepland, wel uitvoering van diverse onderhoudsmaatregelen op basis van het onderhoudsbestek. Ook voeren we in 2025 onderzoeken uit voor het verbeteren van onze areaaldata. Met dit onderzoek brengen we ook de vervangingsopgave en de daarvoor benodigde financiële middelen (tekorten) voor de komende jaren beter in beeld.

Riolering (vrijvervalriolering en mechanische riolering)

Voor het reguliere beheer en onderhoud van de riolering passen we risicogestuurd beheer toe. We zetten in op datagedreven beheer, zowel voor vrijvervalriolering als mechanische riolering. We blijven doorontwikkelen om data betrouwbaarder te maken en beter te ontsluiten. Dit stelt ons in staat om een goede en toegankelijke meerjarenplanning te maken voor onderhoud en vervanging van riolering.

Naast de gebiedsgerichte projecten waar riolering in deelneemt, gaan in 2025 de volgende projecten met riolering in uitvoering:

Voor de vrijvervalriolering worden de volgende projecten gestart:

- Aanpakken wateroverlast Detmarlaan (Ede)
- Riolvervanging Lindelaan (Ede)

Voor de mechanische riolering werken we aan de volgende projecten:

- Implementatie telemetrie buitengebied.
- Planmatig vervangen van pompen en besturingen om storingskosten te verlagen.
- Aanpakken overbelasting drukriolering.

Wagenpark

Op dit moment bestaat het wagenpark uit 40 voertuigen plus 3 leasevoertuigen. Het afgelopen jaar hebben we relatief weinig voertuigen vervangen. Bij het vervangen van een voertuig kijken we naar verschillende dingen: aan de ene kant is dat de afschrijvingstermijn, maar tegelijkertijd kijken we ook naar de conditie van het voertuig. Heeft het voertuig relatief weinig kilometers gereden, dan besluiten we soms om een voertuig langer door te laten rijden. Dat zorgt voor verschuivingen in het vervangingsplan. Daarnaast willen we - als het technisch mogelijk is - een voertuig vervangen door een elektrische (of duurzamere) variant. Dit is afhankelijk

van het doel waarvoor de voertuigen gebruikt worden. Voor transport van goederen en massa is elektrische aandrijving nog niet altijd haalbaar (kracht en actieradius). Daarnaast zijn er beperkingen in de huidige laadinfrastructuur. Daarom zijn er eind 2023 en begin 2024 twee onderzoeken uitgevoerd naar volledige elektrificatie van het wagenpark en de benodigde laadinfrastructuur, mede in het kader van de ontwikkelingen om in 2030 van Ede-Centrum een emissievrije zone te maken. Zo starten we eind 2024 met een aanbesteding voor het vervangen van de huidige laadinfrastructuur, om in de toekomst alle voertuigen van het wagenpark op locatie te kunnen laden en op tijd te kunnen voldoen aan de eisen van de ZES-zone.

Begraven

In 2023 is de Nota Begraven vastgesteld. Hierin staat het advies om beeldkwaliteitsplannen per begraafplaats op te stellen. Inmiddels worden deze beeldkwaliteitsplannen opgesteld. We sturen op het afronden van de beeldkwaliteitsplannen tegen het einde van 2025. Aan de hand van de beeldkwaliteitsplannen zal duidelijk worden welke investeringen nodig zijn.

Gebouwen

Aan onze gebouwen wordt groot onderhoud uitgevoerd. Het MJOP is hierbij leidend, maar er wordt kritisch gekeken of het geplande onderhoud ook echt noodzakelijk is. Deze werkzaamheden worden zoveel als mogelijk geclusterd uitgevoerd aan een gebouw, om de overlast voor gebruikers en huurders te beperken. Indien mogelijk worden werkzaamheden gecombineerd met duurzaamheidsmaatregelen en/of renovatie als hiervoor aanvullende budgetten beschikbaar zijn gesteld door de Raad.

De komende jaren worden werkzaamheden voorzien aan diverse gym- en sportzalen, zoals De Spil in Harskamp en Sporthal de Peppel in Ede. Ook zullen met de renovatie van de theaterzaal in Cultura onderhoudswerkzaamheden gecombineerd worden.

Wat gaat het kosten?

Voor het onderhoud en beheer van kapitaalgoederen zijn de volgende middelen beschikbaar.

Tabel 7.3.1

Bedragen x € 1.000

Onderhoud in exploitatie	2025	2026	2027	2028
Wegen	8.424	7.631	7.191	6.947
Dotatie c.q. onttrekking reserve groot onderhoud	-513	-602	-286	-133
Groen en bomen	5.833	5.702	5.702	5.702
Technische installaties	174	174	174	174
Bos en natuur	612	612	612	612
Speelvoorzieningen	272	272	272	272
Oppervlaktewater	362	331	372	372
Openbare verlichting	550	496	496	496
Civiele kunstwerken	257	257	257	257
Riolering	3.296	3.364	3.300	3.203
Dotatie voorziening Riolerings (t.b.v. vervanging)	3.700	4.000	5.200	5.400
Gemeentelijk wagenpark	55	55	55	55
Begraafplaatsen	246	246	246	246
Gemeentelijk vastgoed	2.000	1.946	1.946	1.946
Jaarlijkse dotatie voorziening gem. vastgoed t.b.v. groot onderhoud	2.357	2.357	2.357	2.357
Totaal in de exploitatie voor onderhoud kapitaalgoederen	27.625	26.840	27.893	27.906

De onderstaande reserves en voorzieningen zijn beschikbaar.

Tabel 7.3.2

Bedragen x € 1.000

Stand per 31-12		2024	2025	2026	2027	2028
V147	Voorziening onderhoud gem. vastgoedportefeuille	6.358	4.598	3.392	4.230	4.263
V162	Voorziening vervangingsinvesteringen riolering	22.839	18.547	14.475	12.957	11.682
V163	Voorziening begraven	395	264	193	142	112
R417	Reserve groot onderhoud openbare ruimte	1.534	1.021	420	134	1
Totaal		31.150	22.190	18.012	17.094	15.902

Toelichting op de reserves en voorzieningen

Voorziening onderhoud gemeentelijke vastgoedportefeuille

In deze voorziening zijn middelen gereserveerd voor het groot onderhoud aan de gemeentelijke vastgoedportefeuille. In 2022 zijn conditiemetingen uitgevoerd. Dit heeft geleid tot nieuwe meerjarenonderhoudsplannen. De nieuwe panden en gerenoveerde panden zijn ook geactualiseerd in de loop van 2023 en 2024. De voorziening is hierop ook geactualiseerd en de wijzigingen zijn in de begroting doorgevoerd. De voorziening loopt af naar circa € 4,2 miljoen in 2028.

Voorziening vervangingsinvesteringen riolering

In deze voorziening zijn middelen gereserveerd voor de vervanging van riolering. Tevens worden de jaarlijkse voor- en nadelen op de exploitatie van het product riolering via deze voorziening verrekend. Hierdoor worden grote schommelingen in het tarief rioolheffing voorkomen en wordt gewaarborgd dat elke geïnde euro rioolheffing aan riooltaken wordt besteed.

Voorziening begraven

Deze voorziening wordt gebruikt om de jaarlijkse voor- en nadelen op het product begraven te verrekenen (egalisatie). Dit voorkomt dat er fluctuaties in de tarieven ontstaan. In de Nota Begraven is het doel opgenomen om het product 100% kostendekkend te maken. Dit doen we door in een termijn van zeven jaar de leges geleidelijk te verhogen. Om deze termijn te overbruggen worden de aanwezige middelen in de voorziening benut.

Reserve groot onderhoud openbare ruimte

Deze reserve wordt gebruikt voor het uitvoeren van groot onderhoud van de producten Wegen, Openbare verlichting, Openbaar groen en Openbare speelgelegenheden. Voor dit onderhoud zijn structurele budgetten in de exploitatie opgenomen. Slechts uitgesteld groot onderhoud wordt aan deze reserve toegevoegd. Als in enig jaar meer of minder groot onderhoud wordt uitgevoerd, wordt het verschil met het structureel beschikbare budget verrekend met deze reserve. Conform raadsbesluit 37562 d.d. 12 november 2015 wordt de toekomstige vrijval kapitaallasten van het krediet inzake "Vervanging openbare ruimte" toegevoegd aan deze reserve.

7.4 Financiering

Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op de financiering van de begroting met het bijbehorende risicobeheer van met name rente- en kredietrisico's. Treasury zorgt voor het beheer van de liquide middelen en het tijdig afsluiten van de benodigde externe financiering om zo altijd aan de betalingsverplichtingen te kunnen voldoen.

Kaderstelling

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Wet Financiering Decentrale Overheden \(FIDO\)](#)

- [Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken \(2019\) \(Commissie BBV\)](#)
- [Nota treasury, Ede 2017](#)
- [Verordening leningen en garanties Ede 2021](#)

Beleid

Begin 2024 zat de gemeente nog in een positie met voldoende liquide middelen. Gedurende het jaar zijn de liquide middelen afgenomen en in de eerste helft van 2024 is vervolgens een grote financieringsbehoefte ontstaan. Deze behoefte is ingevuld door het afsluiten van € 50 miljoen aan langjarige leningen in juli 2024. De financieringsbehoefte is voor een belangrijk deel veroorzaakt door ruim € 40 miljoen uitgaven aan de projecten Spoorzone, Parklaan en het Streek. De komende jaren verwachten we nog meer grote uitgaven, denk bijvoorbeeld aan het nieuwe zwembad. Dit leidt tot verdere toename van de financieringsbehoefte in de komende jaren en de noodzaak tot het afsluiten van nieuwe langjarige leningen.

Ontwikkelingen

Renteraming

Uit de Concept Macro Economische Verkenning voor 2025 van augustus 2024 van het CPB blijkt dat - net als in de Macro Economische Verkenning voor 2024 - toenemende overheidstekorten de komende jaren om aandacht vragen. Het CPB voorziet dat het begrotingstekort van het Rijk komende jaren structureel gaat oplopen doordat de uitgaven harder stijgen dan de inkomsten.

De inflatie daalt traag, mede doordat de hoge loonstijging aanhoudt. De goedereninflatie is inmiddels tot stilstand gekomen, maar de inflatie van arbeidsintensieve diensten blijft naar verwachting nog langer hoog doordat de hogere lonen, de huurverhoging en de voedselprijzen daarin doorwerken.

Voor 2025-2028 raamt het CPB zowel de inflatie als de rente voor de Nederlandse staat voor 10 jaar op een niveau van 2,7%. Het renteniveau waarvoor de gemeente leent ligt hoger dan de rente voor de Nederlandse Staat.

Door het rentebeleid van de ECB om de inflatie te beteugelen ligt de korte rente sinds maart 2023 boven de lange rente. Inmiddels is de inflatie gedaald en heeft de ECB in juni 2024 de beleidsrente voor het eerste verlaagd, waardoor de korte rente gedaald is. Verdere rentedalingen lijken komend jaar mogelijk, maar zijn onzeker. Daarom is bij de renteramingen voor deze begroting uitgegaan van het huidige renteniveau.

De raming van de rentelasten voor nieuwe externe financiering is gebaseerd op de volgende renteramingen:

- Korte financiering (tot 1 jaar): 3,90%
- Lange financiering (langer dan 1 jaar): 3,30%

De werkelijke ontwikkeling van de rente is inherent onzeker en onvoorspelbaar. Het aantrekken van nieuwe financieringen zal te zijner tijd tegen de op dat moment hogere of lagere actuele rentepercentages gaan plaatsvinden.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte van de gemeente is een resultante van alle inkomsten en uitgaven van de gemeente als geheel. De omvang van de uitgaven aan investeringen is de komende jaren het meest bepalend voor de omvang en fasering van de financieringsbehoefte. De uitgaven worden met name bepaald door: de meerjarige uitgaven aan kredieten en investeringen, de uitgaven aan grondexploitatieprojecten en de herfinanciering van de aflossingen van bestaande leningen.

De ervaring van de afgelopen jaren leert dat de realisatiegraad van de uitgaven in het lopende begrotingsjaar een stuk lager kan zijn dan de ramingen. Belangrijke verklaringen daarvoor zijn:

- De omvang en fasering van meerjarige kredieten en investeringen is onzeker, door onder andere allerlei niet beïnvloedbare externe factoren, zoals: verkrijgen van vergunningen door de stikstofcrisis; hoge prijzen van arbeid en bouwmaterialen; beschikbaarheid van bouwcapaciteit en bouwmaterialen; netwerkcongestie in het energienet.

- Vergelijkbare onzekerheden gelden voor de kasstromen van de grondexploitatieprojecten. Ook is sprake van een overgangsfase in het grondbedrijf, waarbij de lopende projectenportefeuille afneemt en nieuwe planvorming de komende jaren eerst voorbereid gaat worden via gebiedsprogramma's.
- Het planoptimisme van de ramingen van investeringen.
- Toekomstige ombuigingen kunnen leiden tot minder uitgaven en daarmee tot een afname van het financieringstekort en mogelijk afname van de externe financieringsbehoefte.

Op basis van de geprognosticeerde balans is in onderstaande tabel het financieringstekort per jaar aangegeven.

Financieringstekort/-overschot per 1 januari	Bedragen x € 1.000				
	2025	2026	2027	2028	2029
Te financieren (rest)boekwaarden investeringen	544.360	576.363	598.905	587.023	550.076
Te financieren vlottende activa	97.205	89.027	86.550	85.209	81.932
Totaal te financieren	641.565	665.390	685.455	672.233	632.008
-/- Reserves en voorzieningen	200.008	198.966	184.901	174.870	173.064
-/- Aangetrokken geldleningen	107.015	98.737	90.530	82.363	64.995
-/- Door derden belegde gelden + waarborgsommen	2.850	2.850	2.850	2.850	2.850
-/- Overige vlottende passiva	122.133	122.133	122.133	122.133	122.133
Financieringstekort	209.558	242.704	285.040	290.017	268.966

De ramingen in deze begroting leiden tot een financieringstekort van ruim € 209 miljoen voor 2025. Tot 2028 neemt het financieringstekort verder toe tot € 290 miljoen en neemt in 2029 op basis van de huidige inzichten weer af.

Het zich gedurende het jaar gaandeweg opbouwende financieringstekort en daaruit voortkomende behoefte aan externe financiering wordt ingevuld met zowel kortlopende als langlopende leningen.

In de geprognosticeerde balans is de geraamde financieringsbehoefte opgenomen onder 'Vlottende schulden met een looptijd < 1 jr.' (kortlopende leningen, zie ook 'Kasgeldlimiet' hierna) en 'Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jr.'.

De oplopende financieringstekorten leiden tot toename van de schuldpositie van de gemeente en als gevolg daarvan het oplopen van de 'Netto-schuldquote' (zie paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'). De toename van de rentelasten vanwege de oplopende financieringstekorten werken ook door in het afnemen van de 'Solvabiliteitsratio' (zie paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing').

De werkelijke ontwikkeling van de inkomsten en uitgaven wordt dagelijks gevolgd en verwerkt in een geactualiseerde liquiditeitsprognose. Ook de ramingen van de uitgaven aan onder meer kredieten, investeringen en grondexploitaties worden regelmatig geactualiseerd. Als uit de geactualiseerde liquiditeitsprognose blijkt dat sprake is van een aanvullende langjarige financieringsbehoefte, zullen voorstellen worden gedaan om externe financiering af te sluiten. De treasury commissie heeft daarbij een adviserende rol.

Renteomslag

Het financieren van investeringen vergt financieringsmiddelen. Dit brengt rentekosten met zich mee. Deze financieringsmiddelen bestaan uit interne middelen (reserves en voorzieningen) en externe middelen (externe leningen, zowel kort als lang). Bij externe financieringsmiddelen is sprake van veranderende rentepercentages omdat de rentestand fluctueert.

We passen totaalfinanciering toe, waardoor rentekosten niet direct gelinkt worden aan individuele investeringen. Totaalfinanciering houdt in, dat tegenover het totaal van alle investeringen, de totaal beschikbare financieringsmiddelen staan.

Om de rentekosten toe te kunnen rekenen aan de programma's en projecten wordt gewerkt met het renteomslagpercentage. Het toepassen van een renteomslag is een wettelijk vereiste conform BBV als een gemeente - zoals gemeente Ede - totaalfinanciering toepast.

In de vorige begroting werd gerekend met een renteomslagpercentage van 1,75%. Daarbij is toen al gemeld dat, door de naar verwachting hogere werkelijke rente op externe leningen die de komende jaren aangetrokken gaan worden.

Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2025-2028 is het voorstel van het college om het renteomslagpercentage te verhogen van 1,75% naar 2,30% door de raad overgenomen en met een besluit bekrachtigd. Dat betekent dat voor alle kredietaanvragen vanaf besluitvorming college, inclusief Perspectiefnota 2025-2028, uitgegaan wordt van het nieuwe percentage van 2,3%.

De aanpassing van de omslagrente heeft geen effect op de werkelijke, extern te betalen rente aan geldgevers. Een aanpassing van het renteomslagpercentage heeft uitsluitend gevolgen voor de interne verdeling van de rentelasten en de verdeling van het renteresultaat. Het totale interne renteresultaat blijft per saldo nul.

In onderstaande tabel geeft het verloop van het op basis van de begroting geraamde werkelijke renteomslagpercentage ten opzichte van het verhoogde genormeerde renteomslagpercentage van 2,3%. Het rentepercentage van 2,3 is nu aan de (te) hoge kant. We moeten komende jaren nog meer lange financiering afsluiten. Dit heeft effect op het werkelijke renteomslagpercentage. Verder wachten we af wat een doorlichting van onze liquideitsbegroting door een externe partij ons brengt, voor we besluiten dat het rentepercentage naar beneden kan worden bijgesteld.

Tabel 7.4.2

Overzicht renteomslagpercentage per 1 januari	2025	2026	2027	2028
Genormeerde renteomslagpercentage	2,30%	2,30%	2,30%	2,30%
Geraamde werkelijk renteomslagpercentage	1,70%	1,73%	1,67%	1,61 %
Verschil	0,60%	0,57%	0,63%	0,69 %

De cijfers in de tabel zijn gebaseerd op aannames over de hoogte van de rente en de invulling van de financieringstekorten met reserves en externe leningen (kort en lang).

Het renteomslagstelsel is geregeld in de gemeentelijke regelgeving. Als in een jaar de werkelijke gerealiseerde rentelasten (in Euro's) die over een jaar aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast afwijken van de in de begroting geraamde rentelasten (in Euro's) die aan de taakvelden zijn toegerekend, zal de gemeente besluiten tot correctie als de afwijking groter is dan 25%.

Afhankelijk van de het werkelijke nacalculatorisch verschil kunnen te zijner tijd voorstellen worden gedaan voor correctie of aanpassing van het renteomslagpercentage.

In de volgende tabel is de berekening van het renteresultaat op de renteomslag opgenomen.

Tabel 7.4.3

Bedragen x € 1.000.000

Renteschema		2025	2026	2027	2028
a. De externe rentelasten	+	8,0	9,1	9,4	8,7
b. De externe rentebaten	-	1,6	1,5	1,4	1,3
A. Totaal door te rekenen externe rente	=	6,4	7,6	8,0	7,4
c. De rente van de projectfinanciering	-	0	0	0	0
B. Rente Grondzaken en projectfinanciering	=	0,0	0,0	0,0	0,0
C. Saldo door te rekenen externe rente (A-B)		6,4	7,6	8,0	7,4
d1. Rente over het eigen vermogen	+	1,1	1,1	1,1	1,1
d2. Rente over de voorzieningen	+	1,4	1,3	1,2	1,1
D. rente over eigen financieringsmiddelen	=	2,5	2,4	2,3	2,2
De toegerekende rente (2,3%)	+	11,2	12,6	12,9	12,1
Aan de taakvelden toe te rekenen rente (C+D)	-	8,9	10,0	10,3	9,6
Renteresultaat taakveld Treasury	=	2,3	2,6	2,6	2,5

Voor deze tabel geldt dezelfde beperking als bij de tabel voor de renteomslag, deze is gebaseerd op aannames over de rente en de invulling van de financieringstekorten met reserves en externe leningen. Binnen de werking van onze begroting hebben we een buffer om schommelingen tussen de werkelijke rente en de intern doorbelaste rente op te vangen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een wettelijk verankerd hulpmiddel bij het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (langer dan één jaar), door de renteherzieningen en herfinancieringen van de externe langlopende leningen te spreiden over de jaren. De renterisiconorm beoogt de gevoeligheid van de rentelasten voor het mogelijk oplopen van de rente op lange financiering te beperken.

De renterisiconorm wordt uitgedrukt in een bedrag ter hoogte van maximaal 20% van het begrotingstotaal dat jaarlijks voor renteherziening of herfinanciering in aanmerking mag komen. Het verschil tussen deze 20% van de vaste schuld en het werkelijke bedrag is de 'ruimte' die beschikbaar is onder de renterisiconorm.

Tabel 7.4.4

Bedragen x € 1.000.000

Overzicht renterisico's vaste schuld	2025	2026	2027	2028
1. Renteherzieningen	0	0	0	0
2. Aflossingen	8	8	8	17
3. Renterisico (1+2)	8	8	8	17
4. Renterisico (20% begrotingstotaal)	95	90	90	93
5. Ruimte onder de renterisiconorm	87	82	82	76

De renterisiconorm voor 2025 bedraagt van € 95 miljoen. De jaren daarna ligt de renterisiconorm door de lagere begrotingstotalen voor die jaren iets lager.

Gezien de ruimte onder de renterisiconorm zijn er voldoende mogelijkheden voor spreiding van de aflossing van nieuwe langlopende leningen over de jaren.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet wordt gebruikt om tijdelijke schommelingen in de financieringsbehoefte gedurende het jaar op te vangen en de opbouw van de langjarige (structurele) financieringsbehoefte tijdelijk voor te financieren.

De kasgeldlimiet wordt uitgedrukt in een bedrag ter hoogte van 8,5% van het begrotingstotaal dat gedurende het lopende jaar kort geleend kan worden. In 2025 bedraagt de kasgeldlimiet € 40 miljoen. De kasgeldlimiet mag maximaal twee kwartalen achtereen overschreden worden. Daarna moeten maatregelen getroffen worden om het kwartaal daarna weer aan de kasgeldlimiet te voldoen.

In de geprognosticeerde balans is voor de berekening van de rentelasten uitgegaan van een vaste kern van € 25 miljoen aan korte financiering gedurende het jaar.

Leningen Uitgeleend Geld en Opgenomen Geld

In de volgende tabel zijn de langlopende uitgezette leningen aan derden weergegeven.

Tabel 7.4.5

Bedragen x € 1.000.000

Leningen UG	Begroting 2023	Rekening 2023	Begroting 2024	Prognose 2025
Woningcorporaties met garantie WSW	7	5	4	3
Woningcorporaties zonder garantie WSW	30	29	29	28
Overige toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	8	8	8	7
Ambtenarenhypotheken met hypotheaire zekerheid	1	1	1	1
Totaal verstrekte geldleningen	46	43	42	39
Waarvan:				
- reguliere aflossingen	3	2	3	2
- vervroegde aflossingen	0	1	0	0
- bedrag waarover rente wordt herzien	0	0	0	0

De volgende tabel geeft de opgenomen (langlopende) leningen weer, waarbij geen rekening is gehouden met eventuele nieuw af te sluiten leningen om te voorzien in de financieringsbehoefte zodra deze de kasgeldlimiet (maximum aan kortlopende schuld) overstijgt.

Tabel 7.4.6

Bedragen x € 1.000.000

Leningen OG	Begroting 2023	Rekening 2023	Begroting 2024	Prognose 2025
Stand per 1 januari	154	162	146	158
Nieuwe leningen	0	30	50	0
Reguliere aflossingen	-38	-37	-38	-8
Vervroegde (extra) aflossingen	0	-1	0	0
Stand per 31 december	116	146	158	150
Bedrag waarover rente wordt herzien	0	0	0	0

Borgstellingen en garanties

Onderstaande tabel geeft de instellingen en de bijbehorende bedragen weer waarvoor de gemeente borg of garant staat.

Tabel 7.4.7

Bedragen x € 1.000

Borgstellingen en overige garanties	Oorspronkelijk bedrag	Borg	Stand per 1-1- 2024	Nieuw in 2024
Waarborgfonds Sociale Woningbouw	1.366.160	Variërend %	496.505	
Coöperatie Meikade Zon UA (t.b.v. deelname minima)	360	100%	312	
Calvijnsschool	411	100%	370	
Stichting CSG Het Streek	3.000	100%	0	3.000
Stichting Expect More	2.600	100%	2.600	
DVO	1.000	100%	0	1.000

In 2024 is een nieuwe garantie aan korfbalvereniging DVO verstrekt voor de uitbreiding van de sporthal, op basis waarvan ook daadwerkelijk een lening is opgenomen. Aan de school "Het Streek" was in 2022 al een

garantie verstrekt, maar deze is pas in 2024 geëffectueerd. Tot nu toe hebben de verstrekte borgstellingen en garanties nooit tot daadwerkelijk aanspraken op de gemeente geleid. Ook voor de komende jaren hebben wij op dit moment geen signalen dat deze situatie zich voor zal gaan doen.

Het WSW staat borg voor de rente en aflossingen van leningen van woningcorporaties. De borgstelling daarvoor ('achtervang') wordt gevormd door gemeenten en het Rijk. Afgelopen jaren is de zekerheidsstructuur van het WSW nog verder versterkt. De kans dat aanspraak gemaakt wordt op de gemeentelijke borgstelling ('achtervang') was al zeer laag en is daarmee nog verder afgenomen.

7.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering toegelicht.

De middelen voor de bedrijfsvoering worden verantwoord op programma 8. In deze paragraaf gaan we dieper op de ontwikkelingen en het beleid in.

Kaderstelling

Het wettelijke kader voor deze paragraaf is te vinden in artikel 212 van de Gemeentewet. Op basis hiervan is in Ede de [Financiële Beheersverordening](#) opgesteld.

Ontwikkelingen

Interne en externe ontwikkelingen

Arbeidsmarkt

De krappe arbeidsmarkt van de afgelopen jaren zet zich voort in 2025. Dit vraagt om blijvende aandacht voor het profileren van de gemeente Ede als aantrekkelijke werkgever en goed werkgeverschap.

Wij hebben relatief veel instroom van medewerkers die voor het eerst bij de overheid werken. We zetten daarom in op een uitgebreid inwerkprogramma met oog voor de politiek/bestuurlijke context van werken bij de gemeente. Waar het tijdelijk niet lukt om vacatures in te vullen huren wij personeel in.

Vertrouwen in de overheid

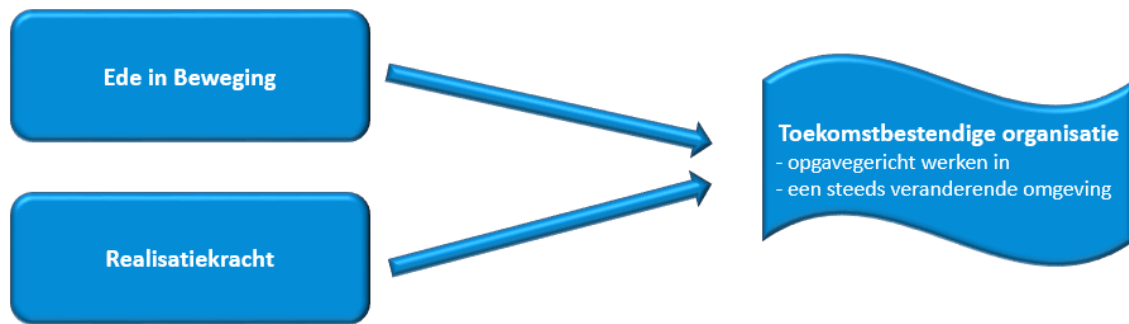
Inwoners mogen erop rekenen dat wij gegevens veilig beheren en gemeenschapsgeld rechtmatig besteden. Inwoners zijn hier terecht ook kritisch op. Als dit niet op orde is dan schaadt dit direct het vertrouwen in de gemeentelijk overheid.

De inzet op onderwerpen als cybersecurity, informatiebeveiliging, fraude, preventie en misbruik vormt daarom een continu een substantieel onderdeel van onze bedrijfsvoeringstaken. In de Perspectiefnota 2025-2028 heeft u middelen beschikbaar gesteld om de risico's van het optreden van beveiligingsincidenten in onze bedrijfsvoeringsprocessen te verkleinen en beheersbaar te maken.

Organisatieontwikkeling bij gemeente Ede: Met realisatiekracht in beweging

De gemeente Ede beschikt over een ambtelijke organisatie waar we trots op zijn. Betrokken en loyale medewerkers zetten zich dagelijks in voor hoogwaardige dienstverlening aan burgers, ondernemers en instellingen, en werken aan het realiseren van de ambitieuze doelstellingen van de samenleving en het gemeentebestuur. Om ervoor te zorgen dat medewerkers effectief kunnen blijven werken in een continu veranderende omgeving, is voortdurende organisatieontwikkeling essentieel.

1. Ede in Beweging

In 2021 is het organisatie-ontwikkelingsprogramma "Ede in Beweging" gestart, gericht op het bevorderen van samenwerking over afdelingsgrenzen heen en op programmatisch en opgavegericht werken. Het programma bestaat uit drie hoofdthema's:

Inhoudelijke Agenda: De Opgaven Centraal

- Het ontwikkelen van programmatisch en opgavegericht werken om complexe vraagstukken zoals woningbouw, landbouwtransitie en kansengelijkheid effectief aan te pakken.
- Het prioriteren van taken op basis van hun belang.

Houding & Gedrag: Leren Durven Doen

- Versterken van het Ambtelijk vakmanschap door:
- Strategische Personeelsplanning (SPP). Het SPP helpt ons om goed inzicht te krijgen op de ontwikkeling van medewerkers.
- Het leer- en ontwikkelcentrum "Groei" biedt een adequaat leeraanbod, met leren geïntegreerd in het dagelijks werk.
- Leiderschapsontwikkeling helpt managers om opgave- en resultaatgericht te blijven sturen.

Slimmer Werken

- Procesoptimalisatie zorgt voor efficiënte en effectieve afdelingsoverstijgende werkprocessen.
- Digitalisering van werkprocessen benutten.
- Optimalisatie van stuurinformatie voor proactieve bijsturing door managers.

2. Realisatiekracht

De gemeenteraad van Ede heeft in 2022 extra middelen beschikbaar gesteld om de basis op orde te krijgen, oplopend tot € 5 miljoen per jaar vanaf 2026, om de ambtelijke organisatie te versterken en toekomstbestendig te maken. Deze middelen zijn nodig omdat de ambtelijke organisatie onvoldoende is meegegroeid met de groei van Ede, de uitbreiding van taken en de toename van complexe vraagstukken. De middelen worden ingezet voor zowel het versterken van de formatie als het slimmer organiseren en uitvoeren van het werk.

Slimmer organiseren

Bij slimmer werken gaat het om:

- Het versterken van contractmanagement
- Het versterken van het strategisch vermogen, mede om tot meer richting te komen in de uitvoering
- Actualiseren van het functiehuis
- Procesoptimalisatie
- Regie en Projectbeheersing Ruimtelijke Opgaven
- Optimaliseren Ondersteunende Functies

Ontwikkelpannen

Deze inrichtingsprincipes vormen samen met het nieuwe sturingsmodel en “Ambtelijk vakmanschap” de leidraad voor een toekomstbestendige organisatie. In 2024 hebben veel organisatieonderdelen een ontwikkelplan gemaakt om deze te vertalen naar hun praktijk. Een deel loopt door in 2025. In 2025 staan het implementeren en werken volgens deze opzet centraal.

Inzet middelen

Het toekennen van middelen voor versterking van de organisatie gebeurt op basis van een zorgvuldige integrale afweging. Capaciteit wordt alleen ingezet als andere opties, zoals aanpassingen in inrichting en sturing of het beter inrichten van processen, niet tot verlaging van de werkdruk leiden. Bovendien moeten de taken essentieel zijn en wordt de urgentie van het niet invullen van deze taak aantoonbaar gemaakt. Besluitvorming over de (structurele) inzet van de middelen vindt plaats in 2024 aan de hand van de bovengenoemde ontwikkelplannen.

Beleid bedrijfsvoering en doelen 2025

Personeel

Personeel is de cruciale factor van onze organisatie. Wij streven naar een verantwoorde verhouding tussen inhuur en vast personeel. Dit doen we onder meer door:

- We geven inzicht in de inhuur voor optimale sturing.
- We blijven investeren in de ontwikkeling en professionalisering van het personeel.
- We zetten ons in om medewerkers te binden.

Inhuur

In 2025 blijven we inzetten op het verminderen van de inhuur. We monitoren de inhuur en toetsen de noodzaak om in te huren nadrukkelijk. We hebben hierdoor beter inzichtelijk wat de inhuur is (ziektevervanging, projecten en opgaven te realiseren, vacatureruimte etc.).

Kijkend naar de cijfers van Vensters voor Bedrijfsvoering zit Ede in 2023 op 20,3 % (DEPLA indicator: inhuur uitgedrukt in totale loonkosten + totale inhuurkosten).

Onderstaand overzicht geeft de ontwikkeling van de inhuur van de afgelopen jaren weer.

Tabel 7.5.1 Ontwikkeling inhuur in cijfers

Bedragen x € 1.000

Totaal	
2024*	15.219
2023	20.402
2022	15.884
2021	14.427
2020	11.255
2019	12.512
2018	17.005

* Prognose mei 2024. Praktijk leert dat dit bedrag in de loop van het jaar stijgt.

Van het geprognostiseerde bedrag 2024 is 10% inhuur voor onze verbonden partijen.

Binden medewerkers

Onze medewerkers zijn belangrijk. We blijven ons richten op de stijgende lijn van doorstroom en sturen er op dat de uitstroom gelijke trend houdt. Het streven in 2025 is dat we met de uitstroom onder het gemiddelde van de 100.000 + gemeenten blijven. Het gemiddelde percentage van 2024 is nog niet bekend maar in 2023 betrof het landelijk gemiddelde 9,5%; Ede zat in 2023 daar met 9,2% onder.

De employability (optimaal en duurzaam inzetten van medewerkers) van medewerkers staat voorop. Voor de realisatie van dit streven wordt gebruik gemaakt van een opleidings- en ontwikkelingsplan. Ook in 2025 zetten we in op strategische personeelsplanning: mede gericht op behoud in- en uitstroom van medewerkers.

Formatie en salarislasten

Voor de Programmabegroting 2025-2028 is een formatie voorzien van 1.007,46 fte. Hierbij zijn formatiewijzigingen meegenomen als gevolg van besluiten in de P&C cyclus over taakwijzigingen (er bij én er af) of ambitiewijzigingen. Ook zijn versterkingen uit de middelen van Realisatiekracht hierin opgenomen, voor zover daar besluitvorming over genomen is.

De bezetting Personeel in loondienst (PIL) op 1-7-24 was: 970,42 FTE.

Bij de begrote 1.007,46 fte behoort een loonsom van € 98.093.549.

Ziekteverzuim

In 2023 en 2024 hebben we een intensief traject gevolgd met directie, management en medewerkers met betrekking tot inzetbaarheid en ziekteverzuim. Sindsdien zien we het verzuim langzaam maar zeker dalen. Wij gaan door met de ingezette verzuimaanpak om zo ook in 2025 het ziekteverzuim terug te dringen en de inzetbaarheid van medewerkers te verhogen waar mogelijk.

Tabel 7.5.2

	0-7 dagen	8-42 dagen	43-365 dagen	> 365 dagen	Totaal
2024*	0,6%	0,5%	2,1%	1,6%	4,8%
2023	0,6%	0,5%	2,7%	1,6%	5,5%
2022	0,9%	0,8%	3,3%	1,7%	6,7%
2021	0,4%	0,5%	3,2%	2,0%	6,1%
2020	0,6%	0,7%	2,3%	0,8%	4,4%

* Stand augustus 2024.

Werving en Selectie

Gezien de ambitie van de gemeente Ede en de huidige arbeidsmarkt is een goed werving en selectiebeleid belangrijk. Voor 2025 zijn de belangrijkste recruitment thema's het vervolgen van een doelgroepgerichte arbeidsmarktstrategie en het doorvoeren van objectief selecteren. De focus ligt op het benaderen van specifieke doelgroepen om de juiste talenten aan te trekken.

Informatievoorziening

"We benutten de waarde en kansen van digitalisering voor de opgaven en dienstverlening van Ede, waarbij we de informatievoorziening zo organiseren dat deze Veilig, Robuust en Wendbaar is en gegevens en documenten Vindbaar, Bruikbaar en Betrouwbaar zijn."

In 2025 versterken we de betrouwbaarheid van onze informatievoorziening verder, bijvoorbeeld op het terrein van informatieveiligheid, door detectie van dreigingen te verbeteren en de organisatie te helpen het bewustzijn bij medewerkers te vergroten. We werken aan de implementatie van nieuwe wetgeving zoals de AI-act, Cyberbeveiligingswet en bereiden ons voor op de nieuwe Archiefwet in 2026. We beginnen met de nieuwe Edese Digitale Werkplek, zodat plaats- en tijdonafhankelijk samenwerken beter mogelijk is en we voorbereid zijn op de toekomst. We treffen maatregelen om datalekken te voorkomen en te leren van eerder voorgekomen datalekken. De beweging om applicaties in 'de cloud' te gebruiken en niet meer vanuit ons eigen datacenter zet zich voort, binnen de kaders van ons aansluitbeleid.

Op het gebied van Data en Documenten ligt de nadruk op het beter toegankelijk maken van gegevens ten behoeve van datagedreven beleidsontwikkeling, uitvoering en monitoring. We versterken organisatorisch door de aanstelling van een Chief Data Officer, zodat datagedreven werken steeds meer deel uit gaat maken van het reguliere werk. We leren in leergroepen hoe we AI (kunstmatige intelligentie) effectief en verantwoord kunnen toepassen en gebruiken deze ervaring om te komen tot interne richtlijnen voor gebruik van AI.

Rechtmatigheid, doelmatigheid en fraudebeheersing

Het verder professionaliseren van het systeem van auditing (toezien op de doelmatigheid, kwaliteit, doeltreffendheid en rechtmatigheid van beleid en bedrijfsvoering) is een continu proces om in de pas te blijven met de toenemende eisen en behoeftes op dit terrein. Het gaat daarbij om de samenhang op het terrein van administratieve organisatie en interne controle, de bevindingen van de accountant vanuit zijn controle, het (laten) uitvoeren van audits, artikel 213a onderzoeken en risicomanagement met bijbehorend (jaarlijks op te stellen) auditplan. Maar ook de afstemming met onderzoek dat plaatsvindt door de Rekenkamercommissie.

Rechtmatigheidsverantwoording

Wij leggen als college verantwoording af over de (financiële) rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties. Dit houdt in dat wij vaststellen dat:

- Is voldaan aan de voorwaarden opgenomen in wet- en regelgeving.
- Is gehandeld binnen de vastgestelde begrotingskaders.
- Is gewaarborgd dat er geen misbruik of oneigenlijk gebruik is gemaakt.

De invoering in 2023 van de rechtmatigheidsverantwoording is met de nodige interpretatieverschillen gepaard gegaan en dit vraagt nog om verdere verduidelijking. In de loop van 2024 komen de nodige aanvullingen op wetgeving en regelingen en deze zullen in 2025 en verdere jaren van invloed zijn op het vervolg. Wij zijn voor onze prioritering van werkzaamheden afhankelijk van wetgeving en richtlijnen waardoor op voorhand de volgorde niet exact is aan te geven.

Wij constateren dat de met de SPUKS (Specifieke Uitkering) gemoeide geldstromen waarvoor wij als gemeente of in regionaal verband in aanmerking komen positief zijn. Echter stijgen hierdoor ook de administratieve lasten vanwege de complexe verantwoordingseisen en dit betekent een extra beslag op onze capaciteit. Hierdoor blijven de voorgenomen innovatieve ontwikkelingen (als data gedreven controles) achter.

Doelmatigheidsonderzoeken

Het aantal eigen onderzoeken zal gezien de beschikbare middelen voorsnog beperkt zijn.

Eind 2024 wordt de Netwerkmeter geactualiseerd. Hierin worden de risico's van een significant aantal netwerkrelaties in kaart gebracht. Dit geeft een beeld van de relaties die belangrijk zijn voor realisatie van onze beleidsdoelstellingen én risicovol zijn en dus aandacht vragen. In 2025 wordt nader onderzocht hoe de systematiek van de Netwerkmeter, waarbij op laagdrempelige wijze een groot aantal relaties wordt beoordeeld kan worden toegepast binnen andere domeinen.

Preventie van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik

Het onderkennen en beheersen van frauderisico's is een continu proces. Jaarlijks actualiseren wij de frauderisico's als onderdeel van de VIC. Wij zijn bezig met het opstellen van een fraudeprotocol waarin het onderkennen, de beheersing en de opvolging van fraude wordt geformaliseerd.

Eveneens zijn wij bezig met het actualiseren van de Nota Misbruik en Oneigenlijk gebruik. In deze nota worden onder andere het beleid ter voorkoming, de inrichting van beheersmaatregelen en de risicogebieden van de gemeente Ede in het kader van misbruik en oneigenlijk gebruik opgenomen.

Dienstverlening

Dienstverlening vanuit de overheid ligt onder een vergrootglas. Op landelijk niveau, maar ook in Ede. In het bestuursakkoord is aangegeven dat de inwoners centraal staan in onze dienstverlening. Wat daarbij landelijk speelt, vertaalt zich in visie ook naar lokale veranderingen. De uitgangspunten ten aanzien van dienstverlening zijn geactualiseerd. Op basis van de vernieuwde uitgangspunten en de aanbevelingen van het rekenkameronderzoek wordt er gewerkt aan een uitvoeringsprogramma dienstverlening.

In het Uitvoeringsprogramma Dienstverlening wordt een samenhangend geheel aan activiteiten en projecten aangestuurd en begeleid om dienstverlenings(-keten)processen en -cultuur te verbeteren. In 2025 zetten we in op vervanging van applicaties zoals een formulieren generator en het zaaksysteem, passend binnen de architectuur ('de bouwplaat') voor dienstverlening.

Wij voeren periodiek metingen uit van onze dienstverlening en dat blijven wij doen. Wij beogen met het Programma Dienstverlening dat de verbeteringen ook tot uiting komen in deze metingen.

Overhead

Tabel 7.5.3

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Vershil 2025-2024
Primaire personeelskosten (inclusief inhuur)	26.176	27.782	28.965	1.182
Secundaire personeelskosten	5.348	4.387	4.865	479
Automatisering	4.708	9.021	7.783	-1.238
Huisvesting	4.975	6.520	6.624	103
Overig	1.203	1.953	890	-1.064
Totaal overhead	42.409	49.663	49.127	-537
Dekking via doorbelasting aan grondexploitatie en investeringswerken	-3.787	-3.446	-4.584	-1.138
Netto overhead	38.622	46.217	44.542	-1.675

Bovenstaande tabel bevat enkel de (loon)kosten voor overhead. De totale loonkosten in inhuurkosten van de organisatie worden toegelicht in het onderdeel Personeel.

De stijging van de loonkosten wordt veroorzaakt door een toename in formatie en de verwerking van de looncompensatie. De toegenomen formatie vertaalt zich ook naar hogere automatiserings- en huisvestingskosten. Per saldo neemt echter de raming van de automatiseringskosten af ten opzichte van 2024. Dit wordt veroorzaakt door het realiseren van ICT-projecten in 2024 die in 2025 inmiddels zijn afgerond.

7.6 Openbaarheidsparagraaf

Inleiding

Beleidsvoornemens Wet open overheid (Woo)

De Woo is in mei 2022 in werking getreden met een implementatietijd tot en met 2026. In deze (wettelijk verplichte) paragraaf staan de beleidsvoornemens Woo opgenomen over de uitvoering van deze wet.

De implementatieperiode van de Woo beslaat de jaren 2022 - 2026 en wordt programmatisch opgepakt op de drie pijlers van de wet, te weten:

1. Passieve informatieplicht.
2. Actieve informatieplicht.
3. Informatiehuishouding op orde.

Kaderstelling

- [Wet open overheid](#)

Ontwikkelingen

Passieve informatieplicht

De passieve informatieplicht gaat over de behandeling van Woo verzoeken. Dit onderdeel van de Woo trad direct in werking in mei 2022 en verzoeken behandelt de gemeente sindsdien volgens de bepalingen uit de

Woo. Ervaringen die wij opdoen met deze verzoeken gebruiken we continu om onze dienstverlening te verbeteren. De eerder gesignaleerde trend waarbij sinds de inwerkingtreding een verdrievoudiging van Woo verzoeken heeft plaatsgevonden en de verzoeken omvangrijk zijn en zich vaak richten op meerdere jaren, zet zich door.

Actieve informatieplicht

De actieve informatieplicht richt zich op het openbaar maken van de in de Woo aangewezen categorieën van informatie, op bestaande en door de gemeente tot stand te brengen nieuw publicatieplatform, die via een centrale toegang worden ontsloten. Per categorie bepaalt de Rijksoverheid per Koninklijk Besluit (KB) wanneer de informatie uiterlijk ontsloten moet zijn. Dat gebeurt gefaseerd tot en met 2026. Ons beleidsvoornemen is om conform de Woo tot actieve openbaarmaking te komen van de in de wet benoemde categorieën in minimaal het tempo dat de rijksoverheid hiervoor stelt.

In 2025 gaan wij voort met het gereed maken van de volgende informatiecategorieën voor actieve openbaarmaking:

- Adviezen van door het gemeentebestuur ingestelde adviescolleges (bijvoorbeeld Adviesraad sociaal domein).
- Klachtenoordelen.
- Jaarplannen en -verslagen gemeentelijke taken (bijvoorbeeld jaarverslag commissie bezwaarschriften).
- Onderzoeksrapporten over het functioneren van de organisatie en beleidsevaluaties.

De door het Rijk per KB te bepalen deadline per informatiecategorie is leidend voor de volgorde van uitvoering.

Informatiehuishouding op orde

De komende jaren werken wij doorlopend aan de benodigde randvoorwaarden inzake informatisering, ICT en houding en gedrag om een open overheid te kunnen zijn.

In 2025 richten wij ons specifiek op het opstellen en uitvoeren van interne informatiebeheerplannen op afdelingsniveau.

7.7 Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Ede heeft een actief netwerk van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en financieel betrokken. In dat geval is er sprake van een 'verbonden partij'. Het inzetten van verbonden partijen kan een bijdrage leveren aan het realiseren van het bestuursakkoord, maar deelnemen in een verbonden partij brengt ook risico's met zich mee. In deze paragraaf wordt ingegaan op de visie op en de beleidsvoornemens omtrent de verbonden partijen. Wanneer sprake is van uitsluitend een financieel of bestuurlijk belang, valt dit niet onder de definitie van verbonden partij en zijn eventuele risico's betrokken bij de paragraaf weerstandsvermogen.

Kaderstelling

- [Notitie verbonden partijen \(commissie BBV\)](#)
- [Handreiking Netwerkrelaties Gemeente Ede 2016](#)

Beleid

Ter bepaling van de mate van toezicht is de netwerkmonitor het instrument. Voor de netwerkmonitor wordt voor de meest significante netwerkrelaties, de risicoscore en bijdrage aan de strategische doelen bepaald. Deze wordt periodiek geactualiseerd.

Uit de netwerkmonitor blijkt of een relatie een hoge risicoscore heeft én een belangrijke bijdrage levert aan strategische doelen. Sprake is van een doorlopend proces om interventiestrategieën door te ontwikkelen.

Kaders van governance en toezicht op externe partijen dienen aan te sluiten bij de gewenste manier van werken. Werksessies met accounthouders vinden periodiek plaats. De gemeenteraad maakt gebruik van deze monitor voor de keuze waar de jaarlijkse visitaties van de raad bij netwerkpartijen plaatsvinden.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden			
Openbaar belang	Goede en tijdige brandweezorg. Uitvoering geven aan de Wet Publieke Gezondheid (inclusief Jeugdgezondheidszorg), dit voor zover het aan de gemeente opgedragen taken betreft. VGGM levert een bijdrage aan het behalen van de gemeentelijke doelstellingen op programma 2 voor de gezondheidszorg en programma 6 voor de brandweezorg.		
Financieel belang	Ede betaalt in 2025 € 15.283.000 als inwonersbijdrage (17,4% van de inbreng van gemeenten). De gemeente is aansprakelijk voor een nader te bepalen aandeel in het liquidatieplan voor het geval de gemeenschappelijke regeling wordt opgeheven, failliet zou gaan of haar verplichtingen niet nakomt.		
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur van de VGGM (het regionale College), wordt de gemeente Ede vertegenwoordigd door burgemeester Verhulst en wethouder Van der Beek (op basis van zijn portefeuille Gezondheidszorg). De besluiten worden genomen met meerderheid van stemmen (één stem per gemeente, totaal 15 gemeenten). Indien de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag. Besluiten betreffende de (meerjaren-)begroting en de jaarrekening, alsmede de aan de begrotingen ten grondslag liggende (meerjaren-)beleidsplannen worden genomen op basis van gewogen stemrecht, waarbij elke gemeente voor iedere 20.000 inwoners of gedeelte daarvan één stem heeft (Ede 14% van het totaal aantal stemmen).		
Financiële gegevens		01-01-2025*	31-12-2025*
	Eigen vermogen	€ 6.302.000	€ 6.077.000
	Vreemd vermogen	€ 58.539.000	€ 54.319.000
	Prognose resultaat	€ 0	
Risico's	De risico's zijn beperkt en liggen voor een belangrijk deel op het terrein van bedrijfsvoering. Daar waar ook de komende jaren in geïnvesteerd gaat worden bij de VGGM. Tegelijkertijd ligt er in opdracht van het bestuur ook een bezuinigingsopgave bij de VGGM om zodoende de gemeentelijke bijdragen neerwaarts bij te kunnen stellen. Dit in het kader van het naderende ravijnjaar.		

* Cijfers ontleend aan de ontwerpbegroting VGGM 2025. Deze wordt begin september vastgesteld.

Omgevingsdienst de Vallei	
Openbaar belang	De Omgevingsdienst de Vallei (OddV) is een uitvoeringsdienst, opgericht op 1 april 2013 met vijf partnergemeenten. Gelderland heeft zes omgevingsdiensten die samenwerken in het Gelders Stelsel. De OddV draagt in hoge mate bij aan de strategische doelen van de gemeente Ede, namelijk het waarborgen van een veilige en leefbare fysieke leefomgeving.
	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht met als doel een veilige en leefbare fysieke leefomgeving te kunnen waarborgen. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de verschillende omgevingsdiensten in Gelderland (Gelders Stelsel).

Financieel belang	De bijdrage van Ede over 2025 betreft € 7,3 miljoen.		
Bestuurlijk belang	Wethouder Versteeg vertegenwoordigt de gemeente Ede in het algemeen en dagelijks bestuur van de OddV.		
Financiële gegevens		01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 506.000	€ 506.000
	Vreemd vermogen		
	Prognose resultaat		
Risico's	De risico's zijn beperkt. Het weerstandsvermogen wordt voldoende geacht om de risico's van de bedrijfsvoering af te dekken. Op de achtergrond speelt wel de ontwikkeling van een plan voor verbetering van de robuustheid van de OddV en versterking van het VTH-stelsel in Gelderland.		

De financiële gegevens zijn ontleend aan de Programmabegroting 2025-2028 van de OddV.

Regio Foodvalley			
Openbaar belang	De Regio Foodvalley is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Veenendaal en Wageningen. De gemeenschappelijke regeling heeft als doel om de FoodValley regio een topregio te maken op het gebied van kennis, ontwikkeling en innovatie in de agro-foodsector door versterking van het vestigingsklimaat en de kwaliteit van de omgeving. De Regio Foodvalley werkt daartoe samen met ondernemers en onderwijs/onderzoeksinstituten aan zeven thema's uit de Strategische Agenda 2020-2025. Daarnaast wordt een proces doorlopen om te komen tot een nieuwe Strategische Agenda 2026-2030. Regio Foodvalley levert een bijdrage aan het behalen van de beleidsdoelstellingen op programma 4 Economie en Mobiliteit en programma 5 Ruimtelijke ontwikkeling.		
Financieel belang	De gemeenten dragen bij naar rato van het inwoneraantal. Voor de begroting 2025 is dit voor Ede 32,52% van de totale kosten. De totale bijdrage voor 2025 bedraagt € 1.460.000 (€ 11,82 per inwoner).		
Bestuurlijk belang	Burgemeester Verhulst is voorzitter en wethouder Versteeg is lid van het algemeen bestuur. Diverse wethouders nemen plaats in portefeuillehouders-overleggen.		
Financiële gegevens		01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 4.496.000	€ 4.904.000
	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
	Prognose resultaat	€ 0	
Risico's	Op basis van de planning en control verantwoording en het weerstandsvermogen van Regio Foodvalley signaleren we geen risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van gemeente Ede.		

*) financiële gegevens op basis van begroting 2025-2028 Regio Foodvalley.

Regio De Vallei	
Openbaar belang	De Regio de Vallei is een gemeenschappelijke regeling tussen de gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel en Wageningen. Het doel van dit samenwerkingsverband is het huishoudelijk afval van de regiogemeenten op een zo milieuvriendelijke manier en tegen een zo laag mogelijk tarief verwerken. Regio de Vallei levert een bijdrage aan het behalen van de gemeenschappelijke doelstellingen op programma 5 voor Afvalstoffenverwijdering (duurzaamheid en

	milieu).		
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Ede aan de GR is op basis van het inwoneraantal en bedraagt in 2025 € 20.965.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit vijf leden, elk lid heeft 1 stem. Besluiten worden genomen met volstrekte meerderheid van stemmen. Wethouder Versteeg vertegenwoordigt de gemeente Ede in het algemeen bestuur.		
Financiële gegevens		01-01-2025*	31-12-2025*
	Eigen vermogen	€ 120.781	€ 113.511
	Vreemd vermogen		
	Prognose resultaat	-/- € 7.270	
Risico's	Risico's kunnen binnen de GR worden opgevangen. We signaleren geen risico's die van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van gemeente Ede		

* Financiële gegevens op basis van begroting 2025 Regio De Vallei.

BVO De Valleihopper			
Openbaar belang	De regeling is getroffen voor gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers (Ede, Barneveld, Nijkerk, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Veenendaal en Wageningen) in het kader van de uitvoering van hun bedrijfsvoeringstaken betreffende het Vraagafhankelijk vervoer en het OV-vangnet. Hiermee levert het een bijdrage aan de doelstellingen van programma 3 Individuele Ondersteuning.		
Financieel belang	De bijdrage voor de gemeente Ede bedraagt in 2025 € 116.913. Het gaat om de kosten van het beheerbureau. De verdeling van de totale kosten vindt plaats op basis van het aantal inwoners (peildatum 01-01-2021). Dit komt voor Ede neer op 32,5% van het totaal van de deelnemende gemeenten.		
Bestuurlijk belang	Namens de gemeente Ede is wethouder De Pater lid van het bestuur. Besluitvorming vindt plaats bij meerderheid van stemmen. Elk bestuurslid heeft 1 stem met in totaal 8 bestuursleden.		
Financiële gegevens		01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
	Prognose resultaat	€ 0	
Risico's	BVO De Valleihopper houdt geen balans bij, heeft derhalve geen eigen en vreemd vermogen. Alle eventuele tekorten en/of overschotten worden over de deelnemende gemeenten verdeeld, naar rato van de inbreng van de deelnemers in de regeling.		

Vennootschappen en coöperaties

ACV NV is een naamloze vennootschap met verschillende dochterondernemingen. De aandelen zijn in het bezit van de gemeenten Ede, Wageningen, Renkum, Veenendaal, Renswoude en Scherpenzeel. ACV Gemeenten BV voert de opdrachten van de deelnemende gemeenten uit (met name grondstoffenbeheer) en ACV Bedrijven BV verzorgt de commerciële activiteiten van de groep. Stichting Restore Kringloop met winkels in Ede en Veenendaal zamelt gebruikte goederen en materialen in en brengt deze - al dan niet opgeknapt - terug in het maatschappelijk verkeer.

In totaal biedt ACV NV ultimo 2023 werk aan circa 630 mensen, waarvan circa 370 bij ACV en circa 260 bij Stichting Restore Kringloop. Dit betreffen medewerkers in loondienst, inhuurkrachten, vrijwilligers, detacheerden, stagiaires en leerplekken.

Naast de focus op de kernactiviteit afval- en grondstoffeninzameling is er grote aandacht voor duurzaamheid (onder andere hergebruik) en maatschappelijk verantwoord ondernemen (Restore, Road2Work). ACV verzorgt ook diensten in het beheer van de openbare ruimte.

ACV NV			
Openbaar belang	Het gescheiden inzamelen van huishoudelijk afvalstromen en grondstoffen. Deze op een duurzame en economisch verantwoorde wijze hergebruiken of verwerken tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.		
Financieel belang	Het ingebrachte aandelenkapitaal bedraagt € 2.743.000. De geraamde omzet 2024 van de ACV NV ten behoeve van de gemeente bedraagt € 19,1 miljoen. De dienstverlening vanuit ACV levert een bijdrage aan onze doelen op programma 5 (verwerking afval- en grondstoffen) en programma 7 (beheer openbare ruimte).		
Bestuurlijk belang	De gemeente Ede bezit 47% van de aandelen. Wethouder Van der Beek vertegenwoordigt Ede bij de vergadering van aandeelhouders.		
Financiële gegevens		01-01-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	€ 14.118.000	€ 15.025.000
	Vreemd vermogen	€ 20.416.000	€ 20.074.000
	Prognose resultaat 2024	n.n.b.	
Risico's	Op basis van de planning en control verantwoording en weerstandscapaciteit van ACV signaleren we geen risico's, die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van gemeente Ede.		

Werkkracht Ede BV			
Openbaar belang	Werkkracht Ede BV is per 1 januari 2018 opgericht voor de dienstverlening voor de brede doelgroep van de Participatiewet, inclusief Wsw-medewerkers. Werkkracht is een overheids-BV en spant zich in om iedereen, die behoort tot de brede doelgroep van de Participatiewet, mee te laten doen naar vermogen, bij voorkeur in een reguliere baan.		
Financieel belang	Gemeente Ede is enig aandeelhouder, het aandelenkapitaal bedraagt € 1. De jaarlijkse opdracht van Ede aan de vennootschap bedraagt € 15,3 miljoen.		
Bestuurlijk belang	Gemeente Ede is 100% aandeelhouder. Wethouder Van der Beek vertegenwoordigt Ede in de aandeelhoudersvergadering.		
Financiële gegevens		01-01-2023*	31-12-2023*
	Eigen vermogen	€ 921.000	€ 1.522.324
	Vreemd vermogen	€ 1.855.000	€ 1.932.000
	Prognose resultaat		
Risico's	We signaleren geen risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van Ede.		

* Cijfers ontleend aan de jaarrekening 2023 Werkkracht Ede.

Bank Nederlandse Gemeenten	
Openbaar belang	BNG Bank is er voor het publieke domein en het publieke belang. De purpose van BNG Bank is: gedreven door maatschappelijke impact. Bij BNG Bank draait het niet om zoveel mogelijk winst, maar om maximale maatschappelijke impact. Dat is de drijfveer van BNG Bank.
Financieel belang	€ 271.050 (108.420 aandelen x € 2,50).
Bestuurlijk belang	De gemeente Ede heeft 0,2% van de aandelen.

Financiële gegevens		01-01-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
	Prognose resultaat		
Risico's			

Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken (OMVV)			
	Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V. is opgericht in 2019.		
Openbaar belang	Samenwerkingsverband van tien Veluwe gemeenten en de provincie Gelderland voor het verbeteren van de kwaliteit van de vakantieparken en hiermee bij te dragen aan een sterkere positie van de Veluwe als toeristisch recreatieve bestemming. OMVV levert een bijdrage aan het behalen van de gemeentelijke doelstellingen op programma 5.		
Financieel belang	De provincie bezit de helft van de aandelen, de gemeenten gezamenlijk de andere helft. Bij oprichting zijn 45.000 aandelen geplaatst: elk aandeel is nominaal een euro waard. Op basis van de verdeelsleutel (aantal inwoners en aantal vakantieparken) bezit Ede 9% van de aandelen. Dit betekent op basis van de verdeelsleutel een vertegenwoordiging van € 4.049. De gemeente heeft de verplichting een eventueel negatief bedrijfsresultaat naar rato aan te vullen. De provincie heeft bij de start van de OMVV gezorgd voor een werkkapitaal (agioreserve) van respectievelijk € 3, 73 en € 4 miljoen (samen € 7.940.000) ² . De OMVV heeft in 2023 nog een kortlopende lening ter hoogte van € 68.688 aan Campingpark "De Koekamp B.V." verstrekt.		
Bestuurlijk belang	Wethouder Van der Beek vertegenwoordigt Ede in de vergadering van aandeelhouders.		
Financiële gegevens		01-01-2023*	31-12-2023*
	Eigen vermogen	€ 6.962.886	€ 6.738.822
	Vreemd vermogen	€ 24.210	€ 15.846
	Prognose resultaat		€ 224.064 N
Risico's	De risico's voor de gemeente zijn: - Tekorten of overschotten bij concrete projecten komen terecht bij de risicodragende partijen. Dat zijn de partijen die mede-investeren. Ze delen dus in winst of verlies. - Als er bij verlies of eventuele opheffing van de ontwikkelingsmaatschappij sprake is van een tekort op het kapitaal van € 4 miljoen, moeten de aandeelhouders op grond van hun aandeel in de ontwikkelingsmaatschappij het tekort dekken.		

* Cijfers zijn ontleend aan de jaarrekening 2023 OMVV.

Leisurelands B.V.			
Openbaar belang	Leisurelands B.V. is een onderneming die zich richt op duurzaam recreëren op en rondom recreatiegebieden in met name Oost-Nederland. Ruim 30 gemeenten zijn aandeelhouder van Leisurelands B.V., waaronder ook Ede.		
Financieel belang	Ede heeft 11% van de aandelen.		
Bestuurlijk belang	Wethouder De Pater vertegenwoordigt Ede in de aandeelhoudersvergadering.		
Financiële gegevens		01-01-2023*	31-12-2023*
	Eigen vermogen	€ 77.432.000	€ 81.273.230
	Vreemd vermogen	€ 43.172.000	€ 46.133.000

	Prognose resultaat	€ 33.791.000
Risico's	Geen. Als gemeente Ede hebben wij geen enkele voorziening gelieerd aan Leisurelands B.V. op ons grondgebied. Destijds zat het belang in een eventuele komst van een recreatieplas en een aantal jaren hebben zij de recreatieve fietspaden in onderhoud gehad. Dit onderhoud is een aantal jaren geleden weer overgedragen aan de betreffende gemeenten. De kans is klein dat er bij ontbinding van de BV verplichtingen zijn die we nu niet kennen. Wij waren voornemens te onderzoeken in hoeverre verkoop van onze aandelen een optie zou kunnen zijn en het goede moment daarvoor. In Gelderland is nu echter een ambitieuze opgave geformuleerd voor nieuw te bouwen woningen waarvan een substantieel deel in de regio Foodvalley en dus ook de omgeving Ede wordt gerealiseerd. Dit zal leiden tot een toenemend aantal inwoners met toenemende voorzienings- en recreatiebehoefte. Leisurelands ziet, als de grootste aanbieder van openluchtrecreatie in Gelderland, voor zichzelf een rol in het aanbod van gratis dagrecreatie, sport, ontspanning, uitloopgebieden en evenementen in de regio. Tevens ziet zij voor zich een rol met de maatschappelijke vraagstukken als transitie van het platteland, energietransitie, biodiversiteit en waterberging en beheersing. In hoeverre dit voor Ede interessant is wordt verder verkend.	

* Cijfers zijn ontleend aan jaarrekening 2023 Leisurelands.

Stichtingen en verenigingen

Stichting Parkeren Ede Centrum			
	Stichting Parkeren Ede Centrum is een samenwerking tussen gemeente Ede en Q-Park om beleidsbeslissingen en uitvoerende beslissingen over de bereikbaarheid van het parkeren in het centrum vroegtijdig af te stemmen. Ook heeft de stichting als doel om parkeervoorzieningen in stand te houden. De stichting is momenteel niet actief en wordt niet gebruikt voor afstemming.		
Openbaar belang	Instandhouding/uitbreiding van parkeervoorzieningen in het centrum van Ede ten behoeve van de bereikbaarheid. Afstemming en overleg over ontwikkelingen en beleid met Q-park en eventueel andere aanbieders van parkeren.		
Financieel belang	De financiële bijdrage bedraagt € 2.900 per jaar. Dit is een belang van 50%. Het bestuur van de stichting heeft besloten de financiële bijdrage van € 2.900 per jaar op te schorten.		
Bestuurlijk belang	Wethouder De Pater vertegenwoordigt de gemeente Ede in het bestuur van Stichting Parkeren Ede Centrum.		
Financiële gegevens			
	Eigen vermogen	2.600	2.600
	Vreemd vermogen	0	0
	Prognose resultaat	Geen, bijdrages zijn opgeschort	
Risico's	Geen		

* Er wordt geen jaarrekening meer opgesteld vanwege het inactieve karakter van de Stichting.

7.8 Grondbeleid

Inleiding

De gemeente Ede heeft de afgelopen jaren veel grond uitgegeven voor de functies wonen en werken. De voorraad bouwgrond is hierdoor sterk afgenomen. Veel van onze grotere projecten bevinden zich in een afrondende fase. Naast het zelf produceren en uitgeven van bouwgrond faciliteert de gemeente ook particuliere initiatieven in de woningbouw en op bedrijfslocaties. Qua productie realiseert de gemeente de

afgelopen jaren circa 50% van de totale productie in de woningbouw en het grootste deel van de bedrijventerreinen productie.

Begin 2022 is de nota Maatschappelijk Ondernemend Grondbeleid vastgesteld in de gemeenteraad. Hierin is een situationeel grondbeleid het uitgangspunt waarin per locatie - voor zover mogelijk - de afweging wordt gemaakt welke rol we als gemeente innemen in de gewenste ontwikkeling. Hierbij is het bereiken van onze maatschappelijke doelen leidend in de afweging of we dit het beste bereiken middels grond aankopen, bouwrijp maken en verkopen of door ruimte te bieden aan en het faciliteren van private initiatieven. De maatschappelijke doelen voor de toekomst blijven onverminderd hoog en dat komt terug in de beleidsambities van zowel het rijk, de provincie als de gemeente zelf. Tegelijkertijd zijn er diverse ontwikkelingen die zorgen voor een sterk veranderend speelveld. De uitdaging is om de risico's aanvaardbaar te houden en tegelijkertijd te investeren in nieuwe locaties.

Kaderstelling

- [Nota Maatschappelijk Ondernemend Grondbeleid](#)
- [Notitie Grondexploitaties BBV](#)
- [Omgevingswet](#)
- [Omgevingsvisie 2040](#)

Beleid

Grondbeleid is geen doel op zich, maar faciliteert de behoefte van particulieren en bedrijven om in Ede prettig en aantrekkelijk te wonen, te werken en te recreëren. In het Bestuursakkoord 2022-2026 staat dat we *samen aan slag willen voor een Ede waar het ook in de toekomst goed leven is*. We geven dit vorm met de Omgevingsvisie Ede 2040 als leidraad.

De gemeente hanteert een situationeel grondbeleid. Daarmee hebben we de koers verlegd van een beleid dat was gericht het verlagen financiële risico's (volgend uit de economische recessie en veel grondbezit) door afbouw van de grondportefeuille. Na een periode gericht op afbouw van de portefeuille volgen we nu de koers die de grote maatschappelijke opgaven centraal stelt. Hierdoor willen we zowel actiever gronden verwerven en daarmee investeringsvolumes vergroten, als ook particuliere initiatieven meer ruimte geven en hiervoor de juiste instrumenten inrichten om kosten te kunnen verhalen. Met dit actiever aankoopbeleid zullen ook de financiële risico's toenemen. Voor grote, toekomstige gebiedsontwikkelingen zijn incidentele middelen nodig omdat het vooral gaat om investeringen die lopen via (niet sluitende) grondexploitaties.

In toenemende mate zoeken we aansluiting bij rijksmiddelen en gelden van de provincie om de gezamenlijke doelen te bereiken en betaalbaar te krijgen. Desondanks staan planningen en de voorspelbaarheid van prognoses onder druk. In het MPG worden deze ontwikkelingen geschetst en worden de eerste effecten hiervan ook zichtbaar. Gezien de impact van het grondbedrijf op de gemeentefinanciën, is het van belang te sturen op de resultaten en risico's van het grondbedrijf.

Omgevingsvisie Ede 2040

Om richting te geven aan de ontwikkeling van Ede voor de komende twintig jaar zijn in de Omgevingsvisie Ede 2040 de vijf strategische keuzen vastgesteld. De woonopgave is de belangrijke pijler onder de strategische keuzen 'Leven in gezonde wijken, dorpen en buurtschappen' en 'Compacte groei vanuit eigenheid van Ede'. De woonopgave is groot. De vraag groeit sneller dan de toename van het aanbod. In de Omgevingsvisie Ede 2040 is vastgelegd dat er tot en met 2040 11.000 tot 15.000 nieuwe woningen nodig zijn. De uitwerking van de Omgevingsvisie en de daaraan verbonden keuzes, maar ook de monitoring daarop, vindt plaats in de Ontwikkel- en Investeringsstrategie. Bestuurlijke keuzes die daaruit voortvloeien worden uitgewerkt in de P&C instrumenten.

Ontwikkelingen

De vraag op de woningmarkt blijft groot en de woningprijzen zijn wederom gestegen. De vraag naar woningen is groot en het aanbod is beperkt. De inflatie en daarmee de rente lijkt zich wat te stabiliseren of licht te dalen. In mei 2024 is het hoofdlijnenakkoord gesloten door de formerende partijen, waarna op 2 juli het nieuwe kabinet beëdigd is. De verwachting is dat de prioriteit die onder de vorige minister op realisatie van (betaalbare) woningen is gelegd, wordt doorgetrokken. Een voorbeeld de impuls op de woningbouw vanuit Den Haag is de subsidie die we in het eerste half jaar hebben ontvangen van € 4,5 miljoen voor de eerste fase van Doesburgerbroek.

Het realiseren van kantoren is blijft een lastige uitdaging. De gestegen rente zorgt ervoor dat investeerders hogere rendementen moeten maken om de rente kosten terug te verdienen. Vanwege het rendement en de risico's op leegstand richten beleggers zich in toenemende mate op ander projecten.

De belemmeringen met betrekking tot stikstof en netcongestie zijn al langer een risico op de voortgang en ook op de financiële resultaten van projecten. Met de aankoop van stikstofruimte is het risico vanuit stikstof voor een groot deel gemitigeerd. Voor nestcongestie wordt ook ingezet op alternatieve (tijdelijke) oplossingen, hier is vertraging echter nog wel aan de orde.

Actualisatie MPG Lite

Woningbouw

Voor 2024 is begroot om grond voor 367 woningen te verkopen. Medio 2024 is er reeds grond geleverd voor de bouw van 162 woningen. De huidige verwachting is dat einde jaar er grond geleverd is voor 339 woningen (-/-8%). De onzekerheden bij meerdere projecten zijn groot waardoor het aantal uiteindelijk zowel substantieel hoger als lager kan worden en uit zal komen binnen de bandbreedte van 239 tot 348 woningen.

Bedrijventerreinen

Voor 2024 was in het MPG gerekend op de levering van 1 hectare bedrijfskavels. Historisch gezien is dit zeer laag. De reden van de lage inzet is de congestie op het stroomnetwerk. Ondanks de congestie is toch een aanzienlijk perceel geleverd aan een bedrijf waardoor er ruim boven begroting bedrijfsgrond is verkocht.

Resultaten

In het MPG 2024 was voor 2024 uitgegaan van een positief resultaat van € 1,1 miljoen. Actueel verwachten we, op basis van de ontwikkelingen in de eerste helft van het jaar, het jaar met een winst van € 2,2 miljoen af te kunnen sluiten.

Tabel 7.8.1

Bedragen x € 1

Ontwikkeling bedrijfsresultaat Grondbedrijf	MPG 2024	MPG 2024 lite	Verschil
Afsluiting plannen per 31.12			
G10900 Kraatsweg Ede	96.000	130.000	34.000
G24830 Kop van de Parkweg	-	5.000	5.000
G50800 Harskamp Smachtenburg	314.000	411.000	97.000
Actualisatie MPG 2024 lite			
Mutatie VVG	-	1.236.000	1.236.000
Exploitatiekosten MVA	-586.000	-522.170	63.830
Incidentele grondverkoop	-	325.000	325.000
Tussentijdse winstneming	1.631.000	840.000	-791.000
Reguliere kosten en afdrachten			
Product- en beleidsontwikkeling	-217.200	-150.000	67.200
Vaste afdrachten	-100.000	-100.000	-
Stand 31 december	1.137.800	2.174.830	1.037.030

De belangrijkste redenen voor de verbetering van het resultaat zijn:

- De projecten Kraatsweg in Ede, Kop van de Parkweg en Harskamp Smachtenburgerweg verwachten een verbetering en omdat deze projecten in 2024 worden afgesloten kan € 136.000 meer dan voorzien aan het resultaat worden toegevoegd
- De Voorziening Verliesgevende Grondexploitaties (VVG) kan op basis van de bijstellingen in de projecten met circa € 1,2 miljoen worden verlaagd. Dit gaat ten gunste van het jaarresultaat. De bijstelling wordt met name veroorzaakt door:
 - Het project WFC verbetert door twee aanpassingen in de grondexploitatie:
 - In 2024 vindt een vrijval plaats vanuit de WBI subsidiegelden van € 0,9 miljoen richting de grondexploitatie WFC. Dit als gevolg van de uitgifte van grond voor 88 sociale woningen.
 - De verwachte uitgifte van fase 1 van veld O in 2024 schuift door naar 2025.
 - Versnelling uitgifte op Food & Businesspark de Klomp
 - Afsluiting Kazerneterreinen kan in 2024 nog niet plaatsvinden en verschuift naar 2025.
 - Openen van de negatieve grondexploitaties voor flexwonen in 2024.
- De exploitatiekosten van de Materiële Vaste Activa (MVA), dat wil zeggen de gronden die strategisch in bezit zijn, vallen naar verwachting circa € 63.830 lager uit dan begroot. Daarnaast is er een positief verkoopresultaat begroot van € 325.000 (grond Kievitsmeent ten behoeve van onderstation Liander).
- De tussentijdse Winstneming valt dit jaar met circa € 791.000 lager uit dan begroot. Dit komt omdat de grondlevering in de grondexploitatie Goudenstein een jaar vertraging heeft opgelopen.
- De kostenpost voor product- en beleidsontwikkeling valt circa € 67.200 lager uit dan begroot.

Per saldo is de huidige inschatting dat het jaarresultaat circa € 1 miljoen hoger uitvalt dan begroot. Bij dit bedrag moeten enkele stevige kanttekeningen gemaakt worden:

- Het jaarresultaat wordt beïnvloed door de voortgang in de projecten, deze is lastig te voorspellen.
- Het berekenen van het moment van de tussentijdse winstneming is van veel variabelen afhankelijk en kan in de jaarrekening anders uitvallen.
- Het risicoprofiel op de projectenportefeuille is aanzienlijk, de kans bestaat dat deze risico's zich in de tweede helft van het jaar voordoen en het resultaat beïnvloeden.
- Alle parameters en uitgangspunten voor het MPG 2025 zullen nog geactualiseerd worden. Deze hebben een uitwerking op toekomstige resultaten in de grondexploitaties en komen nog ten gunste/laste van het resultaat over 2024.
- Voor de grondexploitatie WFC zullen bestuurlijke keuzes worden voorgelegd die naar verwachting minimaal een gevolg hebben van +/- € 6.000.000. Dit bedrag is voorziening in de € 30 miljoen die is vrijgemaakt voor de uitvoering van de Omgevingsvisie. Zie ook pagina 18 van de [Ontwikkel- en Investeringsstrategie](#) van juli 2024
- In de tweede helft van 2024 zal de eerste fase van de grondexploitatie Doesburgerbroek worden geopend. Een tekort is voorzien dat ook is voorzien als onderdeel van de € 30 miljoen voor de uitvoering van de Omgevingsvisie. Zie ook pagina 18 van de [Ontwikkel- en Investeringsstrategie](#) van juli 2024

Boekwaarde Portefeuille

In de MPG 2024 is aangegeven dat de boekwaarde van de gemeentelijke projecten (woningbouw en bedrijfsterreinen) in 2024 met circa € 22,8 miljoen afneemt tot € 63,6 miljoen, mede ook door het afsluiten van de grondexploitaties Kazerneterreinen en Kop van de Parkweg. Op basis van de geactualiseerde prognose van de kosten en opbrengsten en het verschuiven van de afsluiting Kazerneterreinen naar 2025, verwachten we dat de boekwaarde van de dan actieve grondexploitaties in 2024 met ongeveer € 16,3 miljoen gaat dalen naar € 70,1 miljoen.

Risico's

Het risicoprofiel van de portefeuille is in het kader van de MPG lite geactualiseerd. Het totaal van de risico's (kans maal effect) in het MPG 2024 bedraagt € 12,9 miljoen. Dit betreft het saldo tussen de geïdentificeerde risico's (€ 17,4 miljoen) en kansen (€ 4,5 miljoen). Uit de actualisatie blijkt dat de gewogen risico's dalen met € 1,1 miljoen tot € 16,3 miljoen en de gewogen kansen dalen met € 0,8 miljoen naar € 3,7 miljoen. Het saldo bedraagt € 12,5 miljoen, een daling van € 0,4 miljoen ten opzichte van het MPG 2024.

U vindt meer informatie over de ontwikkeling van het grondbedrijf in de MPG Lite 2023 (bijlage programmabegroting).

7.9 Grote projecten

Inleiding

Naast de verplichte paragrafen die in de financiële beheersverordening worden voorgeschreven, kan de gemeenteraad besluiten dat in de programmabegroting en -rekening ook niet verplichte paragrafen worden opgenomen. Een voorbeeld van een niet verplichte paragraaf is de paragraaf grote projecten. In deze paragraaf wordt ingegaan op de stand van zaken van de nieuwe en de lopende meerjarige projecten met een financiële omvang van meer dan € 5 miljoen.

Veluwe Poort

Project Parklaan

Doel

De Parklaan is nodig voor een goede ontsluiting van de nieuwe ontwikkelingen op de Kazerneterreinen, de Spoorzone, het World Food Center en het ENKA-terrein. De Parklaan biedt een oplossing voor verkeerskundige problemen aan de oostkant van Ede en is onderdeel van de KennisAs Ede-Wageningen.

Stand van zaken

De aanleg van de Parklaan doorliep een lang proces (ontwerp, bestemmingplan en uitvoering). Het totale project is in delen uitgevoerd. De Poortwachter (de nieuwe aansluiting op de A12) en het kruispunt Klinkenbergerweg/ toegang Mauritskazerne zijn in 2021 opgeleverd. Om het twee richtingen fietspad langs de Edeseweg aan te kunnen leggen is het Theehuis Hoekelum in april 2022 verplaatst. In oktober 2022 is gestart met de delen *Noord* en *Zuid*. Tot de aanleg van de weg behoren ook de voorzieningen als fietsonderdoorgang Hoekelum, de geluidschermen, de openbare verlichting en het bijbehorend groen. De weg is (in zijn geheel) vanaf eind april 2024 in twee richtingen feestelijk opengesteld.

Mijlpalen 2025

Gedurende de werkzaamheden door de aannemer van Noord en Zuid bleek dat onderdelen niet afgerond konden worden (als gevolg van betonschade Albertstunnel) of dat het efficiënter is het werk in combinatie met het project Spoorzone Ede - in 2025 - uit te voeren (wegvak ten noorden van de Albertstunnel). Deze zijn uit de opdracht aan de aannemer gehaald en worden op een daartoe passend moment opgedragen aan een andere aannemer.

Financiën

De gemeenteraad heeft in totaal € 72,970 miljoen beschikbaar gesteld. Dat is inclusief het krediet om de maatregelen uit het handboek KennisAs uit te voeren. Er is op dit moment sprake van een sluitende businesscase.

Tabel 7.9.1

Nominale bedragen x € 1 miljoen

Investing	€	Dekking	€
Gerealiseerde boekwaarde	63,6	Provincie Gelderland (GSO-4 en MIAM)	6,5
Nog te maken kosten	9,3	Provincie Gelderland (NSL, luchtkwaliteit)	0,6
		Bijdrage algemene dienst gemeente Ede	64,3
		Bijdragen derden t.b.v. realisatie Poortwachter	3,1
		Dotatie naar project Spoorzone Ede	-3,6
		KennisAs	2,0
Totaal	72,9		72,9
Resultaat (reëel)	0		

Risico's

Het risicodossier wordt periodiek geactualiseerd. Het voordoen van de risico's leidt mogelijk tot onvoldoende budget voor de realisatie van de Parklaan. De risico's worden meegenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen van de gemeente. Ondanks dat er veel risico's zijn voorkomen in optreden, zijn er ook risico's die van invloed zijn op het gevraagde krediet. In de kredietaanvraag van juni 2024 is hiervoor € 0,5 miljoen opgenomen. Het gaat dan om:

- Financiële bijdrage die externe partijen leveren in de VtW-kosten.
- Nadeelcompensatie.
- Betonschade Albertstunnel.
- Werk voldoet niet aan verwachtingen beheerders.

Project Spoorzone

Doel

Het doel van het project is het realiseren van een nieuw station en het aanpassen van aansluitende (spoor)infrastructuur om de volgende doelen te verwezenlijken:

1. De barrièrewerking die ontstaat door de fysieke spoorinfrastructuur ter plaatse van het station Ede-Wageningen, het SOMA- en ENKA-terrein, en die indirect ontstaat door de geluidsschermen, te verminderen.
2. De voorzieningen voor de verschillende vervoersmodaliteiten, de toegankelijkheid daarvan en de kwaliteit van de overstap tussen de verschillende modaliteiten te verbeteren.
3. Het station plus de directe omgeving als visitekaartje voor Ede op te waarderen en het daarmee creëren van een aantrekkelijke vestigingsplaats voor wonen en bedrijvigheid.
4. Een station te realiseren dat een logisch en duidelijk centrum is in het stedenbouwkundige en infrastructurele plan voor de bredere omgeving van Ede-Oost, waardoor de genoemde kwadranten rondom het station beter met elkaar worden verbonden.
5. Het project te realiseren binnen de vastgelegde Kaders: doelstellingen, subsidiecondities, scope, budget, planning en samenwerking.

Stand van zaken

Voor het project Spoorzone Ede is een gemeenschappelijke projectorganisatie ingericht met medewerkers van de gemeente Ede, NS en ProRail. Deze organisatie werkt op basis van afspraken over samenwerking die in de subsidiebeschikkingen en (samenwerkings- en project-) overeenkomsten zijn vastgelegd.

Het inpassen van PHS en de voortijdig beëindigde aanbesteding in 2018 leidde er ook toe dat andere onderdelen afzonderlijk en/ of vooruitlopend zijn uitgevoerd. De Westelijke Spoorzone, is, met de oplevering van twee tunnels en openbare ruimte, in 2016 afgerond.

De realisatie van de OV-knoop is verdeeld over verschillende contracten. Na het voortijdig beëindigen van de eerste aanbestedingsprocedure voor het spoorse deel, heeft het Bestuurlijk Overleg Spoorzone Ede besloten

tot een nieuwe aanbestedingsprocedure. In het besluit is aangegeven de significante financiële effecten, voortvloeiende uit de vertraging als gevolg van het afbreken, zo veel mogelijk te willen beperken. Het projectmanagementteam is aan de slag en op zoek gegaan naar een aanpak om de kans op een geslaagde aanbesteding te optimaliseren en naar (besparings)mogelijkheden om de gevolgschade zoveel mogelijk te beperken. Dat heeft geleid tot een aantal aanpassingen in het ontwerp en een andere aanbestedingsaanpak.

- *Het spoorse contract - Contract 1*

In 2019 werd duidelijk dat de PHS-dienstregeling uit 2013, waar het infra-ontwerp van het station op gebaseerd was, niet paste op de beoogde spoorinfrastructuur. Naar aanleiding van het verzoek van de opdrachtgever voor het PHS (ministerie I&W) zijn alternatieven onderzocht. Dit heeft geleid tot een gewijzigd spoorinfra ontwerp. Hiermee wordt voldaan aan het door het ministerie, ProRail en vervoerders vastgestelde dienstregelingsmodel, i.c. alternatief “6/4” zonder sprinter Utrecht – Ede v.v. Met ingang van de dienstregeling 2022 (december 2021) is de organisatie NS-Reizigers gestart met de 10 minuten dienstregeling.

Als resultaat van de (2^e) aanbestedingsprocedure is EdesPoort (Van Hattum en Blankevoort, VolkerRail en Van Wijnen) in maart 2021 aan de slag gegaan met de technische uitwerking van het ontwerp - waarbij de beeldkwaliteit gewaarborgd moet blijven.

De vondst van zandhagedissen bij de voorbereidende werkzaamheden voor de OV-knoop op een onverwachte plek binnen de projectgrens, heeft forse impact op de voortgang van de werkzaamheden gehad. Begin 2022 heeft het bevoegd gezag, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, op grond van nationaal belang, de ontheffing Wet natuurbescherming, onder voorwaarden verleend (ruimhartige compensatie van het leefgebied elders in Ede en aanpassing van het beheer van een strook berm langs de Valleilijn). Met de ontheffing konden de werkzaamheden (aangepast) verder, met als belangrijk moment de Trein Vrije Periode (TVP) in augustus 2022. Eén van de aanpassingen is het later aanleggen van het wandel- en fietsviaduct langzaam verkeer viaduct (in juli 2023 in gebruik genomen). In de loop van 2022 werden de omgevingsvergunningen en ontheffing Wet natuurbescherming onherroepelijk. Met behoud van de beeldkwaliteit is de rand van de sporenkap en toren gewijzigd door het toepassen van zink. De spoorwegovergangen Syssest en Kerkweg zijn resp. in augustus en oktober 2022 definitief gesloten. In 2023 is de sporenkap geplaatst en het gebouw voor de bewaakte fietsenstalling werd zichtbaar. Eind februari 2024 kon het eerste deel van het nieuwe station: de perrontunnel, het stationsgebouw met fietsenstalling en het bus- en taxiplein, in gebruik genomen worden.

- *Covid en Oekraïne: dreigende vertragingen en oplopende kosten*

Covid heeft veel van de betrokkenen gevergd, vooral in werkdruk. Gelukkig kent de projectorganisatie een hoge mate van continuïteit en verloopt het hybride werken soepel. Het opbouwen en onderhouden van een werkrelatie met de aannemer heeft het wel bemoeilijkt.

Door Covid ontstonden leveringsproblemen en liepen de kosten van materialen en componenten extreem op, vooral vanwege de afschaling van productie en verstoring van de logistieke ketens vanuit Azië. Met het uitbreken van de oorlog in de Oekraïne verergerden deze problemen en werd ook energie (veel) duurder. In het voorjaar van 2022 werd duidelijk dat de levering van materialen en componenten zodanig problematisch werd dat de haalbaarheid van de TVP van augustus onder druk kwam te staan. En daarmee dreigde dezelfde situatie te ontstaan als met de zandhagedis: 4 tot 5 jaar vertraging met als gevolg dat de PHS-dienstregeling niet mogelijk zal zijn, de lokale en regionale bereikbaarheid wordt ernstig aangetast (het station blijft steken in een bouwput), het lopende contract met de aannemer moet waarschijnlijk ontbonden worden en er ontstaat een schade van meerdere tientallen miljoenen euro's. Voor de zomer 2022 zijn ProRail en de aannemer erin geslaagd om oplossingen te vinden voor alle kritische materialen,

componenten en specifieke menskracht (testers/ monteurs). Het risico dat de TVP geen doorgang zou kunnen vinden werd daarmee uiteindelijk weggenomen.

- *Conditionerende werkzaamheden - Contract 5*

Na het staken van de eerste aanbesteding van het stationsdeel is in juni 2019 is besloten tot het separaat en eerder uitvoeren van voorbereidende werkzaamheden, waaronder kabels en leidingen en het ontgronden Frisopark en Badweg. Daarmee werd het risicoprofiel van het spoorse contract verlaagd en werd er zichtbare voortgang geboekt. De werkzaamheden zijn, met het aantreffen van een veel groter dan verwachte bodemvervuiling en met ¾ jaar vertraging in het eerste kwartaal van 2022 afgerond. Geconcludeerd is dat de keuze om deze voorbereidende werkzaamheden separaat en voorafgaande aan Contract 1, uit te voeren een goede keuze is geweest. Immers, hadden deze werkzaamheden nog deel uitgemaakt van het spoorse contract, dan had dit onmiddellijk tot ernstige planningsproblemen geleid.

- *Bus- en taxiplein en overige openbare infrastructuur (Contract 3A) + P&R-garage (Contract 3B) Openbare ruimte (Contracten 4)*

Vanwege de prioriteit bij de technische uitwerking van het ontwerp van het spoorse contract en de uitvoering van de conditionerende werkzaamheden, is de afronding van de ontwerpen voor deze contracten uitgesteld. Het niet tijdig beschikbaar krijgen van het werkterrein voor Contract 3A en de stijgende grondstofprijzen als gevolg van Covid en de oorlog in Oekraïne, leidden ertoe dat de werkzaamheden niet binnen het gereserveerde budget passen. Er is voor gekozen om Contract 3 te splitsen in 3A en 3B resp. bus- en taxiplein en overige openbare infrastructuur en P&R-garage. Het proces aanbesteding ten behoeve van het bus- en taxiplein en overige openbare infrastructuur is in het eerste halfjaar 2023 afgerond en heeft aansluitend geleid tot de gelijktijdige ingebruikname met het station in februari 2024. De aanbesteding van de P&R-garage start is in Q2 2024 gestart en wordt, na gunning in Q3, in 2025 gerealiseerd.

Mijlpalen

- Het spoorse contract: De focus is vooral op de westzijde gericht; de sloop van de oude stationstunnel en het restant oude stationsgebouw (augustus 2024) en aansluitend de aanleg van de voetgangers- en fiets-onderdoorgang (tot Q2 2025). De TVP van eind juli tot half augustus 2024 is de laatste grote stremming. Tijdens de TVP wordt gebruik gemaakt van trein vervangend busvervoer.
- Busplein en overige openbare infrastructuur: de laatste werkzaamheden overige openbare infrastructuur zijn half 2025 uitgevoerd.
- P&R-garage: bij een succesvolle gunning in Q3 2024, volgt de realisatie gedurende 2025.
- Groenvoorzieningen openbare ruimte: na gunning van de werkzaamheden in Q4 2024 volgt de realisatie in 3 fasen en is plantseizoenafhankelijk. De laatste oplevering is voorzien in het eerste kwartaal 2026.

Financiën

Tabel 7.9.2

Nominale bedragen x € 1 miljoen

Investering	€	Dekking	€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	121,5	Ministerie I&W	48,7
Nog te maken kosten	41,8	Provincie Gelderland (inclusief GSO-4 gelden)	43
		Gemeente Ede (reserve)	55,3
		Overige bijdragen	6,0
		Storting vanuit Parklaan	3,6
Totaal	163,3		156,8
Resultaat (reëel)	-6,5		

Projectbudget en dekking

Het projectbudget Spoorzone Ede (Westelijke Spoorzone en OV-knoop) wordt gedekt door bijdragen van het ministerie Infrastructuur en Waterstaat (I&W), provincie Gelderland en de gemeente Ede. Het Bestuurlijk Overleg Spoorzone Ede heeft in mei 2024 het projectbudget OV-knoop verhoogd en vastgesteld.

De maatregelen die getroffen zijn om allereerst de problemen “zandhagedis” op te lossen en die daarna getroffen zijn om de TVP van augustus 2022 te borgen, hebben een prijskaartje. De (extra) kosten en de effecten van de extreme prijsinflatie, worden niet binnen (de beschikbare reserves van) het projectbudget opgevangen. Eind 2023 was sprake van een accurater beeld in van de financiële situatie c.q. benodigde aanvullende middelenvraag, in totaal: € 36,42 miljoen. Hiervan heeft het ministerie van I&W voor het PHS-deel € 12 miljoen extra bijgedragen. Hierdoor resteerde voor de gemeente Ede € 24,42 miljoen.

Vanaf zomer 2023 is door de gemeente Ede, onder andere via het BO-MIRT, gelobbyd voor aanvullende middelen. Dat heeft uiteindelijk resultaat gehad. De regio Foodvalley, het ministerie van I&W (Mobiliteitsfonds) en de provincie Gelderland hebben aanvullend € 1,0 miljoen, € 6,6 miljoen en € 3,0 miljoen ter beschikking gesteld. De gemeente Ede zelf heeft € 14,42 miljoen beschikbaar gesteld.

In het raadsvoorstel van februari 2024 zijn een aantal risico's benoemd. Op basis van de huidige inzichten moet helaas worden geconstateerd dat risico's, ten opzichte van het moment van de kredietaanvraag, zijn opgetreden. Dit leidt tot een aanvullende (middelen) kredietvraag in de Programmabegroting 2025-2028.

Risico's

Het risicodossier wordt periodiek geactualiseerd. Om sturing te krijgen op de risico's zijn afspraken gemaakt hoe om te gaan met een nieuw risico, de waardering en benoemen en actualiseren van de beheersmaatregelen. De beheersmaatregelen zijn gedefinieerd en worden uitgevoerd. Het effect hiervan wordt frequent besproken. Binnen het projectbudget zijn bedragen gereserveerd voor onvoorziene zaken cq optreden van de risico's tijdens de bouw.

Prijsstijgingen doen zich ook voor in de andere werkzaamheden dan het *spoorse contract*. Als beheersmaatregel is ervoor gekozen de *P&R-garage* later dan gepland en de inrichting van de *groenvoorzieningen openbare ruimte* nog niet aan te besteden. Naast een mogelijke prijsdaling voor de P&R-garage gaf dit tijd om de financiers om aanvullende middelen te vragen. Overigens zijn de prijzen ten opzichte van het hoogtepunt gedurende de pandemie inderdaad gedaald, echter ze blijven snel wisselen en liggen structureel hoger.

Met de aannemer van het spoorse contract lopen discussies over de gevolgen van Verzoeken tot Wijziging. In twee gevallen is de aannemer een procedure gestart bij de Raad van Arbitrage. In het geval van de eerste arbitrage is de aannemer in het ongelijk gesteld. Een tweede arbitrage is per Q2 2024 opgestart. Daarnaast is het gezien de discussies met de aannemer, de verwachting dat er meer arbitragezaken volgen. De uitkomsten van arbitrages zijn moeilijk (te voorspellen). Het (gemeentelijke) risicodossier is op de actuele situatie aangepast.

Project Kazerneterreinen

Doel

Een duurzame gebiedsontwikkeling en herbestemming van cultuurhistorisch erfgoed ten oosten van de bestaande stad Ede op de voormalige kazerneterreinen. Het betreft de kazernes Maurits Noord, Elias Beeckman en Simon Stevin. De kazerne Maurits Zuid betreft het project World Food Center (WFC) en valt buiten de scope van het project Kazerneterreinen.

Stand van zaken

Het project Kazerneterreinen bevindt zich in de afrondende fase. De verkoop van woningbouwgrond is nagenoeg afgerond. Uiteindelijk zijn na afronding van het project op de drie kazerneterreinen ongeveer 1.250 woningen gerealiseerd, door zowel nieuwbouw als transformatie van bestaande panden. Veel van deze gebouwen zijn monumentaal, wat extra tijd en aandacht in het ontwikkelproces heeft vereist.

De meeste gebouwen op Maurits Noord en Elias Beeckmankazerne zijn inmiddels getransformeerd. Er resteren nog twee te transformeren gebouwen op Maurits Noord (gebouw 1 en 3). Uitvoering is voorzien in 2024/2025.

De resterende monumentale panden op de Elias Beeckmankazerne (noordelijk deel monumentaal cluster) worden vanaf Q4 2024 getransformeerd. Hier is nog één nieuwbouwcomplex voorzien, waarvan de bouw naar verwachting zal starten in Q4. Het kavelpaspoort voor de nieuwe basisschool is gereed, hiervoor wordt een bestemmingswijziging doorlopen.

Mijlpalen 2025

Voor Simon Stevinkazerne geldt dat alle projectmatige woningen zijn gebouwd, opgeleverd en bewoond. Op enkele vrije kavels die nog in aanbouw zijn na is het project Simon Stevin Kazerne volledig afgerond. In totaal zijn hier 500 woningen gerealiseerd. De openbare ruimte is, op enkele kleine werkzaamheden na, geheel woonrijp en wordt in het reguliere onderhoud van de gemeente meegenomen. Het project wordt in 2024 financieel afgerond en daarmee zijn er geen mijlpalen voor 2025.

Ook voor Maurits Noord is de nieuwbouwopgave grotendeels gereed en is enkel nog sprake van een (beperkte) toevoeging van nieuwbouw in combinatie met transformatie van gebouw 3.

Op Elias Beeckmankazerne zijn alle gronden geleverd en zijn de laatste bouwplannen in uitvoering genomen voor realisatie van 42 sociale huurappartementen en 87 vrijesectorwoningen op de voormalige sintelbaan.

Risico's

Omdat de plannen zich in een afrondende fase bevinden bestaat er nog een beperkt aantal risico's. Deze bestaan onder andere uit stijgende plankosten door vertraging in de uitvoering en het afhandelen van vragen en bezwaren van bewoners (met name op het schoolkavel). De risico's zijn opgenomen in het risicodossier en worden periodiek gemonitord.

Project World Food Center

Doel

Het doel van het World Food Center (WFC) is om bij te dragen aan de verdere economische ontwikkeling van het kennishart Ede-Wageningen door de ontwikkeling van een gemengd en levendig gebied met werken, wonen en voorzieningen. Deze ontwikkeling sluit naadloos aan bij de ambities zoals geformuleerd in de Omgevingsvisie en het bestuursakkoord 2022-2026. De basis voor de gebiedsontwikkeling WFC vormt de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente Ede en WFCD B.V., de grondexploitatie WFC en de structuurvisie WFC die begin 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld.

In onderstaande tabel zijn de totaalcijfers van de businesscase weergegeven (stand MPG 2024).

Tabel 7.9.3 Kazerneterreinen G12950

Nominale bedragen x € 1 miljoen

Investering	€	Dekking	€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	53,5	Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	17,5
Nog te maken kosten	28,2	Nog te realiseren opbrengsten	41,3
Totaal	81,7		58,7
Resultaat (Netto Contante Waarde)	-27,8*		

* =Opgenomen in voorziening verliesgevende grondexploitaties.

Het resultaat is reeds voorzien in de voorziening verliesgevende grondexploitaties.

Grondexploitatie

In het kader van de MPG 2024 is de actuele stand van zaken van het project financieel vertaald. De belangrijkste wijziging waren:

- Lagere waardering van de grondprijs van commerciële/FID voorzieningen op basis van een extern waarderingsadvies.
- Aanpassing van de fasering waarbij wordt uitgegaan van een langere exploitatieperiode, gebaseerd op de huidige marktsituatie en belemmeringen ten aanzien van stikstof en netcongestie.

Door deze aanpassingen bedroeg het negatieve resultaat bij de MPG 2024 € 27,8 miljoen.

Bij de MPG Lite 2024 zijn, naast kleine budgetaanpassingen, twee zaken gewijzigd:

- Voor 2024 verwachten we een vrijval vanuit de WBI subsidiegelden van € 0,9 miljoen richting de grondexploitatie WFC. Dit was niet in de grondexploitatie opgenomen.
 - De verwachte uitgifte van fase 1 van veld O in 2024 wordt niet gehaald en schuift door naar 2025.
- De vrijval van de WBI-subsidie heeft een positief effect op het resultaat (-/- € 27,0 miljoen), maar het resultaat van de grondexploitatie WFC blijft onder druk staan door (bestuurlijke) keuzes die nog moeten worden gemaakt. Zo is er in de grondexploitatie nu nog geen rekening gehouden met de financiële gevolgen van programmatische keuzes die voortkomen uit het ontwikkelplan voor de flexibele zone. De programmatische keuzes worden begin 2025, inclusief de financiële gevolgen voorgelegd aan de Raad. Bij deze keuzes wordt ook het toepassen van de beleidsregel op het resterende woningbouwprogramma meegenomen. Indicatief is de verwachting dat de programmatische keuzes kunnen leiden tot een aanvullend nadelig effect van tenminste -/- € 6,0 miljoen.

Stand van zaken World Food Experience

Op 20 december 2023 hebben Provinciale Staten van Provincie Gelderland een motie aangenomen waarin zij oproepen om een streep te zetten door de subsidie voor de World Food Experience en de niet bestede subsidiemiddelen terug te vorderen. In het verlengde hiervan heeft Gedeputeerde Staten van provincie Gelderland besloten om hier gehoor aan te geven en heeft het voornemen tot beëindiging van de subsidie met gemeente Ede en stichting WFC Ede gedeeld. Met dit voornemen is realisatie van de World Food Experience onmogelijk geworden en zijn betrokken partijen op zoek gegaan naar mogelijkheden om tot een minnelijke beëindiging te komen. Deze afspraken zijn inmiddels gemaakt en zijn via een wensen- en bedenkingenprocedure voorgelegd ter besluitvorming aan de gemeenteraad (september 2024).

Stand van zaken gebiedsontwikkeling

In 2024 is de bouw van de 88 sociale huurwoningen op het WFC-terrein gestart. Het bestemmingsplan voor woningbouw op bouwveld O is door de raad vastgesteld. De verkoop van de 1^e fase van de woningen start in het najaar van 2024.

Er wordt een bouwplan voor de realisatie van een MBO Food (Aeres Groep) opgesteld. Voor de invulling van de Mauritskazerne is een nieuw plan ontwikkeld, waarover besluitvorming plaatsvindt.

Mijlpalen 2025

- Start verbouw Ketelhuis ten behoeve van de realisatie van een horecafunctie.
- Planologische procedure ten behoeve van MBO Food Aeres Groep.
- Verkoop 2^e fase woningen bouwveld O en uitgifte gronden 1^e fase.
- Besluitvorming over het ontwikkelplan voor de flexibele zone.
- Start planontwikkeling voor woningbouw op bouwveld L.

Risico's gebiedsontwikkeling & grondexploitatie WFC

Het risicoprofiel van de gebiedsontwikkeling WFC is afgenomen. Dit komt met name doordat het stikstofrisico afneemt door aankoop van stikstofrechten die voor de planontwikkeling WFC kunnen worden ingezet.

- Planologische risico's;
- Stikstofonderbouwing voor een deel van het programma;
- Commerciële exploitatie parkeren;
- Wijzigingen in het kwalitatieve programma voor woningen.

8. Bijlagen

Bijlage 1A - Overzicht meerjarenperspectief

Financieel Beeld

Tabel 5.1.1 Vertrekpunt Programmabegroting 2025-2028

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Financieel kader					
A: Stand Perspectiefnota 2025-2028 (tabel 3.1.2 op pag. 8)	8.624 N	6.912 N	16.523 N	16.978 N	17.452 N
B: Algemene uitkering (memo meicirculaire 2024)	2.280 V	1.654 V	1.588 V	1.659 V	2.491 V
Stand perspectiefnota inclusief meicirculaire 2024	6.345 N	5.258 N	14.935 N	15.319 N	14.961 N
C: PB2528 - Actualisatie stelposten	N	1.418 N	2.424 N	2.801 N	3.850 N
Vertrekpunt Programmabegroting 2025-2028 (A t/m C)	6.345 N	6.677 N	17.358 N	18.120 N	18.812 N

Tabel 5.1.2 Financieel beeld Programmabegroting 2025-2028

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Financieel kader					
A: Vertrekpunt Programmabegroting 2025-2028 (tabel 5.1.1)	6.345 N	6.677 N	17.358 N	18.120 N	18.812 N
B: Wijzigingen begroting (hoofdstuk 3.1)	N	1.591 N	1.548 N	1.914 N	1.970 N
C: Inkomstenverhogende maatregelen (hoofdstuk 3.2)	N	4.200 V	3.950 V	3.950 V	3.950 V
D: Actualisatie (hoofdstuk 6)	6.851 V	N	N	N	N
Saldo Programmabegroting 2025-2028 (A t/m D)	506 V	4.068 N	14.956 N	16.084 N	16.832 N

Wijzigingen begroting (hoofdstuk 3)

Tabel 3.1 Wijzigingen begroting

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Progr.	2025	2026	2027	2028
Voorstellen/beleidswensen					
Onderwijshuisvesting De Plataan	1	-	-	81 N	81 N
Onderwijshuisvesting - Nieuwe school Rehoboth ValkWekerom	1	20 N	7 N	7 N	7 N
Onderwijshuisvesting - voorbereidingskrediet CBS Nederwoud	1	-	6 N	6 N	6 N
Onderwijshuisvesting - voorbereidingskrediet CBS Nederwoud - dekking	1	-	6 V	6 V	6 V
Onderwijshuisvesting - 1e inrichting Wegwijzer, Ruitenbeekschool en Tamboerijn	1	-	6 N	6 N	6 N
Onderwijshuisvesting - 1e inrichting Wegwijzer, Ruitenbeekschool en Tamboerijn - dekking	1	-	6 V	6 V	6 V
Ziekenbarakken (zie ook hoofdstuk Actualisatie)	1	100 N	-	-	-
Ziekenbarakken - Onttrekking reserve Cofinanciering Edese Opgaven	1	100 V	-	-	-
Bijstandsmiddelen Participatiewet (BUIG-middelen)	3	1.306 N	1.355 N	1.407 N	1.467 N
Kredietaanvraag Rotonde Westzoom	4	-	34 N	34 N	33 N
Kredietaanvraag Spoorzone	5	-	127 N	360 N	357 N
Programma Hart voor Hoogbouw Ede Zuid	5	240 N	-	-	-
Ingzet resterende middelen WFC t.b.v. Stationsomgeving	5	3.500 V	-	-	-
Ingzet resterende middelen WFC t.b.v. Stationsomgeving	5	3.500 N	-	-	-
Subsidie beëindiging houtoogst (zie ook Hoofdstuk Actualisatie)	7	25 N	25 N	25 N	25 N
Subtotaal voorstellen/beleidswensen		1.591 N	1.548 N	1.914 N	1.970 N
Inkomstenverhoging/lastenverzwaring					
Verhoging OZB	8	3.365 V	3.365 V	3.365 V	3.365 V
Forensenbelasting	8	150 V	150 V	150 V	150 V
Parkeerbelasting	4	435 V	435 V	435 V	435 V
Afvalstoffenheffing - kostendekkendheid naar voren halen	5	250 V	-	-	-
Subtotaal Inkomstenverhoging/lastenverzwaring		4.200 V	3.950 V	3.950 V	3.950 V
Totaal		2.609 V	2.402 V	2.036 V	1.980 V

Actualisatie (hoofdstuk 6)

In verband met de rechtmatigheidsverantwoording is in het raadsvoorstel opgenomen om de actualisatie 2024 te verwerken in de begroting. Reeds gemelde afwijkingen in het lopende jaar leiden daarmee niet meer tot een onrechtmatigheid in de Programmarekening. Het oordeel in de rechtmatigheidsverantwoording geeft daarmee een zuiverder beeld van het rechtmatig handelen. In de programmarekening blijft de primitieve begroting van het betreffende begrotingsjaar zichtbaar.

Om het budget dat (eventueel) wordt meegenomen naar het volgende begrotingsjaar zuiver te houden, worden de voordelen waarvoor een voorstel tot resultaatbestemming wordt gedaan niet meegenomen in de begrotingswijziging. Voorstellen tot resultaatbestemmingen zullen zoals gebruikelijk bij de programmarekening plaatsvinden op basis van het daadwerkelijk gerealiseerde resultaat. In onderstaande tabel zijn de betreffende posten met een "*" gemarkeerd.

Tabel 6.2 Actualisatie programma 1

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024
Ziekenbarakken	100 V
Ziekenbarakken - Onttrekking reserve Cofinanciering Edese Opgaven	100 N
Cofinanciering SPUK Herstel Bibliotheek Bennekom	60 V
Cofinanciering SPUK Herstel Bibliotheek Bennekom - Onttrekking reserve cofinanciering Edese opgaven	60 N
Totaal	-

Tabel 6.3 Actualisatie programma 2+3

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024
Gemeentelijke opvang ontheemden Oekraïne	-
Crisisnoodopvang Galvanistraat	* 104 V
Crisisnoodopvang Galvanistraat - Voorstel tot resultaatbestemming	* 104 N
Domein-overstijgende samenwerking Wmo	91 N
Thuisondersteuning	200 N
Begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf	695 N
Vraagafhankelijk vervoer	420 V
Hulpmiddelen en woonvoorzieningen	520 N
Nationaal Actieplan Dakloosheid 'Eerst een thuis'	-
Maatschappelijke opvang	-
Beschermd wonen	760 N
Beschermd wonen - lagere dotatie aan de reserve	760 V
Beschermd wonen - Edese ombuigingen	-
Beschermd wonen - Pilot Wageningen	-
Subsidies onderwijsachterstandenbeleid	300 V
Subsidies onderwijsachterstandenbeleid - Rijksbijdrage onderwijsachterstandenbeleid	300 N
Aanvullende inkomensvoorziening - Energietoelag	400 V
Participatiebedrijf Werkkracht	550 V
Totaal	136 N

Tabel 6.4 Actualisatie programma 4

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024
Verkeersveiligheid	100 V
Verkeersveiligheid	* 100 V
Verkeersveiligheid - Voorstel tot resultaatbestemming	* 100 N
Nieuw Hoekelum	175 V
Parkeren	200 V
Totaal	475 V

Tabel 6.5 Actualisatie programma 5

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024
Facilitaire plannen woningbouw	* 150 V
Facilitaire plannen woningbouw - Voorstel tot resultaatbestemming	* 150 N
Duurzaamheid	* 1.530 V
Duurzaamheid - Voorstel tot resultaatbestemming	* 1.530 N
Omgevingswet	100 N
Omgevingsvergunningen en omgevingsplanwijzigingen (was: bestemmingsplannen)	-
Totaal	100 N

Tabel 6.6 Actualisatie programma 6

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024
Afrekening 2023 VGGM	250 V
Niet te activeren voorbereidingskosten Brandweerkazerne	791 N
Totaal	541 N

Tabel 6.7 Actualisatie programma 7

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024
Riolering - Exploitatie	800 N
Riolering - Vervangingsinvesteringen	1.200 V
Riolering - Onttrekking voorziening	400 N
Single-use plastic (SUP)-regeling	300 V
Subsidie beëindiging houtoogst	769 V
Totaal	1.069 V

Tabel 6.8 Actualisatie programma 8

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024
Voorziening APPA	-
Kosten Bestuur	60 N
Licentiekosten Publiekszaken	60 N
Kosten lijkschouwingen	65 N
Verbeteren Dienstverlening	* 100 V
Verbeteren Dienstverlening - voorstel tot resultaatbestemming	* 100 N
Diverse reserveringen	3.150 V
Algemene uitkering	626 V
Wet Open Overheid	* 350 V
Wet Open Overheid - voorstel tot resultaatbestemming	* 350 N
Deelnemingen - dividend BNG	67 N
Financiering	2.013 V
Voorziening Verlofsparen	-
Forensenbelasting	350 V
Brandweerkazerne Otterlo	* 113 V
Brandweerkazerne Otterlo - voorstel tot resultaatbestemming	* 113 N
Verkoop	133 V
Huuropbrengsten	64 V
Totaal	6.084 V

Bijlage 1B - Totaaloverzicht programmaplannen

De cijfers in deze tabel komen overeen met de cijferblokjes van de derde W-vragen uit de programma's die in hoofdstuk 5 zijn behandeld. De raad stelt op dit niveau per programma de budgetten vast met uitzondering van programma 1 en 3. In de financiële verordening is vastgelegd dat voor die programma's de budgetten worden geautoriseerd op productgroep. Gemakshalve wordt voor die programma's verwezen naar de onderverdeling in hoofdstuk 5.

Programma	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2025	2026	Meerjarenraming 2027	2028
01 Maatschappelijke voorzieningen				
Lasten	33.062 N	32.957 N	32.880 N	33.728 N
Baten	847 V	810 V	174 V	174 V
Saldo	32.215 N	32.148 N	32.706 N	33.554 N
Storting reserves	262 N	217 N	216 N	215 N
Onttrekking reserves	2.214 V	237 V	267 V	287 V
Resultaat	30.264 N	32.128 N	32.655 N	33.483 N
02 Preventieve ondersteuning				
Lasten	47.542 N	46.924 N	43.400 N	43.150 N
Baten	11.749 V	11.305 V	7.965 V	7.965 V
Saldo	35.792 N	35.619 N	35.435 N	35.185 N
Storting reserves	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserves	228 V	228 V	0 N	0 N
Resultaat	35.564 N	35.391 N	35.435 N	35.185 N
03 Individuele ondersteuning				
Lasten	179.359 N	165.326 N	163.737 N	162.156 N
Baten	44.281 V	34.805 V	34.806 V	34.806 V
Saldo	135.078 N	130.521 N	128.931 N	127.351 N
Storting reserves	3.573 N	3.582 N	3.582 N	3.583 N
Onttrekking reserves	1.177 V	953 V	954 V	954 V
Resultaat	137.475 N	133.151 N	131.560 N	129.980 N
04 Economie en Mobiliteit				
Lasten	18.470 N	12.565 N	18.572 N	16.599 N
Baten	11.538 V	6.294 V	12.507 V	10.538 V
Saldo	6.932 N	6.271 N	6.065 N	6.061 N
Storting reserves	93 V	93 V	94 V	94 V
Onttrekking reserves	131 V	81 V	31 V	12 V
Resultaat	6.708 N	6.096 N	5.940 N	5.954 N
05 Ruimtelijke ontwikkeling				
Lasten	52.225 N	44.627 N	34.092 N	38.704 N
Baten	37.647 V	33.766 V	23.880 V	27.487 V
Saldo	14.578 N	10.861 N	10.212 N	11.217 N
Storting reserves	2.962 N	3.094 N	2.601 N	2.113 N
Onttrekking reserves	1.442 V	416 V	449 V	704 V
Resultaat	16.098 N	13.539 N	12.363 N	12.627 N

Programma	Begroting	Meerjarenraming		
	2025	2026	2027	2028
06 Veiligheid				
Lasten	16.804 N	16.603 N	16.319 N	16.210 N
Baten	755 V	755 V	755 V	755 V
Saldo	16.050 N	15.848 N	15.565 N	15.455 N
Storting reserves	0 N	103 N	142 N	142 N
Onttrekking reserves	45 V	0 V	0 V	0 V
Resultaat	16.005 N	15.950 N	15.707 N	15.597 N
07 Kwaliteit leefomgeving				
Lasten	47.771 N	46.920 N	48.091 N	48.377 N
Baten	17.851 V	18.242 V	18.725 V	19.159 V
Saldo	29.921 N	28.678 N	29.366 N	29.218 N
Storting reserves	2.618 N	2.602 N	2.276 N	2.291 N
Onttrekking reserves	993 V	1.004 V	682 V	396 V
Resultaat	31.545 N	30.276 N	30.960 N	31.113 N
08 Bestuur en Organisatie				
Lasten	80.618 N	83.340 N	93.711 N	104.760 N
Baten	344.221 V	330.290 V	338.442 V	349.208 V
Saldo	263.604 V	246.950 V	244.731 V	244.448 V
Storting reserves	47.020 N	38.624 N	40.072 N	51.532 N
Onttrekking reserves	57.076 V	58.204 V	59.962 V	71.024 V
Resultaat	273.659 V	266.531 V	264.621 V	263.940 V
Totaal				
Lasten	475.852 N	449.262 N	450.801 N	463.684 N
Baten	468.889 V	436.267 V	437.253 V	450.090 V
Saldo	6.963 N	12.995 N	13.549 N	13.594 N
Storting reserves	56.342 N	48.128 N	48.796 N	59.782 N
Onttrekking reserves	63.305 V	61.123 V	62.345 V	73.376 V
Resultaat	0 N	0 N	0 N	0 N

Bijlage 1C - Historisch overzicht actuele begroting 2024

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2024	Actuele begroting 2024
01 Maatschappelijke voorzieningen		
Lasten	27.479 N	30.852 N
Baten	834 V	1.272 V
Saldo	26.645 N	29.580 N
Storting reserves	259 N	2.207 N
Onttrekking reserves	770 V	2.882 V
Saldo resultaat	26.134 N	28.905 N
02 Preventieve ondersteuning		
Lasten	40.826 N	49.095 N
Baten	7.452 V	14.027 V
Saldo	33.374 N	35.067 N
Storting reserves	0 N	0 N
Onttrekking reserves	322 V	2.342 V
Saldo resultaat	33.052 N	32.725 N
03 Individuele ondersteuning		
Lasten	145.349 N	179.332 N
Baten	28.668 V	45.288 V
Saldo	116.681 N	134.044 N
Storting reserves	4.424 N	3.955 N
Onttrekking reserves	1.128 V	3.622 V
Saldo resultaat	119.977 N	134.377 N
04 Economie en Mobiliteit		
Lasten	21.427 N	18.213 N
Baten	14.751 V	10.358 V
Saldo	6.676 N	7.855 N
Storting reserves	354 N	104 V
Onttrekking reserves	861 V	1.057 V
Saldo resultaat	6.169 N	6.693 N
05 Ruimtelijke ontwikkeling		
Lasten	63.016 N	82.942 N
Baten	49.450 V	63.527 V
Saldo	13.566 N	19.414 N
Storting reserves	4.628 N	4.975 N
Onttrekking reserves	5.975 V	7.770 V
Saldo resultaat	12.219 N	16.619 N
06 Veiligheid		
Lasten	16.381 N	16.753 N
Baten	609 V	754 V
Saldo	15.773 N	15.999 N

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2024	Actuele begroting 2024
Storting reserves	0 N	0 N
Onttrekking reserves	45 V	375 V
Saldo resultaat	15.728 N	15.625 N
07 Kwaliteit leefomgeving		
Lasten	46.459 N	47.561 N
Baten	17.217 V	17.371 V
Saldo	29.242 N	30.190 N
Storting reserves	2.864 N	2.935 N
Onttrekking reserves	1.113 V	1.879 V
Saldo resultaat	30.993 N	31.246 N
08 Bestuur en Organisatie		
Lasten	79.582 N	87.616 N
Baten	321.292 V	337.718 V
Saldo	241.710 V	250.103 V
Storting reserves	18.486 N	47.904 N
Onttrekking reserves	21.048 V	63.992 V
Saldo resultaat	244.272 V	266.191 V
Totaal		
Lasten	440.519 N	512.363 N
Baten	440.272 V	490.315 V
Saldo	247 N	22.048 N
Storting reserves	31.014 N	61.871 N
Onttrekking reserves	31.261 V	83.919 V
Saldo resultaat	0 N	0 N

Bijlage 1D - Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Conform artikel 8 lid 5 van de BBV dient een overzicht algemene dekkingsmiddelen te worden opgenomen in de begroting en de jaarrekening.

Algemene dekkingsmiddelen		Bedragen x € 1.000
Overzicht algemene dekkingsmiddelen 2025		Begroting
Algemene uitkering		284.015
Bespaarde rente		2.614
Onvoorzien		100
Dividend BNG		301
Dividend ACV		81
OZB		33.137
Hondenbelasting		496
Toeristenbelasting		1.629
Forensenbelasting		931
Totaal		323.304

Bijlage 1E - Overzicht kosten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Taakveld - programma	2025		2026		2027		2028	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
01 Bestuur	12.233	-6.230	5.865	-9	5.858	-9	5.858	-9
08 Bestuur en Organisatie	12.233	-6.230	5.865	-9	5.858	-9	5.858	-9
010 Mutaties reserves	56.342	-63.305	48.128	-61.123	48.796	-62.345	59.782	-73.376
01 Maatschappelijke voorzieningen	262	-2.214	217	-237	216	-267	215	-287
02 Preventieve ondersteuning	0	-228	0	-228	0	0	0	0
03 Individuele ondersteuning	3.573	-1.177	3.582	-953	3.582	-954	3.583	-954
04 Economie en Mobiliteit	-93	-131	-93	-81	-94	-31	-94	-12
05 Ruimtelijke ontwikkeling	2.962	-1.442	3.094	-416	2.601	-449	2.113	-704
06 Veiligheid	0	-45	103	0	142	0	142	0
07 Kwaliteit leefomgeving	2.618	-993	2.602	-1.004	2.276	-682	2.291	-396
08 Bestuur en Organisatie	47.020	-57.076	38.624	-58.204	40.072	-59.962	51.532	-71.024
02 Burgerzaken	5.064	-2.922	5.370	-2.922	4.708	-2.922	4.708	-2.922
08 Bestuur en Organisatie	5.064	-2.922	5.370	-2.922	4.708	-2.922	4.708	-2.922
03 Beheer overige gebouwen en grond	3.388	-3.122	3.980	-3.529	3.981	-3.529	3.968	-3.529
08 Bestuur en Organisatie	3.388	-3.122	3.980	-3.529	3.981	-3.529	3.968	-3.529
04 Overhead	50.368	-5.828	51.074	-5.738	50.649	-5.738	50.089	-5.738
08 Bestuur en Organisatie	50.368	-5.828	51.074	-5.738	50.649	-5.738	50.089	-5.738
05 Treasury	-734	-1.519	-1.204	-195	-1.309	2.159	-1.182	3.150
08 Bestuur en Organisatie	-734	-1.519	-1.204	-195	-1.309	2.159	-1.182	3.150
061 OZB woningen	2.080	-18.968	2.035	-18.968	2.017	-18.968	2.017	-18.968
08 Bestuur en Organisatie	2.080	-18.968	2.035	-18.968	2.017	-18.968	2.017	-18.968
062 OZB niet- woningen	582	-14.695	582	-14.695	582	-14.695	582	-14.695
08 Bestuur en Organisatie	582	-14.695	582	-14.695	582	-14.695	582	-14.695
063 Parkeerbelasting	0	-1.622	0	-1.622	0	-1.622	0	-1.622
04 Economie en Mobiliteit	0	-1.622	0	-1.622	0	-1.622	0	-1.622
064 Belastingen overig	486	-450	486	-450	486	-450	486	-450
04 Economie en Mobiliteit	486	-450	486	-450	486	-450	486	-450
07 Alg. uitkering en ov. uitkeringen gemeentefonds	0	-284.021	0	-275.251	0	-284.048	0	-293.353
06 Veiligheid	0	-6	0	-6	0	-6	0	-6
08 Bestuur en Organisatie	0	-284.015	0	-275.245	0	-284.042	0	-293.347
08 Overige baten en lasten	-375	322	6.652	-877	18.090	-2.376	28.490	-3.676
08 Bestuur en Organisatie	-375	322	6.652	-877	18.090	-2.376	28.490	-3.676
09 Vennootschapsbelasting	83	0	83	0	83	0	83	0
08 Bestuur en Organisatie	83	0	83	0	83	0	83	0
11 Crisisbeheersing en brandweer	9.916	-6	9.769	-6	9.536	-6	9.536	-6
06 Veiligheid	9.916	-6	9.769	-6	9.536	-6	9.536	-6
08 Bestuur en Organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0
12 Openbare orde en veiligheid	6.853	-743	6.800	-743	6.749	-743	6.639	-743
06 Veiligheid	6.853	-743	6.800	-743	6.749	-743	6.639	-743
21 Verkeer en vervoer	24.621	-2.173	23.265	-2.173	23.568	-2.173	23.633	-2.173
04 Economie en Mobiliteit	3.713	-5	3.268	-5	3.225	-5	3.250	-5
07 Kwaliteit leefomgeving	20.909	-2.168	19.997	-2.168	20.343	-2.168	20.383	-2.168
22 Parkeren	1.235	-12	1.134	-12	1.133	-12	1.114	-12

Taakveld - programma	2025		2026		2027		2028	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
04 Economie en Mobiliteit	1.233	-10	1.131	-10	1.131	-10	1.112	-10
08 Bestuur en Organisatie	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2
31 Economische ontwikkeling	2.822	-120	2.538	0	2.529	0	2.528	0
04 Economie en Mobiliteit	1.910	-120	1.662	0	1.653	0	1.653	0
05 Ruimtelijke ontwikkeling	911	0	876	0	877	0	876	0
32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	10.630	-9.231	5.517	-4.107	11.626	-10.320	9.648	-8.351
04 Economie en Mobiliteit	10.630	-9.231	5.517	-4.107	11.626	-10.320	9.648	-8.351
33 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	144	-23	144	-23	144	-23	144	-23
04 Economie en Mobiliteit	144	-23	144	-23	144	-23	144	-23
34 Economische promotie	1.528	-2.616	1.515	-2.585	1.303	-2.585	1.303	-2.585
01 Maatschappelijke voorzieningen	695	0	695	0	539	0	539	0
04 Economie en Mobiliteit	256	-25	252	-25	202	-25	201	-25
05 Ruimtelijke ontwikkeling	124	-31	114	0	109	0	109	0
08 Bestuur en Organisatie	453	-2.560	453	-2.560	453	-2.560	453	-2.560
42 Onderwijshuisvesting	9.289	-472	10.837	-442	10.829	-442	11.030	-442
01 Maatschappelijke voorzieningen	8.614	-30	10.176	-30	10.163	-30	10.358	-30
08 Bestuur en Organisatie	675	-442	661	-412	666	-412	672	-412
43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	10.693	-5.649	10.663	-5.570	10.663	-5.570	10.663	-5.570
02 Preventieve ondersteuning	6.421	-4.445	6.391	-4.366	6.391	-4.366	6.391	-4.366
03 Individuele ondersteuning	4.227	-1.204	4.226	-1.204	4.226	-1.204	4.226	-1.204
05 Ruimtelijke ontwikkeling	46	0	46	0	46	0	46	0
51 Sportbeleid en activering	9.769	-633	10.051	-596	10.390	0	11.024	0
01 Maatschappelijke voorzieningen	9.769	-633	10.051	-596	10.390	0	11.024	0
52 Sportaccommodaties	3.109	-2.208	3.639	-2.734	3.680	-2.779	4.774	-3.931
08 Bestuur en Organisatie	3.109	-2.208	3.639	-2.734	3.680	-2.779	4.774	-3.931
53 Cultuurpresentatie, productie en participatie	6.370	-1.088	6.395	-1.259	6.263	-1.259	6.233	-1.259
01 Maatschappelijke voorzieningen	4.922	0	4.766	0	4.635	0	4.605	0
08 Bestuur en Organisatie	1.448	-1.088	1.628	-1.259	1.628	-1.259	1.628	-1.259
54 Musea	3.887	-77	2.313	-77	2.312	-77	2.312	-77
01 Maatschappelijke voorzieningen	3.887	-77	2.313	-77	2.312	-77	2.312	-77
55 Cultureel erfgoed	936	-118	903	-118	786	-77	836	-77
01 Maatschappelijke voorzieningen	925	-107	892	-107	776	-67	826	-67
08 Bestuur en Organisatie	10	-10	10	-10	10	-10	10	-10
56 Media	4.249	0	4.064	0	4.064	0	4.064	0
01 Maatschappelijke voorzieningen	4.249	0	4.064	0	4.064	0	4.064	0
57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	12.117	-813	11.972	-841	11.921	-868	11.914	-868
05 Ruimtelijke ontwikkeling	659	-116	604	-116	527	-116	524	-116
07 Kwaliteit leefomgeving	11.437	-683	11.346	-711	11.373	-738	11.369	-738
08 Bestuur en Organisatie	21	-14	21	-14	21	-14	21	-14
61 Samenkracht en burgerparticipatie	31.451	-14.705	21.039	-4.003	20.559	-3.790	20.445	-3.790
02 Preventieve ondersteuning	17.345	-3.180	17.367	-3.058	16.786	-2.680	16.674	-2.680
03 Individuele ondersteuning	10.782	-10.782	0	0	0	0	0	0
07 Kwaliteit leefomgeving	2.546	0	2.494	0	2.494	0	2.494	0
08 Bestuur en Organisatie	778	-743	1.178	-945	1.279	-1.110	1.276	-1.110

Taakveld - programma	2025		2026		2027		2028	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
621 Toegang en eerstelijnsvoorz. WMO	5.008	0	4.933	0	4.933	0	4.795	0
02 Preventieve ondersteuning	5.008	0	4.933	0	4.933	0	4.795	0
622 Toegang en eerstelijnsvoorz. Jeugd	3.778	-51	3.747	-51	3.747	-51	3.747	-51
02 Preventieve ondersteuning	3.778	-51	3.747	-51	3.747	-51	3.747	-51
63 Inkomensregelingen	42.942	-30.414	42.147	-30.414	42.170	-30.414	42.174	-30.414
03 Individuele ondersteuning	42.417	-30.414	41.619	-30.414	41.638	-30.414	41.638	-30.414
05 Ruimtelijke ontwikkeling	400	0	400	0	400	0	400	0
07 Kwaliteit leefomgeving	117	0	120	0	124	0	128	0
08 Bestuur en Organisatie	8	0	8	0	8	0	8	0
64 Begeleide participatie	9.362	-95	8.885	-95	8.544	-95	8.118	-95
03 Individuele ondersteuning	9.362	0	8.885	0	8.544	0	8.118	0
07 Kwaliteit leefomgeving	0	-95	0	-95	0	-95	0	-95
65 Arbeidsparticipatie	7.841	-27	7.802	-27	7.814	-27	7.735	-27
03 Individuele ondersteuning	7.841	-27	7.802	-27	7.814	-27	7.735	-27
660 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	5.407	-220	5.368	-220	5.368	-220	5.369	-220
03 Individuele ondersteuning	5.407	-220	5.368	-220	5.368	-220	5.369	-220
6711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	10.429	0	10.424	0	10.417	0	10.417	0
03 Individuele ondersteuning	10.429	0	10.424	0	10.417	0	10.417	0
6712 Begeleiding (Wmo)	9.527	0	9.474	0	9.481	0	9.488	0
03 Individuele ondersteuning	9.527	0	9.474	0	9.481	0	9.488	0
6713 Dagbesteding (Wmo)	3.478	0	3.478	0	3.478	0	3.478	0
03 Individuele ondersteuning	3.478	0	3.478	0	3.478	0	3.478	0
6714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	633	-784	205	-2.090	205	-2.090	205	-2.090
03 Individuele ondersteuning	633	-784	205	-2.090	205	-2.090	205	-2.090
6751 Jeugdhulp ambulant lokaal	89	0	89	0	89	0	89	0
03 Individuele ondersteuning	89	0	89	0	89	0	89	0
6752 Jeugdhulp ambulant regionaal	30.005	0	29.145	0	28.226	0	27.251	0
03 Individuele ondersteuning	30.005	0	29.145	0	28.226	0	27.251	0
6753 Jeugdhulp ambulant landelijk	623	0	602	0	579	0	556	0
03 Individuele ondersteuning	623	0	602	0	579	0	556	0
6761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	6	0	6	0	6	0	6	0
03 Individuele ondersteuning	6	0	6	0	6	0	6	0
6762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	8.750	0	8.509	0	8.252	0	7.980	0
03 Individuele ondersteuning	8.750	0	8.509	0	8.252	0	7.980	0
6763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	834	0	810	0	786	0	759	0
03 Individuele ondersteuning	834	0	810	0	786	0	759	0
6791 PGB Wmo	1.365	0	1.365	0	1.365	0	1.365	0
03 Individuele ondersteuning	1.365	0	1.365	0	1.365	0	1.365	0
6792 PGB Jeugd	500	0	500	0	500	0	500	0
03 Individuele ondersteuning	500	0	500	0	500	0	500	0
6811 Beschermde wonen (Wmo)	22.019	-300	22.019	-300	22.019	-300	22.019	-300
03 Individuele ondersteuning	22.019	-300	22.019	-300	22.019	-300	22.019	-300
6812 Maatschapp.- en vrouwenopvang (WMO)	9.709	-1.592	9.451	-1.592	9.451	-1.592	9.450	-1.592
02 Preventieve ondersteuning	4.103	-868	3.844	-868	3.844	-868	3.844	-868

Taakveld - programma	2025		2026		2027		2028	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
03 Individuele ondersteuning	5.390	-550	5.391	-550	5.391	-551	5.391	-551
06 Veiligheid	35	0	35	0	35	0	35	0
08 Bestuur en Organisatie	181	-174	181	-174	181	-174	181	-174
6821 Jeugdbescherming	1.460	0	1.460	0	1.459	0	1.458	0
03 Individuele ondersteuning	1.460	0	1.460	0	1.459	0	1.458	0
6822 Jeugdreclassering	183	0	182	0	182	0	182	0
03 Individuele ondersteuning	183	0	182	0	182	0	182	0
691 Coördinatie en beleid Wmo	1.479	0	1.479	0	1.479	0	1.479	0
03 Individuele ondersteuning	1.479	0	1.479	0	1.479	0	1.479	0
692 Coördinatie en beleid Jeugd	2.553	0	2.288	0	2.233	0	2.447	0
03 Individuele ondersteuning	2.553	0	2.288	0	2.233	0	2.447	0
71 Volksgezondheid	10.888	-3.205	10.643	-2.962	7.699	0	7.699	0
02 Preventieve ondersteuning	10.888	-3.205	10.643	-2.962	7.699	0	7.699	0
72 Riolering	11.108	-13.243	11.400	-13.648	12.197	-14.106	12.443	-14.541
07 Kwaliteit leefomgeving	11.108	-13.243	11.400	-13.648	12.197	-14.106	12.443	-14.541
73 Afval	14.507	-16.887	15.118	-17.998	15.757	-18.638	16.425	-19.306
05 Ruimtelijke ontwikkeling	14.351	-16.846	14.962	-17.957	15.602	-18.596	16.270	-19.265
07 Kwaliteit leefomgeving	156	-41	156	-41	156	-41	156	-41
74 Milieubeheer	5.665	-3.609	2.499	-895	1.652	-40	2.020	-40
05 Ruimtelijke ontwikkeling	5.665	-3.609	2.499	-895	1.652	-40	2.020	-40
75 Begraafplaatsen en crematoria	1.425	-1.621	1.383	-1.579	1.382	-1.577	1.380	-1.576
07 Kwaliteit leefomgeving	1.431	-1.621	1.389	-1.579	1.387	-1.577	1.386	-1.576
08 Bestuur en Organisatie	-5	0	-5	0	-5	0	-5	0
81 Ruimtelijke ordening	9.287	-1.116	6.665	-916	5.752	-916	5.891	-916
04 Economie en Mobiliteit	98	-53	105	-53	105	-53	105	-53
05 Ruimtelijke ontwikkeling	9.120	-1.063	6.543	-863	5.629	-863	5.769	-863
07 Kwaliteit leefomgeving	69	0	17	0	17	0	17	0
82 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	11.666	-11.716	9.991	-9.689	825	-33	4.262	-2.977
05 Ruimtelijke ontwikkeling	11.666	-11.716	9.991	-9.689	825	-33	4.262	-2.977
83 Wonen en bouwen	10.530	-4.268	9.718	-4.248	9.551	-4.233	9.555	-4.228
05 Ruimtelijke ontwikkeling	9.283	-4.266	8.592	-4.246	8.425	-4.231	8.429	-4.226
08 Bestuur en Organisatie	1.248	-2	1.126	-2	1.126	-2	1.126	-2
Totaal	532.194	-532.194	497.390	-497.390	499.597	-499.597	523.466	-523.466

Bijlage 1F - Geprognosticeerde balans 2025-2028

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2023 Boekwaarde 01-01-2024	Prognose 2025 Boekwaarde 01-01-2025	Prognose 2026 Boekwaarde 01-01-2026	Prognose 2027 Boekwaarde 01-01-2027	Prognose 2028 Boekwaarde 01-01-2028	Prognose 2029 Boekwaarde 01-01-2029
Immateriële vaste activa	4.102	4.817	4.584	4.499	4.573	4.486
Materiële vaste activa economisch nut	212.868	300.250	338.896	373.149	369.776	352.688
Materiële vaste activa economisch nut, met mogelijke heffing ter bestrijding van de kosten	9.008	8.343	7.678	7.012	6.345	5.804
Materiële vaste activa maatschappelijk nut	131.952	178.063	174.950	166.524	161.181	144.591
Financiële vaste activa	55.568	52.887	50.256	47.720	45.148	42.507
Totaal vaste activa	413.499	544.360	576.363	598.905	587.023	550.076
Vorraden	31.366	40.317	32.140	29.662	28.322	25.045
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	32.499	8.151	8.151	8.151	8.151	8.151
Liquide middelen	4.610	3.780	3.780	3.780	3.780	3.780
Overlopende activa	44.086	44.955	44.955	44.955	44.955	44.955
Totaal vlottende activa	112.561	97.205	89.027	86.550	85.209	81.932
Totaal Activa	526.060	641.565	665.390	685.455	672.233	632.008
Eigen vermogen	178.690	162.742	165.355	154.212	144.299	133.991
Voorzieningen	41.588	37.266	33.611	30.689	30.571	39.073
Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jaar	147.425	294.424	319.291	353.420	356.880	318.462
Totaal vaste passiva	367.703	494.432	518.257	538.322	531.750	491.526
Vlottende schulden met een looptijd < 1 jr.	56.963	47.852	47.852	47.852	41.202	41.202
Overlopende passiva	10.313	0	0	0	0	0
Overige overlopende passiva	91.081	99.280	99.280	99.280	99.280	99.280
Totaal vlottende passiva	158.357	147.133	147.133	147.133	140.483	140.483
Totaal Passiva	526.060	641.565	665.390	685.454	672.232	632.008

Deze staat toont jaarrekening 2023 en vijf jaarschijven vanuit de geprognosticeerde balans PB2025-2028 (kolommen C t/m G).

Bijlage 1G - Overzicht incidentele baten en lasten

Het overzicht van incidentele baten en lasten helpt de gebruiker in zijn oordeelsvorming over het wettelijke structureel en reëel evenwicht van de begroting. Ede omarmt het principe dat structurele lasten door structurele baten moeten worden gedekt. Incidentele lasten mogen wel door structurele baten worden gedekt maar niet andersom.

Een aandachtspunt bij het interpreteren van deze financiële informatie is de aard van baten en lasten. Vanuit het uitgangspunt dat de uitvoering van de taakvelden zich over lengte van jaren uitstrekt, volgt de conclusie dat alle baten en lasten in principe structureel van aard zijn. In de praktijk komen zowel in de begroting als in de rekening incidentele baten en lasten voor. Veelal wordt dit veroorzaakt door eenmalige gebeurtenissen/besluiten die zowel onverwacht als voorzien kunnen zijn. Voor de begroting definieert Ede incidentele posten indien deze niet stelselmatig zijn en een onvoorwaardelijke einddatum hebben met een ondergrens van € 500.000. Deze beïnvloeden het structureel en reëel begrotingsevenwicht. Pas na het elimineren van deze posten ontstaat het structurele begrotingssaldo.

Overzicht van incidentele baten en lasten		Bedragen x € 1.000				
	2024	2025	2026	2027	2028	
Lasten (excl. reservemutaties) conform bijlage 1B en 1C PB2025	512.363	475.852	449.262	450.801	463.684	
Baten (excl. reservemutaties) conform bijlage 1B en 1C PB2025	-490.315	-468.889	-436.267	-437.253	-450.090	
Lasten conform besluit PB2025	-5.336	3.406	4.330	5.074	6.179	
Baten conform besluit PB2025	-1.675	-4.497	-4.308	-4.309	-4.309	
Saldo van baten en lasten	15.037	5.872	13.017	14.314	15.465	
Toevoeging reserves conform bijlage 1B en 1C PB2025	61.871	56.342	48.128	48.796	59.782	
Onttrekking reserves conform bijlage 1B en 1C PB2025	-83.919	-63.305	-61.123	-62.345	-73.376	
Toevoeging reserves PB2025	6.851	4.691	0	0	0	
Onttrekking reserves PB 2025	160	-3.600	-22	-765	-1.870	
Saldo mutatie reserves	-15.037	-5.872	-13.017	-14.314	-15.465	
Geraamd resultaat incl. boeking naar de Algemene Reserve	0	0	0	0	0	
Correcties incidentele posten						
A. Incidentele lasten programma's (excl. reservemutaties)	84.607	52.967	20.734	10.657	7.095	
B. Incidentele baten programma's (excl. reservemutaties)	-72.470	-45.640	-18.514	-10.353	-11.328	
C. Incidentele storting reserves	53.723	49.798	40.878	41.582	52.606	
D. Incidentele onttrekking reserves	-72.278	-55.236	-52.401	-53.695	-64.907	
Nieuw beleid PB2025						
E. Incidentele lasten	-144	340	0	0	0	
F. Incidentele baten	-469	0	0	0	0	
G. Incidentele storting reserves	6.851	4.691	0	0	0	
H. Incidentele onttrekking reserves	160	-3.600	-22	-765	-1.870	
Saldo incidentele baten en lasten	-20	3.319	-9.324	-12.575	-18.405	
Structureel resultaat	20	-3.319	9.324	12.575	18.405	

De opzet van deze tabel is dit jaar aangepast om zo beter aan te sluiten bij de uitvraag van de Provincie die zij doet om haar controlerende taak uit te oefenen.

Een min in de telling geeft aan dat er meer structurele baten zijn dan structurele lasten: dus structureel begrotingsevenwicht. We zien dat de begroting in jaar 2025 aan deze vereiste nog voldoet en met de ingang van het ravijnjaar 2026 de gemeente niet meer kan voldoen aan deze voorwaarde. Verdere toelichting over de financiële toekomst van de gemeente vindt u in Hoofdstuk 5.

A. Incidentele lasten programma's

Uit een beoordeling van de lasten op productniveau is naar voren gekomen dat een aantal baten en lasten als incidenteel wordt aangemerkt. We hebben hierbij een ondergrens van € 500.000 gehanteerd conform de nota Incidentele Baten en Lasten. De lasten en baten die kleiner zijn van € 500.000 worden in zijn totaliteit gepresenteerd. Waar mogelijk is de dekking van de last aangegeven, of de bron van de verkregen baat ingevuld.

Een dekking via een Specifieke Uitkering van het Rijk wordt aangeduid met de afkorting: SPUK.

		Bedragen x € 1.000					
Dekking middels	Incidentele lasten	Progr.	2024	2025	2026	2027	2028
SPUK	Brede SPUK (sportakkoord + Brede regeling combinatiefunctionarissen)	1	633	633	596	-	-
Reserve Kunst en Cultuur - Ontwikkelfonds	Artbase	1	-	1.496	-	-	-
Diversen	Overig programma 1	1	1.234	435	-	30	-
	Totaal programma 1	1	1.867	2.564	596	30	-
SPUK	SPUK - IZA - GALA	2	2.413	2.413	2.413	-	-
SPUK	Brede SPUK - VWS H30 - Sportakkoord II - GALA	2	749	616	426	-	-
DUO - SPUK	Nationaal programma onderwijs	2	500	-	-	-	-
Diversen	Overig programma 2	2	1.123	862	428	-	-
	Totaal programma 2	2	4.785	3.891	3.267	-	-
SPUK	Opvang Oekraïners	3	9.206	10.245	-	-	-
Subsidie	Proeftuin Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming	3	915	-	-	-	-
COA	Crisis Noodopvang CNO	3	513	440	-	-	-
Diversen	Overig programma 3	3	884	477	-	-	-
	Totaal programma 3	3	11.518	11.162	-	-	-
Diversen	Grondzaken	4	5.458	8.153	3.262	9.595	3.258
PB2024-2027	Gebiedsprogramma KennisAs en Nieuw Hoekelum	4	550	-	-	-	-
Diversen	Overig programma 4	4	647	220	-	-	-
	Totaal programma 4	4	6.655	8.373	3.262	9.595	3.258
Algemene middelen	Grondzaken	5	36.127	12.302	10.362	746	3.704
Reserve passend wonen en reserve maatschappelijke opvang	Opgave Passend Wonen	5	3.250	-	-	-	-
SPUK	Duurzaamheid (besteding gelden voor capaciteit en uitvoering programma)	5	1.796	1.981	-	-	-
SPUK	Nationaal isolatie programma	5	1.437	754	337	-	-
Subsidie	Ontwikkelgebied de Ginkel	5	1.301	-	-	-	-
Reserve	Verkabeling hoogspanningslijn en uitbreiding onderstations	5	760	617	-	-	-
Reserve en Resultaatbestemming jrk 2023	Afwikkeling WFC	5	535	-	-	-	-
Reserve Cofinanciering	Ontwikkelgebied de Ginkel	5	560	-	-	-	-
SPUK	Duurzaamheid (Energiearmoede)	5	413	562	518	-	-
PPN2025-2028	Actief Grondbeleid landelijk gebied	5	-	500	500	-	-
Diversen	Overig programma 5	5	1.138	983	286	-	-
	Totaal programma 5	5	47.317	17.699	12.003	746	3.704

Bedragen x € 1.000

Dekking middelen	Incidentele lasten	Progr.	2024	2025	2026	2027	2028
Diversen	Overig programma 6	6	80	69	43	-	-
	Totaal programma 6	6	80	69	43	-	-
Reserve groot onderhoud	Projecten groot onderhoud wegen	7	1.043	360	339	-	-
Algemene middelen	Groot onderhoud wegen (kwaliteitsachterstand)	7	656	787	-	-	-
Algemene middelen	Nog te verdelen incidentele prijscompensatie P7	7	-	516	-	-	-
Diversen	Overig programma 7	7	973	178	262	286	133
	Totaal programma 7	7	2.672	1.841	601	286	133
Subsidie en inkomsten derden	Programma Vitale Vakantieparken	8	3.510	5.442	-	-	-
Subsidie en inkomsten derden	Veluwe op 1	8	1.545	779	-	-	-
Reserve Bedrijfsmiddelen - Automatisering	Datacenter transitie	8	968	-	-	-	-
Reserve algemene bedrijfskosten	De nieuwe werkelijkheid	8	588	-	-	-	-
Reserve Bedrijfsmiddelen - Automatisering	Vorbereidingstraject Edese Digitale Werkomgeving	8	500	-	-	-	-
Algemene middelen PB2024 en PPN2025	Project verbetering dienstverlening derden	8	310	662	662	-	-
Diversen	Overig programma 8	8	2.292	485	300	-	-
	Totaal programma 8	8	9.713	7.368	962	-	-
Totaal	Incidentele lasten		84.607	52.967	20.734	10.657	7.095

B. Incidentele baten programma's

Bedragen x € 1.000

Middelen verkregen middelen	Incidentele baten	Progr.	2024	2025	2026	2027	2028
SPUK	Projecten voor Gezond en Actief Leven uit Akkoord (GALA) en het Sportakkoord II en Preventieakkoord	1	-633	-633	-596	-	-
Diversen	Overig programma 1	1	-411	-	-	-	-
	Totaal programma 1	1	-1.043	-633	-596	-	-
SPUK	Projecten voor Gezond en Actief Leven uit Akkoord (GALA) en het Sportakkoord II en Preventieakkoord	2	-3.853	-3.609	-3.267	-	-
SPUK	Nationaal programma onderwijs	2	-500	-	-	-	-
Diversen	Overig programma 2	2	-173	-23	-	-	-
	Totaal programma 2	2	-4.526	-3.632	-3.267	-	-
SPUK	Opvang Oekraïners	3	-9.302	-10.341	-	-	-
Subsidie	Proeftuin Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming	3	-915	-	-	-	-
DU Algemene uitkering	ArbeidsMarktRegio	3	-569	-	-	-	-
COA	Crisis Noodopvang CNO	3	-513	-440	-	-	-
Diversen	Overig programma 3	3	-	-	-	-	-
	Totaal programma 3	3	-11.299	-10.781	-	-	-
Algemene middelen	Grondzaken	4	-7.971	-9.231	-4.107	-10.320	-8.351
Diversen	Overig programma 4	4	-200	-120	-	-	-
	Totaal programma 4	4	-8.171	-9.351	-4.107	-10.320	-8.351
Algemene middelen	Grondzaken	5	-37.255	-11.716	-9.689	-33	-2.977
SPUK	Gelden t.b.v. uitvoering	5	-1.796	-1.981	-	-	-

		Bedragen x € 1.000					
Middelen verkregen middels	Incidentele baten	Progr.	2024	2025	2026	2027	2028
	programma duurzaamheid						
Subsidie	De Ginkel	5	-1.301	-	-	-	-
SPUK	Energiearmoede	5	-712	-562	-518	-	-
Diversen	Overig programma 5	5	-869	-620	-337	-	-
	Totaal programma 5	5	-41.933	-14.879	-10.544	-33	-2.977
Diversen	Overig programma 6	6	-	-	-	-	-
	Totaal programma 6	6	-	-	-	-	-
Diversen	Overig programma 7	7	-207	-	-	-	-
	Totaal programma 7	7	-207	-	-	-	-
Subsidie en inkomsten derden	Inkomende subsidie + inkomsten derden	8	-3.510	-5.442	-	-	-
	Programma Vitale Vakantieparken						
Subsidie en inkomsten derden	Veluwe op 1	8	-1.413	-779	-	-	-
Diversen	Overig programma 8	8	-369	-144	-	-	-
	Totaal programma 8	8	-5.292	-6.365	-	-	-
Totaal	Incidentele baten		-72.470	-45.640	-18.514	-10.353	-11.328

C. en D. Incidentele stortingen en onttrekkingen reserves

De basisgedachte is dat alle mutaties in de reserve een incidenteel karakter hebben. Uit de telling van de reservestortingen en de onttrekkingen in de acht programma's zijn de mutaties geëlimineerd van de reserves die een structureel karakter hebben. Het gaat om onderstaande groepen van reserves:

- Kapitaallastenreserves die we aanhouden ter egalisatie van kapitaallasten in de begroting.
- Bedrijfsmiddelenreserves ter egalisatie van kapitaallasten.
- Reserves die we als bron in stand houden en waarvan we de rentebaten inzetten in de begroting.

Voor een overzicht van de incidentele en structurele reserves wordt verwezen naar [bijlage 2](#)
[Meerjarenoverzicht reserves](#).

De voorgestelde besluiten leiden tot een aanpassing van de begroting. De incidentele posten worden hieronder per categorie toegelicht. Meer informatie over de inhoud van deze posten zijn te vinden in het [Hoofdstuk 6 Actualisatie](#).

E. Incidentele lasten n.a.v. nieuw beleid

E. Incidentele lasten n.a.v. nieuw beleid				Bedragen x € 1.000		
Incidentele lasten PB2025-2028	Progr.	2024	2025	2026	2027	2028
Ziekenbarakken	1	-100	100	-	-	-
Cofinanciering SPUK Herstel Bibliotheek Bennekom	1	-60	-	-	-	-
Subsidies onderwijsachterstandenbeleid	3	-300	-	-	-	-
Aanvullende inkomensvoorziening - Energietoeslag	3	-400	-	-	-	-
Nieuw Hoekelum	4	-175	-	-	-	-
Omgevingswet	5	100	-	-	-	-
Programma Hart voor Hoogbouw Ede Zuid	5	-	240	-	-	-
Niet te activeren voorbereidingskosten Brandweerkazerne	6	791	-	-	-	-
Totaal		-144	340	-	-	

F. Incidentele lasten n.a.v. nieuw beleid

Bedragen x € 1.000

Incidentele baten PB2025-2028	Progr.	2024	2025	2026	2027	2028
Subsidies onderwijsachterstandenbeleid - Rijksbijdrage onderwijsachterstandenbeleid	3	300	-	-	-	-
Subsidie beëindiging houtoogst	7	-769	-	-	-	-
Totaal		-469	-	-	-	-

G. Incidentele stortingen n.a.v. nieuw beleid

Bedragen x € 1.000

Storting reserves besluit PB 2025-2028	Progr.	2024	2025	2026	2027	2028
Inzet resterende middelen WFC t.b.v. Stationsomgeving	5	-	3.500	-	-	-
Resultaat PB2025 Algemene reserve	8	6.851	1.191	-	-	-
Totaal		6.851	4.691	-	-	-

H. Incidentele onttrekkingen n.a.v. nieuw beleid

Bedragen x € 1.000

Onttrekking reserves besluit PB 2025-2028	Progr.	2024	2025	2026	2027	2028
Ziekenbarakken - reserve Cofinanciering Edese Opgaven	1	100	-100	-	-	-
Cofinanciering SPUK Herstel Bibliotheek Bennekom - reserve cofinanciering	1	60	-	-	-	-
Inzet resterende middelen WFC t.b.v. Stationsomgeving	5	-	-3.500	-	-	-
Resultaat PB2025 Algemene reserve	8	-	-	-22	-765	-1.870
Totaal		160	-3.600	-22	-765	-1.870

Bijlage 2 - Meerjarenoverzicht reserves

Bedragen x € 1

Progr.	Res.	I/S	Naam reserve	Boekwaarde 01-01-2024	Resultaat- bestemming vorig jaar	Boekwaarde 01-01 na resultaat- bestemming	Rente	Bij	Af	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028
1	OBR	I	R430 Onderwijs - Huisvesting	381.165	0	381.165	0	0	-225.000	156.165	165	165	165	165
1	OBR	I	R440 Cultuur	250.641	0	250.641	0	56.887	-178.000	129.528	102.175	103.062	73.949	74.836
1	OBR	I	R441 Kunst en Cultuur - Ontwikkelfonds	973.235	121.000	1.094.235	19.149	447.205	-60.000	1.500.589	32.356	26.305	20.115	13.783
1	OBR	I	R442 Kunstaankopen	553.947	0	553.947	0	50.000	-220.150	383.797	121.297	158.797	196.297	233.797
1	OBR	I	R443 Monumenten	148.623	0	148.623	0	120.000	-168.900	99.723	100.823	101.923	103.023	54.123
1	ERK	S	R647 Sporthal Ut Sporthuus	745.954	0	745.954	13.054	0	-41.018	717.990	691.144	663.680	635.584	606.841
1	ERK	S	R660 Museum Oud Lunteren	30.135	0	30.135	527	0	-1.370	29.292	28.497	27.684	26.851	26.000
1	ERK	S	R661 Kijk- en Luistermuseum	15.407	0	15.407	270	0	-1.866	13.811	12.219	10.590	8.924	7.219
2	OBR	I	R433 Onderwijs - Achterstandsbeleid	1.862.819	0	1.862.819	0	0	-1.862.819	0	0	0	0	0
3	OBR	S	R439 Legaat van Lagen	421.346	0	421.346	7.374	0	-7.374	421.346	421.472	421.598	421.724	421.850
3	OBR	I	R456 Arbeidsmarkt Regio Foodvalley	3.491.580	0	3.491.580	0	94.950	-1.156.738	2.429.792	2.429.792	2.429.792	2.429.792	2.429.792
3	OBR	I	R460 Maatschappelijke opvang	2.864.978	0	2.864.978	0	427.272	-987.153	2.305.097	2.577.350	2.849.716	3.122.196	3.394.788
3	OBR	I	R461 Geweld in afhankelijkheidsrelaties	1.180.299	0	1.180.299	0	0	-161.500	1.018.799	1.032.799	1.038.799	1.043.799	1.048.799
3	OBR	I	R462 Opvang Beschermd Wonen	6.521.526	0	6.521.526	0	3.425.325	-949.000	8.997.851	11.340.176	13.691.501	16.042.826	18.394.151
3	OBR	I	R464 Opvang en begeleiding specifieke doelgroepen	6.672.384	3.238.000	9.910.384	0	0	-2.422.000	7.488.384	7.164.384	6.936.384	6.936.384	6.936.384
4	OBR	I	R411 Parkeren	359.678	0	359.678	0	96.553	-100.000	356.231	352.784	449.444	546.210	643.082
4	ERK	S	R681 Kapitaallasten Verkeer	205.561	0	205.561	3.598	0	-9.754	199.405	193.249	187.093	180.936	174.779
4	ERK	S	R682 Kapitaallasten Parkeren	187.471	0	187.471	3.281	0	-24.214	166.538	145.396	123.847	101.884	98.370
5	OBR	I	R475 Landschapsfonds	52.098	0	52.098	0	115.000	-50.000	117.098	182.098	247.098	312.098	377.098
5	OBR	I	R477 Starters- en doorstromers	1.399.076	0	1.399.076	24.484	130.000	-80.000	1.473.560	1.537.797	1.580.146	1.613.499	1.647.610
5	OBR	I	R478 Fonds Woningbouw	3.000.000	0	3.000.000	0	0	-3.000.000	0	0	0	0	0
5	OBR	I	R479 Fonds Koopgarant Gemeente Ede	1.035.306	0	1.035.306	18.118	0	-30.000	1.023.424	1.011.963	990.238	963.013	925.162
5	OBR	I	R480 Bodemsanering	352.058	0	352.058	0	0	-352.058	0	0	0	0	0
5	ERK	S	R651 Reserve De Ginkel	1.620.000	0	1.620.000	28.350	128.866	-63.266	1.713.950	1.683.410	1.651.931	1.619.495	1.584.915
5	ERK	S	R680 Structuurvisie Buitengebied	321.780	0	321.780	5.631	0	-17.821	309.590	298.890	290.032	245.793	200.500
5	ERK	S	R683 R&T route structuren	162.198	0	162.198	2.838	0	-25.089	139.947	117.680	95.606	73.729	52.054
6	OBR	I	R400 Overgangsrecht FLO	624.989	0	624.989	0	0	-294.573	330.416	285.843	388.470	530.755	673.040
7	OBR	I	R417 Groot onderhoud openbare ruimte	2.584.109	0	2.584.109	0	229.813	-1.279.579	1.534.343	1.021.411	419.704	134.039	884

Bedragen x € 1

Progr.	Res.	I/S	Naam reserve	Boekwaarde 01-01-2024	Resultaat- bestemming vorig jaar	Boekwaarde 01-01 na resultaat- bestemming	Rente	Bij	Af	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028
7	OBR	I	R418 Bomenfonds	33.041	0	33.041	0	109.250	-71.146	71.145	0	0	0	0
7	ERK	S	R605 Riolering buitengebied	5.009.843	0	5.009.843	87.672	0	-369.917	4.727.598	4.445.354	4.163.110	3.880.865	3.725.631
8	AR	I	R100 Algemene reserve	72.504.578	-1.439.693	71.064.885	0	41.048.463	-46.257.100	65.856.248	61.144.991	46.418.277	30.830.981	15.122.685
8	OAR	S	R200 Algemene reserve - Begroting	6.620.841	0	6.620.841	115.865	0	-115.865	6.620.841	6.620.841	6.620.841	6.620.841	6.620.841
8	OAR	S	R201 Algemene reserve - Rente begroting	9.656.272	0	9.656.272	168.985	0	-168.985	9.656.272	9.656.272	9.656.272	9.656.272	9.656.272
8	OBR	I	R491 Lokale arbeidsvoorwaarden	31.705	0	31.705	0	102.000	-114.500	19.205	6.705	6.705	6.705	6.705
8	OBR	I	R492 BTW - Compensatiefonds	3.228.785	0	3.228.785	0	3.884.046	-4.962.241	2.150.590	3.167.809	4.175.896	4.864.677	5.574.326
8	OBR	I	R493 Cofinanciering Edese Opgaven	4.191.062	0	4.191.062	0	0	-1.785.361	2.405.701	1.500.302	1.500.302	1.500.302	1.500.302
8	OBR	I	R495 Overlopende verplichtingen	60.000	3.208.000	3.268.000	0	1.800.000	-2.986.000	2.082.000	1.850.000	1.800.000	1.800.000	1.800.000
8	OBR	I	R499 Investeringsfonds Impuls Ede	5.413.482	0	5.413.482	0	497.142	-997.706	4.912.918	4.170.488	4.045.488	3.920.488	3.545.488
8	PBR	S	R500 Bedrijfsmiddelen - Personeel	2.277.089	0	2.277.089	0	3.221.089	-5.156.874	341.304	461.611	359.030	359.030	359.030
8	PBR	I	R501 Reserve algemene bedrijfskosten	1.205.480	0	1.205.480	0	0	-753.861	451.619	451.619	451.619	451.619	451.619
8	PBR	S	R502 Reserve bedrijfsauto's	509.761	0	509.761	8.921	0	-88.200	430.482	10.383	10.383	10.383	10.383
8	PBR	S	R503 Bedrijfsmiddelen - Huisvesting	3.317.693	0	3.317.693	58.060	749.426	-823.753	3.301.426	3.383.011	3.433.517	3.486.048	3.540.640
8	PBR	S	R504 Bedrijfsmiddelen - Automatisering	4.902.126	0	4.902.126	85.787	0	-2.774.374	2.213.539	1.928.941	1.631.136	1.318.762	993.981
8	PBR	S	R506 Bedrijfsmiddelen - WGA en ZW	1.741.767	0	1.741.767	0	454.000	-805.289	1.390.478	1.408.932	1.361.000	1.313.068	1.265.136
8	ERK	S	R621 Egalisatiereserve Kapitaallasten gemeentelijk vastgoed	11.906.837	0	11.906.837	214.740	364.000	-747.574	11.738.003	11.221.125	10.691.779	10.149.750	9.622.159
8	ERK	S	R622 Egalisatiereserve Kapitaallasten OHW	2.349.999	0	2.349.999	34.756	2.391.134	-398.756	4.377.133	4.268.898	4.138.752	4.005.375	3.868.930
8	OBR	I	R623 Reserve exploitatie vastgoed	583.920	0	583.920	0	1.027.285	-772.683	838.522	1.109.571	1.362.057	1.615.635	1.908.318
			Totaal	173.562.644	5.127.307	178.689.951	901.460	60.969.706	-83.919.427	156.641.690	149.692.023	136.709.769	123.173.881	109.592.468

Reservetype	Omschrijving reservetype	Reservetype	Omschrijving reservetype
AR	Algemene reserve	OAR	Overige algemene reserve
BR	Bestemmingsreserve	OBR	Overige bestemmingsreserve
BRG	Bestemmingsreserve grondbedrijf	PBR	Personeel- en bedrijfsreserve
ERK	Egalisatiereserve kapitaallasten		

Bijlage 2A - Toelichting op in te stellen reserve Omgevingsvisie

Het instellen en opheffen van een reserve is de bevoegdheid van de raad. Conform de Nota Reserves en Voorzieningen Gemeente Ede 2016 volgt onderstaand een toelichting op de in te stellen reserve.

- Soort reserve: vanwege verrekening resultaten grondbedrijf en om de reserve mee te laten tellen in het weerstandsvermogen (nadere toelichting hoofdstuk 5.6) valt deze reserve technisch onder het type Bestemmingsreserve grondbedrijf (BRG)
- Doel reserve: middelen worden afzonderlijk gereserveerd voor de realisatie van de Omgevingsvisie. Het doel van deze reserve is om de financiële randvoorwaarde voor de realisatie beter te waarborgen.
- Motief reserve: er wordt een bestemmingsreserve ingezet om middelen voor de realisatie van de Omgevingsvisie afzonderlijk beschikbaar te houden. Hierdoor is de voortgang van de realisatie meer gewaarborgd. Benodigde middelen kunnen beschikbaar worden gesteld vanuit de voorgestelde afwegingen in de ontwikkel- en investeringsstrategie. De raad maakt vervolgens via de P&C cyclus de keuzes voor het beschikbaar stellen van middelen vanuit deze reserve. De reserve is beschikbaar om als co-financiering in te zetten of om als buffer te dienen voor de (project)portefeuille van het ruimtelijk domein.
- Omvang van de reserve: de reserve kent een ondergrens van € 0. Bij aanvang van de reserve op 1-1-2025 zal een bedrag van € 23.783.000 worden gestort vanuit de Algemene reserve, gebaseerd op de vastgestelde ontwikkel- en investeringsstrategie (zie hoofdstuk 5.6). De overheveling van de middelen vanuit de Algemene reserve naar de reserve Omgevingsvisie wordt verwerkt middels een resultaatbestemming bij de Programmarekening 2024. Hiermee wordt de reserve gevuld met de daadwerkelijk resterende middelen omgevingsvisie per 2024. Er wordt geen maximale omvang ingesteld (omvang is gekoppeld aan de ontwikkel- en investeringsstrategie).
- Omvang en wijze van stortingen: de reserve wordt gevuld met financiële middelen vanuit:
 - Interne middelen:
 - Algemene middelen gemeente Ede
 - Positieve resultaten Grondbedrijf.
 - Externe middelen:
 - Externe middelen kunnen enkel in de reserve worden gestort zodra aan de voorwaarden is voldaan en er geen terugbetalingsverplichting is.
- Omvang en wijze van onttrekkingen:
 - Gemeentelijke uitgaven die zijn opgenomen in de Ontwikkel- en investeringsstrategie Omgevingsvisie (zie toelichting).
 - Ter dekking van uitgaven die incidenteel van aard zijn.
 - Uitgaven (per begrotingsjaar) dienen groter te zijn dan € 50.000.
 - Negatieve resultaten Grondbedrijf.
- Noodzakelijke rentetoevoeging: er wordt geen rente toegevoegd aan de reserve.
- De reserve wordt na resultaatbestemming afgewikkeld.
- Start- en einddatum: de reserve wordt per direct ingesteld (begrotingsjaar 2025). De reserve kent de einddatum 1-1-2040, gekoppeld aan de realisatie van de Omgevingsvisie per 2040.
- Budgethouder: concerndirecteur Ruimte

Reserve Omgevingsvisie

Korte aanvullende informatie

In 2022 heeft de gemeenteraad de Omgevingsvisie Ede 2040 vastgesteld met daarin de koers voor het hele ruimtelijke domein voor de komende 20 jaar aan de hand van 5 strategische keuzes:

Leven in gezonde wijken,
dorpen en buurtschappen

Duurzame mobiliteit
en energie

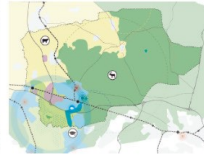
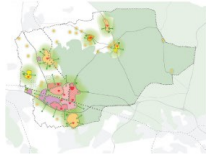
De natuur als basis en
de Veluwe centraal

Werk maken van
Foodvalley

Compacte groei vanuit
eigenheid van Ede

In de visie is aangegeven dat we de uitvoering mede vormgeven aan de hand van een zogenaamde 'Ontwikkel- en Investeringsstrategie'. Met deze Ontwikkel- en Investeringsstrategie (O&I) programmeren we de uitvoering van de Omgevingsvisie. Steeds wordt hierbij de verbinding tussen de inhoud en de bijbehorende middelen gelegd. De O&I is daarmee een hulpmiddel bij de uitvoering van de Omgevingsvisie, die jaarlijks bij de perspectiefnota wordt geactualiseerd. Met behulp van de O&I kunnen we steeds betere keuzes maken die bijdragen aan de uitvoering van de Omgevingsvisie

Bijlage 3 - Meerjarenoverzicht voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Nr.	Cat.	Progr.	Naam voorziening	Boekwaarde 1-1-2024	Rente	Bij	Af	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028
V101	1	8	Wethouderspens. en uitkeringen	5.143.847	0	0	0	5.143.847	5.143.847	5.143.847	5.143.847	5.143.847
V105	1	8	Wachtgeldverplichtingen	242.686	0	0	66.455	176.231	118.091	59.939	50.247	50.247
V106	1	8	Voorziening verlofsparen	312.382	0	0	0	312.382	312.382	312.382	312.382	312.382
V147	2	8	Onderhoud gem. vastgoedportefeuille	5.610.536	0	2.362.857	1.615.093	6.358.300	4.597.598	3.391.641	4.230.001	4.262.826
V162	4	7	Vervangingsinvesteringen riolering	26.815.529	1.206.699	3.071.811	8.255.000	22.839.039	18.546.724	14.475.368	12.956.594	11.681.565
V163	1	7	Begraven	444.024	0	0	48.742	395.282	263.667	192.628	141.954	111.879
V166	1	3	Liquidatie Permar	69.164	0	0	0	69.164	69.164	69.164	69.164	69.164
V167	2	5	Voorziening Afval	2.949.809	0	0	669.959	2.279.850	1.713.040	1.397.013	1.223.811	1.161.572
Totaal				41.587.977	1.206.699	5.434.668	10.655.249	37.574.095	30.764.513	25.041.982	24.128.000	22.793.482

Categorie 1 - Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen

Categorie 2 - Voorzieningen ter egalisering van kosten

Categorie 3 - Voorzieningen voor risico's

Categorie 4 - Voorzieningen voor bijdragen aan vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven

Categorie 5 - Correctie op de balanspost debiteuren

Categorie 6 - Correctie op de balanspost voorraden

Bijlage 4 - Kredieten

							Bedragen x € 1
Project	Startdatum krediet	Huidige vastgestelde einddatum	Netto Krediet	Restant Uitgaven minus Inkomsten t/m 2023	Aantal keer eerder verlengd	Reden voor aanvraag van verlenging	Nieuwe voorgestelde einddatum
A244048 Ruitenbeekweg 111 bouw SmdB (VG)	27-11-2017	31-12-2024	3.970.374	459.068	3	De aannemer die de verbouwing van de school heeft verzorgd is aansprakelijk gesteld door de school omdat de afgesproken luchtdichtheid-waarde (afgesproken in het bestek) van het schoolgebouw niet gehaald wordt. De aannemer blijft bij herhaling in gebreke. Het ziet er naar uit dat de school een juridische procedure opstart. Zolang dat loopt zal de school de aannemer het slotbedrag niet betalen en zal de gemeente Ede ook niet de laatste termijn overmaken naar de school.	31-12-2025
A161006 Boomziektes - Diedenweg Zuid	23-4-2020	31-12-2025	36.540	36.540	2	Het project heeft vertraging opgelopen door werkzaamheden Parklaan. Afronding in 2025/2026.	31-12-2026
A681053 Kleedkamers renovatie Peppelensteeg B-Geel	21-1-2020	31-12-2024	121.800	87.141	2	De wens van de vereniging kon niet worden gerealiseerd i.v.m. ontoereikend budget. Daarom renovatie uitgesteld om te kijken wat de mogelijkheden zijn m.b.t. verduurzaming. In 2023 zijn andere keuzes gemaakt en vanaf augustus 2024 worden de kleedkamers in de bouwhekken geplaatst. Als alles volgens planning verloopt zullen de kleedkamers eind 2024 worden opgeleverd. De laatste termijnbetaling volgt half 2025.	31-12-2025
A160014 Boomziektes 2021	1-1-2021	31-12-2025	280.460	159.840	1	Werkzaamheden lopen nog door in 2026.	31-12-2026
A160016 Bomenbeleidsplan 2022	1-1-2022	31-12-2024	721.200	444.938	0	Temporiseren door uitvoeren werk binnen integrale opgaven.	31-12-2026
A191071 IP 2019 Zeeheldenbuurt	1-1-2019	31-12-2025	682.056	312.682	1	Bijdrage in integraal project, uitvoering in 2025/2026.	31-12-2026
A191077 IP 2020 Bloemenbuurt	25-2-2020	31-12-2025	173.984	96.284	1	Stagnatie bij de aanbesteding	31-12-2027
A191078 IP 2020 Vogelbuurt	25-2-2020	31-12-2025	273.765	273.765	1	Bijdrage in integraal project, uitvoering in 2025/2026.	31-12-2026
A191080 IP 2020 Blokkenweg-Parkweg	25-2-2020	31-12-2025	221.734	238.296	1	Bijdrage in integraal project, uitvoering in 2025/2026.	31-12-2026
A191082 IP 2021 Vincent van Goghstraat e.o.	16-2-2021	31-12-2025	218.976	218.976	1	Bijdrage in integraal project, uitvoering in 2025/2026.	31-12-2026

Project	Startdatum krediet	Huidige vastgestelde einddatum	Netto Krediet	Restant Uitgaven minus Inkomsten t/m 2023	Aantal keer eerder verlengd	Reden voor aanvraag van verlenging	Nieuwe voorgestelde einddatum
A193021 IP 2023 De Akkers - Bennekom	1-1-2023	31-12-2025	52.183	23.216	0	Bijdrage in integraal project, uitvoering in 2025/2026.	31-12-2026
A196006 IP 2023 Schras e.o. - Ederveen	1-1-2023	31-12-2025	19.739	19.638	0	Toegevoegd aan project-scope Ederveen Oost	31-12-2028
A210400 Rec kruispunt Postweg/Westzoom Lunteren	15-3-2017	31-12-2024	1.000.000	874.711	1	Ontwerpfase van rotonde heeft langer op zich laten wachten, uitvoering vindt in 2025 plaats bij toekenning van ophoging krediet.	31-12-2025
A211128 Voorrangsplein Slotlaan-Kranenburg	10-11-2022	31-12-2024	927.000	891.229	0	Project is in afwachting van raamcontractant, verwachte afronding in 2025.	31-12-2025
A241465 Bovenbuurtweg 1, Vernieuwbouw (VG)	24-1-2020	31-12-2024	29.000.000	4.554.000	1	Aan te leveren stukken laten op zich wachten, waardoor laatste termijn nog niet betaald wordt aan onderwijsinstelling.	31-12-2025
A243071 Heidelaan 25, Vernieuwbouw (VG)	26-2-2020	31-12-2025	2.220.000	2.145.000	1	Afonding binnen 2025 is niet haalbaar.	31-12-2026
A381114 Gymlok inventaris VP (Kazerne)	12-10-2020	31-12-2025	48.021	48.021	1	Project loopt, maar bouw nog niet gestart. Afronding 2025 daarom niet haalbaar	31-12-2026
A388001 MFA Otterlo - sport inrichting	20-9-2016	31-12-2025	65.000	54.586	1	Project loopt, maar bouw nog niet gestart. Afronding 2025 daarom niet haalbaar	31-12-2026
A508001 MFD Otterlo Inventaris	9-11-2023	31-12-2025	1.000.000	1.000.000	0	Vertraging van het project	31-12-2026
A681058 Grond gymzaal Veluwe Poort	11-11-2019	31-12-2025	104.720	104.720	1	Project loopt, maar bouw nog niet gestart. Afronding 2025 daarom niet haalbaar.	31-12-2026
A681059 Bouwkosten gymzaal Veluwe Poort	5-11-2020	31-12-2025	1.467.491	1.467.491	1	Project loopt, maar bouw nog niet gestart. Afronding 2025 daarom niet haalbaar	31-12-2026
A681068 Toplaag Sportp. Hoekelumse Eng veldB	29-6-2021	31-12-2024	242.000	242.000	1	Keuring is uitgevoerd. Velden zijn nog geschikt bevonden.	31-12-2025
A681069 Renovatie Sporth. Peppel & Turnstede	29-6-2021	31-12-2025	1.331.000	1.331.000	1	Onzekerheid Turnstede i.v.m. onzekerheid brandweerkazerne. Project nog niet gestart.	31-12-2026
A681070 Toplaag renovatie Peppelensteeg	29-6-2021	31-12-2024	242.000	242.000	1	Keuring is uitgevoerd. Velden zijn nog geschikt bevonden.	31-12-2025
A681071 Onderlaag renovatie Peppelensteeg	29-6-2021	31-12-2024	242.000	242.000	1	Keuring is uitgevoerd. Velden zijn nog geschikt bevonden.	31-12-2025
A681072 Onderlaag renovatie Sportpark Inschoten	29-6-2021	31-12-2024	242.000	242.000	1	Keuring is uitgevoerd. Velden zijn nog geschikt bevonden.	31-12-2025
A681073 Toplaag renovatie Sportpark Inschoten	29-6-2021	31-12-2024	242.000	242.000	1	Keuring is uitgevoerd. Velden zijn nog geschikt bevonden.	31-12-2025

Project	Startdatum krediet	Huidige vastgestelde einddatum	Netto Krediet	Restant Uitgaven minus Inkomsten t/m 2023	Aantal keer eerder verlengd	Reden voor aanvraag van verlenging	Nieuwe voorgestelde einddatum
A681074 Toiletvoorziening Keetmolen Ede	2-7-2021	31-12-2024	40.000	38.672	1	Krediet voor 1 molen aangevraagd, maar we gaan toiletten bij 2 molens doen.	31-12-2025
A681091 Install Zanderij Speeltuinenvereniging Nijverhe	7-7-2022	31-12-2024	120.000	120.000	0	Na vergunningverlening kan worden gestart (medio 2024); echter wil huidige bestuur niet verder. Gemeente heeft Sport Service gevraagd dit over te nemen. Sport Service maakt hiervoor business case. Daarna gaan werkzaamheden pas starten.	31-12-2025
A681092 Renovatie Zanderij Speeluin Nijver	7-7-2022	31-12-2024	240.000	207.783	0	Na vergunningverlening kan worden gestart (medio 2024); echter wil huidige bestuur niet verder. Gemeente heeft Sport Service gevraagd dit over te nemen. Sport Service maakt hiervoor business case. Daarna gaan werkzaamheden pas starten.	31-12-2025
A681094 Pr. Bernardlaan 30 Vernieuwbouw	24-2-2022	31-12-2025	2.756.537	2.145.045	0	Vorbereidingsgesprekken zijn gestart. Start uitvoering niet voor 2025. Afronding daarom pas 2026.	31-12-2026
A681112 Steneveld 21 Routekaart 2023-2026	1-12-2023	31-12-2025	42.741	42.641	0	Wordt meegenomen met OiR	31-12-2027
A681114 Nw Kazernelaan 2D42 Routekaart 23-26	1-12-2023	31-12-2025	1.461.341	1.461.240	0	Wordt meegenomen met OiR en Dumavo	31-12-2027
A681115 Bergstraat 4 Routekaart 2023-2026	1-12-2023	31-12-2025	2.985.174	2.985.071	0	Oorspronkelijke architect doet onderzoek en maakt rapportage welke verduurzamingsmaatregelen genomen kunnen worden	31-12-2027
A681123 Radiatoren C1 Raadhuis	31-12-2023	31-12-2024	61.412	61.412	0	Wordt meegenomen met het onderzoek en rapportage welke verduurzamingsmaatregelen mogelijk zijn binnen het Raadhuis.	31-12-2025
A681124 Restant Stationsweg 109 batterij	26-1-2023	31-12-2024	65.973	65.973	0	Pilot met batterij nog niet gestart	31-12-2025
A684016 Marskamp 12 Routekaart 2023-2026t	1-12-2023	31-12-2025	143.670	143.569	0	Wordt meegenomen met OiR	31-12-2027
A686004 Toplaag renov. Sportpark Allemanskamp	29-6-2021	31-12-2024	242.000	242.000	1	Keuring is uitgevoerd. Velden zijn nog geschikt bevonden.	31-12-2025
A687003 Toplaag renovatie Sportpark De Beek	29-6-2021	31-12-2024	242.000	242.000	1	Keuring is uitgevoerd. Velden zijn nog geschikt bevonden.	31-12-2025
A688001 MFA Otterlo - grondverwerving	20-9-2016	31-12-2025	664.560	660.909	1	Project loopt, maar bouw nog niet gestart. Afronding 2025 daarom niet haalbaar	31-12-2026

Bedragen x € 1

Project	Startdatum krediet	Huidige vastgestelde einddatum	Netto Krediet	Restant Uitgaven minus Inkomsten t/m 2023	Aantal keer eerder verlengd	Reden voor aanvraag van verlenging	Nieuwe voorgestelde einddatum
A688002 MFA Otterlo - opstallen	20-9-2016	31-12-2025	6.327.763	5.881.350	1	Project loopt, maar bouw nog niet gestart. Afronding 2025 daarom niet haalbaar	31-12-2026
A688010 Brandweerkazerne Otterlo-Installatie	9-11-2023	31-12-2025	330.000	330.000	0	Vertraging start bouw, omdat opnieuw gezocht moet worden naar nieuwe locatie.	31-12-2026
A688011 Brandweerkazerne Otterlo-Bouwkst	9-11-2023	31-12-2025	1.588.552	1.588.552	0	Vertraging start bouw, omdat opnieuw gezocht moet worden naar nieuwe locatie.	31-12-2026
A688012 MFD Otterlo Installaties	9-11-2023	31-12-2025	1.657.700	1.657.700	0	Project loopt, maar bouw nog niet gestart. Afronding 2025 daarom niet haalbaar	31-12-2026
A688013 MFD Otterlo Inrichting	9-11-2023	31-12-2025	57.422	57.422	0	Project loopt, maar bouw nog niet gestart. Afronding 2025 daarom niet haalbaar	31-12-2026
A991080 Brandweerkazerne -voorber. Krediet	12-8-2021	31-12-2024	1.100.000	465.600	1	Doordat de huidige nieuwe locatie niet geschikt is gebleken, is er vertraging ontstaan.	31-12-2025

Bijlage 5 - Definities kengetallen paragraaf Weerstandvermogen

Toelichting werkwijze systematiek risico's

In iedere programmabegroting en -rekening wordt een inventarisatie gedaan van de bestaande risico's. Dit gebeurt op basis van de risico's in de database van ons risicomanagementpakket Naris. De risicoprofielen worden bij elk P&C-instrument geactualiseerd.

Om wildgroei te voorkomen worden alleen risico's met een financieel impact groter dan € 100.000 meegenomen in het risicoprofiel. Op dit moment kent het profiel ruim 200 risico's.

De kansinschatting van de risico's gebeurt op basis van onderstaande tabel. De kansklasse-indeling in deze tabel is opgesteld in overleg met adviseurs van Naris. Gekeken wordt hoe vaak een gebeurtenis zich naar verwachting voordoet; dit wordt gekoppeld aan het bijbehorende percentage.

Voorbeeld 1:

Een risico komt naar verwachting 1 keer per 2 jaar voor. Dit betekent dat de kans dat dit risico zich voordoet 50% is.

Voorbeeld 2:

Een risico komt naar verwachting 1 keer per 5 jaar voor. Dit betekent dat de kans dat dit risico zich voordoet 30% is.

Klasse nummer	Minimaal	Maximaal	Omschrijving
1	0%	10%	< 1 keer per 10 jaar
2	10%	30%	1 keer per 5 - 10 jaar
3	30%	50%	1 keer per 2 - 5 jaar
4	50%	70%	1 keer per 1 - 2 jaar
5	70%	100%	> 1 keer per jaar

Nadat alle risico's zijn geactualiseerd en de database compleet is voert Naris een statistische toets uit (de 'Monte Carlo'-simulatie) om, met een zekerheidspercentage van 90%, tot de benodigde weerstandscapaciteit te komen.

Definities kengetallen

Netto schuldquote

Dit kengetal geeft de verhouding tussen het vreemd vermogen en het eigen vermogen weer en geeft daarmee inzicht in het niveau van de schuldenlast.

De VNG heeft richtlijnen aangegeven voor dit kengetal; als de schulden van de gemeenten lager zijn dan het eigen vermogen (schuldquote is minder dan 100%) dan wordt dit als voldoende beschouwd, is de schuldquote hoger dan 130% dan wordt dit als onvoldoende gezien. De netto gecorrigeerde schuldquote houdt rekening met de door de gemeente doorgeleende gelden aan derden.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio laat de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen zien en geeft daarmee aan of de gemeente aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hoe hoger de ratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De VNG heeft aangegeven dat een solvabiliteitsratio van minder dan 20% als onvoldoende wordt beschouwd en een percentage van meer dan 30% als voldoende.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal structurele exploitatieruimte toont welke structurele ruimte de gemeente heeft om haar eigen lasten te dragen. Het is een maatstaf voor het verschil tussen de structurele baten en structurele lasten van de gemeente. De bepaling gebeurt door het saldo van de structurele baten en lasten te delen door de totale baten

en dit uit te drukken in een percentage. Een negatieve waarde van dit kengetal geeft dat er meer structurele lasten dan baten zijn, vice versa voor een positieve waarde. In de begroting van de gemeente Ede wordt als streefwaarde een neutrale waarde van dit kengetal nagestreefd (exclusief reservemutaties).

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de boekwaarde van gronden in bezit) is ten opzichte van de totale jaarlijkse baten van de gemeente. Hoe lager deze ratio is hoe minder risico de gemeente loopt omtrent negatieve waardeontwikkeling van de grondpositie.

De boekwaarde van gronden in bezit zegt nog niets over de relatie tussen vraag en aanbod. Dit vraagt dan ook om meer uitleg dan naar voren komt uit een kengetal. Zie hiervoor de paragraaf Grondbeleid en het MPG.

Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk van de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Als deze ratio zich onder de 100% bevindt is de belastingdruk lager dan gemiddeld, ligt deze erboven dan is de belastingdruk hoger dan gemiddeld.

Het bestaande beleid ziet belastingcapaciteit niet als sturingsmechanisme. Met uitzondering van inflatiecorrectie kan deze niet worden aangepast binnen de huidige afspraken. In extreme gevallen kan hierop een uitzondering worden gemaakt. In het geval van een daling van het weerstandsvermogen onder de norm mag het college verhoging van de lokale lasten opnemen in zijn verbeterplan. Conform de uitgangspunten in de nota Lokale Heffingen gaat een verhoging van de OZB gepaard met vooraf een discussie 'oud voor nieuw' en kostendekkendheid van de tarieven.

De toezichthouder (provincie) hanteert geen normering voor bovenstaande kengetallen, maar maakt zo nodig gebruik van onderstaande signaleringswaarden.

Signaleringswaarden financiële kengetallen

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90 %	90-130 %	>130 %
Gecorrigeerde netto schuldquote	<90 %	90-130 %	>130 %
Solvabiliteitsratio	>50 %	20-50 %	<20 %
Grondexploitatie	<20 %	20-35 %	>35 %
Structurele exploitatieruimte	>0 %	0 %	<0 %
Belastingcapaciteit	<95 %	95-105 %	>105 %

Bijlage 6 - Berekening kostendekkendheid tarieven

Tarief AFVALSTOFFENHEFFING	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 16.628.127
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	€ 1.793.726
Netto kosten taakveld	€ 14.834.401
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 238.172
BTW	€ 487.056
Totale kosten	€ 15.559.629
Opbrengst heffingen	€ 15.052.093
Dekkingspercentage	98,5%

Tarief RIOOLHEFFING	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 12.544.414
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	€ -22.291
Netto kosten taakveld	€ 12.522.123
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 768.856
BTW	
Totale kosten	€ 13.290.979
Opbrengst heffingen	€ 12.900.000
Dekkingspercentage	97%

Verdeling opbrengst rioolheffing naar belastingplicht/heffing	Baten verordening rioolheffing	Lasten verordening rioolheffing	Dekkingspercentage
Rioolheffing eigenaar	€ 6.421.000	€ 6.615.610	97%
Rioolheffing gebruik woningen	€ 2.891.000	€ 2.978.622	97%
Rioolheffing niet-woningen	€ 3.588.000	€ 3.696.747	97%
	€ 12.900.000	€ 13.290.979	97%

Tarief LEGES OMGEVINGSVERGUNNINGEN EN BESTEMMINGSPLANNEN	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 5.115.254
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	
Netto kosten taakveld	€ 5.115.254
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 1.073.589
BTW	€ 679.649
Totale kosten	€ 6.868.493
Opbrengst heffingen	€ 4.995.175
Dekkingspercentage	73%

Tarief LEGES BURGER- EN BESTUURSAZAKEN	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 3.012.518
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	
Netto kosten taakveld	€ 3.012.518
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	
BTW	€ 78.250
Totale kosten	€ 3.090.768
Opbrengst heffingen	€ 1.951.106
Dekkingspercentage	63%

Tarief LEGES BEGRAAFRECHTEN	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 1.392.589
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	-
Netto kosten taakveld	€ 1.392.589
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 199.526
BTW	-
Totale kosten	€ 1.592.115
Opbrengst heffingen	€ 1.489.000
Dekkingspercentage	94%

Bijlage 7 - Overzicht (Depla)beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Waarde	Waarde gemeenten 100.000 - 300.000 inwoners
Personeelsformatie	Fte per 1.000 inwoners	2023	7,7	
Personeelsbezetting	Fte per 1.000 inwoners	2023	7,3	
Apparaatskosten	kosten per inwoner	2023	801	
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2023	20,3	
Overhead	% van totale lasten	2023	9,5	
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2024	824,2	906,1
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2024	847,6	992,1
Gemiddelde WOZ waarde	x € 1.000	2024	414	x
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2023	10,5	11
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2022	80,3	147,9
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2022	24,6	x
Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2023	1,8	3,7
Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2023	0,9	1,3
Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2023	2,8	4,9
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2023	4,6	6,9
Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2023	7,3	9,8
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2022	1	1
Demografische druk	%	2024	75,9	63,8
Niet-sporters	%	2022	50,1	44,2
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2023	830	923,5
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	2023	172	171,9
Netto arbeidsparticipatie	%	2023	75,7	73,2
Functiemenging	%	2023	55,3	57,1
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2023	242,2	405,2
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2023	229,7	170,8
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2023	690	739,7
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2022	4	6,6

Indicator	Eenheid	Periode	Waarde	Waarde gemeenten 100.000 - 300.000 inwoners
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2022	1	1,6
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2023	1,9	2,7
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2023	0,3	6,1
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2023	16,5	27,7
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	12,7	14,3
Jongeren met jeugdreclassering	%	2023	0,2	0,4
Jongeren met jeugdbescherming	%	2023	0,7	1,2

www.waarstaatjegemeente.nl - 12 augustus 2024

Bijlage 8 - Kerngegevens

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2024	Verwacht 01-01-2025
Aantal inwoners	123.550	123.560*
<i>* Aantal inwoners per 1 juli 2024.</i>		
0 - 3 jaar	5.860	5.770*
<i>* Aantal inwoners per 1 juli 2024.</i>		
4 - 16 jaar	18.885	18.950*
<i>* Aantal inwoners per 1 juli 2024.</i>		
17 - 64 jaar	75.080	74.810*
<i>* Aantal inwoners per 1 juli 2024.</i>		
65 jaar en ouder	23.725	24.030*
<i>* Aantal inwoners per 1 juli 2024.</i>		
Aantal uitkeringsgerechtigden WWB/IOAW/IOAZ/BBZ	1.676	1.657*
<i>* De verwachte klantaantallen ultimo 2024.</i>		
Aantal gerealiseerde WSW-plaatsen in arbeidsjaren	229,70	211,75

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2024	Verwacht 01-01-2025
Oppervlakte gemeente	31.868	31.868
<i>In ha.</i>		
Aantal adressen	62.307	63.655
Aantal verblijfsobjecten met woonfunctie	54.095	54.215
Verblijfsobject gevormd	2.113	2.225
<i>Uit een vergunningverlening ontstaat een adres met de status gevormd. Dit zal pas wijzigen als de bouw wordt gestart of is gereedgemeld.</i>		
Verblijfsobject in gebruik	58.844	59.800
<i>Een adres is actief.</i>		
Verblijfsobject in gebruik (niet ingemeten)	770	1.090
<i>Op een bestaand adres is een verbouwingsvergunning verleend of de gereedmelding van een nieuwbouw is gedaan. Het adres is actief.</i>		
Verbouwing verblijfsobject	580	540
<i>Op een bestaand adres is een verbouwingsvergunning verleend. Het adres is actief.</i>		
Aantal m2 wegen: asfalt en beton	3.261.142	3.244.470*
<i>Aantal m2 verharde oppervlakten die in beheer en onderhoud van de gemeente Ede zijn. * Stand juli 2024.</i>		
Aantal m2 wegen: elementen	3.018.063	3.062.775*
<i>* Stand juli 2024.</i>		
Aantal m2 wegen: onverhard	1.272.440	1.264.710*
<i>Betreft zandwegen en half verharde wandelpaden (inclusief bospaden). * Stand juli 2024.</i>		
Aantal m2 wegen: halfverharding (en kunststof)	192.474	192.211*
<i>* Stand juli 2024.</i>		
Aantal bomen	70.712	71.088*
<i>* Stand 1 juli 2024.</i>		
Aantal m2 gazon	455.648	456.574*
<i>* Stand 1 juli 2024.</i>		
Aantal m2 bermen	2.852.348	2.852.080*
<i>* Stand 1 juli 2024.</i>		
Aantal m2 culturele beplantingen	448.147	451.155*
<i>* Stand 1 juli 2024.</i>		
Aantal m2 natuurlijke beplantingen	1.059.458	1.066.382*
<i>* Stand 1 juli 2024.</i>		
Aantal speelplekken (exclusief trapveldjes)	237	255

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2024	Verwacht 01-01-2025
Aantal trapveldjes	27	27
Lengte (km) vrijvervalriolering <i>Hiervan is 19 km vrijverval in het buitengebied.</i>		
Lengte (km) mechanische riolering	367,5	367,5
Aantal lichtmasten	20.000	21.000
Aantal verkeersregelininstallaties	27	30

Bijlage 9 - EMU saldo

Centraal Bureau voor de Statistiek
www.cbs.nl/kredo

Vragenlijst
Berekening EMU-saldo
Gemeente Ede (0228)

Algemene gegevens:			
Overheidslaag:	Gemeente		
Berichtgevernaam:	Ede		
Berichtgevernnummer:	0228		
Jaar:	2025		
Bestandsnaam:	EMU250060228.XLS		

Omschrijving	2024	2025	2026
	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
	Volgens realisatie tot en met sept. 2024, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2025	Volgens meerjarenraming in begroting 2026
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-22.151	-6.963	-12.995
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	53.442	81.467	73.405
3. Mutatie voorzieningen	-24.671	-6.118	-5.016
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	8.951	-8.177	-2.478
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo	-109.215	-86.371	-88.938

Bijlage 10 - Begrotingssubsidies

Deze bijlage bevat een overzicht van subsidies die worden verstrekt op basis van de gemeentelijke begroting. Dit is een van de grondslagen voor het verstrekken van subsidie op basis van de Algemene wet bestuursrecht. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de instellingen en het (maximale) subsidiebedrag.

Bedragen x € 1

Ontvanger subsidie	Maximaal subsidiebedrag 2024	Maximaal subsidiebedrag 2025	Verschil 2025 t.o.v. 2024*
Woonadviescommissie (WAC)	5.500	6.000	indexatie
Huurdersbond Ede e.o.	5.000	5.000	-
Stichting Heideweek	45.000	45.540	indexatie
Stichting Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen Veluwe	145.000	149.281	indexatie
Stichting Edese Schaapskudde	55.724	58.454	indexatie
Stichting Moviera	1.500.000	1.630.000	indexatie + uitbreiding
Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden	2.322.839	2.490.000	indexatie
Stichting Sportservice Ede	2.072.943	2.501.715	indexatie + extra PPN
De Instap	109.701	109.701	-
Taalhuis Ede (Cultura)	132.571	132.571	-
Voedselbank	16.586	16.785	indexatie
ValleiEnergie Advies en Projecten	400.000	400.000	-
Iriszorg	107.146	111.968	indexatie
Leger des Heils (next level)	314.000	314.000	-
Akoesticum	88.107	91.455	indexatie
Lokale Omroep Ede (Stichting Omroep Ede)		261.367	nieuw
Stichting Beheer Fonds Platform Ede Centrum		175.000	nieuw
Stichting Recreatie Veluwe & Vallei (Trapakkers)		10.175	nieuw
Stichting Slachtofferhulp		50.000	nieuw
Stichting Aimon		120.000	nieuw
Ede viert Kerst (Theober Holding B.V.)		15.000	nieuw

* Het indexatiepercentage varieert en is (mede) afhankelijk van het type kosten (organisaties met veel kosten voor personeel en/of huisvesting krijgen een hoger indexatiepercentage). De subsidie van de Woonadviescommissie is al jaren niet geïndexeerd. Dit wordt nu in één keer gecompenseerd met een grotere verhoging.

Nadere toelichting voor opgenomen subsidies

Woonadviescommissie (WAC)

De Woonadviescommissie krijgt een subsidie voor het geven van adviezen over woningbouwprojecten.

Huurdersbond Ede e.o.

Deze organisatie ontvangt een begrotingssubsidie voor de behartiging van de belangen van huurders van Woonstede en is daarmee een van de partijen in het driepartijenoverleg rondom de jaarlijkse prestatieafspraken.

Stichting Heideweek

Deze organisatie ontvangt subsidie voor de Heideweek en daarmee een gratis feestweek voor onze inwoners.

Stichting Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen Veluwe

Met enkele Veluwse gemeenten zijn specifieke afspraken gemaakt over bekostiging en kostenverdeling van VisitVeluwe. De hoogte van de subsidie vanuit Ede is afhankelijk van het inwoneraantal.

Stichting Edese Schaapskudde

De organisatie krijgt een subsidie voor instandhouding van Het Veluwse Ongehoorde Heideschaap.

Stichting Moviera

Voor vrouwenopvang in Gelders verband werkt Ede samen met de centrumgemeenten Apeldoorn, Arnhem en Nijmegen. Er is sprake van gezamenlijk opdrachtgeverschap en er zijn met deze gemeenten en Moviera afspraken over bekostiging en kostenverdeling gemaakt met een looptijd t/m 2027. Tussen partijen is nog overleg over een mogelijke uitbreiding in 2025. Dit is al in het bedrag meegenomen. Echter mocht geen overeenstemming worden bereikt over de uitbreiding dan zal een lager bedrag worden verleend.

Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden

Deze stichting is door de vijftien gemeenten in Gelderland Midden opgericht om specifiek de wettelijke taken van advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling uit te voeren.

Stichting Sportservice Ede

Wij maken met SSE afspraken over het uitvoeren van sportactiviteiten en daarvoor ontvangen zij een begrotingssubsidie. In de perspectiefnota 2025-2028 (PPN) is een aanvullend bedrag toegekend voor Sportservice. Dit bedrag is nu toegevoegd.

De Instap

Deze organisatie voert specifieke activiteiten uit op het terrein van nazorg aan ex-gedetineerden. De gemeente Ede draagt bij aan de kosten van De Instap.

Taalhuis Ede inclusief regioregisseur taal (Cultura)

Taalhuis Ede ontvangt een subsidie voor activiteiten omtrent non-formele volwasseneducatie. Met deze begrotingssubsidie kunnen de activiteiten in het kader van non-formele volwasseneducatie worden samengevoegd met de deels overlappende opdrachten vanuit landelijke en provinciale subsidies. De regioregisseur taal zorgt voor de uitvoering van de activiteiten in regionaal verband.

De Voedselbank

De Voedselbank Ede helpt mensen die onder het bestaansminimum leven middels een voedselpakket. Gezien de aard van de activiteiten en de aansluiting bij Voedselbank Nederland is een begrotingssubsidie het meest passend.

ValleiEnergie Advies en Projecten

ValleiEnergie organiseert het Energieloket waarbij inwoners en bewonersgroepen gratis informatie en advies kunnen inwinnen over energiebesparende maatregelen, opwek van duurzame energie en de transitie naar aardgasvrij. Naast onafhankelijke voorlichting en advies (en verwijzen naar geschikte diensten) kan ValleiEnergie ook de gemeente Ede adviseren over en ondersteunen bij mogelijk campagnes. Daarnaast begeleidt en adviseert ValleiEnergie inwoners en bewonersgroepen in de warmtetransitie.

Iriszorg

Iriszorg krijgt subsidie voor regionale verslavingspreventie. Verslavingspreventie richt zich op vroege opsporing van kwetsbare personen, door screening en vroegsignalering. De subsidie verlenen wij als centrumgemeente voor de Valleiregio. Daarom past deze subsidie niet binnen onze lokale subsidieregeling.

Next Level (Leger des Heils)

Next Level (Nieuwe Stationsstraat 28 te Ede) huisvest 18 kwetsbare volwassenen. Next Level biedt een (nieuwe) meer ambulante vorm van een verblijf/zorgaanbod in de keten, waarbij verblijf en zorg wordt gescheiden. Kenmerkend is de tijdelijke verblijfsduur van de deelnemers. Deelnemers kunnen 6 – 12 maanden op deze locatie verblijven. In 2025 wordt beoogd deze voorziening af te bouwen/te beëindigen.

Akoesticum

Het Akoesticum is een trainingscentrum voor muziek, dans en theater. Het biedt een mogelijkheid voor podiumkunstgezelschappen om te oefenen, het repertoire voor nieuwe producties instuderen, try-outs te geven en na- en bijscholing volgen. Voor opleidingen en organisaties in de culturele sector is het een perfecte locatie voor symposia, studiedagen en expertmeetings. Voor inwoners uit Ede en omgeving is het een podium waar aansprekende voorstellingen te beleven zijn.

Nieuw in 2025

Lokale Omroep Ede (Stichting Omroep Ede)

Stichting Omroep Ede is aangewezen als lokale media-instelling voor de gemeente Ede. Deze subsidie werd voorheen verleend op grond van een andere subsidieregeling. Een begrotingssubsidie is hier echter een geschiktere grondslag.

Stichting Beheer Fonds Platform Ede Centrum

Het Platform Ede Centrum is een samenwerking tussen Stichting Binnenstadsmanagement Ede, Stichting BIZ Vastgoed Ede en Gemeente Ede. Het platform werkt aan de kwaliteit en vitaliteit van het centrum van Ede. 'Aantrekkelijk en groen' zijn daarbij de uitgangspunten. Na enkele jaren een incidentele subsidie te hebben ontvangen wordt deze subsidie nu structureel geborgd met een begrotingssubsidie.

Stichting Recreatie Veluwe & Vallei (Trapakkers)

Deze stichting verzorgt het beheer en onderhoud van de Trapakkers en Valleiakkers. Deze subsidie werd voorheen verleend op grond van een andere subsidieregeling. Een begrotingssubsidie is hier echter een geschiktere grondslag.

Stichting Slachtofferhulp

Deze landelijk stichting geeft de mogelijkheid tot hulp aan elk slachtoffer van een strafbaar feit, verkeersongeval of ramp. Het subsidiebedrag wordt bepaald aan de hand van een bedrag per inwoner. Deze subsidie werd voorheen verleend op grond van een andere subsidieregeling. Een begrotingssubsidie is hier echter een geschiktere grondslag.

Stichting Aimon

Het interventieteam van Aimon bestaat uit een groep buurtvaders die is opgeleid om op straat toezicht te houden, mensen op een goede manier aan te spreken over gedrag en samen te werken met andere wijkpartners waaronder politie en handhaving. Stichting Aimon verzorgt de opleiding, begeleiding en coördinatie van dit interventieteam. Na een pilot-fase wordt deze subsidie bestendig door deze op te nemen als begrotingssubsidie.

Ede viert Kerst (Theober Holding B.V.)

Het initiatief 'Ede viert Kerst' krijgt een begrotingssubsidie om hun jaarlijkse kerstdiners voor alleenstaanden en daklozen structureel mogelijk te maken.

Bijlage 11 - Aanbevelingen Rekenkamercommissie

Onderzoek	Aanbeveling	Stand van zaken		Verwachte afronding
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Zorg dat de gemeenteraad inzicht krijgt, in de voor de raad, relevante aspecten van het risicomanagementbeleid en pas hiervoor het huidige beleid aan.	Door prioritering als gevolg van forse personele krapte is de doorontwikkeling opnieuw vertraagd. Op onderdelen zijn wel kleinere stappen gezet, dat proberen we in de loop van het jaar 2024 verder door te zetten.	➡	2e halfjaar 2024
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Overweeg de huidige ondergrens (norm) van de weerstandsratio.	Door prioritering als gevolg van forse personele krapte is de doorontwikkeling opnieuw vertraagd. Op onderdelen zijn wel kleinere stappen gezet, dat proberen we in de loop van het jaar 2024 verder door te zetten.	➡	2e helft 2024
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Bepaal aan de hand van enkele duidelijke criteria welke risico's wel en welke niet in het risicoregister moeten worden vastgelegd.	Door prioritering als gevolg van forse personele krapte is de doorontwikkeling opnieuw vertraagd. Op onderdelen zijn wel kleinere stappen gezet, dat proberen we in de loop van het jaar 2024 verder door te zetten.	➡	2e helft 2024
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Verbeter de toegankelijkheid (leesbaarheid) van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.	Door prioritering als gevolg van forse personele krapte is de doorontwikkeling opnieuw vertraagd. Op onderdelen zijn wel kleinere stappen gezet, dat proberen we in de loop van het jaar 2024 verder door te zetten.	➡	2e helft 2024
2021 - Versterk de verandering	Neem als raad meer politieke ruimte om de kaderstellende rol bij de Wmo in te vullen. Vraag daarbij om mogelijke keuzes en scenario's waardoor er ook een inhoudelijk debat mogelijk is. Een andere voorwaarde voor het nemen van meer politieke ruimte ontstaat als in het beleidsplan wettelijk verplichte criteria en prestatie-indicatoren vast worden gesteld die tenminste gaan over:• Het gebruik van voorzieningen en kosten• De transformatie van de uitvoeringspraktijk (bijvoorbeeld op- en afschaling)• Oordeel van inwoners over de uitvoering van de Wmo door de gemeente• Oordeel van inwoners over de uitvoering van de Wmo door de aanbieder• Te bereiken maatschappelijke effecten Zorg dat de gekozen indicatoren zeggingskracht hebben over de door de raad gewenste doelen en effecten.	U kunt bij de behandeling in de raad aandacht vragen voor deze indicatoren.	🟢	Doorlopend
2021 - Versterk de verandering	Controleer vervolgens op het realiseren van de prestatie-indicatoren en op doelmatige inzet van Wmo-middelen.	Voor zover bekend geen opvolging aan gegeven.	🔴	Niet bekend
2021 - Versterk de verandering	Verbeter de rechtmatigheid van de toegang door meldingen altijd vast te leggen zodat doorlooptijden gemeten kunnen worden en bepaald kan worden of wettelijke termijnen worden gehaald.	Er zijn eerste verbeteringen doorgevoerd aan het hoofdproces sociaal domein. We hebben nog ambities op dit gebied die software aanpassingen vragen. Hiervoor loopt momenteel een project vanwege de complexiteit van systeem aanpassingen is geen definitieve einddatum af te geven.	🟢	
2021 - Versterk de verandering	Neem de nog vast te stellen prestatie-indicatoren als uitgangspunt	We ontwikkelen de prestatie indicatoren nog verder door. De basis	✅	01-08-2024

Onderzoek	Aanbeveling	Stand van zaken		Verwachte afronding
2022 - Grondig bekeken	voor monitoring en evalueer aan de hand hiervan de resultaten van het beleid.	staat in zowel de begroting als de sociale monitor. Nieuwe ontwikkelingen als het data lab en de opgaven geven op termijn verdere verbetering.		
2023 - Wonen is meer dan bouwen	Versterk de overdracht tussen opeenvolgende projectleiders door het actualiseren van het projectdocument met alle wijzigingen die door de kwartaalrapportages en MPG's daarin zijn aangebracht.	Dit wordt gekoppeld aan het verplichte volkshuisvestingsprogramma uit de wet regie op de volkshuisvesting. Naar verwachting wordt deze wet op 1 januari 2025 vastgesteld en wordt daarna gestart met het opstellen van het programma.		Wordt opgepakt zodra wet versterking regie volkshuisvesting in werking is getreden.
2023 - Wonen is meer dan bouwen	Veranker als gemeenteraad de huidige ambities op het vlak van wonen in een nieuwe visie met SMART-geformuleerde doelstellingen.	Dit wordt gekoppeld aan het verplichte volkshuisvestingsprogramma uit de wet regie op de volkshuisvesting. Naar verwachting wordt deze wet op 1 januari 2025 vastgesteld en wordt daarna gestart met het opstellen van het programma.		Naar verwachting 2025
2023 - Wonen is meer dan bouwen	Zet als gemeenteraad in op de navolgbaarheid van het beleid en maak duidelijke afspraken over de monitoring en evaluatiemomenten met het college.	Dit wordt gekoppeld aan het verplichte volkshuisvestingsprogramma uit de wet regie op de volkshuisvesting. Naar verwachting wordt deze wet op 1 januari 2025 vastgesteld en wordt daarna gestart met het opstellen van het programma.		Naar verwachting 2025
2023 - Wonen is meer dan bouwen	Neem als gemeenteraad een brede kaderstellende en controlerende rol in het woondomein door in te zetten op vroegtijdige informatievoorziening in alle relevante stadia van de beleidscyclus.	Dit wordt gekoppeld aan het verplichte volkshuisvestingsprogramma uit de wet regie op de volkshuisvesting. Naar verwachting wordt deze wet op 1 januari 2025 vastgesteld en wordt daarna gestart met het opstellen van het programma.		Naar verwachting 2025
2023 - Wonen is meer dan bouwen	Stel als college gelijktijdig met de Woonvisie een actueel uitvoeringsprogramma op met SMART acties en afspraken.	Dit wordt gekoppeld aan het verplichte volkshuisvestingsprogramma uit de wet regie op de volkshuisvesting. Naar verwachting wordt deze wet op 1 januari 2025 vastgesteld en wordt daarna gestart met het opstellen van het programma.		Naar verwachting 2025
2023 - Het bos achter de boomspiegels	Zorg dat ambities en middelen met elkaar overeenstemmen	De raad kan deze aanbeveling meenemen in het behandelen van raadsvoorstellen over Ruimtelijke Ordening		10-10-2024
2023 - Het bos achter de boomspiegels	Betrek langetermijneffecten bij de besluitvorming over de financiën voor de openbare ruimte.	U kunt de aanbeveling meenemen in behandeling van voorstellen over RO		10-10-2024
2023 - Het bos achter de boomspiegels	Verbeter de navolgbaarheid van het beleid voor de openbare ruimte	In het IBOR worden de verbeterpunten vanuit de rekenkamercommissie verwerkt.		oktober 2024
2023 - Het bos achter de boomspiegels	Verbeter de uitvoerbaarheid van het beleid voor de openbare ruimte	Verbeteringen vanuit het rapport Rekenkamercommissie worden opgenomen in het IBOR ten behoeve van doorvertaling naar de beheerplannen.		oktober 2024
2023 - De hacker een stap voor blijven	Vul de kaderstellende rol met betrekking tot informatieveiligheid in door mee te besluiten over strategische uitgangspunten (of ambitieniveau) voor het informatieveiligheidsbeleid.	U kunt die onderwerp jaarlijks agenderen in de RWG digitalisering. En betrekken bij de I-visie.		december 2024
2023 - De hacker een stap voor blijven	Verstevig de eigen informatiepositie en controleer en beoordeel het beleid periodiek. Zorg ervoor dat er minimaal jaarlijks wordt gesproken over informatieveiligheid, bijvoorbeeld over de ambitie en kaders.	U kunt deze aanbeveling betrekken bij de behandeling van de I-visie en agenderen in de RWG digitalisering.		december 2024
2023 - De hacker een stap voor blijven	Stel nieuw beleid vast conform de BIO waarbij het strategisch gekozen ambitieniveau uitgangspunt is voor SMART-geformuleerde doelstellingen	Het IB-beleid is inmiddels afgerond en goedgekeurd door de directie.		31-05-2024

Onderzoek	Aanbeveling	Stand van zaken		Verwachte afronding
2023 - De hacker een stap voor blijven	Stel een integraal risicobeeld op om strategische keuzes op het gebied van informatieveiligheid te onderbouwen. Stel dit risicobeeld gestructureerd en periodiek bij op basis van (onder andere) informatie over dreigingen en veranderingen in processen en systemen. Stimuleer het lerend vermogen door de PCDA-cyclus beter in te richten.	ISMS voordragen voor goedkeuring en implementatie plan afronden.	➔	30-10-2024

Index

Loopt	➔
Niet voldaan	●
Nog niet gestart	■
Gedeeltelijk voldaan	◐
Afgerond	✓

Bijlage 12 - MPG Lite 2024

MPG Lite 2024

Inhoudsopgave

Samenvatting	212
1. Inleiding	216
2. Ontwikkelingen 2024.....	217
2.1 Ontwikkelingen	217
2.2 Voortgang programma.....	218
2.3 Voortgang financieel	219
3. Financiële resultaten	220
3.1 Actualisatie 2024.....	220
3.2 Autonome ontwikkelingen.....	221
Werken	221
Wonen	222
WFC.....	222
4. Risico's	224
5. Voorziening en resultaat grondbedrijf	225
5.1 Voorziening Verliesgevende Grondexploitaties	225
5.2 Resultaat 2024	225
6. Bijlagen	227
Bijlage 1 - Realisatie kosten en opbrengsten eerste helft 2024	228
Bijlage 2 - Actualisatie risico's	229
Bijlage 3 - Voorziening Verliesgevende Grondexploitaties	230

Samenvatting

Deze MPG lite rapportage geeft de verwachting weer van de grondexploitatieportefeuille en het bijbehorende resultaat ten opzichte van de prognose in het MPG 2024. Het MPG Lite rapporteert over de voortgang van de grondportefeuille maar is geen actualisatie waarbij alle projecten en parameters worden heroverwogen. Volledige actualisatie vindt plaats op basis van actualisatie van uitgangspunten en projecten bij het MPG 2025. Het doel van het MPG Lite is om inzicht te bieden in de voortgang van de portefeuille en een indicatie van het verwachte resultaat voor 2024 om waar nodig te kunnen bijsturen.

Ontwikkelingen

De vraag op de woningmarkt blijft groot en de woningprijzen zijn wederom gestegen. De vraag naar woningen is groot en het aanbod is beperkt.

In mei is in Den Haag het hoofdlijnenakkoord gesloten door de formerende partijen. De verwachting is dat de aandacht die onder de vorige minister voor woningbouw is gekomen wordt doorgezet. Een voorbeeld van de aandacht voor de woningbouw vanuit Den Haag is de subsidie die we in het eerste half jaar hebben ontvangen van 4,5 miljoen voor de eerste fase van Doesburgerbroek.

Woningbouw:

Voor 2024 is begroot om grond voor 367 woningen te verkopen. Medio 2024 is er reeds grond geleverd voor de bouw van 162 woningen. De huidige verwachting is dat eind van dit jaar er grond geleverd is voor 339 woningen (-/- 8%). De onzekerheden bij meerdere projecten zijn groot waardoor het aantal uiteindelijk zowel substantieel hoger als lager kan worden en uit zal komen binnen de bandbreedte van 239 tot 348 woningen.

Bedrijventerreinen:

Voor 2024 was in het MPG gerekend op de levering van 1 hectare bedrijfskavels. Historisch gezien is dit zeer laag. De reden van de lage inzet is de congestie op het stroomnetwerk. Ondanks de congestie is toch een aanzienlijk perceel geleverd aan een bedrijf waardoor er ruim boven begroting bedrijfsgrond is verkocht.

WFC

Het project WFC verbetert met een bedrag van +/- € 803.000 door twee aanpassingen in de grondexploitatie:

- In 2024 vindt een vrijval plaats vanuit de WBI subsidiegelden van € 0,9 miljoen richting de grondexploitatie WFC. Dit als gevolg van de uitgifte van grond voor 88 sociale woningen. Conform de voorgeschreven boekhoudkundige systematiek was deze subsidie niet in de grondexploitatie opgenomen maar als kans in de Risico Analyse.
- De verwachte uitgifte van fase 1 van veld O in 2024 wordt niet gehaald en schuift door naar 2025

Ondanks de verbetering van het resultaat blijven de risico's zeer hoog. In de tweede helft van het jaar zal besluitvorming plaatsvinden over het ontwikkelplan voor de flexibele zone. Indicatief is de verwachting dat de programmatische keuzen leiden tot een nadelig effect van tenminste -/- € 6,0 miljoen. Dit bedrag is voorzien in de € 30 miljoen die is vrijgemaakt voor de uitvoering van de Omgevingsvisie 2040 (Ontwikkel- en investeringsstrategie).

Ontwikkeling Portefeuille

Begroot was voor 2024 dat de boekwaarde van de gemeentelijke projecten (woningbouw en bedrijfsterreinen) in 2024 met circa € 22,8 miljoen af zou nemen tot € 63,6 miljoen. Op basis van de geactualiseerde prognose van de kosten en opbrengsten verwachten we dat de boekwaarde van de dan actieve grondexploitaties in 2024 met ongeveer € 16,3 miljoen gaat dalen naar € 70,1 miljoen. Het later afsluiten van het project Kazerneterreinen waarvoor een voorziening is gevormd die verrekend zou worden met de boekwaarde heeft hier grote invloed op.

Risico's

Het totaal van de risico's (kans maal effect) in het MPG 2024 bedraagt € 12,9 miljoen. Dit betreft het saldo tussen de geïdentificeerde risico's (€ 17,4 miljoen) en kansen (€ 4,5 miljoen). In bijlage 2 is een actualisatie gegeven van de risico's per 1 juli 2024. Daaruit blijkt dat de gewogen risico's dalen met € 1,1 miljoen tot € 16,3 miljoen en de gewogen kansen dalen met € 0,8 miljoen naar € 3,7 miljoen. Het saldo bedraagt € 12,5 miljoen, een daling van € 0,3 mln. ten opzichte van het MPG 2024.

Resultaat Grondbedrijf 2024

In het MPG 2024 was voor 2024 uitgegaan van een positief resultaat van € 1,1 miljoen. Actueel wordt verwacht dat op basis van de ontwikkelingen in de eerste helft van het jaar, het jaar met een winst van € 2,2 miljoen af kan worden gesloten.

bedragen x € 1			
Ontwikkeling bedrijfsresultaat Grondbedrijf	MPG 2024	MPG 2024 lite	Verschil
Afsluiting plannen per 31.12			
G10900 Kraatsweg Ede	96.000	130.000	34.000
G24830 Kop van de Parkweg	-	5.000	5.000
G50800 Harskamp Smachtenburg	314.000	411.000	97.000

Actualisatie MPG 2024 lite			
Mutatie VVG	-	1.236.000	1.236.000
Exploitatiekosten MVA	-586.000	-522.170	63.830
Incidentele grondverkoop	-	325.000	325.000
Tussentijdse winstneming	1.631.000	840.000	-791.000
Reguliere kosten en afdrachten			
Product- en beleidsontwikkeling	-217.200	-150.000	67.200
Vaste afdrachten	-100.000	-100.000	-
Stand 31 december	1.137.800	2.174.830	1.037.030

De belangrijkste redenen voor de verbetering van het resultaat zijn:

- De projecten Kraatsweg in Ede, Kop van de Parkweg en Harskamp Smachtenburgerweg verwachten een verbetering en omdat deze projecten in 2024 worden afgesloten kan € 136.000 meer dan voorzien aan het resultaat worden toegevoegd
- De Voorziening Verliesgevende Grondexploitaties (VVG) kan op basis van de bijstellingen in de projecten met circa € 1,2 miljoen worden verlaagd. Dit onder andere door de eerdere verkoop van grond op de Klomp. De verlaging van de voorziening gaat ten gunste van het jaarresultaat.
- De exploitatiekosten van de Materiële Vaste Activa (MVA), dat wil zeggen de gronden die strategisch in bezit zijn, vallen naar verwachting circa € 63.830 lager uit dan begroot. Daarnaast is er een positief verkoopresultaat begroot van € 325.000 (grond Kievitsmeent tbv onderstation).
- De tussentijdse Winstneming valt dit jaar met circa € 791.000 lager uit dan begroot. Dit komt omdat de grondlevering in de grondexploitatie Goudenstein een jaar vertraging heeft opgelopen.
- De kostenpost voor product- en beleidsontwikkeling valt circa € 67.200 lager uit dan begroot.

Per saldo is de huidige inschatting dat het jaarresultaat circa € 1 miljoen hoger uitvalt dan begroot. Bij dit bedrag moeten enkele stevige kanttekeningen gemaakt worden:

- Het jaarresultaat wordt beïnvloed door de voortgang in de projecten, in paragraaf 2.2 is toegelicht dat de voortgang in de projecten op onderdelen lastig te voorspellen is.
- Het berekenen van de winstneming is een resultante van de voortgang van de kosten en opbrengsten in een project gecorrigeerd met de resterende risico's. Deze drie variabelen maken het lastig om het exacte moment en bedrag van winstneming te begroten.
- Het risicoprofiel op de projectenportefeuille is aanzienlijk, de kans bestaat dat deze risico's zich in de tweede helft van het jaar voordoen en het resultaat beïnvloeden.
- Alle parameters en uitgangspunten voor het MPG 2025 zullen nog geactualiseerd worden. Deze hebben een uitwerking op toekomstige resultaten in de grondexploitaties en komen nog ten gunste/laste van het resultaat over 2024.
- Alle parameters en uitgangspunten voor het MPG 2025 zullen nog geactualiseerd worden. Deze hebben een uitwerking op toekomstige resultaten in de grondexploitaties en komen nog ten gunste/laste van het resultaat over 2024.
- Voor de grondexploitatie WFC zullen bestuurlijke keuzes worden voorgelegd die naar verwachting minimaal een gevolg hebben van -/- € 6.000.000. Dit bedrag is voorzien in de middelen die zijn vrijgemaakt voor de uitvoering van de Omgevingsvisie. Zie ook blz. 18 van de [Ontwikkel- en Investeringsstrategie](#) van juli 2024
- In de tweede helft van 2024 zal de eerste fase van de grondexploitatie Doesburgerbroek worden geopend. Er zijn middelen vrijgemaakt om te voorzien in het verwachte tekort. Zie ook blz. 18 van de [Ontwikkel- en Investeringsstrategie](#) van juli 2024

1. Inleiding

De gemeente heeft een groot aantal ruimtelijke projecten in voorbereiding en uitvoering. Dit vraagt om effectieve sturing en beheersing, zowel door de (project)organisatie als door het gemeentebestuur. Actueel en betrouwbaar inzicht in de voortgang van projecten, in de financiële consequenties en in de risico's is daarvoor een onmisbare basis. Deze rapportage ziet specifiek toe op de ruimtelijke projecten waar de gemeente bouwgrond produceert, de grondexploitaties.

MPG

Op 16 mei 2024 heeft de gemeenteraad het [Meerjarenperspectief Grondexploitaties \(MPG\) 2024](#) (zaaknummer 441414) vastgesteld. Het MPG geeft een financiële analyse, een inschatting van de risico's en een doorkijk vanuit het verleden naar de toekomst de grondexploitaties. Peildatum voor de berekeningen hiervan is 1 januari 2024.

De volgende volledige actualisatie van de grondexploitaties vindt plaats bij het afsluiten van het huidige boekjaar, bij de jaarrekening 2024. De resultaten worden dan weer verwerkt in het MPG 2025 en de bijbehorende risicoanalyse.

MPG-lite

Projecten zijn echter continu in beweging. Daarom is met de gemeenteraad afgesproken om tussentijds te rapporteren over significante ontwikkelingen binnen de grondexploitaties. Zodoende wordt jaarlijks bij de programmabegroting het zogenoemde 'MPG lite' aangeboden.

Het MPG lite 2024 heeft een meer globaal karakter en geeft slechts wijzigingen weer die zich het afgelopen halfjaar ten opzichte van het vastgestelde MPG hebben voorgedaan, een update van actuele (markt)omstandigheden en geeft daarmee een voorlopige resultaatsverwachting voor 2024 weer.

2. Ontwikkelingen 2024

In dit hoofdstuk worden algemene trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op de totale portefeuille van het grondbedrijf toegelicht. Ook worden de ontwikkelingen besproken die van invloed kunnen zijn op specifieke grondexploitaties.

2.1 Ontwikkelingen

In eerste half jaar van 2024 zijn er in onze regio iets minder (bestaande) woningen verkocht dan een jaar eerder. De prijzen zijn wel weer verder gestegen met een percentage van 11,9% volgens de cijfers van de [NVM](#) over de eerste twee kwartalen van 2024. De verkooptijd van een woning bedraagt circa 27 dagen wat weer een daling van de tijd dat een woning te koop staat betekent. Geconcludeerd kan worden dat er nog veel vraag naar woningen is en het aanbod beperkt.

In mei is in Den Haag het hoofdlijnen akkoord gesloten door de formerende partijen. De verwachting is dat de aandacht die onder de vorige minister voor woningbouw is gekomen wordt doorgezet. Dit is goed nieuws voor het woondossier zonder dat er deze aandacht direct leidt tot extra woningbouw. In Ede blijven we te maken hebben met factoren die invloed hebben op de nieuwbouw van woningen. De aandacht van de minister voor wonen is mooi maar helpt ons niet direct met oplossingen voor bijvoorbeeld stikstof en de gevolgen van congestie op het stroomnetwerk. Een integrale benadering van de opgave en de samenhangende problemen is voorwaardelijk om te kunnen bouwen.

Net voor de zomer is het [Interdepartementaal Beleidsonderzoek \(IBO\) Woningbouw en Grond](#) verschenen. In dit onderzoek is gezocht waar er beleidsmatige interventies kunnen plaatsvinden om woningbouw te versnellen en bouwgrondproductie goedkoper te maken. Een van de aanbevelingen is om waardestijging van grond die plaatsvindt bij bijvoorbeeld agrarische grond te bestemmen naar woningbouw niet te laten toekomen aan de eigenaar maar aan de maatschappij. De nieuwe minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening zal hiermee aan de slag gaan.

De eerder genoemde aandacht vanuit Den Haag voor woningbouw heeft in het eerste half jaar van 2024 geleid tot een bijdrage van € 4,5 miljoen voor Doesbugerbroek (voorheen Kernhem Noord). De Provincie Gelderland heeft een bedrag van bijna € 0,6 miljoen aan cofinanciering beschikbaar gesteld. Deze gelden zullen gebruikt worden om voortvarend met de bouw van woningen aan de noordkant van Ede te kunnen starten en de voorwaardelijke investeringen te kunnen doen.

Een van deze voorwaardelijke investeringen is de aankoop van gronden die nodig zijn voor de bouwplannen. Het College heeft een mandaat van de Raad gekregen om tot een bedrag van € 15 miljoen anticiperende aankopen van grond te verrichten. ([vastgelegd in de Nota Maatschappelijk Ondernemend Grondbeleid 2022](#)) Na aankoop worden deze gronden aan de strategische voorraad toegevoegd en verantwoord op de balans onder de Materiële Vaste Activa. Met de voorliggende opgave is dit bedrag niet afdoende om slagvaardig gronden te kunnen verwerven. Een voorstel wordt uitgewerkt om het mandaat van het College te verruimen en in Q4 aan de Raad voorgelegd ter besluitvorming.

2.2 Voortgang programma

Woningbouwlocaties gemeente

De gemeente streeft in de Omgevingsvisie 2040 naar een productie van circa 750 nieuwbouwwoningen per jaar. De gemeente zelf zorgt historisch gezien, voor ruim de helft van de bouwgrond voor deze woningbouw. De andere woningen worden door marktinitiatieven gerealiseerd. Voor 2024 is de verkoop van 367 bouwrijpe kavels gepland op onder meer; het WFC terrein, Kernhem B West, Wekerom Oost deelgebied J en Otterlo-Weversteeg.

Planning woningbouw MPG 2024				aantallen in stuks		
		MPG 2024	Gerealiseerd t/m Q2 2024	MPG 2024 Lite	Prognose 2024 Laag	Prognose 2024 Hoog
G12940	Kazerneterreinen SSK	3	3	3	3	3
G12900	Kazerneterreinen gebouwen	29	0	29	14	38
G12950	Kazerneterreinen Maurits WFC	122	88	88	88	88
G20218	Kernhem vlek B-west	134	71	164	134	164
G24430	Goudenstein	33	0	0	0	0
G24830	Kop van de Parkweg	2	0	11	0	11
G70710	Wekerom Oost deelgebied J	24	0	24	0	24
G80700	Otterlo -Weversteeg	20	0	20	0	20
Totaal woningbouw		367	162	339	239	348

Op basis van de actuele informatie wordt binnen de gemeentelijke projecten nu een productie van 339 kavels voor woningen verwacht (92%), waarvan reeds 162 geleverd zijn in de eerste helft van 2024.

De onzekerheid is altijd groot over de levering de gronden, zeker voor de appartementen die een voorverkoop van 70% behoeven. Soms valt de levering van grond net na de jaarwisseling waardoor de aantallen kunnen afwijken. Om deze reden wordt in een bandbreedte gecommuniceerd. Voor de financiële doorrekening van de projecten is uitgegaan van 339 woningen in 2024. De onzekerheden bij meerdere projecten is groot waardoor het aantal uiteindelijk zowel substantieel hoger als lager kan worden en uit zal komen binnen de bandbreedte van 239 tot 348 woningen.

Mooi nieuws is dat op WFC grond voor 88 sociale huurwoningen is geleverd. De grond voor de 36 andere voor 2024 begrote woningen zal in 2025 geleverd worden. In Kernhem B West blijft de productie op een hoog niveau en verloopt volgens verwachting. Voor de overige projecten zal het de komende maanden duidelijk worden of de grondleveringen daadwerkelijk nog in 2024 plaats vinden.

Bedrijfsterreinenlocaties gemeente

In het MPG 2024 is uitgegaan van verkoop en levering van 1,1 hectare bedrijfsgrond in 2024. Reden voor dit lage aantal is dat de bedrijven geen (grootverbruik)aansluiting op het energienetwerk kunnen krijgen. Afgelopen half jaar is echter toch bedrijfsgrond geleverd op BT De Klomp. Dit was mogelijk omdat er naar maatwerkoplossingen is gezocht waardoor er toch een stroomaansluiting mogelijk was. De verwachting is dat dit gezien kan worden als een meevaller en er helaas geen andere percelen op BT De Klomp binnen afzienbare tijd geleverd kunnen worden. Op het WFC is voor circa 300 m2 grond voor commerciële functies verkocht in de plint van het appartementengebouw.

Door de levering op BT De klomp is er ruim meer grond verkocht dan voor geheel 2024 was begroot.

Planning bedrijventerreinen MPG 2024				in hectare		
		MPG 2024	Gerealiseerd t/m Q2 2024	MPG 2024 Lite	Prognose 2024 Laag	Prognose 2024 Hoog
G12950	Kazerneterreinen Maurits WFC	0,12	0,03	0,12	0,03	0,12
G13210	BT A12 - De Klomp	0,97	3,9	3,9	3,9	3,9
Totaal bedrijfskavels		1,09	3,9	4,0	3,9	4,0

2.3 Voortgang financieel

Besteding kredieten

Bij de vaststelling van het MPG 2024 zijn voor de uitvoering van de plannen in 2024 middelen beschikbaar gesteld. Halverwege dit jaar kan geconstateerd worden dat de besteding van de middelen achter liggen ten opzichte van de prognose.

In bijlage 1 is een overzicht gegeven van de uitgaven en inkomsten in de eerste helft van 2024. Hieruit blijkt dat van de geraamde kosten 29% is gerealiseerd, tegenover de realisatie van 63% van de geraamde opbrengsten. Voor de projecten Kop van der Parkweg, Het WFC en De Kazernes is dit jaar een afdracht begroot van €3,2 miljoen aan de Spoorzone en de Parklaan. Deze afdracht wordt pas aan het einde van het jaar geboekt en zal naar verwachting ook rond de € 3,2 miljoen bedragen. Als we deze afdracht meenemen dan is de huidige besteding 34% van de begrootte kosten voor 2024. Gesteld kan worden dat de kosten achterblijven op de begroting en de opbrengsten ruim boven begroting liggen medio 2024.

Ontwikkeling boekwaarde

De boekwaarde van de actieve gemeentelijke projecten (woningbouw en bedrijfsterreinen) bedraagt per 1 januari van dit jaar € 86,4 miljoen. In het MPG 2024 is ervan uit gegaan dat de boekwaarde in 2024 met circa € 22,8 miljoen af zou nemen tot € 63,6 miljoen. De eerste helft van 2024 is de boekwaarde met € 8,9 miljoen gedaald tot € 77,4 miljoen. Op basis van de geactualiseerde prognose van de kosten en opbrengsten verwachten we dat de boekwaarde van de dan actieve grondexploitaties in 2024 met ongeveer € 17,1 miljoen gaat dalen naar € 69,2 miljoen. Dat de boekwaarde daling lager is dan verwacht bij de MPG 2024 wordt veroorzaakt doordat de Kazerneterreinen MN/EBK/SSK nog een jaar langer doorloopt en daardoor geen vrijval in de voorziening verliesgevende grondexploitatie van € 13,7 miljoen plaatsvindt. Ook de tussentijdse winstneming van de grondexploitatie Goudenstein wordt niet geboekt omdat de levering pas in 2025 zal plaatsvinden. Gunstig is dat de levering van kavel 2 van de grondexploitatie BTA-12 De Klomp in 2024 heeft plaatsgevonden ruim eerder dan verwacht (2030) en fors heeft bijgedragen aan een daling van de boekwaarde in 2024.

Zoals ook in paragraaf 2.2 bij de voortgang van het programma beschreven is, is er onzekerheid over de exacte aantallen verkopen voor de rest van het jaar. Dit heeft logischer wijs ook invloed op de ontwikkeling van de boekwaarde.

3. Financiële resultaten

3.1 Actualisatie 2024

Bouwgrond in exploitatie (BIE)

In het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2024 (onderdeel programma rekening 2023) zijn de verwachte planresultaten aangegeven van de lopende grondexploitaties. Daar waar de ontwikkelingen in de eerste helft van dit jaar daar aanleiding toe geeft, vindt in dit MPG lite een bijstelling van de verwachte toekomstige resultaten plaats.

bedragen x € 1.000			
Projectresultaat	Resultaat MPG 2024	Autonome ontwikkelingen	Resultaat MPG 2024 lite
Bedrijventerreinen	-3.396	873	-2.524
Woningbouw	-19.622	-270	-19.893
WFC	-27.799	803	-26.996
Totaal	-50.818	1.406	-49.412

In het MPG 2024 was de resultaatverwachting van alle gemeentelijke grondexploitaties € 50,8 miljoen negatief. Na het verwerken van de autonome ontwikkelingen van +/- € 1,4 miljoen wordt een resultaat van € 49,4 miljoen negatief verwacht.

Deze verbetering van het te verwachten resultaat met +/- € 1,4 miljoen bestaat uit drie delen:

1. De versnelde levering van bedrijfsgrond op BT De Klomp heeft een positief (rente)effect van circa € 0,8 miljoen.
2. Diverse kleinere bijstellingen van de woningbouwprojecten hebben een negatief effect van € 0,3 miljoen.
3. Met de levering van de grond voor 88 sociale huur woningen wordt voldaan aan de eisen van de WoningBouw Impuls (WBI) subsidie waardoor een deel van de subsidie van € 0,9 miljoen aan het project kan worden toegerekend.

Vorbereidingskredieten

bedragen x € 1				
Vorbereidingskredieten	Krediet	Besteed t/m 2023	Besteed eerste helft 2024	Ruimte
Vorbereidingskrediet Kernhem Noord	3.350.000	2.551.703	1.107.764	-309.468
Vorbereidingskrediet Noordplein	325.921	325.921	21.287	-21.287
Vorbereidingskrediet Ederveen Schoolstraat	160.000	0	75.000	85.000
Totaal	3.835.921	2.877.625	1.204.051	-245.755

In de aanloop naar nieuwe projecten worden voorbereidingskosten gemaakt. Vooruitlopend op het administratief openen van een grondexploitatie worden deze kosten gedekt door voorbereidingskredieten. De voorbereidingskredieten zullen bij het openen van de grondexploitatie ten laste van het project gebracht worden.

Kernhem Noord --> Doesburgerbroek

De planvorming is gestart om een nieuwe wijk te realiseren aan de noordzijde van Ede. De plannen zijn gestart als Kernhem Noord en inmiddels wordt de toekomstige wijk Doesburgerbroek genoemd. De voorbereidingen

lopen in hoog tempo en de kosten daarmee ook. Het voorbereidingskrediet is inmiddels overschreden met € 0,3 miljoen. In het najaar zal de grondexploitatie geopend worden voor de eerste fase van en een aanvullend krediet aan de Raad gevraagd worden om de voorbereiding te kunnen voortzetten. Goed nieuws is dat in de eerste helft van 2024 we een WoningBouw Impuls (WBI) subsidie hebben ontvangen van het Rijk van € 4,5 miljoen. Daarnaast ontvangen we bijna € 0,6 miljoen aan cofinanciering van de Provincie Gelderland. Deze subsidies zullen in de te openen grondexploitatie verwerkt worden.

Noordplein

Op het Noordplein kan gebouwd worden als het station afgerond is. De eerste verkenningen zijn uitgevoerd naar de mogelijkheden voor het Noordplein. De planvorming ligt momenteel stil in afwachting van een bredere visie op het gehele stationsgebied. Het krediet is met € 0,02 miljoen overschreden. Met de Programma Rekening 2024 zal een dekkingsvoorstel gedaan worden. Tot die tijd zal niet aan het project gewerkt worden.

Ederveen Schoolstraat

Om te komen tot een stedenbouwkundig plan op basis waarvan de financiële haalbaarheid verder kan worden uitgewerkt heeft de raad in februari een voorbereidingskrediet verleend van € 160.000.

Na het 2e kwartaal is € 75.000 besteed. In de eerste helft van 2024 zijn diverse onderzoeken (veldbiologisch en archeologisch onderzoek) uitgevoerd en is opdracht verstrekt aan een stedenbouwkundig bureau. De verwachting is dat eind 2024 het voorlopig stedenbouwkundig ontwerp (VSO) gereed is.

3.2 Autonome ontwikkelingen

In onderstaande tabellen zijn de verschillen van de projectresultaten weergegeven voor werken, wonen en het WFC. Toekomstige financiële mutaties zijn contant gemaakt naar de huidige peildatum (contante waarde).

Werken

Bedragen x € 1.000			
Projectresultaat bedrijventerrein	Saldo CW 2024 lite actualisatie	Saldo CW 2024	Verschil
Bedrijventerrein (programma 4 Economie, Arbeidsmarkt & Mobiliteit)			
G132xx BT-A12	-2.524	-3.396	873
Totaal projectresultaat bedrijventerrein	-2.524	-3.396	873

De contante waarde van de bedrijventerreinen verbetert naar verwachting met € 873.000 ten opzichte van het MPG 2024.

Bedrijventerrein A-12 De Klomp: verbetering resultaat € 873.000

De eerdere levering van bedrijfsground leidt tot een substantieel (rente) voordeel van bijna € 0,9 miljoen.

Wonen

In onderstaande tabel worden de verwachte projectresultaten van de woonprojecten getoond.

Bedragen x € 1.000

Projectresultaat woningbouw		Saldo CW 2024 lite actualisatie	Saldo CW 2024	Vershil
Woningbouw (programma 5 Ruimtelijke ontwikkeling)				
G10900	Kraatsweg Ede	136	93	43
G129xx	Kazerneterreinen MN/EBK/SSK	-13.772	-13.476	-296
G14170	Jan Voermanstraat - Poggenbeekstraat	-505	-505	0
G15210	Flexwonen Somapad	-134	0	-134
G20218	Kernhem Vlek B West	3.037	3.029	8
G24430	Goudenstein	956	956	1
G24440	Flexwonen Groenendaal	-10	0	-10
G24830	Kop van de Parkweg	-7.858	-7.858	0
G50800	Harskamp - Smachtenburgerweg	419	302	117
G70710	Wekerom Oost deelgebied J	-217	-217	0
G80700	Otterlo - Weversteeg	-1.944	-1.944	0
Totaal projectresultaat woningbouw		-19.893	-19.622	-270

Kraatsweg Ede: verbetering resultaat € 43.000

Op de Kraatsweg is meer inzicht in de sloopkosten hetgeen leidt tot een voordeel van +/- € 43.000.

Kazerneterreinen MN/EBK/SSK: verslechtering resultaat € 296.000

De Kazerneterreinen zullen komende jaren worden afgerond. Voorzien was om de grondexploitaties te sluiten eind 2024. Op basis van de huidige inzichten zal dit eind 2025 worden door grondleveringen die later plaatsvinden. Ook zullen er nog aanzienlijke kosten worden gemaakt in 2025 voor het woonrijpmaken waardoor het te vroeg is om de grondexploitatie te sluiten. De langere looptijd van het project leidt tot een verslechtering van het projectresultaat van -/- € 296.000 als gevolg van rentekosten.

Flexwonen Somapad: nieuw resultaat € 134.000

De grondexploitatie flexwonen Somapad die op 4 juli 2024 door de Raad is goedgekeurd met een NCW van -/- € 134.000 is opgenomen in deze MPG.

Harskamp - Smachtenburgerweg: verbetering resultaat € 117.000

Smachtenburgerweg is in de afrondende fase en zal einde jaar worden afgesloten. De resterende werkzaamheden voor het woonrijpmaken vallen lager uit dan begroot waardoor een voordeel ontstaat van +/- € 117.000.

WFC

Bedragen x € 1.000

Projectresultaat WFC		Saldo CW 2024 lite actualisatie	Saldo CW 2024	Vershil
WFC				
G12950	Kazerneterrein Maurits WFC	-26.996	-27.799	803
Totaal projectresultaat WFC		-26.996	-27.799	803

Kazerneterrein Maurits WFC: verbetering resultaat € 803.000

Het project WFC verbetert met een bedrag van +/- € 803.000 door twee aanpassingen in de grondexploitatie:

- In 2024 vindt een vrijval plaats vanuit de WBI subsidiegelden van € 0,9 miljoen richting de grondexploitatie WFC. Dit als gevolg van de uitgifte van grond voor 88 sociale woningen. Conform de voorgeschreven boekhoudkundige systematiek was deze subsidie niet in de grondexploitatie opgenomen maar als kans in de Risico Analyse.
- De verwachte uitgifte van fase 1 van veld O in 2024 wordt niet gehaald doordat de gesprekken om tot overeenstemming te komen over de grondprijs langer hebben geduurd dan verwacht. Daardoor zal de start verkoop van de eerste fase niet meer in 2024 starten, maar voorjaar 2025.

De vrijval van de WBI-subsidie heeft een positief effect op het resultaat (-/- € 27,0 miljoen).

Het resultaat van de grondexploitatie WFC blijft onder druk staan en bestuurlijke keuzes zullen worden voorgelegd in de tweede helft van 2024. Zo is er in de grondexploitatie nu nog geen rekening gehouden met de financiële gevolgen van programmatische keuzen die voortkomen uit het ontwikkelplan voor de flexibele zone. Dit wordt tezamen met het ontwikkelplan ter besluitvorming voorgelegd. Hierbij gaat het o.a. om het toepassen van de beleidsregel op het resterende woningbouwprogramma. Indicatief is de verwachting dat de programmatische keuzes leiden tot een nadelig effect van tenminste -/- € 6,0 miljoen.

4. Risico's

Bouwgrondproductie kent risico's. In de risicoberekeningen maken we, naast het inschatten van projectspecifieke factoren, ook doorrekeningen van portefeuille risico's. Dit zijn risico's waar alle projecten last van kunnen krijgen en (vaak) niet of zeer beperkt beïnvloedbaar zijn. Een voorbeeld van een portefeuille risico is het risico van de gevolgen van congestie op het stroomnetwerk op de uitgifte van bouwgrond.

Portefeuille: risico's € 16,4 miljoen en kansen € 3,8 miljoen

Binnen de plannen worden risicoanalyses opgesteld en afspraken gemaakt hoe op de risico's wordt gestuurd. De in beeld zijnde risico's worden vervolgens vertaald naar financiële gevolgen en kans van optreden. Deze gegevens worden in het risicoprogramma Naris gebruikt bij de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen. In de programmabegroting wordt integraal over de gemeentelijke risico's (waar grondexploitatie risico's deel van uit maken) gerapporteerd in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Het totaal van de risico's (kans maal effect) in het MPG 2024 bedraagt € 12,9 miljoen. Dit betreft het saldo tussen de geïdentificeerde risico's (€ 17,4 miljoen) en kansen (€ 4,5 miljoen). In bijlage 2 is een actualisatie gegeven van de risico's per 1 juli 2024. Daaruit blijkt dat de gewogen risico's dalen met € 1 miljoen tot € 16,4 miljoen en de gewogen kansen ook dalen en wel met € 0,7 miljoen naar € 3,8 miljoen. Het saldo bedraagt € 12,5 miljoen, een daling van € 0,3 miljoen ten opzichte van het MPG 2024.

Daling projectgebonden risico's € 0,3 miljoen

De projectgebonden risico's liggen over het algemeen in lijn met de voortgang in projecten. Naarmate de projecten verder zijn uitgewerkt nemen de onzekerheden en risico's af. Bijvoorbeeld door de levering van gronden op de bedrijventerreinen dalen de resterende risico's. Ook dalen de resterende kansen in de projecten aangezien de beïnvloedbaarheid gedurende de looptijd van projecten steeds verder afneemt.

In de huidige portefeuille bevinden zich de grootste risico's rond het WFC. Het WFC kent een hoge boekwaarde waardoor bijvoorbeeld vertraging in uitgifte aanzienlijke (financiële)effecten heeft. Daarnaast ontstaan nieuwe risico's rondom nieuw op te starten gebiedsontwikkelingen. Het gewogen risico (risico's min kansen) neemt af met € 0,3 miljoen van € 11,7 naar € 11,4 miljoen.

Conjuncturele risico's blijven gelijk

De conjuncturele risico's zijn opgebouwd uit bijvoorbeeld economische risico's zoals het stagneren van de verkopen en het risico op dalende verkoopprijzen. Ook met het risico van stagnatie door netwerkcongestie is rekening gehouden. De conjuncturele risico's zijn met € 3.546,- gestegen. Gesteld kan worden dat de risico's praktisch gelijk zijn gebleven door de geringe afwijking.

Dekkingsbehoefte risico's

Deze risico's binnen het grondbedrijf zijn in de programmabegroting vertaald naar een totaalbeeld van gemeentelijke risico's. Dit totaalbeeld van de gemeente is in de programmabegroting opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Voor de risico's van het Grondbedrijf is bij de programmarekening 2023 een benodigde dekking berekend van € 11,8 miljoen. Door de daling van de risico's neemt de dekkingsbehoefte af tot € 10,0 miljoen.

5. Voorziening en resultaat grondbedrijf

5.1 Voorziening Verliesgevende Grondexploitaties

De voorziening verliesgevende grondexploitaties dient ter dekking van nadelige exploitatieresultaten. Deze voorziening is rentedragend. Dat betekent dat alle nadelige exploitatieresultaten van projecten in de plan- en realisatiefase hun volledige dekking in deze voorziening moeten vinden.

Een gedetailleerd overzicht van de berekening van de benodigde hoogte van de Voorziening Verliesgevende grondexploitaties is opgenomen in bijlage 3.

Per 1 januari 2024 bedraagt op basis van de MPG 2024 de hoogte van de Voorziening Verliesgevende grondexploitaties € 55,2 miljoen. Op basis van de actualisatie van de planresultaten daalt de behoefte aan de Voorziening Verliesgevende grondexploitaties met € 1,2 miljoen naar € 54 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door de grondexploitaties BTA-12, Kazerneterrein Maurits WFC, Kazerneterreinen MN/EBK/SSK en Flexwonen Somapad. Zie hiervoor hoofdstuk 3.2 Autonome ontwikkelingen.

De actualisatie van de Voorziening Verliesgevende grondexploitaties in de cijfers vindt plaats in het MPG 2025 bij de Programmarekening 2024 als onderdeel van het resultaat grondbedrijf.

5.2 Resultaat 2024

Resultaatsverwachting 2024

Onderstaande tabel toont het verwacht resultaat voor het begrotingsjaar 2024.

bedragen x € 1			
Ontwikkeling bedrijfsresultaat Grondbedrijf	MPG 2024	MPG 2024 lite	Verschil
Afsluiting plannen per 31.12			
G10900 Kraatsweg Ede	96.000	130.000	34.000
G24830 Kop van de Parkweg	-	5.000	5.000
G50800 Harskamp Smachtenburg	314.000	411.000	97.000
Actualisatie MPG 2024 lite			
Mutatie VVG	-	1.236.000	1.236.000
Exploitatiekosten MVA	-586.000	-522.170	63.830
Incidentele grondverkoop	-	325.000	325.000
Tussentijdse winstneming	1.631.000	840.000	-791.000
Reguliere kosten en afdrachten			
Product- en beleidsontwikkeling	-217.200	-150.000	67.200
Vaste afdrachten	-100.000	-100.000	-
Stand 31 december	1.137.800	2.174.830	1.037.030

In het MPG 2024 was voor 2024 uitgegaan van een positief resultaat van € 1,1 miljoen. Actueel wordt verwacht dat op basis van de ontwikkelingen in de eerste helft van het jaar, het jaar met een positief resultaat van € 2,2 miljoen af te kunnen sluiten.

De belangrijkste redenen voor de verbetering van het resultaat zijn:

- De projecten Kraatsweg in Ede, Kop van de Parkweg en Harskamp Smachtenburgerweg verwachten een verbetering en omdat deze projecten in 2024 worden afgesloten kan € 136.000 meer dan voorzien aan het resultaat worden toegevoegd
- De Voorziening Verliesgevende Grondexploitaties (VVG) kan op basis van de bijstellingen in de projecten met circa € 1,2 miljoen worden verlaagd. Dit gaat ten gunste van het jaarresultaat.

- De exploitatiekosten van de Materiële Vaste Activa (MVA), dat wil zeggen de gronden die strategisch in bezit zijn, vallen naar verwachting circa € 63.830 lager uit dan begroot. Daarnaast is er een positief verkoopresultaat begroot van € 325.000 (grond Kievitsmeent tbv stroomstation).
- De tussentijdse Winstneming valt dit jaar met circa € 791.000 lager uit dan begroot. Dit komt omdat de grondlevering in de grondexploitatie Goudenstein een jaar vertraging heeft opgelopen.
- De kostenpost voor product- en beleidsontwikkeling valt circa € 67.200 lager uit dan begroot.

Per saldo is de huidige inschatting dat het jaarresultaat circa € 1 miljoen hoger uit valt dan begroot. Bij dit bedrag moeten enkele stevige kanttekeningen gemaakt worden:

- Het jaarresultaat wordt beïnvloed door de voortgang in de projecten, in paragraaf 2.2 is toegelicht dat de voortgang in de projecten op onderdelen lastig te voorstellen is.
- Het berekenen van het moment van de winstneming een resultante is van de voortgang van de kosten en opbrengsten in een project gecorrigeerd met de resterende risico's. Deze drie variabelen maken het lastig om het exacte moment en bedrag van winstneming te begroten.
- Het risicoprofiel op de projectenportefeuille is aanzienlijk, de kans bestaat dat deze risico's zich in de tweede helft van het jaar voordoen en het resultaat beïnvloeden.
- Alle parameters en uitgangspunten voor het MPG 2025 zullen nog geactualiseerd worden. Deze hebben een uitwerking op toekomstige resultaten in de grondexploitaties en komen nog ten gunste/laste van het resultaat over 2024.
- Voor de grondexploitatie WFC zullen bestuurlijke keuzes worden voorgelegd die naar verwachting minimaal een gevolg hebben van +/- € 6.000.000. Dit bedrag is voorzien in de middelen die zijn vrijgemaakt voor de uitvoering van de Omgevingsvisie. Zie ook blz. 18 van de [Ontwikkel- en Investeringsstrategie](#) van juli 2024
- In de tweede helft van 2024 zal de eerste fase van de grondexploitatie Doesburgerbroek worden geopend. Er zijn middelen vrijgemaakt om te voorzien in het verwachte tekort. Zie ook blz. 18 van de [Ontwikkel- en Investeringsstrategie](#) van juli 2024

6. Bijlagen

Bijlage 1 - Realisatie kosten en opbrengsten eerste helft 2024

bedragen x € 1.000

	Kosten			Opbrengsten		
	Begroot	Gerealiseerd	%	Begroot	Gerealiseerd	%
Bedrijventerreinen						
G13200 BT A12	1.244	368	30%	-2.754	-8.623	313%
Totaal bedrijventerreinen	1.244	368	30%	-2.754	-8.623	313%
WFC						
G12950 Kazerneterreinen Maurits WFC	6.018	1.691	28%	-4.555	-1.124	25%
Totaal WFC	6.018	1.691	28%	-4.555	-1.124	25%
Stedelijk						
G10900 Kraatsweg Ede	189	102	54%	-430	-434	101%
G12900 Kazerneterreinen MN/EBK/SSK	5.416	1.276	24%	-4.198	-296	7%
G14170 Jan Voermanstraat - Poggenbeekstraat	60	4	7%	3	-	0%
G15210 Flexwonen Somapad	-	-		-	-	
G20218 Kernhem vlek B-west	4.555	1.693	37%	-7.587	-4.550	60%
G24430 Goudenstein	93	26	28%	-1.571	0	0%
G24440 Flexwonen Groenendaal	-	-		-	-	
G24830 Kop van de Parkweg	702	151	22%	-252	4	-1%
Totaal stedelijk	11.016	3.253	30%	-14.034	-5.277	38%
Dorpen						
G50800 Harskamp - Smachtenburgerweg	651	162	25%	-6	2	-32%
G70710 Wekerom - Oost deelgebied J	578	299	52%	-2.011	8	0%
G80700 Otterlo -Weversteeg	1.185	221	19%	-388	49	-13%
Totaal dorpen	2.415	682	28%	-2.405	58	-2%
Totaal Portefeuille	20.692	5.994	29%	-23.748	-14.966	63%

Bijlage 2 - Actualisatie risico's

bedragen x € 1.000

Overzicht alle GB-projecten		MPG 2024		MPG lite 2024		Verschil	
Project risico's	Risico's	Kansen	Risico's	Kansen	Risico's	Kansen	
G10900 Kraatsweg Ede	13	-	-	-	-13	-	
G129xx Kazerneterreinen MN/EBK/SSK	652	-	530	-	-122	-	
G12950 Kazerneterreinen Maurits WFC	10.318	2.450	9.574	1.722	-744	-728	
G132xx BT A12	2.139	1.922	1.787	1.797	-351	-125	
Jan Voermanstraat -							
G14170 Poggenbeekstraat	78	125	70	125	-8	-	
G15210 Flexwonen Somapad	-	-	58	75	58	75	
G20218 Kernhem vlek B West	1.081	25	922	25	-159	-	
G20220 Kernhem Noord	838	-	915	-	78	-	
G24430 Goudenstein	50	-	50	-	-	-	
G24440 Flexwonen Groenendaal	-	-	108	56	108	56	
G24810 Noordplein	163	-	174	-	11	-	
G24830 Kop van de Parkweg	25	-	75	-	50	-	
G50800 Harskamp - Smachtenburgerweg	50	-	50	-	-	-	
G62000 Ederveen - Veldbies	-	-	80	-	80	-	
G70710 Wekerom - Oost deelgebied J	525	-	497	-	-29	-	
G80700 Otterlo -Weversteeg	291	-	291	-	-	-	
Totaal risico's projecten	16.221	4.522	15.180	3.800	-1.040	-722	
Conjuncturele risico's	Risico's	Kansen	Risico's	Kansen	Risico's	Kansen	
Afwijkende opbrengstenstijging	111	-	107	-	-4	-	
Stagneren markt verkopen bouwgrond	166	-	161	-	-5	-	
Interne renteverhoging	47	-	62	-	15	-	
Programma aanpak stikstof	50	-	50	-	-	-	
Netcongestie	282	-	279	-	-3	-	
Tussentijdse winstneming	274	-	274	-	-	-	
VPB Grondbedrijf (wonen)	250	-	250	-	-	-	
Totaal conjuncturele risico's	1.180	-	1.183	-	4	-	
Totaal risico's	17.400	4.522	16.363	3.800	-1.037	-722	

Bijlage 3 - Voorziening Verliesgevende Grondexploitaties

bedragen x € 1

Mutaties Voorziening Verliesgevende Grondexploitaties (VVG)				
		Noodzakelijk	Gereserveerd	Toevoeging
Programma 4 E, A&M				
G12950	Kazerneterreinen Maurits WFC	-26.996.000	-27.799.000	-803.000
G132xx	BT A12	-2.524.000	-3.396.500	-872.500
Totaal VVG programma 4 E, A&M		-29.520.000	-31.195.500	-1.675.500
Programma 5 RO				
G129xx	Kazerneterreinen MN/EBK/SSK	-13.772.000	-13.476.500	295.500
G14170	Jan Voermanstraat - Poggenbeekstraat	-505.000	-505.000	0
G15210	Flexwonen Somapad	-134.000	0	134.000
G24440	Flexwonen Groenendaal	-10.000	0	10.000
G24830	Kop van de Parkweg	-7.858.000	-7.858.000	0
G70710	Wekerom - Oost deelgebied J	-217.000	-217.000	0
G80700	Otterlo - Weversteeg	-1.944.000	-1.944.000	0
Totaal VVG programma 5 RO		-24.440.000	-24.000.500	439.500
Totaal VVG programma's 4 E, A&M en 5 RO		-53.960.000	-55.196.000	-1.236.000

